

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 42 · 31. januar
Sesjonen 2017–2018

Møte onsdag den 31. januar 2018 kl. 10

President: Ole Mic Thommessen

Dagsorden (nr. 42):

1. Debatt om regjeringens erklæring holdt i Stortingets møte 30. januar 2018
2. Referat

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Senterpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om velferdspermisjon for representanten Heidi Greni fra og med 31. januar og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten Geir Arild Espnes innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Geir Arild Espnes er til stede og vil ta sete.

Representanten Jorunn Gleditsch Lossius vil fremsette to representantforslag.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [10:00:56]: Jeg vil på vegne av representantene Knut Arild Hareide, Geir Jørgen Bekkevold, Trude Brosvik og meg selv legge fram forslag om å sikre at forsøk på kjøp av seksuelle tjenester er straffbart.

Jeg vil også på vegne av representantene Geir Jørgen Bekkevold, Knut Arild Hareide, Hans Fredrik Grøvan og meg selv legge fram forslag om at det skal være pålagt at nettbrett, pc-er og lignende enheter som er tilgjengelige for barn i barnehagen og i småskolen, skal benytte filtre som hindrer elever tilgang til alvorlig skadelig innhold på nett.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sak nr. 1 [10:01:51]

Debatt om regjeringens erklæring holdt i Stortingets møte 30. januar 2018

Presidenten: Presidenten foreslår at den fordelte taletid blir begrenset til 3 timer og 30 minutter, og at taletiden fordeles slik:

Arbeiderpartiet 50 minutter, Høyre 50 minutter, Fremskrittspartiet 30 minutter, Senterpartiet 20 minutter, Sosialistisk Venstreparti 10 minutter, Venstre

10 minutter, Kristelig Folkeparti 10 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Rødt 5 minutter.

I tillegg får inntil seks medlemmer av regjeringen 5 minutter hver.

Videre vil presidenten foreslå at det – innenfor den fordelte taletid – blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra partienes hovedtalere. Presidenten vil også foreslå at det blir gitt anledning til inntil tolv replikker med svar etter innlegg fra statsministeren og inntil åtte replikker med svar etter innlegg fra de øvrige medlemmer av regjeringen.

Det blir videre foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Jonas Gahr Støre (A) [10:03:01]: La meg først få gratulere representantene fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre – landet har omsider fått en ny regjering.

Det finnes flere mål både i Jeløya-erklæringen og i den politiske plattformen som Arbeiderpartiet er enig i. Inkluderingsdugnaden for å få flere inn i arbeidslivet, som Erna Solberg beskrev her i salen i går, er ett av initiativene vi vil støtte. Dette er en av de viktigste oppgavene vi står foran i vårt samfunn. Men støtten gjelder bare hvis regjeringen kommer tilbake til Stortinget med tiltak som virkelig følger opp de høye ambisjonene, og bare hvis inkluderingsdugnaden ikke blir en utrygghetsdugnad. For i andre høyrestyrte land har vi sett hvordan inkludering og fleksibilitet mest av alt har vært innpakning for en politikk som fører til mer midlertidighet, mer utrygghet og svakere rettigheter for arbeidsfolk. Det vil ikke få vår støtte.

Både Jeløya-teksten og gårsdagens redegjørelse er i sin kjerne et gjenkjennelig politisk prosjekt for en regjering utgått av to høyrepartier, Fremskrittspartiet og Høyre, nå videreutviklet med det vi nå kjenner som det tredje høyrepartiet, Venstre. Det er en plattform med en klar retning, men det er uklarhet rundt politikken. Erna Solberg evner å plukke honnørord og vendinger mange verdsetter i samfunnet vårt: som at vi ønsker tillit og små forskjeller mellom folk, som at høy organisasjonsgrad er en styrke for samfunnet og en konkurransefordel – fikk vi høre i går – som at hver elev skal møte en godt kvalifisert lærer, som at det skal være trygt å bli eldre, som at vi skal utvikle et bærekraftig velferdssamfunn.

Men selv politiske honnørord blir hule når de ikke følges opp av politikk som leverer, kanskje snarere tvert imot. Det vi ser, er at forskjellene øker over tid, kreftene som trekker i den retningen, er sterke og mange, og de kommer innenfra og utenfra. Vi ser at arbeidslivet faktisk blir mer utrygt, og det blir mindre attraktivt å være organisert. Vi styrer mot en lærerkrise i norsk skole. Vi

har fått en eldreminister som bruker mest tid på en administrasjonsreform knapt noen tror på. Vi ser at vår felles velferd nå skal utfordres av mer privatisering og kommersialisering. Vi ser at kutt i skattene fortsatt er universalnøkkelen. Vi ser at viktige norske fortrinn, som det nasjonale eierskapet, skal svekkes, eller at distriktpolitiske virkemidler fortsatt skal bygges ned.

På flere områder tar regjeringen et nytt skritt til høyre. Jeløya-erklæringen viser fram klare, og på noen områder klarere, skiller mellom partiene i denne sal. Det nye, imidlertid, i denne perioden er likevel at regjeringen ikke kan regne med et avklart flertall. Venstre har valgt å bli et parti i familie med Høyre og Fremskrittspartiet. Kristelig Folkeparti har valgt å holde seg i sentrum. De påpeker, med rette, at vi har fått en regjering uten referanse til vår nasjonale kulturarv. De velger seg innflytelse gjennom muligheter for flertall i Stortinget. Det gir resultater. Vi ser det allerede – som avklaringen i går av viktige flertall for å sikre bedre omsorg for folk med demens og at investeringstilskuddet skal gjelde også oppussing i eldreomsorgen, ikke bare nye bygg. I dag fremmes flere forslag som vil samle flertall, bl.a. for å sikre utvikling av gode boformer for våre eldre – enkeltforslag som samlet betyr en forskjell for mennesker.

Arbeiderpartiet ser fire viktige områder hvor høyrepolitikken til denne regjeringen vil bli utfordret.

For det første arbeidsliv: I Norge har vi en samfunnsmodell som har tjent oss godt, bygget på samarbeid i arbeidslivet, mange i arbeid og et velorganisert arbeidsliv. Nå er denne modellen under press. Andelen av oss som arbeider, faller. Andelen av oss som er organisert, faller nå under 50 pst. Sosial dumping, arbeidslivskriminalitet og utrygge vilkår i arbeidslivet øker i omfang. Regjeringens politikk vil gjøre dette verre. Det er ikke lenge siden Venstres leder, Trine Skei Grande, sa at hun ble «kvalm av LO». Den holdningen til det organiserte arbeidslivet synes i denne plattformen. Det uorganiserte arbeidslivet skal «anerkjennes». Fagforeningsfradraget kuttes – i 2021 vil det være på samme nivå som i 2013. Hensynet til de arbeidstakerne som står sterkest på arbeidsmarkedet, settes foran hensynet til dem som står svakest, de som trenger lover, regler og beskyttelse og en sterk fagbevegelse aller mest. Det er feil politikk på et farlig tidspunkt.

Vi vil styrke det organiserte arbeidslivet, for trygghet på jobb og trygghet for omstilling i et møte med mer digitalisering.

For det andre forskjeller: Det er tradisjonelt små forskjeller mellom folk i Norge. Det er rettferdig, det bygger tillit, og det letter omstilling. Nå øker de økonomiske forskjellene i Norge, sterke krefter trekker som sagt i den retningen. Politikken må kjempe imot og ikke, som regjeringen, bidra til den utviklingen. Også i neste periode

skal formuesskatten, som i all hovedsak betales av de rikeste i Norge, settes ytterligere ned. Det vil øke forskjellene. Eiendomsskatten skal kuttes. Resultatet vil bli kutt i velferden i kommunene. Det øker forskjellene. Igjen er tonen en kullsviertro på at skatteletter skal gi mirakuløs effekt på økonomisk vekst. Det er høyrepolitikk på sitt mest gjenkjennelige. Det er høyrepolitikk som vil øke forskjellene.

Vi vil trygge velferden som et spleiselag. Det er både rettferdig, moderne og effektivt.

For det tredje velferden: I Norge har vi gått sammen om å gi folk trygghet og like muligheter. Det virker. Det er ikke privatisering av velferden som har gitt vanlige folk et skikkelig sikkerhetsnett og et velferdssamfunn som gir muligheter for de aller fleste. Regjeringen vil legge til rette for at private og kommersielle interesser skal inn på såkalte like vilkår med fellesskapet. Det er oppskriften på privatisering.

Nå står vi overfor store velferdsoppgaver – vi får dobbelt så mange eldre på én generasjon, vi skal bekjempe frafallet i skolen, som er altfor høyt, sørge for kompetanse gjennom hele livet, gi gode og trygge helsetjenester til alle i hele landet, og mye mer. Det er utfordringer som vi møter best ved å satse på den offentlige velferden. Det har vist seg rettferdig, moderne og effektivt. Vår jobb er å sikre at den er trygt finansiert og godt bemannet av kompetente og trygge folk. Vi skal gi de ansatte tid, kompetanse og tillit til å gjøre jobben sin.

Regjeringens privatisering tapper fellesskapet for ressurser og kompetanse, slik vi ser med fritt behandlingsvalg i sykehusene. Regjeringens privatisering skaper samrøre og dobbeltroller, slik vi har fått avslørt i barnevernet. Regjeringens privatisering uthuler de ansattes rettigheter, kutter i deres pensjoner og hindrer innsyn i feil og mangler, slik vi i fjor fikk dokumentert bl.a. ved et sykehjem i Moss.

Det er umoderne og gammeldags. Vi skal gjøre alt som står i vår makt for å hindre at høyrepartienes privatiseringslinje får flertall i denne sal i disse fire årene.

For det fjerde arbeidsplasser: Det aller viktigste kjennetegnet ved vår samfunnsmodell er at vi har mange i arbeid. Vi har klart å skape arbeidsplasser over hele landet, ikke minst ved å bygge på norske fortrinn som oljen, gassen, vannkraften og fisken i et tett samspill mellom det offentlige og det private. Arbeiderpartiet vil satse mer på denne oppskriften, som har tjent Norge godt. Det er Norges mulighet også i møte med store teknologiske omstillinger.

Regjeringen legger ikke opp til det. Regjeringen går inn for en «reduksjon i statlige eierandeler». Regjeringen vil også satse på «de brede landsdekkende ordningene» i næringspolitikken. De ordningene som målrettet er til for å skape arbeidsplasser i hele landet – i innlandet

knyttet til skogen, langs kysten og i Nord-Norge knyttet til havet – kuttet ytterligere.

Også her tenker vi annerledes. Norge kan bedre.

Det som gir oss muligheter i vårt land, er at vi er frie mennesker støttet av sterke fellesskap, at det er mer enn honnørord og fine formuleringer, at det er en rød tråd i praktisk politikk. Slik er ikke den blå-blå-blå regjeringens politikk. Men så har heller ikke denne regjeringen flertall i denne sal, i Norges storting. Arbeiderpartiet vil derfor arbeide sammen med partiene på Stortinget for å danne flertall i saker og flertall for en annen retning for vårt samfunn i årene som kommer.

Jeg tar opp de forslagene vi har fremmet.

Presidenten: Representanten Jonas Gahr Støre har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Trond Helleland (H) [10:12:02]: Denne regjeringen ønsker å skape et bærekraftig velferdssamfunn både økonomisk, miljømessig og sosialt. Regjeringen er tydelig på hva som er Norges største utfordringer, og gir gode og konkrete svar på dette. Men representanten Gahr Støre liker ikke at vi bruker honnørord – fordi vi ikke mener det, ifølge ham.

Men det hjelper ikke å være for et bærekraftig velferdssamfunn om man er imot det som gjør det bærekraftig. Når Arbeiderpartiet f.eks. er imot aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere, noe som har gitt en kraftig reduksjon i antall unge sosialhjelpsmottakere, når en er imot å fase ut maskinskatten, som selv fagbevegelsen mener er til hinder for at det skapes flere jobber, når en er imot en veireform som ligger an til å spare skattebetalerne for 30 mrd. kr – ja, da er en også i praksis imot et bærekraftig velferdssamfunn. Spørsmålet til Gahr Støre er derfor: Vil Arbeiderpartiet støtte regjeringen i en politikk for et mer bærekraftig velferdssamfunn, eller vil Arbeiderpartiet styre unna reformer som landet vårt trenger?

Jonas Gahr Støre (A) [10:13:03]: Honnørordet kan vi være enig i, men oppskriften på et bærekraftig velferdssamfunn i Norge er at folk jobber, at de er kvalifisert for jobb, at de møter den gode læreren, ikke en vikar som kommer inn uten kvalifikasjoner, og at spleiselaget vi har, virkelig satser på kompetansen til folk og tryggheten til dem som er på jobb. Jeg tror det er en oppskrift som mange land ser til når de ser til den nordiske modellen, særlig i møte med omstilling og bruk av ny teknologi.

Det er bra med en aktivitetsplikt. Den hadde kommunene allerede mulighet til å gi. Men vi skal også ha en aktivitetsrett – vi skal sørge for at det blir lagt til rette for

at de som får denne plikten, også får en mulighet til å ta sine evner og forutsetninger i bruk.

Det er tilretteleggingen og oppfølgingen for å skaffe denne bærekraften, få opp andelen av oss som jobber, slik at vi får et inntektsgrunnlag til fellesskapet, som skiller. Jeg tror vi kommer til å se i denne salen at oppskriften for å nå et honnørord – bærekraftig velferdssamfunn, som Arbeiderpartiet alltid har slåss for – kommer til å skille, og jeg tror regjeringen vil oppleve at det vil være flertall for en annen kurs enn det den peker ut.

Trond Helleland (H) [10:14:07]: Jeg er ganske trygg på at det vil være flertall i denne sal for hovedmålene regjeringen nå drar opp. Jeg håper også Arbeiderpartiet vil være konstruktive. Men da jeg leste representanten Gahr Støres kommentar til regjeringserklæringen i går, ble jeg litt i tvil. Der sier han ifølge NTB:

«Realiteten er økte forskjeller, lærerkrise i skolen, et mer brutalt arbeidsliv uten kompetanseløft, økte skatteuttak og null leveranse på hvordan løftene skal finansieres.»

Så vidt jeg husker, og så vidt jeg vet, er Norge fortsatt det landet i verden som det er best å bo i. Det er landet som skårer høyest på de fleste indikatorer. Det er landet som mange på f.eks. den liberale siden i USA viser til når man skal vise et samfunn som fungerer.

Da er spørsmålet mitt: Er representanten Gahr Støre av den oppfatning at denne regjeringen foretar et kraftig brudd med den nordiske velferdsmodellen som han selv er så opptatt av?

Jonas Gahr Støre (A) [10:15:07]: Det er et ganske stort felleseie i Norge. Det skal vi anerkjenne, og det er en styrke for oss. Men jeg mener kursretningen er feil – troen på at vi nå skal sidestille private leverandører i løsningen av sentrale velferdsoppgaver, og troen på skatteuttakene, som andre land har praktisert, og som gir økte forskjeller. Økte forskjeller er et komplisert fenomen. Det kommer krefter innenfra og utenfra, og det går over tid. Politikken må virke mot det, ikke med det. Her snakker vi om retning og hvordan vi tar utgangspunkt i det som er norske fortrinn, norske ressurser, norske mennesker – en kompetansereform.

Jeg synes NTB gjengir meg gripende godt når de oppsummerer hva jeg sa i går. Jeg mener vi alle er enige om at vi skal finne kvalifiserte lærere til ungene våre, og til og med barnebarna våre skal få det. Men da ønsker vi at de lærerne som kommer, ikke er avskiltet, at det ikke er vikarer som må fylle opp plassene, slik ordførere rundt om i landet nå forteller at de må gjøre. Det er fordi vi ikke har investert i å gjøre det. Det er fellesskapets ansvar, og det er fellesskapets mulighet.

Trond Helleland (H) [10:16:04]: Jeg vet ikke om det er gripende eller grinende godt, men det er sikkert riktige sitater. Det viser bare én ting: at Arbeiderpartiet, som før har vært tilhenger av en blandingsøkonomi, der private barnehager og private veientreprenører står for en viktig del av velferdsproduksjonen, der man har private inne i mange viktige sektorer, nå mener at dette er fyord – det er altså ikke honnørord lenger. At det offentlige skal overta alle oppgaver, høres ut som den nye løsningen for Arbeiderpartiet. Da lurer jeg på: Har Arbeiderpartiet gått vekk fra den modellen som har vært det viktige fundamentet for utviklingen av velferdssamfunnet i Norge, nemlig at en har et samspill mellom private og offentlige aktører? Nå høres det ut som om alt som er privat, er et skjellsord, og det synes jeg kler representanten Gahr Støre ganske dårlig.

Jonas Gahr Støre (A) [10:16:56]: Noen av de stolteste øyeblikkene vi i Arbeiderpartiet har, er når Høyre omtaler hva som var Arbeiderpartiet – alle de flotte kvalitetene vi hadde før, alle oppskriftene vi hadde på å skape det gode samfunnet de nå sitter og styrer og tar ansvaret for.

Vi fikk til full barnehagedekning gjennom et samarbeid mellom det private og det offentlige. Vi har utviklet dette samfunnet gjennom en blandingsøkonomi hvor private leverer løsninger kreativt, deltar i økonomien og kan tjene gode penger på det, men hvor kjernen i løsningen av oppgavene som sikrer at vi har like rettigheter og små forskjeller, og at de som trenger å bli sett, blir sett, er et offentlig ansvar. Når vi får en politikk som sidestiller private kommersielle aktører med det offentlige ansvaret på noen områder, bryter man ned den modellen Arbeiderpartiet var stolt av, som liberale i USA ser til, og som andre kommer for å hente leksjoner fra. Man kan ikke kopiere en samfunnsmodell, men man kan hente lærdommer. De lærdommene man kan hente fra Norge nå, advarer vi mot. Vi skal være konstruktive i Stortinget, det er Arbeiderpartiet alltid, men det som er konstruktivt nå, er å samle et flertall for en annen politikk og en annen retning.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:18:08]: Jeg registrerer at Arbeiderpartiet gjør seg til en varm forsvarer av den usosiale eiendomsskatten og er veldig imot at eiendomsskatten skal reduseres, slik regjeringserklæringen gir løfter om. Blant annet har Arbeiderpartiets ordfører i Porsgrunn kommune gått veldig sterkt ut: Hvis eiendomsskatten blir redusert, må man enten kvitte seg med lærere eller stenge sykehjem. Det som er interessant, er at i den perioden Porsgrunn Arbeiderparti jevnt og trutt har økt eiendomsskatten, har man samtidig funnet rom for å bevilge nesten 50 mill. kr til et kommunalt eiendomsselskap, og man har bygget et ridean-

legg til nesten 40 mill. kr. Det vil si at hele den årlige inntekten fra eiendomsskatten er disponert til den type prosjekter. Synes representanten Gahr Støre at dette er en riktig prioritering av innbyggernes penger, eller burde kanskje mer blitt brukt på eldreomsorg og skole i den kommunen, som i mange andre kommuner?

Jonas Gahr Støre (A) [10:19:09]: Den svært dyktige ordføreren i Porsgrunn, Robin Martin Kåss, har sørget for at det er bygget nye sykehjem i kommunen hans – offentlige sykehjem. Jeg har vært med på å feire og markere de sykehjemmene – veldig flott politikk! Her gjelder som ellers på skatt: så lite som mulig, så mye som nødvendig for å løse oppgavene.

Det vi har sett disse fire årene, er at eiendomsskatten har gått opp i kommune etter kommune – også i Høyre- og i Fremskrittsparti-styrte – for de som sitter tett på behovene til folk, ser at det må til for å levere barnehagetjenester, eldreomsorg, løse de kjerneoppgavene. Det skyldes bl.a. den politikken som ble ført fra flertallet i denne sal i forrige periode.

Hvis oljepengebruken – det ble det ikke snakket om i regjeringserklæringen i går – skal holdes på det nivået som stortingsflertallet og regjeringen sa på slutten av forrige periode, og ikke være et frislepp som i forrige periode, vil det bli et valg mellom skatteutt og velferdskutt i denne perioden. Hvis skattene skal ned, på både statlig og kommunalt nivå, løser vi oppgavene dårligere enn det vi har gjort til nå.

Abid Q. Raja (V) [10:20:23]: Det sier ingenting når Gahr Støre sier at dette er en blå-blå-blå regjering, eller at det er en grå regjering. Det som betyr noe, er hvilken politikk som faktisk er nedfelt i plattformen og vil føres: Vi holder Lofoten, Vesterålen og Senja fri for konsekvensutredning, pelsdyrnæringen skal legges ned, vi skal oppfylle Norges klimaforpliktelser. Det er en grønnere regjering enn hva Arbeiderpartiet noen gang selv har vært del av. På den sosiale siden vil vi bl.a. ta krafttak for å redusere barnefattigdom og fattigdom, skape et inkluderende arbeidsliv for alle, også for funksjonshemmede og for dem med hull i cv-en. Også etniske minoriteter skal løftes opp og fram, og det er et hovedpoeng at staten skal gå foran og vise vei. Dette kaller altså Gahr Støre blå-blå-blå og grå. Det lever vi liberalere godt med. For oss er det viktige at regjeringen skal løse framtidens utfordringer og ta tak i mulighetene, og at politikken faktisk dreies i retning sentrum. Har representanten Gahr Støre tenkt å være konstruktiv for å bidra til å løse framtidens utfordringer, eller skal han i fortsettelsen også være mest opptatt av å sette merkelapper på andre?

Jonas Gahr Støre (A) [10:21:29]: Konstruktiv!

For øvrig brukte jeg ikke ordet «grå», men det hørte jeg representanten Raja bruke. Regjeringen er blå-blå-blå.

Det er symptomatisk at han må bruke et innlegg på å si hva Venstre har fått igjennom her. Nå forstår jeg at utviklingen av pelsdyrnæringen er Venstres gjennomslag i denne regjeringen og ikke nødvendigvis regjeringens politikk. Det skal bli interessant å følge.

Jeg gratulerer Venstre med plassen i regjeringen. Vi skal møte den konstruktivt. Vi skal bidra til gode løsninger der vi er enige, og det er vi på en del områder hvis politikken følger opp de gode honnørordene. Men på områder hvor man svekker det organiserte arbeidslivet – man skal anerkjenne det ikke å være organisert og kutte i fagforeningsfradraget – kan man ikke drive med det samtidig som man holder et innlegg på talerstolen her og sier at høy fagforeningsgrad er et konkurransefortrinn for Norge. Hvis man skal skaffe et konkurransefortrinn, kan man ikke ødelegge de virkemidlene som virkelig bidrar til det. Slike møter kommer vi til å få i denne salen for å virkeliggjøre honnørord som kan samle oss, men i en politisk retning som får flertall her. Jeg er langt mer optimistisk med hensyn til det med Kristelig Folkeparti i sentrum, nå som Venstre har valgt sine partnere.

Knut Arild Hareide (KrF) [10:22:44]: Denne hausten har me kunna følgje tv-serien «Søsken» på TV 2. Han viser oss at eit mangfaldig samfunn gjer oss rikare. Blant anna kan me møte Elina og broren Pablo, som sit i rullestol. Veslesøstera blir spurd korleis det er å ha ein bror som sit i rullestol, da broren raskt bryt inn og seier: «Om dere lurar på hvordan det er å ha en lillesøster som kan gå, så kan det være ganske morsomt – og litt irriterende». Eg tar opp dette fordi denne tv-serien viser nokre av dei etiske dilemmaa me står overfor som politikkarar når me skal behandle bl.a. bioteknologimeldinga denne våren.

Mi utfordring til Arbeidarpartiet er: Me veit at me kan la teknologien styre etikken, eller me kan la etikken styre teknologien. Kva vil Arbeidarpartiet? Vil dei vere med på at etikken styrer teknologien?

Jonas Gahr Støre (A) [10:23:47]: Det gjør vi med politikken, og i politikken mener vi at vi skal legge vekt på både etikk, moral og mulighetene som teknologien gir. Bioteknologien stiller oss overfor noen ganske vanskelige utfordringer, men den stiller oss også overfor noen fantastiske muligheter. I dag tidlig hørte vi hvordan norske og svenske leger er i ferd med å løse kreftgåten på nye områder – fordi vi har et sterkt forskningsmiljø, veldig mye av det offentlig finansiert ved våre universitetssykehus, bl.a. Jeg nærmer meg disse bioteknologiske mulighetene med det etiske og moralske ansvaret vi har som politikere i denne salen. Jeg synes ikke det er veldig klare spor i regjeringserklæringen av dette. Den

meldingen som vi fikk på tampen av forrige periode, overlater også veldig mye til debatter her i Stortinget. Men det ansvaret har vi klart å ta tidligere, og det mener jeg vi også må kunne klare å ta nå. Da skal det selvfølgelig være et samfunn som setter menneskeverdet i sentrum, som viser at vi er mangfoldige, og som har respekt for at det er forskjeller mellom mennesker. Men teknologien gir oss også store muligheter til å løse problemer, helbrede sykdommer og gi folk muligheter de ikke hadde før.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Trond Helleland (H) [10:25:19]: For andre gang etter annen verdenskrig har en Høyre-ledet regjering blitt gjenvalgt. Det er en tillitserklæring fra velgerne, en tillit som skal forvaltes med omhu.

I går presenterte statsministeren regjeringserklæringen til en utvidet regjering bestående av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Det er en bred borgerlig plattform, som gir gode, konkrete svar på de største samfunnsutfordringene Norge står overfor.

Målet til regjeringen er å skape et bærekraftig velferdssamfunn. I god konservativ tradisjon betyr det å levere samfunnet videre i bedre eller like god stand som da vi overtok det. Når verden endrer seg, betyr det at vi må forandre for å bevare. Vi må modernisere velferden, gjøre oss i stand til å møte teknologiske og demografiske endringer og sikre at Norge er bærekraftig, både økonomisk, miljømessig og sosialt.

Regjeringen har identifisert seks utfordringer som må løses dersom vi skal lykkes med å nå dette målet:

1. Vi må omstille norsk økonomi fordi vi trenger vekst, nye arbeidsplasser og flere ben å stå på.
2. Vi må oppfylle Norges klimaforpliktelser fordi vi skal ta vår del av ansvaret for å løse klimautfordringene.
3. Vi må skape et inkluderende arbeidsliv. Den teknologiske utviklingen skaper store muligheter for hjemflagging av arbeidsplasser, myndiggjøring av folk og effektivisering, men utfordrer også eksisterende arbeidsplasser og den enkeltes kompetanse.
4. Vi må sikre gode velferdsordninger. Det er gledelig at flere lever lenger. Samtidig er bærekraften i velferdsordningene avhengig av at flere da er yrkesaktive lenger.
5. Vi må redusere fattigdom. For mange rammes av fattigdom og utenforskap, uten mulighet til å skape seg sitt eget gode liv.
6. Vi må gjennomføre et integreringsløft. Den internasjonale migrasjonen er uforutsigbar, og vi må ha høy beredskap for raske skiftninger. Det er helt sen-

tralt både for den enkelte og for bærekraften i våre velferdsordninger at vi lykkes bedre med integreringen i arbeidslivet.

Med en høyt utdannet og omstillingsdyktig befolkning er få land bedre rustet til å håndtere omstillingen enn Norge. Vi har gode velferdstjenester. Vi har små forskjeller og mange i arbeid. Faktisk er vi i dag regnet som verdens beste land å bo i. Det kan være verdt å huske på når vi i dag får høre opposisjonens innlegg om alt som er galt i Norge.

Høyre ønsker at Norge også i framtiden skal være verdens beste land å bo og leve i. Det aller viktigste vi kan gjøre for å bidra til det, er å skape flere jobber og å kvalifisere folk til disse jobbene, jobber som må være lønnsomme, produktive og grønne. Det sikrer økonomisk bærekraft, at flere inkluderes, og at vi når våre klimamål.

Jeløya-plattformen bygger videre på de mange enighetene Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti har stått sammen om i Nydalen og i Stortinget. Bare det siste året har vi funnet sammen i en rekke viktige saker for Norge. Før jul fikk landet et nytt budsjett, med viktige satsinger som nye sykehus, utfasing av maskinskatten og styrking av politi og forsvar, for å nevne noe. Langtidsplanen for Forsvaret og enigheten rundt landmakten i november la et viktig grunnlag for et tryggere Norge, med en fornyet verneplikt, mer trening og bedre utstyr. Og før sommeren samlet de samme partiene seg om en ny nasjonal transportplan, som skal knytte landet sammen, redusere antall ulykker og dødsfall og ikke minst styrke veksten i norsk næringsliv. Dette er bare noen eksempler på det gode samarbeidet som Høyre legger til grunn for arbeidet i Stortinget de neste fire årene. Vi er glade for at Venstre har valgt å gå inn i regjering, og har en åpen dør for Kristelig Folkeparti også framover.

Statens viktigste oppgave er å sørge for innbyggernes trygghet og sikkerhet. Derfor vil Høyre og regjeringen arbeide for et tryggere Norge. Vi mener at norsk sikkerhet best ivaretas gjennom internasjonalt samarbeid, forpliktende allianser, økt handel og dialog med flest mulige land. Stortingsforlikene om langtidsplanen og landmaktproposisjonen danner grunnlaget for politikken på dette området.

Samtidig er trusselbildet i endring. Senest i går påpekte lederen for PST at terrortrusselen mot Norge er høyst reell. Samtidig trakk hun fram at arbeidet mot terrorisme gir effekt, og at en rekke av de personene PST har vært bekymret for, sitter fengslet og soner dommer.

I mange land ser vi et mer polarisert politisk landskap og at partier vegrer seg for å ta ansvar. Det vi nå gjør, er å finne felles løsninger som er bra for Norge og bra for folk.

Jeg håper at dette stortinget kan arbeide konstruktivt for å skape et mer bærekraftig velferdssamfunn, at en

kan finne løsninger for å skape flere jobber og kvalifisere folk for disse jobbene, at en leter etter nye, kostnadseffektive grep for å kutte i klimagassutslipp, og at en sier ja til å samarbeide på tvers av partilinjener.

Jeg ser fram til en god debatt om regjeringserklæringen og et godt samarbeid med Stortinget i årene som kommer.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hadia Tajik (A) [10:30:31]: Det var interessant å høyra på representanten Helleland. Han ramsa opp gode målformuleringar. Dei er veldig fine – ja, eg vil seia at dei er reint koselege, ein del av dei, men rettnok litt ulne. Det som derimot er tydeleg når det gjeld den politikken Høgre, Framstegspartiet og Venstre legg seg på, er at det er ein klar høgrepolitikk med meir privatisering, meir konkurranseutsetjing og ikkje minst oppstyking av den felles velferda vår.

Me ser f.eks. at ein snakkar om valfridom for eldre, mens det fyrste eldreministeren gjer som politisk initiativ, er å seia i VG at ho ynskjer luksusbustadar for eldre, etter at Stein Erik Hagen seier at dette er noko han vil investera i. Det er i så fall valfridom for få, valfridom for dei som har mest. Det er ein politikk for auka forskjellar mellom folk. Og spørsmålet mitt er: Korleis meiner Helleland at fleire luksusbustadar frå private investorar kan bidra til ei betre eldreomsorg for alle?

Trond Helleland (H) [10:31:35]: Jeg føler vel ikke at det er hovedspørsmålet i denne erklæringsdebatten. Det at det skal legges til rette for varierte og ulike eldreboliger, må være noe også representanten Hadia Tajik støtter.

Det viktige er vel egentlig å fastslå at Arbeiderpartiet nå synes å innta en holdning som viser at å satse på et samspill mellom offentlig og privat sektor, det er noe som nå er skummelt, det er noe vi egentlig bør være imot. For alt som nå sies fra Arbeiderpartiet, er en mistenkeliggjøring av det private næringsliv og dem som ønsker å skape verdier. Er det noe vi trenger i dette landet framover, er det gründere, folk som ønsker å satse, folk som ønsker å bidra til en utvikling av næringslivet vårt – som legger grunnlaget for det bærekraftige velferdssamfunnet denne regjeringen så sterkt ønsker, og som jeg tror det egentlig er bred enighet om her på Stortinget.

Jeg er spent på å se hvilke forslag og initiativer Arbeiderpartiet vil komme med for å svekke privat næringslivs muligheter framover.

Hadia Tajik (A) [10:32:38]: No ser me det igjen: Det er dei fine formuleringane om valfridom og moglegheit, mens innhaldet i politikken, som er det denne de-

batten handlar om, rett og slett bidreg til at det er lommeboka som styrer kva slags velferdstilbod ein får.

Det står òg ein del fine ting om arbeidsliv i denne plattformen som regjeringa har lagt fram. Dei vil ha ein inkluderingsdugnad, og det høyrer jo veldig kjekt ut. Men det er nokre urovekkjande trekk i utviklinga i arbeidslivet i dag. For eksempel har organisasjonsgraden felle til under 50 pst., og det er ganske alvorleg av fleire grunnar, ikkje minst ved at det svekkjer noko av det som er kjenneteiknet ved den norske arbeidslivsmodellen, med sterke fagforeningar der det er fellesskap og ansvar. NHO-direktør Kristin Skogen Lund er òg bekymra for dette, for ho seier at lågare organisasjonsgrad betyr større innslag av kriminalitet. Mitt spørsmål til representanten Helleland er i fyrste omgang om dette er noko han er einig i – er han einig med NHO-direktøren i at det er bekymringsfullt å sjå denne utviklinga med ein lågare organisasjonsgrad?

Trond Helleland (H) [10:33:41]: Jeg har veldig stor sans for at vi har et trepartssamarbeid, og at vi har sterke fagforeninger. Men det er vel et litt drøyt stykke å gi Høyre og regjeringen ansvar for at organisasjonsgraden går ned. Jeg har sett debatter om LOs mangel på appell ute blant nye yrkesgrupper, jeg har sett at andre fagforeninger nå vokser, og da å skulle tillegge regjeringen et ansvar for å få opp organisasjonsgraden – og antagelig er Hadia Tajik mest opptatt av å få opp medlemstallet i LO – synes jeg blir litt feil.

Men regjeringserklæringen er full av politikk, den er full av enkeltpunkter som vil bidra til å styrke sysselsettingen, som vil bidra til å styrke inkluderingen og integreringen. Så må gjerne representanten kalle det for honnørord, men det er jo flott med honnørord når det virkelig gir resultater. Og når vi nå ser en utvikling der veksten i Norge går opp, og der arbeidsledigheten har gått ned og flatet ut, er vi inne på et riktig spor. Det sporet har vi tenkt å fortsette på.

Hadia Tajik (A) [10:34:42]: Eg gav han ikkje ansvaret for nedgangen i organisasjonsgraden, eg beskrev ei utvikling, og så spurde eg kva han har tenkt å gjera med det. No skal han få ei tredje moglegheit til å forsøkjia å vera konkret i svaret på spørsmålet mitt. Det er interessant å sjå korleis han på den eine sida til ein viss grad erkjenner at det har vore ein nedgang i organisasjonsgraden, og at det har bekymringsfulle trekk, samtidig som dei i regjeringserklæringa skriv:

«Regjeringen anerkjenner at mange arbeidstakere velger å være uorganisert.»

På den måten gjev dei ein slags klapp på skuldra til det uorganiserte arbeidslivet. Spørsmålet mitt er då: Korleis vil Høgre kjempa mot ei utvikling som dei samtidig anerkjenner?

Trond Helleland (H) [10:35:28]: Her tror jeg det er viktig at representanten Tajik skiller litt. Det at enkelte arbeidstakere velger å være uorganisert, må naturligvis være den enkelte valg. Det at LO og andre fagforeninger da ikke får den organiseringsgraden de ønsker, må være deres utfordring. LO, YS, Akademikerne og alle de store jobber hver dag for å få nye medlemmer. Da er spørsmålet: Hvorfor lykkes de ikke? Er det fordi arbeidslivet er i endring, eller fordi de ikke tilbyr gode nok tjenester? Jeg håper at vi har sterke og gode fagforeninger, vi trenger et sterkt trepartssamarbeid. Men vi skal ikke undervurdere folks rett til å velge å være uorganisert. Det må være opp til den enkelte. Det vi ønsker å si, er at de som er uorganisert, naturligvis også må omfattes av de samme spillereglene i arbeidslivet. De må også få muligheten til å ha trygge og gode jobber i et seriøst arbeidsliv.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:36:40]: Vi lever i en urolig tid. Norge trenger et sterkt nasjonalt forsvar. Vi trenger en velfungerende landmakt, og vi er helt avhengige av NATO, som er vår grunnplanke i sikkerhetspolitikken. Statsminister Erna Solberg uttalte i 2015 at hun syntes det var noe tull med prosentmål – da handlet debatten om 2-prosentmålet når det gjelder forsvarsbudsjettet. Høyres landsmøte slo fast at man skal nå NATO-forpliktelsen på 2 pst.

I forrige uke sendte Frank Bakke-Jensen et brev til Stortinget der han sa at andelen som går til forsvar, vil gå ned i årene som kommer, ikke opp. Er det en utvikling som Høyre på Stortinget støtter, eller mener Høyre på Stortinget fortsatt at det er klokt å nå 2-prosentmålet?

Trond Helleland (H) [10:37:31]: Jeg brukte litt tid i hovedinnlegget mitt på å understreke hvor viktig forsvarspolitikken er, og hvor glad jeg er for at et bredt flertall på Stortinget står bak både landmaktutredningen og langtidsplanen for Forsvaret. Dessverre valgte Senterpartiet ikke å delta i disse forlikene, men velger å kjøre sin egen linje med sitt eget opplegg. Det Norge får skryt for, er jo den satsingen vi har for å bygge opp strategiske kapasiteter som kan ivareta vår spesielle rolle i nordområdene. Vi har et nytt F-35-program som er historisk stort. Vi vil tilføre Forsvaret 180 mrd. kr mer enn det som var planrammen i den rød-grønne regjeringens langtidsplan for Forsvaret. Så det er en enorm satsing nå på å gjenoppbygge et forsvar som hadde ligget mer eller mindre brakk, eller som var under nedbygging, under de rød-grønne. Vi ønsker å nå målene som er satt av NATO, men vi ønsker først og fremst å gjennomføre den langtidsplanen som det brede flertallet på Stortinget har stilt seg bak, og jeg har ikke sett noen som har kommet med forslag som skal bidra til å øke den voldsomt med nye kapasiteter. Senterpartiet kjører

sitt opplegg, men resten av Stortinget står stort sett samlet.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:38:44]: Senterpartiet står ved Norges forpliktelser overfor NATO, for Norge, som et lite land, er helt avhengig av å ha en sterk NATO-allianse. Statsminister Erna Solberg var selv med og forhandlet fram 2-prosentmålet, og vårt land har en forpliktelse. Forsvarsministeren informerte Stortinget i forrige uke om at andelen som skal gå til forsvar hvis langtidsplanen finansieres, slik det står i hans brev, vil gå ned i årene som kommer. Det er den motsatte retningen av å nå 2-prosentmålet som vi har forpliktet oss til.

Synes Høyre på Stortinget at det er rett at andelen som går til forsvar, skal gå ned, når vi ser de enorme utfordringene vi har, ikke minst i landmakten vår, i Hæren og i Heimevernet?

Trond Helleland (H) [10:39:32]: For det første har Norge oppfylt NATOs mål om investeringsandelen – det er også et av hovedmålene i Wales-vedtaket, nemlig hvor stor andel en bruker på investeringer i Forsvaret. Der oppfyller Norge målsettingene. Så er det fortsatt et stykke igjen til vi når 2-prosentmålet. Det er også fordi vi har en god utvikling i norsk økonomi, fordi BNI øker, osv. Målet vårt er å få gjennomført den langtidsplanen som et bredt flertall på Stortinget har stilt seg bak. Hvis det er et sterkt ønske i Stortinget, hvis det er situasjoner som tilsier at vi skal øke det ytterligere, vil selvsagt ikke Høyre stille seg i veien for å diskutere det, men hovedpoenget må være at vi for en gangs skyld klarer å oppfylle de planene Stortinget vedtar. Tidligere regjeringer har jo laget planer som har vært for knappe – og heller ikke klart å oppfylle dem. Der har representanten Slagsvold Vedum og hans parti et stort ansvar, for partiet satt åtte år i en rød-grønn regjering som ikke bidro i det hele tatt til å styrke forsvaret av Norge. Nå er det en kraftig økning, den kraftigste økningen vi har sett på mange, mange tiår. Det er vi stolte av, og vi skal slåss for våre NATO-forpliktelser.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:40:48]: Den plattformen vi skal diskutere i dag, har retorikk for absolutt alt, men tiltak for lite. Eitt av dei retoriske smykkene som regjeringa ønskjer å ha på seg, er at dei står for grøn omstilling. Men kva er det regjeringa har gjort i løpet av dei siste åra? Jo, den store satsinga på forskning, enkeltsatsinga på forskning, har gått til petroleumsrelatert forskning. Ser ein på innovasjonstøtte og verkemiddel, er det framleis ei innretning mot ein petroavhengig økonomi. Resultatet av denne politikken ser vi: Det er fall i industrien på fastlandet, det er ei forverring av handelsbalansen – og ein styrer framleis i retning av ein petro-

avhengig økonomi. Så kva tid har Høgre tenkt å endre strategien?

Trond Helleland (H) [10:41:41]: Hadde det vært sånn som representanten Knag Fylkesnes sier, måtte vi raskt lagt om strategien, men det han sier, er jo feil. Det har vært en kraftig satsing på grønn omstilling, på fornybar. Det er etablert vekstfond. Det er forsket mer enn noen gang på fornybar energi, på grønn omstilling, på satsing på ulike ting. Bare se på bilpolitikken, som ble lagt om av denne regjeringen, som har gjort at vi har fått en enorm vekst i antall fossilfrie biler. Det er en satsing som ingen regjering før har vært i nærheten av. Den skal styrkes og følges opp.

Det er mulig at Knag Fylkesnes tror på det han selv sier – jeg gjør det ikke.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:42:25]: Dette er jo faktum. Det er eit fall i norsk industri. Frå 2015 til 2016 var det eit regelrett fall. Handelsbalansen er i forverring. Det er eit absolutt faktum. Det er også eit faktum at av den enkeltsatsinga regjeringa har hatt på forskning, er det petrorelatert forskning som har fått absolutt mest. Det er også eit faktum at når det gjeld verkemiddelsystemet for offshore, innovasjonssystemet, er det framleis petroavhengnad som er den store innretninga. Det som er av større satsing på andre ting, som skal peike i retning av ei grøn omstilling, er små satsingar. Den klare retninga denne regjeringa tar, er: Fortset som før, inga endring, sit stille i båten!

Da er spørsmålet: Når har Høgre tenkt å ta disse faktuma inn over seg og endre strategi?

Trond Helleland (H) [10:43:16]: I den politiske plattformen står det, i punkt 2:

«Oppfylle Norges klimaforpliktelser, slik at vi tar vår del av ansvaret for å løse klimautfordringen.»

Det er et hovedpoeng for denne regjeringen å føre en politikk som bidrar til å ta klimautfordringen på alvor, til å snu en utvikling som gjør at vi får mindre utslipp, at vi får kontroll på den klimautfordringen som alle ser er alvorlig. Men det gjør man ikke over natta. Og det at Norge tjener penger på olje, skal vi være glade for; det er hovedinntektskilden til Norge i mange år framover.

Vi har ikke tenkt å kaste vrak på den satsingen. Tvert imot har vi tenkt å fortsette utviklingen av våre fossile ressurser. Men vi klarer å ha to tanker i hodet samtidig. Vi klarer å satse på fornybar, vi klarer å satse på vind og hav, vi klarer å satse på en fossilfri bilpark. Det er mange ting som går i riktig retning. Denne regjeringserklæringen bidrar til å styrke det ytterligere.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:44:27]: Lærernormen vil gi om lag to tredjedeler av elevene i grunnsko-

len økt tilgang til skolens viktigste ressurs, som er lærerne. Det betyr at lærerne får mer tid til den enkelte elev, til oppfølging faglig og sosialt og til bedre forebygging mot mobbing. Det har de siste årene vært et foreldreopprør i Oslo mot en omfordeling av lærerressurser fra Oslo vest til østkanten. Gjennom innføringen av Kristelig Folkepartis modell for lærernorm på skolenivå vil nå alle elever i Oslo få lik tilgang til lærerressursene i den ordinære undervisningen, uansett hvor de bor.

Er representanten Helleland tilfreds med at Oslo skolen og resten av landet nå får tildelt de lærerressursene foreldrene bl.a. i Oslo skolen lenge har bedt om?

Trond Helleland (H) [10:45:20]: Jeg anerkjenner den store seieren Kristelig Folkeparti fikk da de fikk gjennomslag for lærernorm i budsjettforhandlingene i fjor høst, men vi pekte den gangen på noen utfordringer. Jeg er veldig glad for at elevene i Oslo, særlig da elevene i Oslo vest, vil få økt lærertetthet med Kristelig Folkepartis forslag, men det er dessverre ikke slik at det vil skje over hele landet, for i mange deler av landet er lærerdekkningen så god at de ikke vil få tilført ekstra ressurser. Kvaliteten, altså resultatmålingen, viser at det er enkelte av de skolene og enkelte av de fylkene som har den laveste lærertettheten, som gjør det best.

Det er noen utfordringer med lærernormen, men vi skal følge det opp, og vi står ved de vedtakene vi har gjort. Vi skal følge opp dette og håper at vi kan få en god dialog videre med Kristelig Folkeparti om å få en best mulig lærertetthet i skolen, slik at alle elever har muligheten til å løfte seg, og at vi får en høyere kvalitet i utdanningen.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:46:42]: Jeg vil starte med å ønske Venstre velkommen inn i regjeringssamarbeidet. Det var en klok og naturlig beslutning. Vi står sterkere sammen, og våre tre partier har mye til felles – først og fremst troen på enkeltmennesket, den personlige friheten og det gode fellesskapet som oppstår i et fritt og liberalt samfunn. Vi mener staten er best når den trygger gode rammer for at enkeltmennesker og næringsliv kan utfolde sin skaperkraft og vilje til å realisere de ideene som skal betale for morgendagens velferdssamfunn.

Både Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet har sine uenigheter, men det vi har til felles, er mye sterkere enn det som skiller oss. Derfor har jeg troen på at vi vil få et godt og konstruktivt samarbeid fremover.

For Fremskrittspartiet er et av de viktigste gjennomslagene i regjering utvidelsen at vi nå har fått en egen eldreminister, som også skal ivareta folkehelsen. Det har Fremskrittspartiet jobbet for lenge. Vi mener landets el-

dre, som har bidratt til det velferdsnivået vi nyter godt av i dag, fortjener en egen minister som har fokus på deres behov og sikrer våre eldre den tryggheten de fortjener.

Siden regjeringsskiftet i 2013 er skatter og avgifter redusert med 24 mrd. kr, og vi skal fortsatt redusere skatteinivået. En av prioriteringene våre blir å kutte i eiendomsskatten. Dette er en grunnleggende usosial og urettferdig beskatning av folks hjem. I den nye regjeringplattformen er det enighet om å sette ned maksimal eiendomsskattesats på boliger og fritidsboliger, og det innføres et tak på verdsettelse av eiendommer. Målet er at alle skal få lavere eiendomsskatt i årene som kommer. Den såkalte maskinskatten, en eiendomsskatt som rammet produksjonsutstyr i bedriftene, ble fjernet i budsjettet for 2018, og allerede kan vi se en positiv effekt på investeringsviljen i distriktene. Fra og med 2019 kan kommuner som innfører eiendomsskatt, kun kreve inn én promille det første året – en halvering fra tidligere – og det gjøres også innstramminger i hvor mye kommunene kan øke skattesatsen med hvert år.

På skattesiden vil jeg også gi en liten honnør til opposisjonspartiene. I sine alternative budsjett for 2018 beholder både Arbeiderpartiet og Senterpartiet mesteparten av skattelettelsene som er gitt siden 2013. Arbeiderpartiet vil nå bare øke skattene med 8 mrd. kr, mens Senterpartiet nøyer seg med 6 mrd. kr. Selv om de ikke sier det rett ut, er jo dette en klar erkjennelse av at det Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen har gjort på skattesiden, har vært nødvendig og riktig. Samtidig viser det at vi allerede har satt varige spor, vi har beveget de andre partiene i vår retning. Ved å senke skattene til et mer riktig nivå stimulerer vi enkeltpersoner til økt arbeidsinnsats og bedrifter til økte investeringer i nye arbeidsplasser. En økonomi i vekst gir økte skatteinntekter til fellesskapet.

Velferdssamfunnet vårt er helt avhengig av stabile og forutsigbare inntekter. Samtidig er det avhengig av at bruken av velferdstjenester ikke blir for stor. Det må være en balanse mellom det som kommer inn, og det som går ut.

En streng og ansvarlig innvandringspolitikk skal videreføres og forsterkes, men også med økt fokus på integrering. Alle som får opphold i Norge, må gis mulighet til å benytte sin kompetanse, sine ressurser, til beste for seg selv og samfunnet. Vi må lykkes enda bedre med integreringen, og flere må inkluderes i arbeidslivet.

Økonomisk vekst og en effektiv økonomi med høy ressursutnyttelse er svært viktig for å bevare bærekraften til det norske velferdssamfunnet. Derfor gleder det meg at Norge er på rett vei. De fleste indikatorer viser nå at norsk økonomi er i markant bedring. Arbeidsledigheten går ned, sysselsettingen øker, og konjunkturbarometeret viser at optimismen er tilbake i norsk industri.

Oppgangen er mest markant på Sør- og Vestlandet, områdene som ble hardest rammet av oljeprisfallet. Politikken virker.

Dette gir et godt utgangspunkt for regjeringssamarbeidet: et Norge i fremgang, et Norge med optimisme, og med dette utgangspunktet skal vi sammen – Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet – hente frem det beste i oss, spille hverandre gode og gjøre Norge til et enda bedre land å bo i.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Masud Gharahkhani (A) [10:51:26]: Bor du i Norge, så må du bli en del av Norge. I enkelte innvandremiljøer ser vi en ukultur med holdninger og handlinger vi ikke kan akseptere i et moderne samfunn. Derfor har Arbeiderpartiet fremmet en rekke forslag som skal bekjempe sosial kontroll og æresvold. For Arbeiderpartiet handler dette om kampen for frihet, demokrati og likestilling – verdier som skal gjelde oss alle i Norge, uavhengig av hva slags kultur vi kommer fra, og hvilken religion vi tilhører.

Vi har fremmet 22 forslag i Stortinget. Jeg vil nevne to av dem. Det ene er noe politiet og de skamløse jentene har etterlyst, nemlig et tydeligere lovverk: Arrangerte ekteskap der psykisk press er inne i bildet, må straffes. Det andre er et forbud mot søskenbarnektenskap for å bekjempe sosial kontroll.

Jeg har opplevd at Høyre og Venstre er utydelige i disse spørsmålene. Derfor vil jeg spørre Fremskrittspartiet om de støtter forslaget om et nytt lovverk om arrangerte ekteskap, slik de skamløse jentene og politiet ønsker, og et forbud mot giftermål mellom søskenbarn.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:52:27]: Det representanten viste til av forslag som er fremmet av Arbeiderpartiet, inneholder mye god Fremskrittsparti-politikk. Det er helt klart at vi er opptatt av de samme forholdene som påpekes fra Arbeiderpartiet. Vi mener at skal man bo i Norge og fungere i det norske samfunnet, må man følge de spillereglene som er etablert i Norge. Hvis man ikke aksepterer det, må det få noen konsekvenser. Så ja, i utgangspunktet er det riktig å stramme inn på både ekteskap mellom søskenbarn og andre forhold som vi ikke kan akseptere i vårt samfunn.

Masud Gharahkhani (A) [10:53:08]: Arbeiderpartiet ønsker en streng og rettferdig innvandringspolitikk. Når vi ønsker å forby søskenbarnektenskap, handler det selvfølgelig om de helsemessige konsekvensene dette har, men også om at norsk ungdom presses til å gifte seg med kusiner og fettere for at storfamilien skal få familiemedlemmer som bor i utlandet, til å komme til Norge. Det er uakseptabelt. En konsekvens av det vi fore-

slår, vil faktisk være en strengere familieinnvandringspolitikk, at det vil være forbudt gjennom ekteskapsloven, og dermed vil vilkårene for familiegjenforening bortfalle. Det er en riktig og nødvendig innstramning.

Og bare for å få det helt klart for dette stortinget, for det er uklart hva regjeringen i stort, altså Venstre og Høyre, mener: Vil Fremskrittspartiet garantere at de ikke gir opp politiet og de skamløse jentene ved forhandlingsbordet med Venstre og Høyre – for å sikre et forbud mot søskenbarnektenskap?

Hans Andreas Limi (FrP) [10:54:02]: Hvis representanten leser regjeringserklæringen grundig, vil han se at det der er gjort noen innstramninger bl.a. når det gjelder familiegjenforening, fordi det er en økende utfordring. Det som har kommet av innvandrere de siste årene, har stort sett vært gjennom familiegjenforeninger.

Så jeg vil returnere den oppfordringen til Arbeiderpartiet – om å støtte de forslagene som kommer fra regjeringen, som skal bidra til at man får en innstramning, at man får kontroll med familiegjenforeningen, og at man også får sjekket ut at de gjenforeningene som finner sted, er legale og i henhold til regelverket.

Masud Gharahkhani (A) [10:54:51]: Migrasjonskrisen i 2015 viste jo hvor sårbar Europa er. Uten Tyrkia-avtalen ville krisen fortsatt også inn i 2016 og 2017, men migrasjonspresset er der. Kontroll ved grensene er avgjørende. I Sverige har sosialdemokratene strammet inn på innvandringspolitikken etter mange år med høyrestyre. Vi vet at det som skjer rundt oss nå, også vil kunne påvirke asylstrømmen til Norge. Vi må altså ikke skille oss ut.

Nå har vi kommet med et konkret forslag om å stramme inn på familieinnvandringspolitikken. Regjeringsplattformen er utydelig. R retorikken er tøff, men tiltakene er utydelige. Som en journalist i Minerva skriver: Flyktningpolitikken blir liberalisert med ny regjering.

Kan Fremskrittspartiets parlamentariske leder garantere at det ikke blir liberalisering på innvandringsfeltet med Venstre i regjering?

Hans Andreas Limi (FrP) [10:55:43]: Jeg forholder meg til det som står i regjeringserklæringen, som er ganske tydelig. Det som ligger til grunn for den, er at den restriktive innvandringspolitikken som vi har ført nå i noen år – takket være at Fremskrittspartiet og Høyre fikk gjennomslag for sine forslag til innstramning – skal videreføres. Den skal også ytterligere forsterkes på flere områder, men spesielt når det gjelder familiegjenforening.

Så jeg tror ikke representanten har noen grunn til å frykte at det blir en mer liberal innvandringspolitikk. Snarere tvert om. Men det er også viktig at vi samtidig må ha fokus på integrering, og så må vi sørge for at de

som får oppholdstillatelse i Norge, inkluderes i bl.a. arbeidslivet og i det norske samfunnet. Da må det også være klare og tydelige spilleregler for hva vi kan akseptere i vårt samfunn, og det kommer vi til å etablere.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:56:44]: Representanten Limi brukte en god del av innlegget sitt på skatte- og avgiftsnivået. Han sa også: «(...) vi skal fortsatt redusere skattenivået.»

Han sa ingenting om avgifter, og det er kanskje ikke så rart, for mens det har blitt omfattende skattelettelse for dem som har mest fra før, har det blitt betydelige avgiftsøkninger for folk flest: nærmere 7 mrd. kr totalt i løpet av den perioden Fremskrittspartiet har sittet i regjering og hatt finansministeren.

I Jeløya-plattformen signaliserer en ytterligere økte avgifter, knyttet til både reiseliv, kollektivtransport, kultur og drivstoff.

Derfor vil jeg spørre representanten for partiet for avgiftsøkninger for folk flest om hvor mye avgiftene skal øke videre i denne perioden, og hvem som må forberede seg på avgiftsøkning.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:57:40]: Det er heldigvis ikke riktig, det som representanten Gjelsvik fremhever fra regjeringsplattformen – snarere tvert om. Der står det ganske tydelig at i den grad det er snakk om avgiftsøkninger på enkeltområder, skal det veksles mot tilsvarende avgifts- eller skattelettelse for dem som berøres. Det er den politikken vi har ført i fire år. Det er totalt gitt skatte- og avgiftslettelse på 24 mrd. kr. Ja, noen avgifter har økt, noen avgifter har kommet til, spesielt på den grønne siden, men samtidig har vi klart å veksle det mot skattelettelse og andre avgiftslettelse for dem som har blitt berørt.

Så jeg mener at vi har klart å balansere dette på en god måte, og vi har brukt avgiftene på en positiv måte, også til å påvirke folks adferd. Spesielt ser vi det når det gjelder transportsektoren og bilistene, hvor gulrotprinsippet, ved å redusere bilavgiftene og legge om engangsavgiften, har ført til at flere og flere nå velger miljøvennlige biler med lave utslipp.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [10:58:51]: En har balansert det på den måten at en har økt de samlede avgiftene i den perioden som Fremskrittspartiet har sittet i regjering og hatt finansministeren, med nærmere 7 mrd. kr netto. Representanten Limi har selv, som finanspolitisk talsperson, hatt æren av å ha vært med og forhandlet om dette tidligere. I det første budsjettet med ham som parlamentarisk leder økte avgiftene – kun i det budsjettet – med 2,7 mrd. kr. Én ting er at avgiftene øker, en annen ting er den uforutsigbarheten som ligger i dette. Det kommer nye avgifter på bordet uten at de er utre-

det, og uten noe forvarsel. En fikk en kraftig økning av avgiftene på sukker og sjokolade, og en fikk en flypassasjeravgift, som bl.a. bidro til nedleggingen av Rygge flyplass.

Derfor er mitt spørsmål: Når kan en forvente en større forutsigbarhet fra Fremskrittspartiets side når det gjelder hvilke avgifter som skal økes framover, sånn at også næringslivet og forbrukerne kan få vite det og ikke får det som en overraskelse en sen novemberkveld før jul?

Hans Andreas Limi (FrP) [10:59:52]: Fremskrittspartiet er ganske tydelig på at vi ikke ønsker avgiftsøkninger, snarere tvert om. Målsettingen i regjeringsplattformen er at skattenivået fortsatt skal ned. Det er ingen føringer på at man skal øke avgiftene, med unntak av det som står eksplisitt om CO₂-avgiften, men det skal kompenseres for dem som berøres. Så det er balansert.

Det er riktig at det har kommet inn avgifter og avgiftsøkninger i de budsjettforlikene vi har inngått i Stortinget. Samtidig har vi prøvd å veksle det mot tilsvarende reduksjoner i inntektsskatten. Så jeg mener fortsatt at det er en god balanse, og all informasjon jeg har, tilsier at velgerne er veldig fornøyd med den måten Fremskrittspartiet har håndtert dette på i regjering så langt.

Karin Andersen (SV) [11:00:50]: Det er veldig populært å kalle en spade for en spade om dagen, og det har jeg tenkt å gjøre.

Den største trusselen mot velferden og mot det vi skal ha sammen, er rike selskaper og folk som snylter på vanlige arbeidsfolks ærlig betalte inntekter og arbeid. De gir blaffen i fellesskapet, og Fremskrittspartiet gir dem dessverre støtte. Mens vanlige folk har fått 10 kr dagen i skattelette, har de rikeste fått 3 000–4 000 kr – partiet for de 1 600 rikeste i landet, kan man kanskje kalle det.

Grådigheten er grenseløs. Det utfoldes mye skaperkraft i å snyte – i arbeidslivet, økonomisk kriminalitet, skatteflukt. Fremskrittspartiet vil ikke trekke oljefondet ut av skatteparadis. Men da er spørsmålet: Erkjener Fremskrittspartiet at økonomisk kriminalitet, skatteplanlegging, arbeidslivskriminalitet og skatteflukt er den største trusselen mot fellesskapet og velferden?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:01:58]: Jeg er enig med representanten Karin Andersen i at internasjonal skatteplanlegging og skatteflukt er en kjempeutfordring. Derfor har også regjeringen gjort veldig mye innsats på å få til internasjonale regler, for dette er ikke en utfordring vi klarer å løse i Norge. Vi er nødt til å ha internasjonale spilleregler, for veldig ofte snakker vi om globale selskaper. Og det er vi på.

For øvrig vil jeg nok si at den grådigheten som det refereres til, er nok ganske jevnt fordelt i samfunnet, dess-

verre. Vi må ikke komme dit hen at vi mistenker alle som tjener penger, og som driver selskaper og investerer og også skaper arbeidsplasser, for å være grådige. Det er veldig mange seriøse aktører der ute, aktører som vi er helt avhengig av. Derfor er det så viktig at vi tar hensyn til det som er deres behov også, gjennom å redusere skatteinivået, gjennom å forenkle skatteinnretninger, som også gjør det mindre lukrativt å drive skatteplanlegging. Så dette har en sammenheng.

Karin Andersen (SV) [11:03:13]: Jeg synes egentlig ikke jeg fikk noe konkret svar. Når regjeringen og Fremskrittspartiet skal si at det er noen trusler mot velferden, starter man alltid med å skulle fordele mellom syke og arbeidsløse eller mellom fattige og uføre. Da er det der fordelingskampen skal stå. Men fordelingskampen må altså stå mellom fattig og rik hvis det skal være rettferdig, og det trengs nå et krafttak, det trengs en nådeløs kamp mot skatteparadis, mot skatteplanlegging, mot skattekriminalitet – både globalt og i Norge. Da må man f.eks. begynne med å trekke oljefondet ut av skatteparadisene, som er grunnlaget for at denne internasjonale økonomien kan fortsette.

Jeg har ikke hørt et eneste tiltak fra regjeringen nå som er konkret på dette området. Og jeg fikk heller ikke svar på om Fremskrittspartiet erkjenner at det ikke er arbeidsledige og uføre som er den største trusselen mot velferden vår i framtida, og at de utgiftene ikke øker, men at det er denne type internasjonal og nasjonal kriminalitet som truer oss alle sammen.

Hans Andreas Limi (FrP) [11:04:29]: Grunnen til at jeg ikke svarer konkret på spørsmålene, er at jeg ikke er enig i premissene fullt ut, selv om det påpekes en del utfordringer – som vi skal ta veldig seriøst, og som vi tar seriøst – for å etablere spilleregler både i Norge og internasjonalt.

Jeg tror ikke arbeidsledighet eller uføre er den største trusselen mot velferden. Det som utfordrer vårt velferdssamfunn mest, er at vi fortsatt har for mange på utsiden av arbeidslivet. Det er den største utfordringen vi har. Vi må inkludere flere, slik at vi får flere til å bidra nettopp til å opprettholde det velferdssamfunnet som vi har etablert i Norge. Den utfordringen ligger der, og den må vi gjøre noe med. Derfor er det så viktig at vi ikke bare klarer å inkludere de som er uføre eller har en helsemessig utfordring, men at vi også klarer å inkludere de som vi gir opphold, altså flyktninger som får opphold i Norge, slik at alle kan bidra og bruke sin kompetanse på ulike nivåer i det norske samfunnet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [11:05:47]: Det viktigste vi kan gjøre for å redusere ulikhet i samfunnet, er å investere i familiene. Politikk som gir rom for at for-

eldre kan ha tid med barna sine, er et stort gode. Vi vet at utenforskap er et økende problem i det norske samfunn, og jeg tror mange hadde sluppet å havne utenfor dersom vi hadde satset sterkere på familiene.

Kristelig Folkeparti er garantisten for sterke, gode og fleksible familieordninger, en fleksibilitet som også gir barnefamiliene valgfrihet. Kontantstøtten er jo en slik ordning som gir barnefamilier valgfrihet. Dette er noe som også Fremskrittspartiet har støttet, dette har også vært Fremskrittspartiets politikk. Men i Dagbladet 24. januar sier Fremskrittspartiets representant Roy Steffensen at kontantstøtten er inne i sin siste periode, for den har vi ikke råd til lenger. Er det slik at Fremskrittspartiet er for valgfrihet, bare ikke for barnefamiliene?

Hans Andreas Limi (FrP) [11:06:49]: Nei, det er det heldigvis ikke. Jeg vet ikke hvor flink representanten Steffensen er til å spå om fremtiden, men enn så lenge har vi kontantstøtten.

Det er helt riktig at Fremskrittspartiet har vært veldig for kontantstøtte fordi det på en måte har vært en del av det vi ønsker skal sikre barnefamiliene valgfrihet. Men så ser vi også, dessverre, etter hvert som samfunnet har endret seg, noen uheldige sider ved kontantstøtten, ikke minst når det gjelder integrering. Her tror jeg at man må se kontantstøtten opp mot alle de andre tiltakene vi gjør for å sikre barnefamiliene, spesielt på barnehagesiden: full barnehagedekning, gratis kjernetid, lavere egenandel for foreldre som har middels eller lave inntekter. Alt dette spiller sammen. Det vi må sikre, er at vi ikke har ordninger som gir uheldige effekter. Kontantstøtten kan være negativ når det gjelder å integrere de som får opphold og kommer til Norge utenfra.

Presidenten: Dermed er replikkordskiftet omme.

Marit Arnstad (Sp) [11:08:19]: La meg også få lov å begynne med å gratulere Venstre, Fremskrittspartiet og Høyre med å ha dannet regjering. Senterpartiet skal være en tøff og tydelig opposisjon og bidra til mange gode debatter i denne salen.

I norsk parlamentarisk historie finnes det et begrep som kalles den hønsvaldske parlamentarisme. Det betegner en tenkning som marginaliserte Stortinget i etterkrigstida, da Arbeiderpartiet hadde rent flertall. I dag ser vi ut til å ha fått den solbergske parlamentarisme. Begrepet er for så vidt ikke mitt eget – det var Harald Stanghelle som lanserte det allerede i mai i fjor – og den solbergske parlamentarisme gir seg uttrykk på særlig tre måter.

Det første er at den i forrige periode kom til uttrykk ved en stilltiende aksept for at et regjeringsparti står for ett standpunkt i regjering, mens det samme partiet står

for en helt annen oppfatning i Stortinget. I forrige periode gjaldt dette Fremskrittspartiet i en lang rekke saker, bl.a. trygdeoppgjør. I denne perioden startet Venstre sin gjerning i regjering med å stemme imot sin egen regjering i innvandringspolitikken. Statsministeren har bekreftet at vi kan komme til å se det i flere saker – at Venstre i Stortinget stemmer imot og dermed motarbeider sin egen regjering.

En annen viktig del av den solbergske parlamentarismen synes å være at en over natta tar avgjørelser med store konsekvenser for mange mennesker, fordi det var så viktig for ett av partiene. Slik velger en regjering som påstår den er for næringsfrihet, å innføre forbud mot en hel næring – som statsministeren sa det på Dagsrevyen, fordi det var så viktig for Venstre. Slik velger regjeringen å innføre en lærernorm uten å ane hvilke konsekvenser det kan få for lærermangel og sentralisering av lærerkrefter – fordi det var så viktig for Kristelig Folkeparti. Til og med i dag klarte ikke representanten Helleland å stå oppreist og forsvare lærernormen som nå er regjeringens norm.

En konsekvens av denne delen av den solbergske parlamentarismen er at politikken «outsources» til det partiet som anser saken som en seier for seg, mens ingen tar ansvar for helheten. Det kan virke som om det å ta ansvar for en helhet, som iallfall fram til 2013 var en regjeringens viktigste oppgave, nå har blitt en slags pekelek der partiene er på flukt bort fra det samlede ansvaret en nødvendigvis må ha når en inngår et politisk kompromiss.

Et siste element i den solbergske parlamentarismen er måten en ordlegger seg på når en skal unngå å ta ansvar for den retorikken som enkelte medlemmer av regjeringen har lagt seg til. Da sier en enten: Jeg ville ikke ha brukt det ordet. Eller en sier: Det er nå viktigere å diskutere saken enn alle ordene. På den måten kan f.eks. statsråd Listhaug få fortsette en retorikk som er både splittende og uklok, uten at noen andre i regjeringen tar ansvar for det.

Denne solbergske parlamentarismen flytter grenser i norsk politikk. Som Harald Stanghelle sa det i sin artikkel i fjor vår:

«Lojaliteten og forpliktelsene som regjeringsparti er devaluert.»

Han spør videre i sin artikkel:

«Hvilken betydning får det for statsministerens autoritet? Og hva innebærer etableringen av en slik praksis for den troverdighet en regjering bør ha?»

For min egen del konstaterer jeg kun at den solbergske parlamentarismen fremmer mangel på helhetlig styring. Og viktigst: Den gir dårlige løsninger på viktige saker som betyr mye for folk.

Regjeringserklæringen er på mange måter en bekreftelse av at den blå-blå politikken fortsetter. Mange av reformene denne regjeringen satte i gang i forrige periode, var strukturendringer som handlet om å sentralisere. Men de samme reformene handlet også om makt og avmakt og om en type offentlig styring der systemet trumfer individet, der systemene blir viktigere enn menneskene.

Jeg sa i trontaledebatten i fjor høst, og vil gjenta i dag, at en av de viktigste debattene Stortinget står overfor de neste fire årene, er hvilken offentlig sektor vi skal ha. Norge har svært mange ansatte i offentlig sektor som ønsker å gjøre jobben sin på en ordentlig måte, men som i dag blir detaljstyrt og utsatt for en masse rapporteringsarbeid. Løsningen på det er ikke konkurranseutsetting og anbudsregimer. Løsningen er en fornying av offentlig sektor der de ansatte gis myndighet og tiltro til å gjøre en god jobb, og der de som bruker offentlige tjenester, føler at de blir både sett og hørt.

Det Høyre og Fremskrittspartiet gjorde i den forrige perioden, var nærmest å gå til et målrettet ideologisk angrep på offentlig sektor, både ved en gjennomgående sentralisering på mange områder og ved å oppmuntre til enda flere tellekanter, rapportering, enda flere direktorater, enda flere råd og utvalg.

Med det bakteppet er det som står i regjeringserklæringen om å «gjennomføre tiltak for å sikre like konkurransevilkår mellom offentlig og privat sektor», et illevarslende signal. Det høres så tilforlatelig ut, men det er et illevarslende signal. Det er nemlig til forveksling likt det som ESA og regjeringens eget Hjelmeng-utvalg ønsker. Med EØS som brekkstang skal altså regjeringen prøve å sørge for at det offentlige tjenestetilbudet blir svekket. Det kan bety at kommunale aktiviteter som ikke er lovpålagt, skal konkurrere med private – kulturskoler, lokaler til idrettstiltak, kino, svømmebasseng i kommunal regi, for å nevne noe. Da må de i tilfelle skilles ut som egne rettssubjekter, få skatteplikt, krav om markedsmessig avkastning og en hel masse byråkrati og kostnader. For mange av de mindre kommunene vil dette sjølsagt være en umulighet, så i tillegg til å bety konkurranseutsetting og privatisering vil det også bety at mye kultur og fritidsaktiviteter i offentlig regi kan bli kraftig sentralisert. Senterpartiet skal kjempe for at vi fortsatt kan ha et velferdssamfunn der kommuner og fylker får rom og mulighet til å tilby aktivitet og tiltak til sine innbyggere uten at det på forhånd kreves den type tilbud og konkurranseutsetting.

I framleggelsen av regjeringserklæringen prøvde statsministeren å nøytralisere diskusjonen om sentralisering. Jeg tror kanskje det er det som er Høyres strategi for tida. Hun presterte å omtale hele Nord-Norge som et distrikt da hun pekte på mulighetene som lå i den lands-

delen. Distriktpolitikken er nok litt mer finmasket enn som så, også i Nord-Norge, men det er riktig at det ligger mange og store muligheter for verdiskaping i hver eneste region i Norge. Private står på for aktivitet og verdiskaping hver eneste dag, men skal det virkeligjøres, må også privat og offentlig sektor henge godt sammen, og offentlig sektor må fungere like godt over hele Norge, i både små og store kommuner.

For noen dager siden fikk jeg en henvendelse fra en fortvilet bedrift som utfører analyser av vann-, mat- og miljøprøver. Den typen prøver er ferskvarer, og analysene må starte raskt. Men endringene i Posten Norge fører nå til at de ikke lenger kan motta prøvene raskt nok – et tydelig eksempel på at den måten som regjeringen nå ødelegger Postens samfunnsoppdrag på, har direkte og negative konsekvenser for privat verdiskaping i Distrikts-Norge.

Det må i det hele tatt balanseres. Den private verdiskapingen er helt avhengig av en vel fungerende offentlig sektor. Noen prøver å snakke om distriktpolitikk som en særinteresse, men det er det jo ikke. Det handler om et balansert samfunn som gir rom for ulike valg, en større helhet som rommer et mangfold.

Vi står overfor en svekket regjering. Tre partier som i forrige periode hadde flertall, skal nå samarbeide i mindretall. Flertallet er tapt i det valget vi har lagt bak oss. Det gir store muligheter for gjennomslag for de ulike partiene i saker i Stortinget. Senterpartiet skal fortsette å arbeide for at alle deler av dette landet blir sett og verdsett. Vi skal arbeide for å redusere forskjellene mellom folk, både geografisk og sosialt. Vi skal arbeide for at systemene aldri blir så store at menneskene blir små og bortglemt. Vi skal ha tillit til dem som arbeider i offentlig sektor, ikke detaljstyre dem. Vi skal få opp respekten for naturressursene våre og for dem som produserer verdier basert på dem.

Jeg føler meg trygg på at mange av statsrådene etter hvert vil klage over stortingsregjereri, og det må de jo få lov til. Statsministeren vil også ønske at kryssende flertall unngås. Men det er ikke slik den vanlige parlamentarismen fungerer. Der er det sakene som avgjør. Det er regjeringen som må innrette seg etter Stortinget og flertallets vedtak. Det er enhver mindretallsregjering sitt lodd, og de kan ikke gjøre sitt mindretall til Stortingets ansvar.

Den nye sammensetningen av Stortinget kommer til å gi oss en spennende tid med mange muligheter på vegne av viktige saker. Én ting er sikkert: Senterpartiet skal stå klar til å gripe mulighetene.

Med det tar jeg opp de forslag som Senterpartiet er en del av.

Presidenten: Representanten Marit Arnstad har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tom-Christer Nilsen (H) [11:18:18]: Den utvidete regjeringen har lagt fram en regjeringsplattform, en erklæring som følger opp de siste fire årenes samarbeid på borgerlig side og peker mot en fortsatt utvikling i tråd med de siste årenes når det gjelder kommuneøkonomi, samferdsel og andre viktige områder. Arnstads kollega og partileder kaller dette å få fram det verste i hverandre. Det får stå for hans regning. Når det gjelder virkeligheten, vil jeg stille et par spørsmål:

For kommunesektoren er resultatet for det siste året vi har endelig data fra, 2016, på 4 pst. som helhet. Sektorens inntekter økte med 55 mrd. kr fra 2013 til 2016, i det alt vesentlige fra økt inntektsskatt og statlige overføringer. Hvor mye høyere er dette resultatet enn da Senterpartiet hadde kommunalministeren? Dersom tallet ikke er tilgjengelig på stående fot: Har det gått i riktig retning, altså med bedre resultat, eller i gal retning med dårligere resultat?

Marit Arnstad (Sp) [11:19:15]: Det er klart at når en bruker så mye oljepenger som denne regjeringen har gjort, drypper det litt på kommunesektoren også. Senterpartiet har egentlig ikke klagd på rammene til kommunesektoren de siste årene. Det vi først og fremst har påpekt, er at fordelingen av inntektene til kommunesektoren etter hvert har blitt veldig urettferdig. Svært mange distriktskommuner har fått veldig negative utslag av inntektsfordelingen, mens de store byene tar stadig mer av midlene. Blant annet i mitt eget fylke er det slik at nesten alle kommunene – i det gamle Nord-Trøndelag, får jeg si – har fått reduserte inntekter og dermed reduserte muligheter for å tilby velferdstilbud til sine innbyggere. De pengene har gått enten til Oslo, Bærum, Asker eller Bergen.

Tom-Christer Nilsen (H) [11:20:09]: Jeg registrerer at når det gjelder ulikhet, er det retningen som er problemet, nemlig at der det tidligere var stor ulikhet, er det nå mindre ulikhet per innbygger mellom kommunene – at det er et problem fordi en ønsker å beholde den gamle ulikheten.

Men la meg gå videre til en annen sektor der representanten Arnstad har stor erfaring. Det nåværende budsjettet for samferdselssektoren er om lag 50 pst. høyere enn da Senterpartiet hadde samferdselsministeren. Også her vil jeg spørre: Har det gått i riktig retning eller i gal retning med det budsjettet? Peker ikke det – slik jeg i hvert fall oppfatter det – i riktig retning for tiden framover også?

Marit Arnstad (Sp) [11:20:44]: Jeg må først få lov til å kommentere litt videre når det gjelder kommuneinn-

tektene. Regjeringen har på en måte brutt opp og halvert basistilskuddet. Det advarte faktisk dagens statsminister mot for ti år siden – eller litt mer enn ti år siden – fordi det ville være et grep som gikk ut over muligheten til å gi likeverdige tjenester til alle innbyggerne i en kommune, uavhengig av om den var liten eller stor. Det er nettopp det grepet som kanskje er det alvorligste en har tatt når det gjelder inntektsfordelingen til kommunene.

Når det gjelder samferdselspolitikken, er vi i det store og hele fornøyd med at regjeringen følger opp den nasjonale transportplanen som vi vedtok i 2013, og at de viderefører satsingen i 2017. Det synes vi er bra. Det er sjølsagt synd at de i enkelte distrikt velger å nedprioritere veiprojekt eller togprosjekt, bl.a. Trøndelags største kollektivtransportprosjekt, som plutselig ble begravd før budsjettet i høst.

Tom-Christer Nilsen (H) [11:21:47]: Da registrerer jeg altså at når det gjelder både samferdselssektoren og kommunesektoren går egentlig de økonomiske resultatene i riktig retning. Sittende regjering har også redusert skjema- og byråkratikostnader for folk og næringsliv med 15 mrd. kr hittil, og ambisjonen i den nye regjeringserklæringen er ytterligere 10 mrd. kr. Har det kanskje også her gått i riktig retning?

Marit Arnstad (Sp) [11:22:07]: Enhver regjering som har hatt muligheten til å bruke nesten 100 mrd. kr i friske oljepenger, kan jo strø om seg til både det ene og det andre. Det har regjeringen gjort. Noe av det er fornuftig, mye av det har også vært ufornuftig. Den måten en har valgt å sentralisere på, og også etter hvert brutt ned og fragmentert distriktspolitikken, er et av de store problemene til denne regjeringen. Det er ikke tvil om at de har brukt mye av pengene på dem som allerede har mye fra før. De har også valgt å satse lite på å få aktivitet over hele landet.

Tom-Christer Nilsen (H) [11:22:48]: Spørsmålet mitt var om det ikke var bra at man hadde redusert byråkrati og byråkratikostnader for folk og næringsliv med 15 mrd. kr hittil, og med en ambisjon om ytterligere 10 mrd. kr. Det valgte man å ikke svare på. Men jeg kan gjerne stille spørsmålet på nytt: Er ikke det bra?

Marit Arnstad (Sp) [11:23:07]: Denne regjeringen har ikke redusert byråkratiet, den har ikke redusert direktorat, den har ikke redusert antallet statsansatte byråkrater i dette landet, den har ikke redusert antallet råd og utvalg – tvert imot har en faktisk økt byråkratiet betydelig. Det en påstår er en reduksjon av byråkrati på lokalt plan – rådhus og rådmenn – er i realiteten å strippe mange av de små kommunene for viktige velferdstil-

bud og viktige tiltak for befolkningen i disse kommunene.

Jon Gunnes (V) [11:23:48]: I mine første fire måneder på Stortinget har jeg lagt merke til alle forslagene fra Senterpartiet der man skal ha omkamp om mange reformer og vedtak som regjeringen har fått flertall for i Stortinget de siste fire årene. Venstre mener at vi må reformere for å effektivisere og forbedre. I så måte er jernbanereformen, veireformen med Nye Veier, reform for fritt behandlingsvalg, kommunereformen, regionreformen, nærpolitireformen, universitets- og høyskolestrukturen viktige reformer, og ikke minst en integreringsreform, som Jeløya-plattformen også staker ut.

Mener representanten Marit Arnstad at vi ikke behøver noen reformer i offentlig sektor? Og er det noen glede å spore over at slike reformer over tid kan gi de nødvendige forbedringene som kan gi god velferd over hele landet, eller vil svaret på alle reformene fra Senterpartiet også framover være at dette er sentralisering – og dermed omkamp?

Marit Arnstad (Sp) [11:24:49]: En må etter Senterpartiets mening gjerne gjennomføre reformer, men reformene må jo gå i riktig retning, og sentralisering er ikke riktig retning. Dessverre er det slik at svært mange av reformene som regjeringen har foreslått, og som Venstre har støttet, er rent sentraliserende reformer. 120 lensmannskontor er lagt ned de siste fire årene. Halvparten av landets skattekontor er lagt ned. Det er foretatt tvangssammenslåinger av kommuner uten at kommunene har blitt tilført noen nye oppgaver. Og jernbanereformen løser ingenting – det er ikke ett tog som går mer presist, det blir ikke én meter lengre skinnegang av at vi gjennomfører en jernbanereform som bl.a. fratrar arbeidstakere innenfor jernbanen de pensjonsrettighetene de har hatt.

Jon Gunnes (V) [11:25:34]: Marit Arnstad hevder i sitt innlegg i dag at Venstre allerede har brutt med regjeringens politikk i en avstemning i Stortinget. Ser Arnstad at Venstres standpunkt i den bestemte saken som det da ble referert til, var bestemt lenge før regjeringdannelsen – og ikke minst behandlet i komiteen? Da er mitt spørsmål: Hadde Senterpartiet kommet til å snu i en slik situasjon?

Marit Arnstad (Sp) [11:26:03]: Jeg ser at den saken var avgitt før sjølve regjeringsplattformen var lagt fram, men jeg ser også at den praksisen med at en bryter ut når det gjelder noe som behandles i Stortinget, når en har kommet i regjering, er noe helt nytt. Statsministeren åpnet for at det kan være flere innstillinger der

Venstre kommer til å stemme imot sin egen regjering. Det skal bli veldig interessant å se om det skjer, for det vil i alle fall da skje på godt og trygt grunnlag etter at Venstre har kommet inn i regjering.

Olaug V. Bollestad (KrF) [11:26:42]: Et samlet storting har sagt at de har et mål om å redusere livsstilssykdommer med 25 pst. innen 2025. Det samme har Verdens helseorganisasjon sagt.

Senterpartiet har en klok dame som heter Kjersti Toppe. Hun sa til Nettavisen i 2010 at hun ønsker å øke sukkeravgiften betraktelig. Den samme damen sa følgende til Aftenposten i 2013:

«Sp har arbeidet for å bruke avgiftspolitikken på kostholdsfeltet, enten med momsfrigjøring på sunne varer (...), eller gjennom sukkeravgift.»

Det samme sa Kjersti Toppe til VG i mars 2016. Så mitt spørsmål til Senterpartiet er: Når skal Kjersti Toppe få lov til å prege folkehelsepolitikken til Senterpartiet?

Marit Arnstad (Sp) [11:27:33]: Jeg synes Kjersti Toppe gjør en helt utmerket jobb med å prege Senterpartiets politikk både på helsefeltet og på folkehelsefeltet. Jeg må si jeg setter veldig stor pris på den måten hun markerer Senterpartiet på, på det feltet.

Så er jeg for så vidt enig i prinsippet om at usunne ting eventuelt bør skattlegges høyere enn sunne ting, men da må vi være sikre på at det faktisk er de usunne tingene som blir skattlagt. Hvis representanten Bollestad viser til sukkeravgiften, er det slik at den er helt meningsløs. Nugatti, som jeg har kjempet for å holde unna min sønn i hele oppveksten, er ikke avgiftsbelagt etter sukkeravgiften, mens sukkerfri Dent er det. Altså: Hvis Kristelig Folkeparti vil ha en ordentlig debatt om folkehelse, må tiltakene være presise, ikke være preget av at det egentlig er tiltak for å få i hop budsjettbalansen en sen nattetime i Stortinget.

Olaug V. Bollestad (KrF) [11:28:30]: Da håper jeg at representanten Toppe også tenkte gjennom akkurat det representanten Arnstad sier, mer presist. Det kan Kristelig Folkeparti være enig i, men en foreslo jo dette i 2010, i 2013 og i 2016. Da må Senterpartiet vise hvordan de har tenkt å få den sukkeravgiften så spesifikk, hvis det ikke går an når en øker sukkeravgiften nå.

Marit Arnstad (Sp) [11:28:50]: Jeg tror at vi, både Senterpartiet og Kristelig Folkeparti, kan få mulighet til å sette oss sammen og se på en del av den typen problemstillinger i tida framover, både når det gjelder usunne matvarer og forholdet til alkohol og tobakk, og når det gjelder omsetningen av en del av de varene. Jeg tror vi skal få mange muligheter til å sette oss ned og se på tiltak som faktisk virker, som er presise, som er mål-

rettede, og som ikke bare er rent økonomiske, budsjettmessige tiltak.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:29:37]: Norge og verden står overfor to omfattende og grunnleggende utfordringer: stor ulikhet og klimakrise. I møte med disse utfordringene velger regjeringen å stå skulder ved skulder med de rikeste og oljeindustrien.

Globalt eier nå den rikeste prosenten like mye som halvparten av jordas befolkning. Det er dypt urettferdig. Vi bør alle bekymre oss for hvordan dette slår ut i mistilitt til demokratiet, oppløsning av samfunn og framvekst av autoritære krefter.

Norge er et av landene med minst forskjeller. Kloke politiske valg har bygd et trygt arbeidsliv, felles velferd og utdanning og et omfordelende skattesystem. Men også her ser vi at avstanden mellom dem som har mest, og dem som har minst, øker. De ti prosent rikeste husholdningene i Norge eier over halvparten av all formue, samtidig har de som tjener minst, knapt opplevd lønnsøkning de siste årene. Antallet unger som vokser opp i fattigdom i Norge, har økt til 101 300. 8 000 mennesker i 20-årene har falt ut av arbeidslivet bare de siste månedene. I møte med dette varsler regjeringspartiene at de vil fortsette å føre akkurat den politikken som har ført til at forskjellene har økt i Europa og USA – skatteuttak til de rikeste, kutt i velferd, åpning for utrygge, midlertidige jobber og privatisering av offentlige tjenester. Under overskriften «Bærekraftig velferdssamfunn» skyver regjeringen eldre og innvandrere foran seg i sin såkalte bekymring for velferdsstaten, framfor å legge fram en politikk som omfordeler, tetter hullene i skattesystemet og får flere i arbeid.

Når jeg leser igjennom regjeringserklæringen, ser jeg et dokument fullt av paradokser. Regjeringen sier at de vil redusere fattigdom, men i plattformen finnes det ikke tiltak for fattigdomsbekjempelse, bare fattigdomslindring og mer behovsprøving. I stedet for å utjevne forskjellene og sørge for at de som har minst, får mer å leve av, vil regjeringen lindre situasjonen for dem som har det verst. Det er bra, men det løser ikke situasjonen. Og med mer behovsprøving risikerer regjeringen å låse folk fast i fattigdommen.

Statsministeren snakket i går om det såkalte mulighetslandet, der barn som vokser opp i familier med lav inntekt, skal ha de samme mulighetene som andre. Problemet er bare at dette er ren ønsketenkning. Økonomiske forskjeller har alt å si for hvilke muligheter man får senere i livet. Sammenhengen mellom foreldrenes inntekt og egen inntekt som voksen er sterk. Kommer man fra en fattig familie, har man langt større sannsynlighet for selv å være fattig som voksen. For også i Norge

faller den sosiale mobiliteten. For at alle skal ha like muligheter, må vi redusere de økonomiske forskjellene. Denne regjeringen går motsatt vei.

Arbeidslivet er i endring – med automatisering og robotisering. Samtidig som regjeringspartiene er bekymret for at den økte produktiviteten kan gjøre at arbeidskraft frigjøres til andre formål, er det bare noen uker siden statsministeren sto på NHOs årskonferanse og vektla å uttrykke skepsis til kortere arbeidsdag. Det henger jo ikke sammen. At arbeidsplasser blir overflødige på grunn av teknologi, er ikke noe nytt. Det store spørsmålet er hvordan vi skal være best mulig forberedt på denne utviklingen og sørge for at flest mulig får glede av den. Det er ikke ved å gjøre som regjeringen vil, nemlig å kutte skatten til dem som har mest fra før, selge ut offentlig virksomhet, svekke arbeidsmiljøloven og kutte i velferd. Det er ved å sørge for at også de som eier teknologien, må betale skatt, at selskaper som eies av fellesskapet, også forvalter framtidens verdier, at folk i jobb har trygghet og mulighet til å endre og fornye kompetansen sin, og ved å holde forskjellene lave gjennom at alle har tilgang på gode, universelle velferdstjenester.

Regjeringen skriver også:

«En god folkehelse skapes ved å forebygge der en kan og reparere der en må.»

Men det å finne spor av faktisk politikk for forebygging er ikke lett. Vi vet at barn og unge lærer bedre, får bedre helse og trives bedre med fysisk aktivitet og sunn mat. Men regjeringsplattformen nevner ikke skolemat eller fysisk aktivitet, og fraværet av den nylig vedtatte lærernormen lyser mot oss både i erklæringen og i statsministerens framlegg. Mens stadig flere nå roper varsko om lærermangel og at elever faller fra, vil regjeringen innføre mer testing og mer papirarbeid i skolehverdagen. Regjeringens tiltak vil gjøre utfordringene større.

Ett sted der det overordnede budskapet og handling står mer i samsvar med hverandre, er i miljøpolitikken. Regjeringspartiene åpner miljøkapitlet med å slå fast:

«Klimaendringer, spredning av miljøgifter og tap av naturmangfold er vår tids største miljøutfordringer.»

Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har altså greid å bli enige om at miljøutfordringene er vår tids største miljøutfordringer. Det burde være unødvendig å si dette, men miljøutfordringene er ikke bare en utfordring for miljøet. Hvis økosystemene ryker, mister vi ikke bare søte isbjørnunger som klamrer seg fast til smeltende isflak – nei, da mister vi også selve livsgrunnlaget vårt. Og hubroen, som statsministeren vår en gang gjorde narr av fordi hun mente den stoppet viktige utbyggingsprosjekter, eller øyenstikkeren, som ingen bryr seg om, har avgjørende roller. Naturen er et korthus der alle kortene er avhengige av hverandre.

Jeg er optimist på vegne av verden og miljøet. Elferjer går nå langs kysten vår – kanskje etter hvert også med sveler – nye typer batterier, med økt kapasitet og levetid, utvikles, og solkraft utkonkurrerer fossil energi i pris og installasjon.

Når jeg leser denne plattformen, ser jeg en regjering som ikke har ambisjoner om å gjøre Norge klart for å møte den nye virkeligheten. I møte med fallende global etterspørsel etter olje og gass er regjeringens svar at vi skal fortsette som før.

Til tross for dette smykker plattformen seg med formuleringer om klimarisiko. Blant annet står det at de vil stille krav til at selskapene synliggjør klimarisiko i sine utbyggingsplaner på norsk sokkel. Men hva det skal bety i praksis, er ikke godt å si når de avviser problemstillingen fullstendig i forbindelse med utbyggingen av Castberg-feltet i Barentshavet. Hvis det ikke er relevant for det feltet, hvor er det relevant da?

Veksten skjer nå ikke innenfor fossil energi, men innenfor fornybar energi, teknologi og nullutslippsløsninger. Skal vi lykkes med å finansiere skole, barnehage og eldreomsorg i framtiden, må vi lykkes med omstillingen fra en oljeøkonomi til en klimaøkonomi. Vi i Norge må selv drive denne utviklingen framover og ikke til slutt bli tvunget til å ta de tøffe valgene. Norge trenger lederskap som får alle sammen igjennom den omstillingen vi står overfor, som fordeler godene, og som skaper grønn vekst, som jobber for de mange og ikke for de få.

Regjeringen tegner fagre mål, men tiltakene går i motsatt retning. Denne regjeringen kommer til å føre en politikk for økte forskjeller og fortsatt oljeavhengighet, men det finnes heldigvis lyspunkter – denne regjeringen har ikke flertall i Stortinget.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Mari Holm Lønseth (H) [11:38:10]: I motsetning til opposisjonen er regjeringspartiene og Kristelig Folkeparti opptatt av å senke terskelen, slik at vanlige folk skal komme seg inn på boligmarkedet. Vi har gjort viktige endringer på tilbudssiden i boligmarkedet, som har gjort det raskere, enklere og billigere å bygge boliger. Resultatet ser vi: Det er den høyeste igangsettingen av boligbygging på flere tiår.

Den 12. desember i fjor sa representanten Kaski følgende om boligpriser:

«det er ikke et mål for SV at prisene skal gå ned.»

SV var mot å forenkle byggteknisk forskrift, som får ned byggekostnadene med opp til flere hundre tusen kroner. Som ellers er SVs svar på de fleste problemer at man skal ta mer av vanlige folks penger, og det er lønningen også på boligmarkedet. Spørsmålet mitt til SV er da:

Hvordan kan SV forvente at flere unge skal komme seg inn på boligmarkedet, når det er høyere byggekostnader, høyere boligpriser og høyere skatt for folk flest?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:39:14]: Det er på denne regjeringens vakt at man virkelig har sett den prisgaloppen som har vært i boligmarkedet gjennom de siste årene. Det har vært en ganske dramatisk utvikling, der prisene har gått raskt opp, og der en har tilrettelagt for en jojo-situasjon i boligmarkedet.

Det er ikke gunstig for folk flest å oppleve de enorme svingningene som har vært i boligmarkedet. Vi ser store innslag av spekulasjon i boligmarkedet og ikke minst den enormt høye gjeldsgraden, som bør bekymre regjeringspartiene enormt. Det er en veldig stor andel av dem som eier bolig i dag, som sier at de ikke vil tåle en renteøkning, som vi tross alt må forberede oss på kommer.

Hvis regjeringen hadde vært opptatt av å senke terskelen, slik at flere unge kunne komme seg inn uten å sette seg selv i dramatisk gjeld, og uten at boligmarkedet forsterker forskjellene i Norge, kunne det vært å tilrettelegge for at Husbanken også kan gi startlån til flere av dem som har betalingssevne, men som ikke klarer å få lån til å komme seg inn på boligmarkedet.

Mari Holm Lønseth (H) [11:40:19]: Jeg er enig i at vi er nødt til å gjøre tiltak på både tilbuds- og etterspørselsiden nettopp for å ta vare på det selveierdemokratiet som vi har i Norge. Hele 80 pst. av oss eier en bolig som eies av dem som bor der selv.

Forskjellen på Høyre og SV er at en aktiv boligpolitikk for SV er mer statlig styring og økt skatt for folk. En aktiv boligpolitikk for meg vil heller være å sørge for digitalisering og tiltak mot spekulasjon – som det også står om i regjeringserklæringen – og at vi fortsetter å forenkle regelverket.

Jeg kunne ikke høre at representanten Kaski egentlig svarte på spørsmålet om dette med økt boligsatt for folk flest. Problemet med det forslaget er at det ikke fungerer. SV tok over styringen av Oslo for noen år siden og økte boligsatten. Resultatet var at boligprisene økte med 20 pst. hvert år i to år. Spørsmålet mitt til Kaski er da: Hvor høy skal skatten være for folk som eier bolig i distriktet, for å få ned prisene i pressområdene?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:41:24]: Det at prisene har økt i Oslo, skyldes i stor grad den spekulasjonen som er i boligmarkedet i dag, og det har ikke regjeringen noe svar på.

Så er det ikke sånn at vi ikke har en regjering som sier fullstendig «hands off». Når en beskylder SV for statlig styring, er det denne regjeringen som har gått inn med særkrav til lån i Oslo. Så man er med på statlig styring her. Det er heller ikke sånn at det er byggekostnadene

som først og fremst driver prisveksten, det er spekulasjonen.

Vi har et boligmarked der vi i stor grad har tilrettelagt for at det er de som eier flest og dyrest boliger, som har fått mest i skattelettelse. Vi må klare å sørge for mer stabilitet i boligmarkedet. Boligsatt er en del av det. Det er også verdt å legge til at byrådet i Oslo har tilrettelagt for bygging av flere boliger i Oslo. Jeg har et stort håp om at de boligene som vi bygger nå, også skal være boliger som varer i framtiden. Da vil jeg advare sterkt mot å senke kravene, som denne regjeringen har gjort, som gjør at de som har dårligst råd (presidenten avbryter), må bo i de dårligste boligene.

Presidenten: Tiden er ute. Mari Holm Lønseth – vær så god.

Mari Holm Lønseth (H) [11:42:30]: For regjeringen er det viktig at det skal være enkelt for folk å kjøpe seg bolig nr. 1, og det skal være vanskeligere for spekulanter å kjøpe seg bolig nr. 2 og nr. 3. Det er en av grunnene til at man gjorde endringer i boliglånsforskriften, som vi ser har hatt effekt. Det har hatt en nedkjølende effekt, særlig i Oslo, og vi ser at det er færre investorer som kjøper seg bolig. Det gjør det enklere for vanlige folk å komme seg inn på boligmarkedet.

En annen ting som er viktig i boligpolitikken i årene som kommer, mener jeg er det boligsosiale arbeidet. Det er nettopp derfor man i regjeringserklæringen bruker så mye plass på boligsosialt arbeid som man gjør. Jeg mener at noe av det viktigste vi kan gjøre, er å sørge for at også flere vanskeligstilte får muligheten til å eie sin egen bolig. Derfor har regjeringen varslet at den vil satse mer på leie-til-eie-prosjekter i årene som kommer. Men da er vi prisgitt at vi har lokale politikere som er opptatt av å ta dette tiltaket på alvor. Ser man til Høyre-styrte Drammen, gjør man det veldig godt der når det gjelder leie-til-eie-prosjekter, men ser man til Oslo, gjør man det (presidenten klubber) ikke like godt der. (Presidenten avbryter.) Spørsmålet mitt til SV er da: Hva vil man gjøre for å bedre leie-til-eie-prosjekter? (Presidenten klubber igjen.)

Presidenten: Tiden er ute.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:43:38]: Her får vi jo høre at vi er enige. Man sier at man skal ha tiltak som først og fremst rammer dem som driver med spekulasjon. Flott, sett i gang! Det vil vi også. Når vi foreslår endringer i boligsatten, dreier det seg om å ramme dem med de dyreste boligene og dem med flest boliger, ikke vanlige folk. Det er ikke vanlige folk som har den største byrden når det gjelder boligsatt i dag. Tvert imot er det heller de som sitter igjen med de største bo-

ligene, og de som har mest, som med SVs forslag må betale boligskatt, og det bidrar til å dempe svingningene i boligmarkedet.

Det er flott at regjeringen vil satse på leie-til-eie. Kjør på! Sett i gang! Ikke skyld på andre! I Oslo er det veldig mye bra som foregår av boligsosiale tiltak. Representanten kan gjerne bli med på en runde og en liten studietur for å se på det. Jeg er sikker på at vi kan få til et godt samarbeid om å få på plass leie-til-eie. Det er det stor og bred politisk enighet om, så her kan vi finne sammen.

Silje Hjemdal (FrP) [11:44:49]: Representanten Kaski nevnte lyspunkt. Jeg husker veldig godt at Audun Lysbakken for et par år siden kalte svensk innvandringspolitikk et lys i Europa. I Sverige har de siste årene over 131 personer blitt skutt og drept i den svenske gjengkrigen, og det snakkes om å sette inn militæret mot egen befolkning. Politiet har mistet kontrollen i flere områder, og folk føler seg rett og slett utrygge. Bare i 2017 døde over 40 personer, og 135 personer ble skadet i over 300 skyteepisoder.

Står SV fortsatt ved at Sveriges innvandringspolitikk er et forbilde, og bør Norge la seg inspirere av den?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:45:43]: Jeg synes at Norges innvandringspolitikk i dag, at vi tar imot så få mennesker på flukt, er en skam. Vi burde ta imot flere som er på flukt. Det har Sverige gjort, og ja, det burde også vi se på.

Det som Sverige ikke har lyktes med i så stor grad, er integreringspolitikken. Til det vil jeg si at vi i dag har en regjering som ser ut til å være fullstendig uinteressert i hva som er vellykket integreringspolitikk, som ikke lytter til dem som jobber med det, som ikke er villig til å sikre at de som kommer hit, og de som har vært her en stund, blir integrert. Men vi skal huske at det har vært en suksesshistorie i Norge, så la oss bygge videre på det. Det handler om språkopplæring, om å få folk ut i arbeidslivet, om at boligpolitikken som vi diskuterte i sted, har vært vellykket. Jeg bor på Veitvet i Groruddalen, og der har man lyktes på mange områder. Men det jeg vil advare mot, er det som vi ser skje nå, med politireformen, at politiet fjernes fra gatene, der man trenger at de er til stede, og at de ikke kjenner lokalmiljøene så godt som de burde.

Ketil Kjenseth (V) [11:46:59]: Representanten Kaski og SV formulerte to store utfordringer: ulikhet og klima- og miljøutfordringer. Jeg deler de utfordringene som SV trekker opp. Regjeringserklæringen har gode svar på dette.

Når det gjelder ulikhet, snakker SV om Forskjells-Norge og de store forskjellene som er i ferd med å utvikle seg. Hvis en ser på nordisk forskning – det blir pre-

sentert tall i neste uke – vokser forskjellene fordi vi får flere eldre og mange flere innvandrere, og dermed er det færre som har inntektsgivende arbeid. Det skaper forskjeller, men det skaper også en skattebyrde, som SV legger opp til, hvis en vil skattlegge de stadig færre som er i jobb. Det er en utfordring for fellesskapet.

Når det kommer til klima og energi, kan SV være en medspiller. Gahr Støre nevnte i sitt innlegg «klima», «energi» og «miljø» null ganger på ti minutter. Det er vel ikke noe alternativ for SV da å skape et flertall der. Kan vi regne med SV i miljøpolitikken på Stortinget?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:48:10]: Ja, man kan regne med SV i klima- og miljøpolitikken på Stortinget. Vi kommer til å jobbe hardt hver eneste dag for å fremme forslag som kutter utslipp, drive dem gjennom og skaffe flertall for dem i Stortinget. Det er lagt fram en regjeringsplattform hvor en ikke engang klarer å si hvor mye vi skal kutte utslippene med i Norge. Det er vanskelig å finne de konkrete tiltakene som vil redusere utslippene. Men – for all del – det har vi vært vant til de siste fire årene. Vi har blitt godt vant til å legge fram forslag og få gjennomslag for dem, for en mer ambisiøs miljøpolitikk. Det er opposisjonen i Stortinget som de siste fire årene har drevet igjennom den ambisiøse miljøpolitikken som har blitt ført – ikke regjeringen. Det kommer vi til å fortsette å gjøre.

For å gjenta meg selv: Regjeringsplattformen slår fast at vi skal fortsette som før når det kommer til olje- og gassindustrien. Vi kommer til å fortsette å låse norsk økonomi og norsk arbeidskraft fast i en næring som ikke har framtiden foran seg. Da er det fortsatt oppgaver for SV i Stortinget.

Ketil Kjenseth (V) [11:49:11]: Jeg håper at SV blir med på de store oppgavene. Karbonfangst er én av dem, og der må vi få til innovasjon og utvikling som fører til at vi får brukt hele den norske sokkelen, som er en stor mulighet for et karbondeponi.

Danmark, vårt naboland, er et eksempel: De har etablert en klimalov og satt seg ambisiøse klimamål, men de har færre enn 10 000 elbiler. Elbilpolitikken ligger fast fram til 2020. Norge når målsettingen om å fase ut fossile drivstoff og ta i bruk nye, fornybare drivstoff, særlig i persontransporten.

Hva ser SV for seg nå som kortsiktige mål for å trumfe dette – for å bruke et annet bilde på det – når SV har så store ambisjoner? Hvilke mål vil SV bidra til, med tanke på å senke utslippene fra persontransporten?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:50:13]: Vi la før valgkampen fram en plan for hvordan det er mulig å kutte 5 mill. tonn CO₂ i Norge innen 2021. Det er en ambisiøs plan, med en lang rekke konkrete tiltak. Få av dem – om

noen – finner vi igjen i denne regjeringsplattformen, så dem må vi fremme i Stortinget og håper selvfølgelig på støtte fra Venstre for det, for å få kuttet utslipp.

At representanten Kjenseth trekker fram Danmark og deres elbilpolitikk, er interessant. Hva er forskjellen mellom Norge og Danmark? Jo, det er at Norge i utgangspunktet har hatt et avgiftssystem for biler som i stor grad tilrettelegger for at man kan gi goder til elbilene, og at elbilene kan unntas avgifter, mens de som går på bensin og diesel, fortsatt har avgifter. Det har ikke Danmark kunnet gjøre, og derfor har de heller ikke kunnet ha en elbilsatsing. Når Danmark i tillegg legger avgifter på elbilene, som Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen foreslo i statsbudsjettet i fjor høst, blir konsekvensen at Danmarks elbilsatsing tryner fullstendig.

Abid Q. Raja (V) [11:51:24]: I stad var det et litt merkelig ordskifte mellom Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet. Arbeiderpartiet ville ha en garanti fra Fremskrittspartiet om at det ikke kom til å bli noen liberalisering av innvandringspolitikken nå som Venstre har gått inn i regjering. Man startet nærmest et kappløp om å være strengest mulig og hardest mulig. Sågar har man fremmet et forslag hvor man tror at det å forby søskenbarnekteskap vil forby tvangsekteskap, som om tvangsekteskap ikke kan skje med tremening eller firmenning eller utenfor familiesfæren. Man varsler også om at man vil stramme inn på henteekteskapene og bli enda strengere.

Spørsmålet til SV er om de støtter den nye linjen fra Arbeiderpartiet, som er å være hardest og strengest mulig når det gjelder innvandring og integrering, eller om SV har tenkt å være mer trofast mot linjen de har hatt tidligere.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:52:14]: SV kommer fortsatt til å mene at vi må ha en rausere, mer liberal og mer human innvandringspolitikk enn den som føres med dagens regjering. Men det er interessant å spenne spørsmålet tilbake til Venstre, som akkurat har gått inn i regjering med Høyre og Fremskrittspartiet. Jeg ser at man har lagt til et nytt ord – rettsikkerhet – i regjeringsplattformen. Det blir interessant å se hva det vil innebære av reell politisk endring.

Venstre har vært kritisk til politikken som har vært ført på dette området av Høyre og Fremskrittspartiet. Det blir interessant å se om de får til en faktisk endring. Hvis jeg var representanten Raja, ville jeg vært mer opp-tatt av den politikken som skal føres på dette feltet av regjeringen som de akkurat har gått inn i, enn av det interne forholdet mellom SV og Arbeiderpartiet i Stortinget.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [11:53:11]: I regjeringserklæringen står det ikke mye om bioteknologi-

loven, men dette er et spørsmål som behandles av Stortinget i disse dager. Det påpekes i bioteknologimeldingen at fosterdiagnostikk kan føre til et samfunn der det ikke er plass til alle. Kristelig Folkeparti mener at fosterdiagnostikk er bra så lenge det letes etter tilstander som kan behandles. For oss handler utfordringen om jakten på egenskaper og tilstander som ikke kan behandles. Det å søke etter trisomier og funksjonsnedsettelse sender et veldig tydelig signal, og det bryter også med idealet om et samfunn der det er plass til alle.

Kristelig Folkeparti og SV står ofte sammen i kampen for likestilling og inkludering. Hvordan forholder egentlig SV seg til at teknologien muliggjør sortering og ekskludering på en måte som vi aldri tidligere har kunnet forestille oss?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:54:09]: Her er vi inne på veldig viktige og ganske krevende politiske dilemmaer, som vi må diskutere og behandle seriøst i Stortinget og i SV framover. Det er ingen tvil om at teknologien nå åpner for noen muligheter som på den ene siden vil være positive, bra og bedre livet for mange, og som vil kunne bidra til økt likestilling, som representanten også var inne på, men som på den andre siden kan gi dilemmaer knyttet til sorteringssamfunn og en del etiske og moralske spørsmål.

Jeg tror vi kommer til å ha og videreføre den restriktive linjen vi har hatt, der SV og Kristelig Folkeparti har stått sammen i en del av disse spørsmålene. Vi går inn i denne prosessen og diskusjonen med mye seriøsitet, for dette er krevende og viktige spørsmål framover.

Presidenten: Replikskordskiftet er dermed over.

Terje Breivik (V) [11:55:25]: Rausare, grønare, meir sosialliberal politikk; føresetnadene Venstre la til grunn for å ta steget frå rolla som konstruktivt opposisjons- og samarbeidsparti til regjeringsparti, var eintydige og klare, og resultatet talar for seg:

- Lofoten, Vesterålen, Senja, Jan Mayen, iskanten og Skagerrak vert frie for oljeverksemd i heile perioden
- ei ytterlegare forsterking av ei allereie svært systematisk og omfattande satsing på teknologiutvikling og forskning er på plass, og slik sikrar me arbeidsplassar gjennom auka konkurransekraft for næringslivet vårt på marknader som for lengst er drivne av grøne verdiar
- ei rusreform der rusmisbrukarar primært får tilbod om hjelp, ikkje straff
- inkluderingsdugnad for å gjera det lettare for fleire å få seg arbeid og få fleire integrerte i det norske samfunnet
- ei grunnhaldning som i innleiingskapitlet til erklæringa slår fast at «innvandring er en kilde til nye

impulser og kulturell utveksling. Variasjon bidrar til nytenkning og kreativitet.»

For sosialliberale Venstre er fridom ein grunnleggjande verdi, men skal ein vera fri, må ein òg vera fri frå naud, fattigdom og ulikskap. Noko av det mest hjerteskerande i det norske velferdssamfunnet anno 2018 er vissa om at 80 000–90 000 barn veks opp i fattigdom. Difor er det utruleg godt å kunna slå fast at den målretta satsinga på å kjempa mot barnefattigdom, m.a. gjennom å innføra gratis kjernetid i barnehagen for alle tre-, fire- og femåringar frå låginntektsfamiliar, no vert utvida til òg å gjelda skulefritidsordninga.

For ein sosialliberalar og verdsborgar gjer det òg godt å kunna framheva at Noreg skal ta eit endå større ansvar for folk i andre land som er i naud og treng hjelp, både gjennom bistandspolitikken og flyktningspolitikken.

I regjeringserklæringa har Venstre, Høgre og Framstegspartiet samla seg om eit felles overordna prosjekt, berekraftig velferd, som for Venstre ikkje minst handlar om fridomen til dei som kjem etter oss.

Me har òg samla oss om seks hovudutfordringar som viser noko av krafta i det samarbeidet som ikkje berre tre, men fire parti på borgarleg, ikkje-sosialistisk side, har utvikla dei siste fire åra:

- omstilla norsk økonomi for å skapa vekst, nye arbeidsplassar og å sikra fleire bein å stå på
- oppfylle klimaforpliktingane til Noreg
- skapa eit inkluderande arbeidsliv
- sikra gode og berekraftige velferdsordningar
- redusera fattigdom og utanforskap
- gjennomføra eit integreringsløft

Om eg supplerer lista med kultur- og mediepolitikken og alt i erklæringa som er god distriktspolitikk, samferdsle, næringspolitikk, landbrukspolitikk og viljen til å styrkja kommunane og dei nye regionane, er det lett for Venstre å starta det blå-grøne regjeringssamarbeidet med entusiasme og stoltheit.

Det gjer me fullt klar over at det framleis er ei mindretalsregjering. Den store makta ligg – som seg hør og bør – i Stortinget. Heldigvis har Venstre og Kristeleg Folkeparti utvikla eit tett og tillitsbasert samarbeid dei siste åra – eit samarbeid Venstre skal gjera det me kan for å ta vare på og foredra, sjølv om me no har valt ulike roller i dette stortinget.

Eg vonar, og trur òg, at dei andre opposisjonspartia har stor interesse av å bidra til at Noreg lukkast med å løysa utfordringane me har beskrive, og sikra at Noreg vert ein vinnar både arbeidsplassmessig, verdiskapingsmessig og velferdsmessig òg i framtida.

Så er det ikkje kvar dag Venstre går i regjering med Framstegspartiet. I tillegg til politikken me saman har meisla ut i regjeringserklæringa, er forklaringa på det mange i Venstre sa og oppriktig trudde var usannsynleg,

men no er gjort mogleg, ein kombinasjon av reell vilje hjå Framstegspartiet til å koma Venstre i møte, og tre ualminneleg flinke partileiarar med stor gjensidig tillit utvikla over tid. Og utan forkleining for Trine og Siv, er det liten tvil om at statsministeren må ta ein betydeleg del av æra for at Venstre og Framstegspartiet – mot alle odds – har funne saman. Måten ho har leia samarbeidet, sonderingane og forhandlingane på, er ikkje berre politisk leiarskap av ypparste klasse, men òg leiarskap på høgt nivå.

Regjeringserklæringa er utvilsamt eit godt utgangspunkt. Jobben med å gjennomføra ho startar no – ein jobb eg og Venstre gler oss til å ta fatt på, og me skal gjera det me kan for at me saman lukkast.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jette F. Christensen (A) [12:00:41]: Jeg kjenner representanten Breivik ganske godt. Vi kommer begge fra samme fylke, vi har samarbeidet og kranglet, og han har til og med slått meg i rullestolkappløp på Festplassen.

Jeg har stor respekt for representanten Breiviks analyser. Etter valget ble Venstre i Ulvik halvert, og på Vestlandet har de mistet tre representanter på Stortinget. Da trakk representanten Breivik fram i Nationen at samarbeidet med Fremskrittspartiet var en mulig forklaring på dette. Men nå ble det som det ble, og den gamle Breivik er ikke helt som den nye, og jeg trenger å bli kjent med det nye Venstre. Jeg lurer på hvilket Venstre jeg vil møte i Stortinget framover – jeg lurer på om hele Venstre er i regjering hele tiden. Det så ikke slik ut da det første Stortings-Venstre gjorde etter at Venstre kom i regjering, var å stemme imot regjeringen.

Terje Breivik (V) [12:01:36]: Representanten vil møta det same Venstre som ho alltid har møtt. Så er det sjølv sagt forskjell på å vera i posisjon og i opposisjon. I posisjon er det me som skal forvalta posisjonen si rolle og har eit ansvar for å vareta politikken til regjeringa, men sjølv sagt utan å gje slepp på Venstres politikk, Venstres program og Venstres grunnhaldningar. Det beste beviset på at det verkeleg er godt vareteke, er den regjeringserklæringa som me no diskuterer – som eg no har gjort rimeleg grundig greie for, med Venstre-briller på. Det er ikkje tvil om at dette er ei regjeringsplattform som vil bidra til at landet får, som eg sa, ein rausare, grønare og meir sosialliberal politikk.

Jette F. Christensen (A) [12:02:22]: Jeg har likevel den tvilen, men jeg håper at Venstre framover vil få gjennomslag i spørsmål om bistand og klima, og det skal jeg heie på. Men hva skjer hvis de ikke gjør det? Har representanten Breivik fått det samme hvite flagget

som Fremskrittspartiet fikk? Vil Venstre likevel stå sammen med regjeringen når de er uenig, eller vil de søke flertall i Stortinget imot den? Har Venstre avklart om de samme reglene gjelder for dem som for Fremskrittspartiet – de reglene som ga Siv Jensen som partileder lov til å gå ut og oppfordre til boikott av politikken om å ta imot flere flyktninger, som regjeringen hadde lagt til grunn? Spørsmålet mitt er: Hvor frie er Venstre?

Terje Breivik (V) [12:03:11]: Framtida vil visa korleis Venstre varetek samarbeidet, men eg vil minna representanten om at ho no utfordrar Noregs eldste parti, partiet som grunnla parlamentarismen, og som kanskje har lengst røynsle med å vareta prinsippa i parlamentarismen. Så eg trur nok me skal klara å forvalta den rolla me no er sette i, på ein høvisk måte, som òg representanten Christensen truleg kan verta fornøgd med.

Marit Arnstad (Sp) [12:03:56]: La meg først få lov til å gratulere representanten Breivik med vervet som parlamentarisk leder i Venstre.

Før valget sa Venstre at det var uaktuelt å gå i regjering med Fremskrittspartiet. Partiet ble nesten illsint når noen antydde at det kunne være en mulighet. Det har blitt kalt en «demobiliseringskampanje». Nå sitter Venstre i regjering med Fremskrittspartiet. I Politisk kvarter i går gikk Venstre-lederen langt i å antyde at det var Kristelig Folkepartis ansvar at Venstre nå måtte gå i regjering med Fremskrittspartiet. Hvordan ser Venstres parlamentariske leder på det?

Terje Breivik (V) [12:04:34]: Lat det heller ikkje vera nokon tvil i denne salen om at – som eg sa i hovudinnlegget mitt – det er ikkje kvar dag Venstre går i regjering med Framstegspartiet. Me har hatt ganske grundige, til dels tøffe prosessar i haust om me skulle ta steget og gå inn i forhandlingar. Me hadde ei veldig grundig behandling av dette i partiorganen før jul, både i landsstyret og i gruppa, der eit fleirtal gav partileiinga både tillit og beskjed om å gå i forhandlingar. Og når forhandlingsresultatet fyrst var klart no på nyåret, etter to intense, eigentleg kjekke veker på eit fantastisk hotell ute på Jeløya, var det ikkje tvil i partiorganen om at dette går me heilhjarta inn for.

Marit Arnstad (Sp) [12:05:23]: Jeg har respekt for at det var en krevende avgjørelse, og at den ble behandlet i Venstre. Så er det jo viktig, når en har tatt en så krevende beslutning, at en også står for den, og at en står for at det er partiets egen beslutning. Det er nettopp litt derfor jeg spør, fordi jeg synes Venstres leder gikk så langt i Politisk kvarter i går i å si at det i realiteten var Kristelig Folkepartis ansvar at Venstre måtte gå i regjering med

Fremskrittspartiet. Og det er det jeg spør om: Hva mener Venstres parlamentariske leder om en slik analyse?

Terje Breivik (V) [12:05:55]: No vil eg nok tru at eg og min parlamentarisk leiar-kollega Arnstad nok lyttar med litt ulike øyre òg når me høyrer på Politisk kvarter. Det viktigaste for Venstre, og som er det beste svaret Venstre kan gje til både Venstres veljarar, tillitsvalde og representantar rundt omkring i kommunestyra i landet, er jo den politikken som Venstre skal bidra til at denne regjeringa fører. Og med det utgangspunktet som me no har lagt gjennom forhandlingane og regjeringserklæringa, føler eg meg veldig trygg på at me har svært gode føresetnader for å visa både veljarar og folk der ute at å delta i denne regjeringa er svært bra, ikkje berre for dei som har røysta Venstre, men for samfunnsutviklinga, for kongeriket.

Marit Arnstad (Sp) [12:06:42]: Jeg har forståelse for den typen resonnement. Kan jeg da konkludere med at Venstres parlamentariske leder definitivt vil avvise at det på noen måte er Kristelig Folkepartis ansvar at Venstre var nødt til å gå i regjering med Fremskrittspartiet?

Terje Breivik (V) [12:06:58]: Venstres parlamentariske leiar kan ikkje gå god for korleis Senterpartiets parlamentariske leiar konkluderer.

Lars Haltbrekken (SV) [12:07:20]: Jeg vil gjerne starte med å gratulere representanten Breivik med at han og Venstre sikrer at SV og Venstres felles kamp for vern av Øystesevassdraget nå krones med seier. Det er historisk, og vi er svært glad for det.

Så til de andre og mindre lystige sidene av Jeløya-plattformen. Den 30. juli 2015 sa Venstres leder, Trine Skei Grande, følgende til NTB om dumping av gruveavfall i Førdefjorden:

«Dette er en av de viktigste miljøsakene vi har ved siden av klimakampen. Man skal aldri, aldri, aldri gi seg i så viktige saker».

Den 18. januar sa Venstres nye statssekretær i Klima- og miljødepartementet følgende om den planlagte bruken av Førdefjorden som søppelplass:

«Miljøverknadane av gruveverksemda blei svært grundig vurdert etter forureiningslova og vurdert som miljømessig akseptable da løyvet blei gitt.»

Hvorfor mener Venstre det nå er miljømessig greit å bruke Førdefjorden som avfallsplass for gruveindustrien, slik statssekretæren sier?

Terje Breivik (V) [12:08:29]: Fyrst takk for gratulasjonane, og gratulerer tilbake. Det er ikkje tvil om at det er ein viktig siger for dei som er opptekne av biologisk mangfald.

Fjorddeponi er Venstre sjølvsagt like mykje imot i dag som me alltid har vore. Så må ein jo erkjenne at i regjeringsforhandlingar er det nokre saker som er verre å vinna enn andre. Me er framleis for forbod mot fjorddeponi, og som representanten Haltbrekken heilt sikkert er klar over etter å ha lese regjeringserklæringa, har me fått gjennomslag for at regjeringa no skal greia ut eit varig forbod mot framtidige fjorddeponi.

Me har ei viss forståing for, når me har sete i forhandlingar, at det er verre å trekkja tilbake tillatingar som alt er gjevne, sjølv om me sjølvsagt òg har gjort forsøk på det.

Lars Haltbrekken (SV) [12:09:22]: Det er fortsatt slik i Førdefjorden, og også i Repparfjorden, at alle tillatelser til drift ikke er gitt. Det er bl.a. ikke gitt driftskonseksjon, og det er en tillatelse som høyst sannsynlig vil måtte bli behandlet av regjeringen. Da vil jeg spørre representanten Breivik om det er slik at vi kan forvente en like intens kamp fra Venstres side for bevaring av Førdefjorden og Repparfjorden, og at de dermed vil være med på å si nei til den driftskonseksjonssøknaden som vil komme.

Terje Breivik (V) [12:09:59]: Som eg sa i mitt fyrste svar: Venstre er like mykje imot fjorddeponering i dag som me alltid har vore.

Så aksepterer me at me dessverre ikkje har fått gjort noko med dei to deponia som stortingsfleirtalet, mot Venstres røyster, gav løyve til.

Me vil sjølvsagt vera ei vaktbikkje. For det fyrste har me no fått innført ei mellombels freding. Det kjem ikkje til å verta gjeve nokon nye tillatingar til fjorddeponering i inneverande stortingsperiode – parallelt med at regjeringa brukar den tida på òg å få greidd ut og vonleg konkluderer med at det er fornuftig å innføra eit varig forbod mot fjorddeponi.

Trude Brosvik (KrF) [12:10:58]: Det blei sagt frå representanten Breivik noko om både barnefattigdom og berekraftig velferd – det er bra.

I regjeringserklæringa seier regjeringa at små forskjellar mellom folk er viktig for å sikre eit berekraftig samfunn. Det er Kristeleg Folkeparti einig i, for det har vore suksessoppskrifta for Noreg. Kvifor er det då så viktig for regjeringa å ta vekk eller redusere skatt, t.d. eige-domsskatten på hus og endåtil hytter, samtidig som ein aukar avgifter som ikkje har den utjamnande funksjonen i seg? Og skal utjamninga berre gjelde dei som har vanleg lønsinntekt?

Eg finn måla gode, men meiner løysinga til regjeringa bommar på å nå desse måla. Trur Venstre verkeleg at mindre skatt frå dei som har størst moglegheit til å bidra, skapar eit samfunn med små skilnader?

Terje Breivik (V) [12:11:59]: Nei, tvert imot. Og som eg vil anta at representanten Brosvik er godt klar over, som sjølv har vore med og bidrege til å få fleirtal for dei siste budsjetta, kjem Venstre til å halda fram med den skattepolitikken me har stått saman om dei fire føregåande åra, og som òg denne regjeringa no tuftar sin skattepolitikk på, nemleg å gje mest skattelette til dei som treng det mest. Eg minner representanten om at me i fellesskap har bidrege til at folk med mellombels store inntekter og lågare i gjennomsnitt har fått ei skattelette dei siste fire åra på rundt 8 000 kr – kombinert med alt det me har gjort for å letta tilgangen økonomisk til barnehageplassar osv.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:13:08]: Eg vil starte med å gratulere Venstre, Framstegspartiet og Høgre med regjeringsutvidinga og med regjeringserklæringa, som eg synest er god på mange område. Me ser fram til konstruktivt samarbeid.

Noreg er eit svært godt land å bu i for dei aller fleste. Målt ut frå forventa levealder, levestandard og utdanningsnivå er Noreg klodens beste land å bu i. Dei fleste har eit trygt økonomisk tilvære, oljerikdomen har gitt oss moglegheit til å byggje ut eit velferdstilbod som er unikt i verdssamanheng, og auka levestandard har gitt folk forbetra livskvalitet.

Men menneske har behov som strekkjer seg utover det materielle. Blant folk flest er det ein lengsel etter noko meir enn auka levestandard. Den lengselen må òg politikken svare på. Han må anerkjenne verdien av fellesskap, tid med familie og vener, kultur, frivillig arbeid og trusbasert fellesskap. Me treng eit heilskapleg menneskesyn.

Kristeleg Folkeparti trur ikkje livskvaliteten til menneske nødvendigvis veks proporsjonalt med veksten i levestandard. Meir pengar og materiell velstand er ikkje svar på alle menneskelege behov. Norske barn er f.eks. Europas rikaste, men kjem langt ned på lista over kva for europeiske barn som er dei mest lukkelege. SSBs levekårsundersøking blant personar med innvandrarbakgrunn frå 2017 viste f.eks. at somaliske innvandrarar er meir tilfredse enn andre innvandrarar, trass i låg tilknytning til arbeidslivet, dårleg økonomi og at dei bur trongsast. Faktisk var dei lukkelegare enn gjennomsnittet i Noreg.

I verdas rikaste land opplever me at barnevernet har auka tilstrøyming, og køane i psykiatrien veks. 180 000 menneske i krise ringer Kirkens SOS kvart einaste år. Misbruket av alkohol er høgt, og forbruket har auka med 50 pst. dei siste 20 åra. Oslo har blitt kåra til verdas overdosehovudstad av New York Times, og førre veke kom tala som viser at overgrepstala for barn stig.

For meg viser dette at fellesverdiane det norske samfunnet er bygde på, er under press. Noreg er i ferd med å gleppe noko på vegen mot overflodssamfunnet. Derfor må ein debatt om ei regjeringserklæring handle om korleis me grip fatt i dei store utfordringane og spørsmåla for vår tid.

Eg vil peike på eitt område der politisk handling førte til svært gode resultat. Da røykjelova blei innført av Dagfinn Høybråten i si tid, var det ein tredjedel som røykte dagleg. I dag er det talet 11 pst. Da røykjelova blei innført, var talet på unge mellom 16 og 24 år som røykte dagleg, 22 pst. – i dag er talet 4 pst.

Derfor trur eg me treng fleire «røykjelovar» eller politiske løysingar som verkeleg løyser dei utfordringane me står overfor i vårt overflodssamfunn – løysingar som sikrar at overgrep mot barn blir avdekte og talet redusert, løysingar for unge som slit med psykiske utfordringar, løysingar på korleis me målretta kan nå ut med fattigdomssatsing både heime og ute, løysingar for korleis me hjelper dei elevane som ikkje har fått tatt ut sitt potensial i møte med den norske skulen. Eg kunne nemnt mange og vil bruke denne debatten til å peike på Kristeleg Folkepartis løysingar for vårt samfunn.

I førre veke talte Angela Merkel under World Economic Forum i Davos. Merkel åtvare mot «nasjonal egoisme». Kloden sine to store utfordringar er den internasjonale fattigdomskløfta og dei menneskeskapte klimaendringane. Desse to hovudutfordringane er sjølv sagt to internasjonale utfordringar som må løftast fram som satsingsområde for Noreg. Det blir enklare no når regjeringa har ein eigen statsråd for nettopp desse to områda.

Norsk utviklingspolitikk er eit uttrykk for at Noreg ikkje er seg sjølv nok. Me tar internasjonalt ansvar. Som eit av verdas rikaste land har me betre moglegheiter til å bidra enn nær alle andre land i verda. Derfor må Noreg ta ein leiarposisjon i kampen mot fattigdom. Me i Noreg må aldri bli oss sjølv nok. Me har eit globalt ansvar.

Kristeleg Folkeparti er eit kristendemokratisk sentrumsparti som vil leggje til rette for ein politikk som inkluderer alle menneske, og gir dei som har nokre ekstra behov, moglegheit til å vere ein aktiv del av samfunnet.

For nokre år tilbake inviterte Kristeleg Folkeparti Marte Goksøyr til Stortinget. Noreg fekk stifte kjenskap med ei usedvanleg sterk, reflektert og talefør dame med Downs syndrom – ei ung kvinne med tydelege meiningar og med mot til å utfordre makteliten på deira eigen heimebane.

Kristeleg Folkeparti fekk passet sitt grundig påskrive etter Martes besøk på Stortinget. Me hadde utnytta eit sårbart menneske ved å invitere Marte til Stortinget. Men Marte har vist seg å vere alt anna enn ei som kan utnyttast. Ho har sett ein agenda. Marte har vist oss at sor-

teringssamfunnet ikkje kan debatterast utan at dei menneska som det vedkjem, òg blir høyrde.

Me ønskjer eit samfunn med plass til alle, som anerkjenner verdien av mangfaldet, som respekterer det absolute likeverdet til alle menneske, sjølv om me er forskjellige både utanpå og inni. Det var bodskapen frå møtet med Marte. Det er bodskapen frå Kristeleg Folkeparti inn i debatten om sorteringssamfunnet. For Kristeleg Folkeparti er ikkje dette berre eit spørsmål om kva som er rett å gjere, det handlar òg om kva samfunn me ønskjer å ha.

For eit samfunn er det avgjerande å ha nokre fellesverdier som bind ein saman. For kva er det som har gitt næring og vekst til framveksten av sentrale verdier som likeverd, menneskeverd, frivilligheit og nestekjærleik? Her har kristendomen hatt ei heilt avgjerande betydning. Den arven burde ikkje gøymast bort, men heller løftast fram med stoltheit.

Dei som meiner at kunnskap om kulturarven vår er unødvendig, og med alle middel forsøker å viske ut kristendomen si rolle i skulen og i samfunnet, er historielause. Eit velstandssamfunn som ikkje kjenner røtene og verdifundamenta sine, blir som avskorne blomstrar.

Eg trur dei fleste her i landet ønskjer å nyte godt av dei gode fruktene vår kristne og humanistiske arv har gitt oss. Men altfor mange trur dessverre det er mogleg å hauste dei gode fruktene utan å ta vare på røtene.

Regjeringserklæringa føyer seg inn i rekkja av dei som ikkje ser behovet for å løfte våre røter, den kristne og humanistiske arven. Når statsministeren i Vårt Land forklarar dette med at tilliten til enkeltmennesket kan erstatte den kristne kulturarven, blir det ei mangelfull forklaring. Fridomen til individet er ein viktig verdi, men er jo berre ein del av den kristne kulturarven.

Kristeleg Folkeparti er eit opposisjonsparti. Me er tilbake til det som har vore regelen meir enn unntaket i norsk politikk, der mindretalsregjeringar må hente skiftande støtte i Stortinget. I tida framover kjem Kristeleg Folkeparti til å rekkje ut ei hand til alle parti som ønskjer konstruktivt samarbeid. Me har vist det denne hausten: For oss er det ikkje fargen på partilogoen som er det avgjerande, men kva politikk me får gjennomslag for.

Me har denne hausten bl.a. sikra gjennomslag for ei lærarnorm som sikrar fleire lærarressursar til den enkelte elev. Dette vil gjere norsk skule enda betre og ikkje minst bety mykje for dei mest sårbare elevane. Kristeleg Folkeparti lova dette i valkampen. Me lova lærarane, elevane og foreldra det, og dei har jo nettopp peika på at dette er det dei ønskjer seg mest for norsk skule.

Me har forbetra pleiepengeordninga. Nokre sjuke barn treng kontinuerleg pleie, og Kristeleg Folkeparti

meiner det er bra at foreldre kan ha moglegheit til å gi barna omsorg dersom dei sjølve ønskjer det.

Me har sikra auka permisjon for tvillingforeldre, slik at både mor og far kan vere heime med barna dei første fire månadane. Kristeleg Folkeparti seier nei til tvillingabort, og me følgjer opp våre prinsipp med politikk som gjer det lettare for foreldre med store omsorgsoppgåver å kunne ta seg av barna sine.

Me har fått ei fleksibel kontantstøtte. No kan ein kombinere barnehage og kontantstøtte samtidig.

Me har fått til meir fysisk aktivitet i skulen. Kristeleg Folkeparti var med på å sikre éin time fysisk aktivitet i skulen kvar dag. Det vil auke lærelysta.

Kristeleg Folkeparti skal bruke sin posisjon i Stortinget med ansvar og klokskap. Me kjem til å stemme for den politikken me er for, og mot den politikken me er mot, innanfor ein ansvarleg heilskap.

Med det tar eg opp Kristeleg Folkepartis forslag.

Presidenten: Representanten Knut Arild Hareide har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Tellef Inge Mørland (A) [12:23:30]: I mitt fylke, Aust-Agder, har Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet samarbeidet godt både i de to største byene, Arendal og Grimstad, og i fylkeskommunen. Selv har jeg hatt gleden av å samarbeide med Kristelig Folkeparti i fylkeskommunen i ti år, noe som har gitt oss muligheten til sammen å satse på bl.a. flere læreplasser og psykisk helse for ungdom i videregående opplæring. Det tror jeg har vært bra både for oss som politiske partier og for innbyggerne.

I fjor høst var Kristelig Folkeparti sammen med Arbeiderpartiet og resten av opposisjonen med på å sikre flertall for mer fysisk aktivitet i skolen, økt fedrekvote, lønnsslippen tilbake i postkassen for pensjonistene og at hjelpemidler fortsatt skal være et statlig ansvar. Det var etter mitt syn kloke vedtak, som var bra også for innbyggerne, og det lover godt for resten av stortingsperioden når representanten Hareide nå sier han vil rekke ut en hånd til alle partier.

Kan vi forvente at Kristelig Folkeparti vil samarbeide med Arbeiderpartiet og resten av opposisjonen i saker der vi har sammenfallende politiske synspunkter, uten at dette for Kristelig Folkepartis del vil bli begrenset av politiske føringer fra regjeringspartiene?

Knut Arild Hareide (KrF) [12:24:32]: Me ønskjer å samarbeide med alle parti som bidrar til den politikken som Kristeleg Folkeparti står for. Det har eg sagt tydeleg til både regjeringspartia og dei andre opposisjonspartia på Stortinget. Så er det slik at når me skal finne løysingar i Stortinget, sa eg òg at me må gjere det innanfor ein

ansvarleg heilskap, for eg trur statsministeren har rett når ho seier at me kan vere for veldig mange enkeltforslag, men det blir imot den heilskapen som det kan vere med på å skape. Der ligg det òg eit ansvar på Kristeleg Folkepartiet og på Arbeiderpartiet – på alle parti i Stortinget – for at me må sjå heilskapen me er med på å vedta i denne salen. Så ja, me ønskjer eit konstruktivt samarbeid, men me må sjå den heilskapen som dei ulike vedtaka skaper i Stortinget. Det er Kristeleg Folkepartis ansvar – og det er ansvaret til alle parti her på Stortinget.

Presidenten: Neste... (Presidenten blir avbrutt.)

Tellef Inge Mørland (A) [12:25:31]: En av de sakene der det burde være mulig for Kristelig Folkeparti og Arbeiderpartiet å samarbeide, nettopp fordi det ikke koster penger, og at man dermed kan ivareta den ansvarlige helheten, gjelder spørsmålet om tilbakevirkende kraft for kompetansekravet til lærerne. I februar 2016 kom nåværende parlamentarisk nestleder i Kristelig Folkeparti med en bønn på Kristelig Folkepartis hjemmeside om ikke å avskilte erfarne lærere. For som han sa:

«Vi har ikke råd til å avskilte dyktige og erfarne lærere ved å gi nye kompetansekrav i skolen tilbakevirkende kraft.»

Selv om det tok litt tid, er bønnen nå hørt, i alle fall av Arbeiderpartiet. I en tid da vi skal innføre en lærernorm, risikerer vi at lærermangelen blir enda større dersom vi skal avskilte lærere med lang erfaring. Men som kjent: De blå gir, og de blå tar. Og Kristelig Folkeparti ser i statsbudsjettet for 2018 ut til å ha gitt sin støtte til regjeringens politikk om at kompetansekravene skal ha tilbakevirkende kraft.

Spørsmålet mitt blir derfor: Ser representanten Hareide likevel noen mulighet til å bidra til at vi på et tidspunkt kan få et stortingsflertall som sier nei til å avskilte erfarne lærere?

Presidenten: Presidenten vil minne om at representantene bør anmode om replikk før man tar ordet – men iveren er prisverdig.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:26:47]: Me står ved dei avtalane me har inngått, og i budsjettavtalen har Kristeleg Folkeparti sikra seg både ein historisk siger og noko viktig for norsk skule gjennom at me har fått på plass ei lærarnorm. I den avtalen er òg me med på kompetansekrava. Me er ueinige i dei. Me meiner òg det kan vere nokre utfordringar med omsyn til når me skal få gjennomført ein lærarnorm, og me kan sjå at dei kompetansekrava kan jo ikkje stå i vegen for å få gjennomført ein lærarnorm. Men når regjeringa meiner at dei skal greie å få gjennomført ein lærarnorm med desse

kompetansekrava, har me sagt at ja, den moglegheita ønskjer me å gi. Men me treng jo fleire lærarar, me treng lærarar som sit med den riktige kompetansen, og derfor har me vore med på det me meiner er ein veldig god heilskap, når me har sikra ein lærarnorm som skal innførast, og da kan me akseptere dei krava, sjølv om me i utgangspunktet har vore ueinige i dei.

Tellef Inge Mørland (A) [12:27:45]: Skolen er et av de viktigste verktøyene vi har for sosial utjevning og like muligheter for alle. Et annet verktøy i så måte er hvordan vi innretter skattepolitikken. I forrige periode opplevde vi at de rikeste i Norge fikk 160 ganger mer i skatteutt enn folk flest. Det bidrar til større forskjeller, ikke til et samfunn der alle skal med. Hvordan vil Kristelig Folkeparti og representanten Hareide stille seg til nye forslag fra regjeringen som bidrar til at disse forskjellene får fortsette å øke?

Knut Arild Hareide (KrF) [12:28:14]: Kristeleg Folkeparti har vore med på skattelettar, og dei skattelettane me har vore med på, ikkje minst da me sat i regjering sjølve, var først og fremst til næringslivet – det eg vil kalle verdiskapande skattelette, som har vore med på å skape fleire arbeidsplassar. Det opplevde me på starten av dette årtusenet, det var riktig. Me har òg vore med på skattelettar no, som først og fremst har gått til næringslivet.

Så trur eg, når me ser det handlingsrommet norsk økonomi står overfor, at dette ikkje er tida for dei store skattelettane. Når me veit kva oppgåver me har innanfor vårt velferdssamfunn, meiner eg at den tida i realiteten er forbi, i alle fall den nærmaste tida, og at det er andre oppgåver som bør prioriterast. Det viste òg det siste statsbudsjettet, der det var marginalt med skattelettar. Det meiner eg òg er riktig for tida framover, da det blir knappare. Og me som hørde statsministeren på NHOs årsmøte, hørde at ho nettopp peika på det same.

Bård Hoksrud (FrP) [12:29:34]: Fremskrittspartiet har fått på plass en eldre- og folkehelseminister, som er et viktig område, samtidig som vi sammen med Høyre og Venstre har blitt enige om å få på plass et eldreombud, som også er viktig for mange eldre.

Jeg registrerte, hvis jeg ikke hørte veldig feil, at representanten Hareide ikke tok opp de eldre i innlegget sitt. Men da har jeg lyst til å utfordre ham i replikkordskiftet på om han kan si noe om hva han tenker rundt det at de eldre nå får en eldre- og folkehelseminister, og at denne regjeringen prioriterer eldreomsorgen så høyt.

Knut Arild Hareide (KrF) [12:30:09]: Det synest eg var ei god utfordring. Da regjeringa blei utnemnd, var ein av dei tinga eg løfta fram, at me hadde fått både ein

eigen eldreminister og ein eigen utviklingsminister. Det synest eg er veldig bra, det gir eit godt signal til eldre. Men det handlar òg om at eldre i dag ikkje berre har omsorgsbehov; dei er òg ein veldig ressurs. Kristeleg Folkeparti har ønskt ein eigen eldreminister, og me ser veldig konstruktivt og positivt på at me har fått ein eldreminister – og ein folkehelseminister.

Så er spørsmålet om folkehelseministeren tar utfordringa Kristeleg Folkeparti har gitt på det området eg nemnde i mitt innlegg som gjaldt røykjelova, og som har gitt betydeleg politisk suksess. Da spør det om den nye statsråden, Åse Michaelsen, no tar utfordringa og gjer røykjelova enda betre på det me har peika på, på leikeplassar og på utandørs restaurantar. Eg trur at tida er moden, når me har sett dei politiske resultatata som røykjelova har gitt.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Steinar Ness (Sp) [12:31:28]: Venstres deltaking i regjering i lag med Høyre og Framstegspartiet er vorte omtalt som eit av dei mest spektakulære løftebrota i nyare norsk historie. Uansett gradering av dette løftebrotet vart det skrive politisk historie då Venstre forlét det nære samarbeidet med Kristeleg Folkeparti til fordel for deltaking i regjering saman med Framstegspartiet. Det står respekt av dei grensepålar Kristeleg Folkeparti sette ned gjennom valkampen i forhold til Framstegspartiet, og det står òg respekt av at partiet står ved lovnaden om ikkje å gå i regjering med Framstegspartiet. Så eg vil gratulere Kristeleg Folkepartis leiari med eit klokt val.

Spørsmålet er: Meiner leiaren i Kristeleg Folkeparti at Venstre med si deltaking i regjeringa har ført til mindre eller større politisk avstand til Kristeleg Folkeparti? Og korleis vurderer Kristeleg Folkepartis leiari dei langsiktige verknadene av dette vegvalet til Venstre?

Knut Arild Hareide (KrF) [12:32:27]: Eg trur ikkje eg skal konkludere på kva Venstres deltaking i regjeringa vil ha å seie for samarbeidet mellom Kristeleg Folkeparti og Venstre. Politikken avgjer det. Me har samarbeidd veldig godt med Venstre i løpet av dei fire åra som har gått, i førre stortingsperiode. Og eg sa frå talarstolen for nokre minuttar sidan at me ønskjer eit konstruktivt og godt samarbeid med alle parti, og me håper å vidareføre det konstruktive og gode samarbeidet me har hatt med Venstre dei siste fire åra. Men det er jo politikken som avgjer det.

Eg trur det er bra at me ikkje lagar dette om til spel og strategi, men at det er den reelle politikken som avgjer dette. Og da er løysinga Kristeleg Folkepartis politikk for familiar, for menneskeverdet og for eit samfunn som løftar dei som treng det mest.

Freddy André Øvstegård (SV) [12:33:37]: I dagene etter at regjeringserklæringen var klar, gikk det så busta føyk på landets debattflater. Kristelig Folkeparti rykket ut mot at erklæringen ikke nevner ordene «kristen kulturarv». Det er Kristelig Folkeparti opptatt av, og det er helt greit. Mange av oss andre var likevel litt i stuss. For er referanser til kristen kulturarv viktigst, eller er det det at det nå vokser opp over 100 000 unger i fattige familier, at det gjennomgående i regjeringserklæringen snakkes om å behovsprøve universelle ordninger, at Bufdirs rapport om regjeringens såkalte fattigdomsinn-sats møtes med ordet «pinlig» av UNICEF? Jeg vet at representanten Hareide, som meg og SV, er opptatt av nestekjærlighet. Er representanten Hareide fornøyd med regjeringens politikk, med stillstand i barnetrygden og behovsprøving, eller vil han danne flertall med opposisjonen for å styrke de universelle ordningene og forsvare nestekjærligheten i praktisk politikk?

Knut Arild Hareide (KrF) [12:34:41]: Det er jo absolutt inga motsetning mellom å etterlyse den kristne kulturarven og våre humanistiske verdier og det å ha eit tydeleg fokus på at nettopp nestekjærleik, menneskeverd og den typen verdier, som den kristne trua og tradisjonen, har prega samfunnet vårt.

Eg synest at regjeringa tar nokre viktige steg i riktig retning, bl.a. innan kampen mot fattigdom internasjonalt og i viktige spørsmål knytte til klima, som eg synest er tydelegare i denne regjeringsplattformen enn i den førre. Så er det spørsmål me vil vere ueinige om. Me er opptatt av å ha universelle velferdsgode, for eg trur det har ei betydning at det er nokre gode me alle er med på å bidra til, og der me alle får ein del tilbake. Det er med på å skape ein legitimitet. Behovsprøvde ordningar har ikkje den same legitimiteten.

Abid Q. Raja (V) [12:35:49]: Noen dager før enigheten om Jeløya-plattformen overleverte 52 organisasjoner et opprop til oss i Venstre om at de ønsket en egen utviklingsminister. Venstre lyttet til sivilsamfunnet, og Norge har fått en egen utviklingsminister. Gratulerer til ham! Han er her i salen nå.

Jeg gjetter at Kristelig Folkeparti er meget tilfreds med dette, men det er bare ett viktig skritt på veien. Det andre er selvsagt den gode teksten og de punktene som er løftet fram, om å nå FN's bærekraftsmål, at hjelp skal komme til de menneskene med størst behov og til glemte konflikter og katastrofer. Å bidra til næringsutvikling sør for Sahara er framhevet, og innsatsen for global helse, som vaksinasjon, barnehelse og reproduktiv helse, er nevnt at skal styrkes. Jeg vet at Kristelig Folkepartis hjerte banker for dette, og vi i Venstre deler ambisjonen om at Norge skal være ledende for internasjonale menneskerettigheter og fremme det, herunder religi-

onsfrihet for de forfulgte. Hvordan tenker Kristelig Folkeparti å bidra til at også denne delen av Jeløya-plattformen blir oppfylt, og kan vi vente oss en støttende venn her på Stortinget for å løfte hele utviklingsfeltet i denne stortingsperioden?

Knut Arild Hareide (KrF) [12:36:49]: Ja, Kristeleg Folkeparti vil vere ein støttande venn for nettopp å løfte fram fattigdomsperspektivet og gjere noko med det som er ei av verdas to store utfordringar no. Det er den fattigdomskløfta me har, og det er klima.

Eg har med tilfredsheit sett at me har fått ein eigen utviklingsminister, og eg trur Nikolai Astrup er rett mann på rett plass. Men det som representanten Abid Raja ikkje nemnde, som også er ein veldig bra del av Jeløya-plattformen, er at ein vil sjå på modellen for forvaltninga av bistandsmidlar. Det trur eg er overmodent. I dei siste 15–20 åra har me hatt ein modell som i stor grad har gitt departementet eit stort ansvar. No trur eg me bør gi Norad ein større del av ansvaret for å sikre at dei midlane som skal gå til verdas fattige, verkeleg går til verdas fattige.

Bjørnar Moxnes (R) [12:38:04]: I skriften står det, i Matteus 6:24: «Dere kan ikke tjene både Gud og mammon.» Om det er uklart dette med Gud, er det i hvert fall helt åpenbart at den nye regjeringen vil tjene mammon, ikke minst velferdsprofitørene. Vi vet at disse kommersielle aktørene presser ut de ideelle aktørene fra barnevern, barnehager, rusomsorg. De dunderer inn med store økonomiske muskler i ryggen, og de presser ut Frelsesarmeen, Bymisjonen, Blå Kors og andre viktige ideelle aktører. 59 pst. av Kristelig Folkepartis velgere ønsker at private tilbud innen velferden kun skal drives av ideelle og ikke av kommersielle. Vil Kristelig Folkeparti på Stortinget være med og drive ut pengevekslerne – om ikke ut av tempelet, så iallfall ut av velferdstjenestene våre?

Knut Arild Hareide (KrF) [12:39:00]: Eg valde sjølv å ikkje sitere skrifter i dag, og eg var ikkje heilt førebudd på at den som skulle gjere det, var partileiaren i Raudt. Men eg synest det er gode ord å ta med seg, og posisjonen til dei ideelle er viktig å vareta.

Så meiner eg at den debatten me har hatt, har vore prega av at høgresida har sett dei private kommersielle, og eg synest venstresida i norsk politikk har sett for mykje berre dei offentlege. Dei ideelle står i ein mellomposisjon, som er særdeles viktige for Kristeleg Folkeparti.

Men eg har lyst til å gi Raudt rett i ein ting, og det er at dei private kommersielle har sett dei ideelle i ein særleg utsett posisjon, og difor er me villige til å sjå på løysingar og løfta dei ideelle. Dei er ein veldig viktig del av både vår historie og vår kulturarv og bør varetakast. Ikkje minst

sikrar dei betre kvalitet på tenestene til innbyggjarane våre, og det er det avgjerande spørsmålet.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Kristoffer Haug (MDG) [12:40:25]: På vegne av Miljøpartiet De Grønne vil jeg gratulere Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre med regjeringsdannelsen.

Jeg vil også gratulere med noen lyspunkter i regjeringserklæringen, spesielt videreføringen av elbilsubsidier, rusreform, avvikling av pelsdyroppdrett og oljefritt Lofoten, Vesterålen og Senja og enkelte andre naturverntiltak. Men vi i De Grønne mener at Norge hadde trengt en regjeringserklæring som var mer innovativ, mer solidarisk og mer konservativ.

Jeg vil gjerne introdusere et perspektiv fra Groruddalen, som jeg kommer fra. Det er mye å like i Groruddalen: nærheten til marka, menneskene som bor der, mangfoldet og samholdet. Man skulle nesten tro at Groruddalen ville være seg selv nok og glemme verden rundt. Men selv i Groruddalen ser vi at fuglene forsvinner fra fuglebrettet. Selv i Groruddalen merker vi at rørene i bakken ikke lenger klarer å holde regnvannet unna. Selv i Groruddalen merker vi giften som siver ut i bekken fra gamle fyllinger og i luften, som siver ned i lungene, og støyen som siver konstant overalt. Selv i Groruddalen føler de unge seg mer og mer fremmedgjort i et samfunn som krever at de skal prestere, produsere og konsumere mer og mer og mer. Vi ser at det er måten samfunnet er bygget opp på, som ikke er holdbar – det er ikke bærekraftig. Og allerede nå merker vi konsekvensene.

Det jeg er stolt av ved Groruddalen, er at vi ser hver og en av oss som en del av verden. Det jeg er stolt av, er at mange av oss forsøker å gjøre noe – fotballtrenere, foreldre, klimaaktivister og kulturspredere som gir av seg selv for å skape et bedre samfunn. Folk bryr seg om sine barns framtid og om framtiden til samfunnet de er en del av. Og så undrer jeg meg når jeg leser regjeringserklæringen: Hvorfor klarer ikke vi i Norge å omsette vår uendelige omsorg for våre barn og barnebarn til en politikk som tar vare på de samme barnas framtidige livsgrunnlag?

Regjeringserklæringen hadde vært en bedre erklæring i en verden der den politiske himmelen var skyfri, og der vi ikke hadde livstruende hastverk i miljøpolitikken og tusenvis av mennesker faller utenfor i samfunnet. Regjeringserklæringen har en lang rekke gode forslag og en enda lengre rekke med gode intensjoner, men den er preget av en forestilling om at etter fire år med blått styre er Norge og verden nesten perfekt.

Men vi lever i en avgjørende tid. Livet på jorda dør rundt oss. Hvert år teller. Under den røde regjeringen sto miljøpolitikken så å si på stedet hvil i åtte år, og de blå-blå har videreført den samme politikken. Det har vært

grønne lyspunkter hos begge, absolutt, men ikke nok til å snu trenden.

Mange av verdens land satser nå fornybart og bærekraftig, og vår nøling kan gjøre at norsk næringsliv går glipp av store muligheter. Mens det grønne toget går for fullt i land som Sverige og Tyskland, klamrer vi i Norge oss til den gamle parafinlyktestolpen på perrongen. I det norske næringslivet er vi klare til å satse, og med sterke fagforeninger har vi det vi trenger for en menneskevennlig overgang.

Grønn næringsutvikling er smart, men da må det være en del av et ekte grønt skifte. Grønt skifte er en kostnadseffektiv forsikring for å ta vare på framtiden. Beregninger viser at 1–2 pst. av hvert lands BNP er forsikringspremien som trengs for å unngå de største klimaendringene. Det er midt mellom det vi i dag bruker på bistand, og det NATO vil at vi skal bruke på det militære, en god investering når risikoen er overveldende for at dersom vi ikke gjør noe, kan ødeleggelsene koste opp mot 20 pst. av verdens samlede BNP. En slik forsikring ville vært det konservative valget.

Vi må forandre måten vi gjør ting på, for å bevare livsgrunnlaget vårt for framtiden. Det er fullt mulig, men det vil kreve en regjeringserklæring der vi slutter å åpne enda flere fossile felt på norsk sokkel, flytter de store subsidiene fra olje og gass over til fornybare næringer, gjennomfører et grønt skattesifte som faktisk virker, verner resten av den urørte naturen i Norge og starter restaureringen av tapte naturrikdommer, undersøker løsninger som forbereder oss på at roboter og algoritmer tar over mange av dagens jobber, slik som borgerlønnsordningen, dele mer på arbeidet, at vi tør å ta tak i samfunnets skyhøye konsum av den type matvarer, klær og forbruksprodukter som ødelegger klima, miljø og ikke minst liv rundt om i verden. Det krever at vi finner tilbake til de grunnleggende menneskelige verdiene, der vi prioriterer mer tid til hverandre framfor mer stress og forbruksjag.

Regjeringserklæringen viker unna – den våger ikke å satse. Den griper ikke mulighetene, og da setter den ikke Norge i stand til å møte utfordringene i vår tid. Det er alvorlig, og derfor – selv om vi kan samarbeide om mye og skal samarbeide om mye i tiden framover – kan regjeringen vente seg en tydelig opposisjonspolitikk fra De Grønne i årene som kommer.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Åsmund Aukrust (A) [12:45:43]: Takk til Miljøpartiet De Grønne for et godt og interessant innlegg.

Fra Arbeiderpartiets side ser vi fram til et samarbeid med alle opposisjonspartiene, også Miljøpartiet De Grønne, på områder der vi kan finne sammen. Ikke minst gjelder det i klima- og miljøpolitikken, der jeg hå-

per vi kan fortsette samarbeidet fra forrige periode for å føre en mer offensiv miljøpolitikk enn det høyrepartiene har vært villige til å gjennomføre.

Ett av områdene som vi er bekymret for, er fangst og lagring av CO₂. Da Siv Jensen la fram statsbudsjettet i oktober, var det foreslått et kutt på 90 pst. til nettopp fangst og lagring av CO₂. I regjeringserklæringen har de fått inn svekkede formuleringer i forhold til det de hadde for fire år siden. Man skulle ikke tro det var mulig, men med Venstres inntog i regjeringen har altså ambisjonene gått ned i forhold til det de var for fire år siden.

Mitt spørsmål til Miljøpartiet De Grønne er om de deler denne bekymringen, og om de vil være med og ta initiativer for å sikre at Norge fortsatt skal satse på denne avgjørende miljøteknologien.

Kristoffer Haug (MDG) [12:46:38]: Jeg takker for spørsmålet.

Vi er nå i den interessante situasjonen at det later til at regjeringen har gitt opp lederposisjonen sin når det gjelder CCS, og overlatt den bl.a. til Miljøpartiet De Grønne. Vi sier i vårt vedtatte stortingsprogram at vi skal gjennomføre samtlige av de tre fullskalaprojektene som ligger på bordet, og vi ønsker også mer satsing på forskning for å gjøre denne teknologien billigere i bruk. Så vi deler absolutt den bekymringen, ikke minst for Oslo, hvis klimamål er helt avhengig av at man får gjennomført et fullskalaanlegg på Klemetsrud.

Åsmund Aukrust (A) [12:47:16]: Takk for svaret.

Vi ser fram til å jobbe sammen med Miljøpartiet De Grønne om dette spørsmålet. Vi har jo nå fått en klimaminister fra Venstre, og vi får bare ønske ham lykke til med jobben, men vi er bekymret for gjennomføringen. Sannheten er jo at alle de viktigste klimadepartementene ledes av Fremskrittspartiet: Finansdepartementet, Samferdselsdepartementet og Olje- og energidepartementet. I tillegg har vi faktisk fått et svekket miljødepartement. For fire år siden ble planavdelingen flyttet ut av Klima- og miljødepartementet, til store protester fra alle opposisjonspartiene. Nå svekkes dette ytterligere, ved at også forvaltningen av høstbare viltarter flyttes ut av Klima- og miljødepartementet og inn i Landbruks- og matdepartementet. Miljø- og friluftsansjonene reagerer og advarer kraftig mot dette og sier at det vil svekke naturforvaltningen. Deler Miljøpartiet De Grønne denne bekymringen?

Kristoffer Haug (MDG) [12:48:04]: Vi deler helt klart mange av disse bekymringene. Nå gjenstår det selvfølgelig å se hva de leverer i praksis, men særlig dette grepet med at statsråd Elvestuen mister råderetten over det som kalles «høstbart vilt», og som skal forvaltes av landbruksministeren, synes vi er bekymringsverdige.

Jakt og fiske er åpenbart en viktig del av vår samhandling med naturen, men nå går man fra å se på elgen som et levende vesen i norsk natur til å se på den som en vandrende biff.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:48:50]: Det er ganske herlig å høre Miljøpartiet De Grønne sitere Edmund Burke, for i mange år gikk jo Oslo foran når det gjaldt klima og miljø, i god konservativ ånd. For eksempel ble det satset tungt på kollektivt, et grønnere byliv, solceller og grønn finans. Det var et lavt konfliktnivå knyttet til grønne løsninger – helt til Miljøpartiet De Grønne kom til makta.

Høyre-styrte Vestfold er i ferd med å bli Norges grønneste fylke. Vi har bygget biogassanlegg, skolebussene våre går på mat- og husdyravfall, solceller spres som ild i tørt gress – det er mye sol nede hos oss – vi bygger Norges første pluss-hus-skole, og vi samarbeider med Bondelaget om å kutte utslipp i landbruket. Vi møter grønt og offensivt næringsliv, innovative kommuner og engasjerte innbyggere. Klima og miljø har i Vestfold fokus på moderne løsninger, verdiskaping, bedre hverdag for folk flest, sånn som regjeringen legger opp til.

I Oslo har Miljøpartiet De Grønne gjort klima og miljø om til en av de mest betente og negative sakene vi har sett på lenge, og med veldig høyt konfliktnivå. Så spørsmålet mitt er: Hvilken av disse to tilnærmingene tror Miljøpartiet De Grønne er best for miljø- og klimapolitikken over tid?

Kristoffer Haug (MDG) [12:49:56]: Jeg takker for spørsmålet fra representanten Westgaard-Halle, og berømmer Vestfold for mange flotte grønne tiltak.

Det er i utgangspunktet tre typer virkemidler man har å velge i når man skal gjennomføre miljøpolitikk. Det er de blå virkemidlene, som å påvirke konkurransesituasjonen, slik man f.eks. gjør i Oslo ved å heve bompengene og gjøre det mindre konkurransedyktig å kjøre bil. Det er de røde virkemidlene, å regulere hva som er lov og ikke lov. For eksempel har man innført dager med dieselforbud. Og så er det de grønne virkemidlene, å innføre alternativer, som vi forsøker å gjøre med å utvide kollektivtilbudet.

Jeg vil si at noe av det vi har forsøkt å få til i Oslo med bl.a. reduksjon i prisen på kollektivtransport, har blitt gjort vanskeligere ettersom regjeringen har satt opp moms på kollektivtilbudet – ikke bare én gang, men de gjør det igjen.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:50:54]: Jeg fikk ikke akkurat svar på spørsmålet. Men jeg kan følge opp med den tilnærmingen som Miljøpartiet De Grønne har i Oslo. Den baserer seg jo i stor grad på å øke avgiftene og å gjøre hverdagen litt vanskeligere for folk. Tanken er å

tvunge folk over i atferdsmønstre som er forenlige med det Miljøpartiet De Grønne mener er den riktige måten å leve på, og det er jo for så vidt greit nok. Utfordringen er imidlertid – utover det økte konfliktnivået som vi ser i veldig stor grad i Oslo – at det også skaper økte forskjeller. Når det å skulle være miljøvennlig blir så dyrt at en grønn hverdag blir en uoverkommelig utgift for enkelte familier og enslige, taper vi kampen for klimaet. Spørsmålet mitt er da: Vil Miljøpartiet De Grønne endre tilnærming og sikre at økt fokus på klima ikke er synonymt med økte forskjeller?

Kristoffer Haug (MDG) [12:51:42]: Vi er helt enig i at økt fokus på klima og økt fokus på forskjeller må gå hånd i hånd. Det er to typer solidaritet.

Så må vi selvfølgelig si at det er en utfordring når Miljøpartiet De Grønne kun har gjennomslag lokalt og ikke i veldig mye av den nasjonale politikken med fattigdomsbekjempelse, hvor vi har en rekke tiltak som ville gjort hverdagen betydelig lettere for de aller fattigste, spesielt for dem som ikke har råd til egen bil.

Liv Gustavsén (FrP) [12:52:26]: Jeg registrerer at representanten Haug er veldig opptatt av Groruddalen, og dit har man jo både kollektivtransport og bra vei. På sine nettsider skriver Miljøpartiet De Grønne at de vil nedprioritere bygging av nye motorveier og flyplasser. Samtidig sier de i sitt program: «De Grønne vil videreutvikle et effektivt transportsystem som en forutsetning for et moderne samfunn, et effektivt næringsliv». Da er mitt spørsmål: Hvordan mener representanten Haug at man skal videreutvikle næringslivet i dette landet uten en stor satsing på veibygging?

Kristoffer Haug (MDG) [12:53:09]: Jeg takker representanten Gustavsén for anledningen til å utbrodere grønn næringslivspolitik. Ofte blir det tungt kun å snakke om miljøsak. Vi ønsker, når det gjelder veier, å bruke mindre penger på utvidelse av veikapasitet og bygging av nye veier og mer penger på vedlikehold av eksisterende veiinfrastruktur. Når det gjelder næringsliv, mener vi at vi er helt avhengige av å utvikle en ansvarlig politikk i Norge, der vi ikke gjør oss helt avhengige av næringer som er i ferd med å avvikle seg selv. Vi mener at ett av de viktigste grepene vi kan gjøre, er å flytte investeringer og subsidier fra fossile næringer over til fornybare næringer, der det potensielt kan være mange arbeidsplasser i framtiden, også på forskjellige lokale steder rundt om i distriktene.

Liv Gustavsén (FrP) [12:54:00]: Det gleder meg å høre at Miljøpartiet De Grønne er opptatt av næringslivet, men Miljøpartiet De Grønne vil legge ned en næring som vil sende over 185 000 mennesker ut i arbeids-

ledighet, og som gjør at staten mister milliarder av inntekter. Hvordan mener representanten Haug at en skal kunne videreføre og finansiere den velferden dette landet har, uten olje- og gassnæringen?

Kristoffer Haug (MDG) [12:54:29]: Nå har det blitt investert veldig mye under både den røde og den blå regjeringen i å holde liv i fossilbransjen. Det har resultert i tre år med 40 000 tapte arbeidsplasser. Dette er ikke en næring vi i De Grønne ønsker å legge ned; dette er en næring vi er redd for legges ned av seg selv, og at det å kaste penger inn over bransjen er å kaste dårlige penger etter gode – for å snu litt på det vanlige uttrykket. Vi mener at vi heller må satse på fornybare arbeidsplasser, som har framtiden foran seg, enn de arbeidsplassene som vi tror kommer til å forsvinne på egen hånd.

Olaug V. Bollestad (KrF) [12:55:23]: Det er blitt vist mye til at Miljøpartiet De Grønne sitter i byråd i Oslo, og for ikke lenge siden foreslo byrådet strengere parkeringsmuligheter. I går gikk elderrådet ut og sa at det finnes en bakside av dette, og det er at flere og flere eldre også blir mer og mer ensomme. Så blir det en utfordring fordi en ikke kommer seg ut, og blir det enda strengere, er det også en utfordring. Byrådet i Oslo svarte at de ikke hadde tenkt på den konsekvensen. Har Miljøpartiet De Grønne sentralt tenkt at dette kan være en utfordring for en gruppe som utgjør en ganske stor del av befolkningen, og som i utgangspunktet både har mistet relasjoner til folk og er mer ensomme enn gjennomsnittsbefolkningen?

Kristoffer Haug (MDG) [12:56:17]: Jeg takker for spørsmålet fra Bollestad og stiller meg noe undrende til svaret hun fikk fra byrådet. Vi deler selvfølgelig bekymringen over at det er mange eldre som er ensomme, og det er viktig at disse har gode måter å komme seg rundt på for å møte andre mennesker. Men byrådet har jo satt i gang en forsøksordning med en maxitaxi-tjeneste som kjører rundt og henter eldre, både de som bor hjemme, og de som bor på sykehjem rundt omkring i byen. Dette er en forsøksordning som har vært testet ut i enkelte bydeler. Det er rosa taxier som kommer til å bli ganske synlige i bymiljøet etter hvert som denne ordningen rulles ut. Det er en veldig populær ordning og et alternativ som gjør at mange eldre, som kanskje ikke har råd til å eie egen bil, faktisk kan få økt mobilitet og komme seg rundt og besøke venner og kjære, men også andre ting rundt omkring i byen.

Olaug V. Bollestad (KrF) [12:57:14]: Det er flott at det finnes offentlige tjenester for dem som ikke er i stand til å kjøre selv, men det er utrolig mange eldre som verken er på sykehjem eller institusjon, men som

har et behov for en frihet til å komme seg rundt. Det er en del av deres hverdag, og en trenger også å ha møtepunkter som er uavhengige av når taxien går. Så jeg spør igjen: Kristelig Folkeparti er veldig for å få flest mulig over på kollektiv, men det er noen grupper vi må ha i mente når vi tar parkeringsplasser, og det er dem som trenger dem aller mest. Har ikke Miljøpartiet De Grønne tenkt på at det finnes noen sårbare grupper som vi bør ivareta, når man kommer med slike forslag?

Kristoffer Haug (MDG) [12:57:59]: Vi er helt enig i at det er sårbare grupper som har ekstra behov for å komme seg rundt på forskjellige måter, deriblant ved bruk av bil, og noe av tanken bak disse trafikkregulerende tiltakene som er gjennomført i Oslo, er nettopp å legge til rette for at de som har et særlig behov for bruk av bilen, skal ha lettere for å komme seg rundt. Når det er færre bilister på veiene som kunne ha valgt alternative transportformer, vil det bli færre køer og mindre trafikk til de andre trafikantene. Når det er mindre konkurranse, er det lettere for de svakeste å slippe til.

Presidenten: Då er replikkordskiftet avslutta.

Bjørnar Moxnes (R) [12:59:03]: Regjeringen har blitt enig om en forutsigbar politisk kurs. Problemet er at dette ikke er tiden for stø kurs mot høyre. Vi lever i en tid som krever grunnleggende endringer, en tid hvor det handler om å skape et vendepunkt før det er for sent.

Se bare på framveksten av Forskjells-Norge. Erna Solberg sa at regjeringen ønsker å levere samfunnet videre til våre barn i like god stand som vi mottok det fra våre forfedre. Det er godt sagt, men det er jo ikke dit vi er på vei. Generasjonen som vokser opp i dag, risikerer å bli den første på over 100 år som får det mer utrygt enn foreldrene sine, mye på grunn av økende forskjeller. Men regjeringen velger å lukke øyne og ører og late som om alt er ok. I plattformen skriver de at de vil jobbe for å ta vare på et samfunn med små forskjeller. Er Norge virkelig et land med små forskjeller?

I går var den såkalte kaksedagen, den dagen i året hvor topplederne har tjent inn det som er en vanlig årslønn. Samtidig opplevde folk flest reallønnsnedgang i fjor – reallønnsnedgang. Jeg sier det to ganger, for det er så lenge siden det skjedde sist at vi nesten har glemt at ordet og fenomenet finnes. De rikeste blir altså rikere, mens vanlige familier får mindre å rutte med. Er det dette regjeringen vil jobbe for å ta vare på, som de skriver i plattformen sin?

Jeg er bekymret for at regjeringen ikke klarer å kjenne igjen økende ulikhet selv når den foregår rett foran øynene deres. Det vitner om en regjering som ikke forstår tiden vi lever i, en regjering som gjerne pynter seg

med løfter om å spre makt og myndighet, men som i praksis fører en politikk for det motsatte, med skatteletter for dem som har mye, arbeidsmiljølovendringer som gir mer makt til sjefene, og en privatiseringspolitikk som gir stadig mer makt til velferdsprofitører som presser ut ideelle og svekker mangfoldet.

Plattformen regjeringen har lagt fram, viser at Norge nå styres av tre privatiseringspartier. Nesten uansett hvilke utfordringer samfunnet møter, er svaret å la de kommersielle overta. Vi får gratulere velferdsprofitørene med fullt gjennomslag i regjeringsplattformen, men stortingsflertallet må ta ansvar og sette ned foten for markedsfundamentalismen, for denne politikken undergraver velferden, ikke bare fordi profitørene putter penger som skulle gått til pleietrengende eldre og sårbare barnevernsbarn, i egen lomme, men også fordi skatteviljen blant folk flest synker når de ser at skattepengene går til privat berikelse i stedet for til felles velferd.

Denne regjeringen vil ikke gjøre velferdsstaten mer bærekraftig, snarere tvert imot. Det åpner for at Nav skal bruke bemanningsbyråer for å få folk i jobb, men bemanningsbyråene er ingen redning for velferdsstaten, de er en trussel. De undergraver retten til fast jobb, som er bærebjelken i den norske modellen. Å styrke løsarbeiderbyråene er å sage av grenen vi sitter på.

Jeg savner også en regjering som tar sosial dumping og arbeidslivskriminalitet på alvor. I stedet anerkjenner regjeringen den som velger ikke å organisere seg. Også her må stortingsflertallet ta ansvar. Jeg inviterer derfor resten av opposisjonen til å støtte forslaget vi har levert inn, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak til Stortinget med forslag som bidrar til at organisasjonsgraden kan økes, som en anerkjennelse av betydningen av at mange arbeidstakere velger å være fagorganisert.»

Også NHO ønsker et mer organisert arbeidsliv, så her bør det være mulig faktisk å få enstemmighet i stortingsalen om Rødts forslag i dag.

Presidenten: Vil representanten ta opp sitt forslag?

Bjørnar Moxnes (R) [13:03:54]: Absolutt.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har teke opp det forslaget han refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Margret Hagerup (H) [13:04:12]: Bemanningsbransjen er en het potet i disse dager – en trussel, ble det vel sågar sagt. Det er en bransje som sysselsetter 1,5–2 pst. av arbeidsmarkedet.

På nettsidene til Rødt kan en lese påstander om Forskjells-Norge, bl.a.:

«Det er å jobbe i bemanningsbyrå og stadig jakte etter neste vakt, mens du ser unge arvinger allerede er på boligjakt.»

I 2016 fikk 80 000 fast jobb gjennom bemanningsbransjen. For mange er bransjen en døråpner inn i arbeidslivet. Bemanningsbransjen får både høyt utdannede, lavt utdannede og dem uten utdanning inn i arbeidslivet. De skiller ikke mellom noen. Det forundrer meg at Rødt ikke ser at bemanningsbransjen også kan gi folk en sjanse til å skaffe seg en fast jobb. Noen trenger hjelp inn i arbeidslivet.

Mitt spørsmål er dermed: Hva slags alternativer ser Rødt mellom de to ytterpunktene totalt forbud og fullt frislipp?

Bjørnar Moxnes (R) [13:05:09]: Jeg var på en byggeplass på Storo for to uker siden og møtte dem som er ansatt gjennom bemanningsbyråene. De fortalte meg at de får tilbud om femdagerskontrakter. Så kommer helgen, og så får de beskjed på SMS om de har jobb eller ikke neste uke. Hvis sjefen liker deg, får du jobb, er du mislikt, får du ikke jobb. Dette er et løsarbeiderregime som vi kvittet oss med, trodde vi, for 50–60 år siden. Alternativet til løsarbeiderregimet er naturligvis at entreprenørene ansetter folk til prosjektene sine – som de gjorde fram til år 2000 – når det er behov for arbeidskraft, at folk har et stillingsvern som de ikke har hvis de jobber i et bemanningsbyrå – de mister jobben på dagen og får ikke ny jobb med mindre sjefen aller nådigst gir dem ny jobb. De er altså prisgitt arbeidsgivers velvilje. Sånn skal vi ikke ha det. Vi skal la arbeidsfolk ha en viss verdighet – også på jobben.

Margret Hagerup (H) [13:06:06]: Vi er alle enige om at vi skal ha et organisert og seriøst arbeidsliv, men bemanningsbransjen er en regulert bransje som server norsk næringsliv. Hvorfor ønsker Rødt å ramme en bedrift som opererer i tråd med norske lover og regler? Jeg lurer også på om representanten Moxnes kan fortelle meg hvordan han ser skillet mellom underentreprenører og bemanningsbyråer, og hvordan han tror disse vil påvirkes av et eventuelt forbud mot bemanningsbransjen.

Bjørnar Moxnes (R) [13:06:32]: Der bemanningsbyråene turer inn, blir fagbevegelsen utradert. Nå er ned mot 15 pst. organisert på byggeplassene i Oslo. 40 pst. er i snitt innleid. Sist uke viste tall at 80 pst. av alle utlyste nye jobber på byggeplasser i Oslo utlyses av bemanningsbyråene. De tar over, de fortrenger fast ansettelse, fortrenger entreprenørene. Det betyr at Høyres flotte nyttårstaler om organisert arbeidsliv bare blir ord, fordi de er for en politikk som i praksis bereder grunnen for bemanningsbyråer, som altså utraderer fagbevegelsen.

Og det er ikke rart, for blir du organisert i et bemanningsbyrå, kan du risikere ikke å få mer arbeid fra sjefen, hvis ikke han setter pris på at de ansatte er organisert i en fagforening.

Margret Hagerup (H) [13:07:26]: Vi vil alle ha fleksibilitet, vi vil ha et organisert arbeidsliv, og vi vil ha opp organisasjonsgraden. Men bemanningsbyråene kan være med og sikre denne fleksibiliteten. Rødt mener at andre bedrifter kan overta jobben. I et marked faller de samme i det samme markedet. Når en bedrift får mer aktivitet, følger ofte de andre etter, og det kan skape mangel på kompetent arbeidskraft, også i Oslo. Hvordan vil Rødt at bedriftene skal løse den utfordringen?

Bjørnar Moxnes (R) [13:08:04]: Arbeiderne forsvinner ikke selv om bemanningsbyråene forbys. Trenger vi bygningsarbeidere til å bygge Oslo, til å bygge landet, er det behov for dem, uansett om vi har eller ikke har bemanningsbyråer. Fra 1950 til 2000 var det ikke tillatt med utleie av arbeidskraft i kommersiell regi. Hvordan løste man det? Jo, ved at man leide fagfolk mellom de store produksjonsbedriftene hvis det var topper som skulle tas. Man sikret da at man leide inn folk fra bedrifter med tariffavtale, som har lærlinger, som satser på produktivitet og kompetanse for de ansatte. Jeg lurer på om Høyre har fått med seg hvor mange lærlinger det egentlig finnes i bemanningsbyråene. Tallet på det er – etter hva jeg vet – 1 minus 1. Det er ikke rart, for det er jo ikke noe kompetanseutvikling i et bemanningsbyrå. Det er femdagerskontrakter. Det undergraver muligheten for lærlinger, for yrkesfagernes framtid og for det seriøse arbeidslivet.

Zaineb Al-Samarai (A) [13:09:16]: Jeg vil starte med å rose representanten Moxnes for å være opptatt av å snakke om Forskjells-Norge. Han ga en god beskrivelse av hvordan regjeringen har økt og vil fortsette å øke forskjellene i Norge. Økende forskjeller er ikke bare urettferdig. Det er en trussel mot stabiliteten og tryggheten i det norske samfunnet. Makten til å motvirke en slik utvikling ligger imidlertid i denne sal. Stortingsflertallet kan selv sette ned foten og tvinge gjennom tiltak som sikrer mer rettferdige løsninger. Som største opposisjonsparti er det naturlig for Arbeiderpartiet å ta utgangspunkt i våre forslag og vår politikk.

Mitt spørsmål til representanten Moxnes er: Hvilke tiltak for å redusere forskjellene i Norge ser representanten for seg at det kan bli flertall for i Stortinget?

Bjørnar Moxnes (R) [13:09:59]: Takk for det spørsmålet. Jeg tenker vel at det i arbeidslivet er fullt mulig å få til viktige grep. Det viktigste er å sikre at flere organiserer seg. Det er jo der, i arbeidslivet, at fordelingen av

verdier skjer, så hvis vi har sterke fagforeninger, sikrer vi mer rettferdig omfordeling. Det betyr at vi er nødt til å få med oss Kristelig Folkeparti på å bekjempe bemanningsvesenet. Her er Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne ganske enige, men vi må få med oss Kristelig Folkeparti. Det tror jeg er fullt mulig, for de ser også at dette ødelegger framtiden for norsk ungdom som ønsker en framtid innenfor yrkesfag, at løsarbeiderregimet tar over. Så må vi også få flertall for en mer rettferdig skattepolitikk. Det er en litt lengre vei å gå – tror jeg – å få Arbeiderpartiet med på en progressiv politikk på det området, men jeg tror det er fullt mulig når man ser at den sittende regjeringens politikk øker forskjellene. Og i en situasjon hvor reallønnen går ned for folk flest og de rike blir rikere, er det behov for kraftfulle grep.

Zaineb Al-Samarai (A) [13:11:00]: Jeg takker Moxnes for svaret. Når vi hører innleggene i denne debatten, både fra regjeringspartiene og fra opposisjonen, er det rørende å høre hvor mange partier som nå er opptatt av forskjellene – fra representanten Moxnes på den ene siden til regjeringspartiene på den andre siden. Det gleder naturligvis oss i Arbeiderpartiet, fordi hele vår bevegelse er bygget på å redusere forskjellene mellom folk og gi flere folk mer frihet.

Men det holder ikke å bare snakke om forskjeller. Vi trenger handling. Regjeringspartiene har forstått at det er klokt å si «forskjeller» så ofte som mulig, men det er lang vei mellom det å si det og faktisk gjøre noe. Jeg vil derfor spørre representanten Moxnes om han selv, selv om Arbeiderpartiet og Rødt har litt ulike virkemidler, vil medvirke til at opposisjonen i fellesskap bidrar til å trekke politikken i en retning som vil gi mindre forskjeller og mer rettferdighet.

Bjørnar Moxnes (R) [13:11:52]: Det er Rødt allerede godt i gang med, selv med vår enpersonsgruppe. Jeg tror det er fullt mulig å få et flertall på Stortinget til å etterleve det som jo er viljen i befolkningen. Et flertall blant folk flest ønsker et Norge som har mindre forskjeller. Det har vært et uttrykt ønske i mange tiår. Selv om vekslende regjeringer har ført en politikk som har økt forskjellene, tror jeg nå stadig flere ser at det trengs en kursendring for å få gjort noe før det er for sent. Jeg håper at vi både i arbeidslivspolitikken – bekjempelse av sosial dumping, bemanningsbyråer – i skattepolitikken og også i kampen mot at skattepengene våre forsvinner ut til privat profitt, kan få et flertall som sørger for at vi både utjevner forskjellene, får mer rettferdighet og sikrer at skattepengene våre går til velferd og ikke til å berike noen ytterst få milliardærer.

Sivert Bjørnstad (FrP) [13:13:02]: For å få til en bærekraftig velferdsstat med bærekraftige velferdsordninger, som denne regjeringen ønsker, er det nødvendig å ha kontroll på hvor mange som kommer inn til Norge. Integrering er også helt avgjørende. Å lære dem som skal være her, om det norske samfunnet og det norske språket, er en forutsetning for at de skal kunne ta del i fellesskapet.

Rødt derimot ønsker å gå en helt annen vei. I arbeidsprogrammet deres står det at de ønsker å ta imot 20 000 kvoteflyktninger i året. Det står også at de vil fjerne en rekke krav som fremmer integrering, f.eks. krav om norsk og samfunnskunnskap og krav om selvforsørgelse for å få statsborgerskap.

Mitt spørsmål blir da: Tror representanten Moxnes at 20 000 kvoteflyktninger i året som møter færre krav enn i dag, vil styrke eller svekke velferdssamfunnets bærekraft i årene som kommer?

Bjørnar Moxnes (R) [13:14:03]: Jeg tror vi har et ansvar for å hjelpe folk som er på flukt fra krig og terror. Et land som er blant verdens rikeste, kan og bør ta det ansvaret og ikke la folk være overlatt til en livsfarlig situasjon i hjemlandet eller i nærområdene, hvor det også er veldig utrygt.

Det er en underlig dobbelthet i Fremskrittspartiets innvandringspolitikk, hvor de på den ene siden ønsker å sette ned bommen for dem som flykter fra krig og terror, samtidig som de er imot enhver form for regulering av arbeidsinnvandringen fra EØS-området, selv om det er en drivende faktor, ifølge forskning og erfaring fra fagforeningene, bak press på lønninger og vilkår i Norge. Der er det åpenbart et ønske fra Fremskrittspartiet om fri flyt over Svinesund, men man setter altså ned bommen for flyktninger fra krig og terror.

Vi er omvendt: Vi er for en rausere flyktningpolitikk, men vi er også for en regulering av innvandringen fra EØS-området for å sikre at vi ikke opplever sosial dumping og mer kriminalitet i arbeidslivet.

Grunde Almeland (V) [13:15:21]: Jeløya-plattformen legger opp til en inkluderingsdugnad. Den går rett inn i kjernen av en av de største utfordringene vi – spesielt i Oslo – har, og som jeg opplever at representanten Moxnes også er opptatt av. Bare i min egen bydel, Gamle Oslo, er det områder hvor opp mot 60 pst. av barna må vokse opp i fattigdom. Dette fører til alt fra dårligere helse og mindre sosial deltakelse til at barna deltar mindre i barnehage, SFO og fritidsaktiviteter. Styrken i Jeløya-plattformen ligger i at man ikke tror at det er ett enkelt tiltak som vil løse de omfattende utfordringene. Tiltakene som ligger i plattformen, spenner fra å gi folk verktøy til å kunne skape sin egen arbeidsplass til å gi

flere adgang til barnehage og SFO, uavhengig av hvilken adresse man bor på.

Mitt spørsmål til representanten Moxnes er: Vil Rødt bidra i en felles dugnad for å sørge for at færre barn må leve i fattigdom?

Bjørnar Moxnes (R) [13:16:21]: Svaret på det er et rungende og tydelig ja. Det er også derfor Rødt foreslår og går inn for å utvide universelle velferdsordninger. Vi ønsker at det på sikt skal bli gratis å sende barna sine i barnehagen eller på SFO, og at ikke betaling skal stå i veien for deltakelse. Vi så, bl.a. på Tøyen skole i Gamle Oslo, at da vi innførte SFO uten egenbetaling, gikk deltagelsen opp fra under 40 pst. til over 90 pst. Nå henter vi inn eiendomsskatt fra dem som har de største boligene her i byen, og bruker de pengene til å finansiere billigere SFO og billigere barnehage for dem som bor i de østlige bydelene og i Oslo sør. Vi ønsker også at dette etter hvert skal gjelde for hele byen og hele landet, og derfor er vi skeptiske til de svære skattekuttene som undergraver muligheten for bl.a. å utvide universelle ordninger for hele befolkningen, helt uavhengig av hvor man måtte bo.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Statsråd Siv Jensen [13:17:42]: For fire år siden gikk Fremskrittspartiet inn i regjering med et mål om å skape en enklere hverdag for folk og bedrifter. Ved stortingsvalget i fjor høst ga velgerne fortsatt tillit til de ikke-sosialistiske partiene, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti. Vi fikk flertall. Det resulterte i Jeløya-plattformen og en utvidet regjering, med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Det er historisk – for Fremskrittspartiet fordi vi fortsetter i regjeringen og skal videreføre og forsterke den politikken vi har ført de siste årene, for Norge fordi vi får en forsterket ikke-sosialistisk regjering for å løse de store utfordringene Norge står overfor.

I denne plattformen har vi pekt på noen hovedutfordringer som vi må gjøre noe med. Det første og viktigste er at vi må skape flere jobber. Vi har tatt fatt på et nytt år med optimisme. Ledigheten går ned, og den økonomiske veksten går opp. Men vi må fortsette å omstille norsk økonomi for å skape nye, lønnsomme arbeidsplasser og for å sikre at vi har flere ben å stå på i fremtiden. Derfor er jeg glad for at vi har en plattform som har ambisjoner på vegne av norske elever, norske arbeidsplasser, forskning og nyskaping.

Regjeringen er opptatt av helheten i det vi gjør. Ved å satse på kunnskap legger vi grunnlaget for fremtidens næringsliv. Når vi investerer i trygge barnehager, gode lærere og motiverte fagarbeidere, får vi igjen for det i fremtiden. Vi skal fortsette å bygge ut bedre veier, kol-

lektivtilbudet og jernbanen. Det gir en enklere reisehverdag for oss alle og et bedre miljø, enten man leverer varer til kunden, pendler til jobb eller henter i barnehagen

Det skal lønne seg å skape arbeidsplasser og å jobbe i Norge. Det er ingen som er uenig i at alle skal betale skatt for å finansiere vår velferd. Men trygge og gode arbeidsplasser som skaper overskudd over tid, er en bærebjelke for det norske velferdssamfunnet. Derfor kan aldri velferd settes opp mot verdiskaping – det ene forutsetter det andre. Nettopp derfor må våre bedrifter settes i stand til å skape mer, ikke skatte mer.

Vi har vært heldige i Norge, men ingenting har kommet gratis. Det er et resultat av innsatsen til hardtarbeidende mennesker over hele landet. Mange mennesker ønsker å bidra, men møter stengte dører. Derfor vil vi ta initiativ til en inkluderingsdugnad. Vi skal sammen sørge for raskere og bedre helsehjelp, og vi skal sikre opplæring for voksne som mangler grunnleggende ferdigheter.

Vi må samarbeide tettere med næringslivet, slik at de som har hatt det vanskelig en periode, blir gitt sjanser, tillit og ansvar og blir gode skattebetalere.

Skal vi bevare bærekraften i det norske velferdssamfunnet, er vi avhengig av at flere innvandrere kommer i jobb. Skal vi lykkes, må vi ha kontroll med innvandringen. I Jeløya-plattformen legger regjeringen opp til flere viktige innstramminger. Samtidig skal vi gjennomføre et integreringsløft, slik at flere innvandrere kan komme seg i jobb og bli en del av det norske samfunnet. Dette handler om at jo færre som går på trygd, og jo flere som inkluderes i arbeid, desto mer bærekraft får vi i økonomien. Det er viktig for Norge, og det gir trygghet for den enkelte.

Gjennom fire år har regjeringen investert mer av våre felles sparepenger i varige verdier for landet: i infrastruktur, sykehus, sykehjem, skoler. Det skal vi fortsette med, men skal vi ha råd til å bygge ut velferden, også for kommende generasjoner, er det ikke uvesentlig hvordan disse pengene brukes.

Den enkelte skal føle seg trygg i og utenfor sitt eget hjem. Derfor må kriminalitet bekjempes, og trusselen fra terror må tas på alvor.

Folk skal ha trygghet for å få hjelp i akutte situasjoner. Folk som blir sykmeldt i lang tid, risikerer å falle ut av arbeidslivet. Å vente på behandling skaper utrygghet. Derfor skal vi fortsette å redusere helsekøene.

Mennesker som har levd et langt liv, skal ha en trygg og meningsfull hverdag, til tross for at alderdom gjør at livet forandres. Vi blir flere eldre, og det vil stille krav til kapasitet og kvalitet i eldreomsorgen.

Gjennom et godt sosialt sikkerhetsnett skal alle sikres likeverdige muligheter. Kampen mot barnefattigdom er ikke over. Å sikre alle barn gode oppvekstvilkår

er avgjørende for at de skal bli til selvstendige og trygge voksne.

Utfordringene som Norge står overfor, er store, og vårt utgangspunkt for å løse dem er det beste. Men det kommer til å kreve noe av oss. For å trygge velferden må vi gjennomføre reformer, også når disse er krevende på kort sikt. Vi må få mer ut av skattebetalernes penger. De skal ikke sløses med, men investeres i velferd og vekst.

Vi må tørre å tenke nytt. Vi må omstille, fornye og stille krav – til offentlig sektor, til næringslivet og til enkeltmennesker.

Jeg ser frem til et konstruktivt samarbeid med Stortinget for å sikre at Norge fortsatt skal være et av verdens beste land å bo i – ikke bare for vår generasjon, men også for kommende generasjoner.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Rigmor Aasrud (A) [13:22:50]: Det skal lønne seg å skape arbeidsplasser i Norge, sier statsråden. Det er jeg enig i, for skal vi ha penger nok til å opprettholde velferden, er det jo viktig at vi beskatter inntekter der verdiskapingen skjer. Men i en god del selskaper flytter man overskuddet rundt omkring, det havner i skatteparadiser og blir ikke beskattet. I regjeringserklæringen står det at man skal «forebygge overskuddsflytting». Jeg vil be statsråden redegjøre for hvilke konkrete nye tiltak hun tenker å sette i verk for å hindre at overskudd flyttes til andre land enn Norge for beskatning.

Statsråd Siv Jensen [13:23:35]: Jeg er glad for at representanten Aasrud er opptatt av dette. Det er et bredt flertall i Stortinget som lenge har jobbet sammen for å få på plass nye og forbedrede virkemidler på tvers av landegrensene for å redusere mulighetene for overskuddsflytting, for mer åpenhet, mer gjennomsiktighet, og ikke minst hvordan vi skal skattlegge selskaper som er multinasjonale. Dette er utfordringer som mange ulike internasjonale fora er opptatt av. Norge har hatt en pådriverrolle i disse spørsmålene gjennom mange år. Vi har fått på plass mange regelverksendringer. Det undertegnes internasjonale skatteavtaler. Stadig flere land slutter seg til dette, og det er jo hele fundamentet for både å kunne bekjempe overskuddsflytting og legge forholdene bedre til rette for at selskapet ikke unndrar seg beskatning. Da må dette regelverket implementeres i flere land, og derfor er det viktig at ikke bare Norge alene har på plass godt regelverk, men at flere land slutter seg til det.

Rigmor Aasrud (A) [13:24:37]: Analysen til statsråden er bra, men det kom ingen nye tiltak, så spørsmålet er jo fortsatt relevant: Hvordan skal man forebygge mer? Jeg hadde trodd at statsråden hadde kommet til å

kvittere ut det som et enstemmig storting vedtok før jul, at det skulle settes ned et offentlig utvalg som

«skal kartlegge pengestrømmer i offentlig finansierte velferdstjenester, herunder handel mellom nærstående, bruk av skatteparadis, tynnkapitalisering og utbytte. Utvalget skal foreslå løsninger som kan sørge for at offentlige midler i størst mulig grad går til produksjon av faktisk velferd, og hvordan man kan hindre uønsket skattetilpasning i selskap som i all hovedsak er finansiert av offentlige midler».

Jeg hadde forventet at statsråden hadde husket på dette forslaget da hun skulle kvittere ut hvilke tiltak som kan tas i bruk for å hindre at disse pengene blir flyttet. Så jeg vil utfordre statsråden igjen: Hvordan har man tenkt å følge opp det enstemmige vedtaket som var i Stortinget?

Statsråd Siv Jensen [13:25:40]: Først og fremst ved å la utvalget få gjøre jobben sin, og med utgangspunkt i det vil jo regjeringen komme tilbake til Stortinget.

Jeg vil bare minne representanten Aasrud på at det vi diskuterer i dag, er regjeringens erklæring, de ambisjonene denne regjeringen har på ulike politikkområder for de neste fire årene. Jeg kan forsikre representanten Aasrud om at vi kommer til å følge opp alle de ambisjonene som ligger i erklæringen, også på dette området. Det har vært gjort mye, og vi kommer til å gjøre mer, også internasjonalt, for å legge til rette for at selskaper blir riktig beskattet og i de landene de skal beskattes.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:26:22]: God beredskap og et velfungerende forsvar er avgjørende for landet vårt. I 2016 var det forsvarsopprør i Fremskrittspartiet. Landsmøtet var veldig tydelig, det vedtok å nå 2-prosentmålet snarest mulig og senest i 2024. Tydeligere kan det ikke sies.

Jeg har merket meg at Siv Jensen har hatt litt problemer med hukommelsen i det siste, det merket jeg da jeg leste regjeringserklæringen. Hva er det som står der? Der står det at en skal gå i retning av å nå 2 - prosentmålet på sikt. Og så var forsvarsminister Bakke-Jensen her i forrige uke og sa at andelen som går til forsvar framover, kommer til å gå ned, ikke gå opp. Kan finansminister Siv Jensen bekrefte det forsvarsminister Bakke-Jensen sa – eller skrev i brev – sist uke, at andelen som skal gå til forsvar kommer til å gå ned kommende år, ikke gå opp?

Statsråd Siv Jensen [13:27:26]: Det som er aller viktigst for det norske forsvaret og vår forsvarsevne fremover, er at vi styrker Forsvarets økonomi. Det har denne regjeringen gjort, og det kommer også den utvidete regjeringen til å fortsette med gjennom å følge opp langtidsplanen for Forsvaret og andre ambisjoner og vedtak som et bredt flertall i Stortinget har stilt seg bak.

Jeg tror kanskje jeg ville gått litt stille i dørene hvis jeg var representanten Slagsvold Vedum. Han satt selv i en regjering som aldri prioriterte Forsvaret, og som bidro til en kraftig nedbygging av Forsvaret gjennom mange år. Den utviklingen har nå snudd. Det er fordi noen av oss erkjenner behovet for å styrke Forsvaret. Da handler det ikke bare om å vurdere dette i prosent, da handler det om faktisk å vurdere den reelle veksten i budsjettene fra det ene året til det andre – som gir Forsvaret evne til å investere, som gir Forsvaret evne til å ruste bemanningen sin, og som gir Forsvaret forsterket kampkraft i forhold til hva man hadde da Trygve Slagsvold Vedum var statsråd.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:28:26]: Jeg tror statsråd Siv Jensen bør komme seg litt ut av Oslo-gryta og møte dem som jobber i Hæren, dem som jobber i Heimevernet, og se hvordan situasjonen faktisk er – se hvordan situasjonen er når det gjelder stridsvognekapasiteter, og at det er en enorm uro i landmakten. Jeg merker meg at statsråd Siv Jensen ikke svarer på spørsmålet. Det var et forsvarsopprør i Fremskrittspartiet der man krevde at man skulle nå 2- prosentmålet snarest mulig og senest innen 2024. Nå har regjeringen som Siv Jensen er finansminister i, varslet Stortinget om at andelen som skal gå til forsvar, kommer til å gå ned de kommende år. Jeg tipper at det ikke er forsvarsministeren som er begeistret for det, det er finansministeren som tydeligvis har strammet skruen. Kan finansminister Siv Jensen berolige oss forsvarsvenner her i Stortinget om at Frank Bakke-Jensen kommer til å få større bevilgninger, slik at ikke andelen som går til forsvar, kommer til å gå ned kommende år, men gå opp i samsvar med det som var Fremskrittspartiets landsmøtevedtak.

Statsråd Siv Jensen [13:29:26]: Jeg kan forsikre representanten Slagsvold Vedum om at Fremskrittspartiets ambisjoner når det gjelder å nå 2- prosentmålet, ligger fast. Regjeringen har også klart og tydelig gitt uttrykk for det, også i internasjonale fora, at ambisjonen om å nå 2- prosentmålet er der.

Jeg er enig i at det mange steder i det ganske land er betydelige utfordringer på forsvarssiden. Det skyldes jo mange år med manglende investeringer, mange år med manglende prioriteringer av det norske forsvar. Det var Senterpartiet hærfører for, for å si det litt forsiktig, gjennom åtte år i regjering. Nå har den utviklingen snudd. Nå styrker vi Forsvarets budsjetter hvert eneste år. Det tar tid å snu en nedbygging som varte i åtte år, men vi er jammen i god gang. Det handler om å trygge forsvarsevnen vår. Det gjør vi bare gjennom å ha en forutsigbar opptrapping av investeringene til Forsvaret. Det har denne regjeringen.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [13:30:34]: Jeg merket meg i statsrådens innlegg at hun slo fast at kampen mot barnefattigdom ikke er over. Det er gode nyheter, all den tid det på denne regjeringens vakt har vært en økning av unger som vokser opp i barnefattigdom – fra 92 000 til 98 000 til 101 300 unger som vokser opp i fattige familier på denne regjeringen og finansminister Siv Jensens vakt.

Spørsmålet blir da om regjeringen har tenkt å legge fram flere tiltak enn det vi klarer å finne i regjeringserklæringen, for faktisk å sikre at vi endrer situasjonen til disse familiene. Røde Kors har bl.a. kritisert regjeringens satsing på barnefattigdom for først og fremst å handle om å lindre familienes situasjon, ikke endre den – ikke sørge for at disse familiene får mer å rutte med.

Statsråd Siv Jensen [13:31:34]: Jeg er glad for at det er bred enighet i Stortinget om at vi må redusere barnefattigdommen, eller antallet barn som vokser opp i fattige familier. Det er en sammensatt utfordring. Det handler f.eks. om mange familier hvor foreldrene ikke har inntektsbringende arbeid. Det handler f.eks. om mange familier som er veldig dårlig integrert, noe som også bidrar til å holde foreldrene utenfor arbeidslivet. Derfor er det så viktig når regjeringen har som ambisjon å iverksette en inkluderingsdugnad som skal legge til rette for at flere kommer i arbeid, og ikke minst legge til rette for et integreringsløft som bidrar til at flere lærer seg det norske språket og kan delta i det norske samfunnet. Dette er helt avgjørende forutsetninger.

Så var de fire samarbeidspartiene gjennom hele forrige periode enige om å gjøre grep som gjorde det mulig for barn i lavinntektsfamilier å kunne delta i barnehage til en lav kostnad eller gratis. Dette er tiltak som vi nå har sagt at vi skal forsterke i plattformen og utvide til å gjelde flere områder – viktige målrettede tiltak.

Steinar Reiten (KrF) [13:32:47]: De siste månedene har mediebildet vært preget av saken «grenseoverskridende atferd av seksuell karakter i sosiale sammenhenger». Omfanget av dette problemet har vist seg å være svært stort, og det er dessverre en kjensgjerning at alkoholinntak er en utløsende faktor når slike situasjoner oppstår. I en undersøkelse som Folkehelseinstituttet gjennomførte i 2016 om alkoholbruk i arbeidslivet, oppga 29 pst. av de spurte at de i løpet av det siste året hadde opplevd kollegaer som plagsomme på grunn av beruselse, og 7 pst. svarte at de hadde opplevd uønsket seksuell oppmerksomhet fra berusede kollegaer.

I den politiske plattformen til den nye, utvidede, regjeringen blir det fastslått at den vil utvide tidsrammen for salg av alkohol både i dagligvarebutikker og i vinmonopolutsalg til kl. 21 seks dager i uken. Sett i lys av den oppmerksomheten som alkoholrelatert, grenseover-

skridende atferd har fått de siste månedene, og forskning som viser omfanget av dette problemet, opplever ikke statsråden at timingen er usedvanlig dårlig når regjeringen nå ønsker å gjennomføre en liberalisering av bestemmelsene for salg av alkohol?

Statsråd Siv Jensen [13:33:47]: Det regjeringen har lagt opp til i plattformen, er å la det være opp til hver enkelt kommune å gjøre endringer i åpningstidsbestemmelsene, f.eks. for vinmonopol- og ølutsalget.

Jeg har lyst til å minne representanten om at det er et personlig ansvar både det å konsumere alkohol og det å la være å konsumere alkohol og hvordan man oppfører seg på arbeidsplassen og i møte med andre mennesker. Det er det ikke mulig å regulere seg ut av.

Så er det fortsatt slik – også i denne regjeringens plattform – at vi legger til grunn den alkoholpolitikken som har vært ført i samforståelse med Kristelig Folkeparti i de siste fire årene. Den er ikke endret som følge av endringene i regjeringens plattform.

Kristoffer Haug (MDG) [13:34:41]: Jeg vil takke statsråden for en grundig gjennomgang av regjeringens økonomiske plattform.

I Jeløya-erklæringen står det at oljebransjen skal ha «forutsigbare rammevilkår». Samtidig har Venstre-leder Trine Skei Grande lovet i NRK at regjeringen kommer til å vurdere å endre skattereglene for oljeselskapene i denne regjeringssperioden, i kjølvannet av at klimarisikoutvalget har avgitt sin rapport. Kan finansministeren bekrefte at oljeskatteregimet kommer til vurdering i denne regjeringssperioden?

Statsråd Siv Jensen [13:35:14]: Det statsråd Skei Grande har sagt – og som for så vidt også klima- og miljøministeren har sagt – er at vi skal avvente klimarisikoutvalgets vurderinger for så å se på hvordan vi skal følge det opp på egnet måte. Det er dette det har vært gitt uttrykk for.

Det står ingenting i regjeringens plattform om skatteregimet for norsk sokkel. Det som derimot er viktig, er at vi klarer å legge til rette for forutsigbarhet for alle næringer som skal operere i Norge. Det å være langsiktig og forutsigbar betyr noe for om man tør å gjøre investeringer, eller om man sender den investeringen et annet sted.

Vi kommer til å fortsette å være en betydelig produsent av olje og gass i mange tiår fremover. Det kommer til å være en næring som sysselsetter mange, også i de kommende tiårene, men det kommer til å være en næring som gir mindre til det norske samfunnet enn det vi har vent oss til. Derfor er vi så opptatt av å legge til rette for omstilling, få flere ben å stå på, sikre at det er interessant og lønnsomt å investere i annen type næringsvirksomhet i Norge i årene som kommer.

Bjørnar Moxnes (R) [13:36:29]: I plattformen skriver regjeringen at de vil jobbe for å ta vare på et samfunn med små forskjeller. Men Norge er et land hvor de rikeste 10 pst. eier over halvparten av norsk formue, hvor de rikeste 1 pst. eier en femtedel av formuen, og hvor de rikeste 1 promille eier nesten 10 pst. av formuen. Samtidig vokser 100 000 barn opp i fattigdom. På den andre siden får vi altså flere milliardærer hvert eneste år. De 10 pst. lavest lønnte har knapt hatt reallønnsvekst de siste ti årene, mens lederlønninger og aksjeutbytter skyter i været.

Mener regjeringen virkelig at Norge er et land med små forskjeller?

Statsråd Siv Jensen [13:37:26]: Ja, det mener regjeringen. Jeg tror Bjørnar Moxnes må heve blikket litt når han skal sammenligne små forskjeller i Norge med de utviklingstrekk vi ser i mange andre deler av verden. En av årsakene til at vi er et land med små forskjeller, er at vi har skattefinansierte velferdsordninger, at vi har et samfunn hvor vi mener at alle skal bidra gjennom skatteseddelen for å få rettigheter og ytelser og bli tatt hånd om i ulike situasjoner i livet. Det er en styrke for Norge, og det er, tror jeg, et system som de aller fleste av oss er enig i. Så det er ingen grunn til, mener jeg, å skape et inntrykk av at Norge er et land med store og økende forskjeller. Nei, vi er et land med små forskjeller, men vi skal hele tiden være opptatt av å ta vare på det gjennom å sikre at vi har gode velferdsordninger, gjennom å sikre at vi har et godt sikkerhetsnett som ivaretar alle mennesker som kommer i ulike vanskeligheter gjennom livet.

Presidenten: Replikordskiftet er avslutta.

Hadia Tajik (A) [13:38:35]: Me har fått ei utvida regjering, og då er det på sin plass å gratulera. Eg ønskjer nye og tidlegare statsrådar lykke til. Dei har eit viktig arbeid for landet framfor seg.

Så må eg innrømme at eg vart litt glad då eg kunne lesa i Jeløya-plattformen at den første store utfordringa som regjeringa omtalar, er å få fleire i arbeid. Det vert varsla at dei skal ha ein inkluderingsdugnad for å få fleire i jobb, og eg ser fram til at desse formuleringane vert fylte med konkrete tiltak og forslag om korleis ein skal oppnå desse måla. Det har veldig mykje å seia om tiltaka berre går ut på å stilla krav til folk om at dei må ut i jobb, eller om dei klarer å kombinera det å stilla krav, ha forventningar, med det å stilla opp, slik som Arbeidarpartiet ønskjer.

På same måten har det noko å seia for Noreg om valfridom for eldre betyr ei betre finansiering og bygging av sjukeheimar og rehabilitering av dei som me har, slik som Arbeidarpartiet vil, eller om det betyr meir privati-

sering, slik at lommeboka styrer tilbudet. Me har private investorar som byggjer luksusbustader med regjeringas velsigning, slik som de tre høgrepertia sin eldreminister vil.

For Arbeidarpartiet vil fridom og moglegheiter for alle vera viktigast, ikkje berre valfridom for dei få. Så når det gjeld nettopp den konkrete politikken, hadde eg forventning meir. Plattformen er full av ord som vurderer og utgreier og generelle målformuleringar, mens tiltaka er det færre av. Der ein derimot er konkret, er det veldig tydeleg at det er klassisk høgrepolitik som gjeld. Ikkje minst gjeld det på arbeidslivsområdet. For eksempel har dei siste månadene gått ein debatt om fallande organisasjonsgrad. Det er noko som bør bekymra uansett kva for politisk ståstad ein har, for det at me har organiserte arbeidstakarar og arbeidsgjevarar, er noko som er grunnleggjande positivt. Det gjev oss eit seriøst arbeidsliv. Det gjev oss koordinerte lønnsoppgjer. Det gjer det mogleg å kjempa mot arbeidsløysing på ein betre måte. Det gjev oss reduserte forskjellar. Det gjev oss auka verdiskaping. Så eg meiner at regjeringa burde hatt kraftfulle forslag for at fleire organiserer seg, slik som me f.eks. har gjennom forslag som styrker arbeidsmiljøloven på område som har betydning for det organiserte arbeidslivets musklar.

I staden gjer regjeringa to ting. For det første vil dei ha eit reelt kutt i fagforeiningsfrådraget når dei slår fast at dei skal halda det same nivået som i 2013. Det er eit tydeleg realkutt som vert større kvart einaste år. Eg trur at dette er den einaste staden i plattformen der regjeringa er heilt konkret på noko som skal verta kuttet.

Det andre dei gjer, er at dei «anerkjenner at mange arbeidstakere velger å være uorganisert.» Det er ei ganske spesiell utsegn, for merk at då regjeringa vart utfordra av Kristeleg Folkeparti på om dei ønskte å anerkjenne vår kristne og humanistiske kulturarv, då syntest regjeringa sin representant at nei, det kunne dei ikkje, for det ville vera «problematisk», ifølgje dei. Med andre ord: Det er problematisk. Men at arbeidstakarar ikkje organiserer seg, det er altså ikkje berre uproblematisk, det er noko som skal verta anerkjent. Så me ser at Venstre i regjering ikkje trekkjer politikken nærmare sentrum, tvert imot går ein nærmare høg. No er det tre høgrepertia i regjering, ikkje berre to. Det skal framleis vera ei generell opning for mellombels tilsette. Det er ei regjeringsplattform som ikkje nemner orda «sosial dumping». Det er ingen konkrete forslag mot den stadig meir omfattande bruken av innleiing, som me ser i fleire bransjar. Det er ganske alvorleg, vil eg seia, at regjeringa ikkje ser korleis store delar av arbeidslivet er i ferd med å utvikla seg.

I fjor vart det gjennomført ein storaksjon på Vestlandet og i Trøndelag mot arbeidslivskriminalitet på byggeplassar til privatbustader. Det enda med at berre i Ro-

galand vart nesten 10 pst. av dei som vart kontrollerte, viste bort frå byggeplassane. Det var avvik på HMS-kort hos 45 pst. Det vitnar om at det er ein stor jobb å gjera, og det er lite i regjeringsplattformen som tyder på at regjeringa har vilje til å ta denne jobben. Her kjem regjeringa til å møte ein tydeleg opposisjon, som vil kjempa for trygge, faste jobbar, eit godt arbeidsmiljø og eit organisert arbeidsliv. Me har fleire forslag til behandling alt no, og me håper på å få fleirtal for dei.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:44:00]: Lakmustesten på et godt og bærekraftig velferdssamfunn er evnen vår til å ta vare på de mest sårbare blant oss. Et samfunn er aldri bedre enn hvordan vi behandler dem som trenger oss aller mest. Et godt samfunn bygges nedenfra. Derfor ønsker regjeringen å spre makt og gi enkeltmennesker, familier og lokalsamfunn muligheten til å styre mest mulig av sin egen hverdag og til å være med og forme sin egen framtid.

Muligheter for alle og friheten til å leve sitt eget liv sikres bare gjennom et rettfærdig og bærekraftig velferdssamfunn, hvor evner og innsats teller mer enn bakgrunn og opprinnelse. Vi vil derfor styrke likestillingen i samfunnet. Norge skal være et land hvor alle har mulighet til å lykkes – uansett kjønn, uansett bakgrunn.

Barna våre er det kjæreste vi har. Trygghet og tilhørighet er grunnlaget for en god oppvekst. Trygghet og tilhørighet skapes gjennom å være en del av fellesskapet vårt. For mange rammes likevel av fattigdom, av vold, av utenforskap – uten mulighet til å skape seg sitt eget, gode liv. Det påvirker helsen, utdanningsmulighetene og det sosiale livet. Barn som vokser opp i lavinntektsfamilier, skal ha de samme mulighetene og den samme friheten til å skape sin egen framtid som alle andre barn. De barna skal også bo trygt. De skal kunne etablere gode vennskap i oppveksten. De skal kunne ha håp, og de skal kunne føle seg verdifulle i samfunnet – på lik linje med alle andre barn.

Regjeringen er derfor opptatt av å bekjempe barnefattigdom. At foreldrene har en jobb å gå til, er kanskje den viktigste faktoren for å unngå at barn vokser opp i fattigdom. Et velfungerende arbeidsmarked er også avgjørende for at hver enkelt kan realisere sine drømmer og ambisjoner. Det må alltid lønne seg å jobbe. Flere må stå lenger i arbeid, og flere må inkluderes i arbeidslivet. Det er viktig for den enkelte, det er viktig for den enkelte familie, men det er også viktig for samfunnet at flest mulig bidrar til fellesskapet. Det sosiale sikkerhetsnettet må styrkes, slik at færre faller utenfor og flere løftes opp. Velferdsordningene må moderniseres for å være bærekraftige.

Hvorfor er det så viktig for denne regjeringen at vi moderniserer velferdsordningene våre? Jo, det er fordi

de skal treffe bedre, det er fordi de skal nå frem til dem som trenger dem aller mest. Det er dem sikkerhetsnettet skal være der for. Derfor må tilbudene forbedres gjennom nye og bedre måter å jobbe på, vi må styrke kompetanse, og vi må også sikre valgfrihet for brukerne i større grad.

Barn er sårbare og har et særlig behov for beskyttelse, for omsorg og ikke minst for kjærlighet. Barnas rett til trygghet og sikkerhet skal alltid prioriteres først. Barna har rett til å bli hørt, og derfor er regjeringen opptatt av at barnevernet og andre som jobber med barn, i større grad må involvere barnet i viktige avgjørelser som angår livet deres, og at deres stemme skal høres. Vi vil derfor styrke tidlig innsats og forebyggende tiltak – alle som jobber inn mot barnefamilier, må koordinere innsatsen og legge til rette for at vi får et mangfold av tilbud for å sikre høy kvalitet og for å møte det enkelte barn og den enkelte families behov.

Det viktigste for oss som er opptatt av et godt barnevern, er selvsagt at kvaliteten er god, at rettssikkerheten til barna og familiene blir ivaretatt på en god måte. Vi skal jobbe for å ta vare på et samfunn med små forskjeller og med tillit mellom folk. Vi vil sikre at Norge fortsatt skal være et samfunn hvor alle kan lykkes, og hvor vi kan leve et selvvalgt og trygt liv.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Kari Henriksen (A) [13:49:20]: Først vil jeg gratulere statsråden med nye arbeidsoppgaver. Det blir hyggelig å møte henne i en annen sammenheng.

Jeg har et spørsmål knyttet til noe av det statsråden var inne på i innlegget sitt, nemlig likestilling. I forrige periode la regjeringa fram en likestillingsmelding som var full av rike beskrivelser av utfordringene, men akk så tom for vedtak. Det førte til at Stortinget fremmet mange forslag. 14 ble vedtatt, og de skulle instruere regjeringa i å føre en bedre likestillingspolitikk.

Når statsråden nå i innlegget sitt er opptatt av å modernisere velferdsstaten, modernisere politikken, lurer jeg på om vi kan vente en tydeligere og mer moderne likestillingspolitikk fra regjeringa, og ikke en likestillingspolitikk som trekker oss tilbake til det forrige århundre, slik vi så i forrige periode.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:50:23]: Jeg kan forsikre representanten Henriksen om at likestilling er noe denne regjeringen absolutt vil prioritere. Derfor er jeg veldig glad for at vi også i Jeløya-plattformen er tydelig på at vi ønsker å tredele foreldrepermisjonen fordi vi mener det er viktig med bedre likestilling i arbeidslivet, at vi knytter mors muligheter styrke til arbeidslivet, men også at vi får likestilling i hjemmet, og at far får lov til å være sjefen der.

Det de siste månedenes debatt har vist oss med tanke på metoo, handler om maktmisbruk. Det handler også dypest sett om hvordan vi mennesker forholder oss til hverandre, om likeverd og om likestilling. Derfor er et av tiltakene som jeg vil jobbe videre med, nettopp å bedre kjønnsbalansen i ledelsen i arbeidslivet, for det vil være viktig for likestillingen.

Kari Henriksen (A) [13:51:28]: Jeg takker for svaret. Dette var jo et av punktene bl.a. fra de 14 vedtakene som Stortinget påla regjeringa å følge opp, så det er bra at de i hvert fall blir fulgt opp på ett punkt.

Jeg skal over til en annen ting, som er barnevernet. Statsråden var inne på at det var viktig at de mest sårbare av oss får rettssikkerhet, god behandling og gode tiltak. Vi ser at regjeringa ikke engang har kompensert det kommunale barnevernet for lønns- og prisveksten, og vi ser Aftenposten fortelle at det blir økt byråkratiekst under denne regjeringa. Mener statsråden at kommersielle tilbydere i barnevernet – som altså er for de mest sårbare barna blant oss, og som fellesskapet har et stort ansvar for å forvalte tiltak overfor – er de som bør prioriteres, og at de skal gi den beste faglige kvaliteten og økt rettssikkerhet? Betyr det samtidig at de ideelle, som denne regjeringa faser ut, ikke leverer god kvalitet eller rettssikkerhet?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:52:34]: For denne regjeringen er det én ting som er viktig, og det er å gi et best mulig tilbud til det enkelte barn. Derfor er vi opptatt av at vi har et mangfold av tjenester fordi hvert enkelt barn har forskjellige behov. Vi ønsker et mangfold av tilbud i nærheten av der barnet bor. Vi ønsker et mangfold av tilbud knyttet til de ulike utfordringene og diagnosene som det enkelte barn har. Derfor ønsker vi å få på plass systemer der man kan skreddersy en løsning som er rett for det enkelte barn. Da er ikke vi så opptatt av hvem som gir det tilbudet. Men det jeg kommer til å jobbe mye med, er at vi har systemer som sikrer åpenhet, som sikrer at det ikke er noen mulighet for at noen skal kunne bestille oppdrag til seg selv – det er helt uakseptabelt – men systemer som gjør at hovedprinsippet i barnevernet ligger til grunn, nemlig at barnets beste skal være det førende for alt.

Kari Henriksen (A) [13:53:39]: Mangfold høres ut som et honnørord som regjeringa bruker i tide og utide. Når det gjelder sårbare barn, lurer jeg på om regjeringa og staten har problemer, innenfor det offentlige rammeverk, med å gi tilstrekkelig rettssikkerhet og skreddersydde tiltak til barn, siden de må bruke fellesskapets penger og la private og kommersielle aktører hente penger ut av fellesskapet for å drive den type virksomhet. Hvorfor kan ikke staten og regjeringa selv sørge for

at det offentlige faktisk leverer de tjenestene som barnet skal ha? Jeg mener at det statsråden her har sagt, kan minne om en liten fallitterklæring for hvordan denne regjeringa styrer offentlige tjenester.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:54:39]: Jeg trodde at også Arbeiderpartiet ønsket et mangfold av tjenester, særlig når vi ser tilbake på hva som skjedde under de rød-grønne. Da de hadde ansvaret for barnevernet, var det – så vidt jeg husker og med alle forbehold – en sjelden økning av private aktører i barnevernet. Det vi har sett under denne regjeringen, er at man har tatt grep. Min forgjenger Solveig Horne sendte ut et veldig tydelig signal i fjor høst, hvor hun ønsket klart å definere de private rolle – hva de private skal kunne gjøre, hva de har lov til å gjøre – og tydeliggjøre rollefordelingen mellom det offentlige og private. Men jeg håper at også Arbeiderpartiet er mer opptatt av hvordan vi gir tilbudet til det enkelte barn – at det er bra – framfor å være mest opptatt av hvem som tilbyr tjenesten.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:55:52]: Gratulerer med ny post til statsråden!

Blant andre SV og kvinnebevegelsen har i flere tiår kjempet for å få seksuell trakassering opp på den politiske dagsordenen. I dag kan ingen la være å ta seksuell trakassering på alvor, endelig er lydturen brutt.

Seksuell trakassering er et samfunnsproblem, og endelig innser de fleste det. Nå er vi inne i et historisk øyeblikk, der vi kan behandle det og bekjempe det som et samfunnsproblem gjennom politikk. Men i den 84 sider lange regjeringsplattformen nevnes seksuell trakassering tre ganger, og i statsrådens innlegg i dag ingen. En generell beskrivelse, en referanse til en utredning som allerede foregår, og et punkt om å forebygge det i skolen er det eneste nye her. Derfor vil jeg spørre statsråden om hun er fornøyd med de tre setningene om seksuell trakassering, og hvordan regjeringen egentlig skal forebygge seksuell trakassering i skolen. Vil regjeringen f.eks. støtte SVs forslag om opplæring i grensesetting og respekt, som nå er til behandling i Stortinget?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:56:55]: Jeg er veldig glad for spørsmålet fra representanten Øvstegård. Jeg er også glad for at statsministeren da hun la frem regjeringserklæringen i går, spesielt nevnte at arbeidet mot seksuell trakassering skal styrkes, og at regjeringen er opptatt av å styrke likestillingsarbeidet.

Jeg kom nå nettopp fra et møte i Barne- og likestillingsdepartementet, der jeg hadde invitert over 60 ulike aktører som gikk opp på talerstolen og fortalte hvilke tiltak regjeringen bør ta initiativ til i kjølvannet av metoo. Regjeringen er opptatt av varige endringer. Vi er ikke bare opptatt av et blaff nå, når medias og samfunnets sø-

kelys er ekstra sterkt på seksuell trakassering. Vi erkjenner at dette er et samfunnsproblem. Dette er maktmisbruk, og det handler om likeverd og respekt mellom mennesker. Da er vi nødt til å få på plass gode tiltak som sikrer varige endringer: Det er ikke noen quick-fix som løser det over natten, for her er det snakk om holdningsendringer først og fremst.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:58:01]: Takk for svaret.

Jeg er glad for at regjeringen anerkjenner at det er et samfunnsproblem, i alle fall i ord, men helt siden metoo-kampanjen startet, har bl.a. SV gjentatte ganger prøvd å utfordre regjeringen på konkrete politiske tiltak. Jeg er helt enig med statsråden i at dette ikke kan gjøres over natten. Det er snakk om holdningsendringer, det er snakk om strukturer. Derfor har også SV levert tolv forslag med konkrete tiltak mot seksuell trakassering, bl.a. å forebygge det i skolen, noe også regjeringen nevner i sin regjeringsplattform. Derfor vil jeg gjerne spørre statsråden en gang til om det er aktuelt å samarbeide konstruktivt i respekt for det alvoret denne kampanjen handler om, og å kunne se på om en kan komme fram til enighet om de konkrete tiltakene som SV nå leverer.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:58:52]: På det spørsmålet vil jeg svare ja.

Nå kjenner jeg til at partilederne hadde et møte i Stortinget om denne saken i går, og som en oppfølging av det og som et ønske om å finne frem til løsninger på tvers av alle partier sendte jeg i går en invitasjon til alle partiene på Stortinget. Jeg håper representanten Øvstegård vil komme på et møte der vi kan finne frem til enighet om veien videre. Jeg er glad for alle forslagene jeg fikk fra de over 60 aktørene som var på møte i Barne- og likestillingsdepartementet i dag tidlig, og jeg håper at vi sammen kan se på hvilke tiltak vi nå kan jobbe videre med knyttet til forebygging, håndtering og oppfølging. Det handler om f.eks. å få på plass i Elevundersøkelsen spørsmål om hvor utbredt seksuell trakassering er. Det handler om å øke kunnskapen hos elevene, men også om kompetansen hos dem som jobber i skoleverket og helsetjenesten. Det handler om å sørge for gode varslingsrutiner, veiledning og håndheving, og det handler om å løfte likestillingsperspektivet.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:00:15]: Jeg er veldig glad for å høre at statsråden vil prioritere barns trygghet. Kripos meldte tidligere i år om en urovekkende økning i antall overgrepssaker mot barn og unge, og i går uttalte visepolitimesteren i Vest det vi alle frykter, nemlig at vi bare har sett toppen av et isfjell når det gjelder denne grusomme kriminaliteten som rammer de mest

sårbare i vårt samfunn. Jeg er veldig glad for at vi har fått gjennomslag her på Stortinget for at regjeringen må legge fram en forpliktende og helhetlig opptrappingsplan for å redusere forekomsten av vold og overgrep, spesielt mot barn og unge. Jeg er veldig glad for at Kristelig Folkeparti fikk flertall på Stortinget for det.

Barne- og likestillingsdepartementet har jo ansvaret for å koordinere arbeidet for å bekjempe vold og overgrep mot barn og unge spesielt, og så er det Kunnskapsdepartementet og Justisdepartementet som har ansvaret for sine felt. Men koordineringsansvaret ligger i Barne- og likestillingsdepartementet. Mitt spørsmål til den ferske barne- og likestillingsministeren er hvordan hun vil jobbe sammen med disse departementene for å gi et tryggere samfunn for flere barn.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:01:26]: Først og fremst har jeg lyst til å takke representanten Bekkevold og Kristelig Folkeparti for at de sammen med Venstre og den tidligere regjeringen i de fire årene som vi har lagt bak oss, har vært med og styrket bevilningene til forebygging og til å følge opp også det som ligger i handlingsplanen mot vold og overgrep mot barn. Så kan man tenke når vi så den statistikken som politiet la frem, at vi i hvert fall skal være glade for at flere anmelder – det er et godt tegn. Men det er svært urovekkende nå å se for seg det omfanget vi snakker om.

Dette er noe som både justisministeren og helseministeren også er veldig opptatt av, sammen med meg, og vi har allerede vært i kontakt om hvordan vi kan jobbe på tvers for å følge opp det som ligger i planverket og strategien allerede, og hvordan vi sammen kan øke kunnskapen om å forebygge at det skjer, for det er det som er målet vårt.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [14:02:36]: Takk for svaret. Jeg er veldig glad for at barne- og likestillingsministeren er offensiv i svaret sitt.

Fortsatt har Barne- og likestillingsdepartementet det koordinerende ansvaret. Eller er det gjort endringer i forbindelse med at vi nå har en ny regjering?

Så håper jeg regjeringen vil komme til Stortinget med saker. For når vi ser disse grusomme statistikkene og hører at vi bare har sett toppen av et isfjell, skal det i hvert fall ikke mangle på vilje fra Stortingets side til å sette inn enda flere tiltak for å kunne hjelpe de barna som utsettes for dette, og ikke minst forebygge at det skjer.

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [14:03:22]: Departementet er i full gang med bl.a. å følge opp anmodningsvedtaket som Kristelig Folkeparti var med på, knyttet til det å få en oversikt og en rapport over de økonomiske behovene som er nødvendige for å bekjempe vold og overgrep. Regjeringen er godt i gang

med dette arbeidet, og rapporten vil være viktig når vi skal vurdere satsingen på de ulike tiltakene i opptrappingsplanen i kommende budsjetter.

Så er jeg glad for at det i hvert fall har skjedd mye på dette feltet siden jeg jobbet med det. Vi ser bare styrkingen av barnehusene, vi ser hvordan man tilrettelegger for avhør av barn og offer for vold og overgrep. Jeg mener vi fortsatt har en lang vei å gå i det forebyggende arbeidet, men også for å hjelpe dem som utsetter barna for dette. Vi må se på hvilken behandling og hvilke tiltak som gjør at barn ikke skal utsettes for dette. Og så må vi også spre kunnskap i storsamfunnet, slik at folk melder fra når det er mistanke om at slike ting foregår.

Presidenten: Replikskordskiftet er over.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:04:52]: Regjeringens plattform sikrer fortsatt høy satsing på infrastruktur. Det er viktig både for å støtte opp om den aktive næringspolitikken og støtte opp om verdiskaping i hele landet, for å skape gode bo- og arbeidsregioner og for å øke sikkerheten og redusere miljøbelastningen fra transport. Det er godt med både fysisk og digital infrastruktur som fungerer når en skal utvikle landet, og det er en grunnstein for å ha konkurransedyktig næringsliv. Det å kunne høste av naturressurser, av folks kunnskap, for så å transportere produktene til markedet, er viktig – ikke minst for et land som Norge.

Vi har snudd rød-grønt forfall i de fire årene som gikk, til vekst i både investering og vedlikehold. Regjeringsplattformen legger opp til å fortsette den positive trenden. En skal vedlikeholde det en har, for å vise at en tar vare på det og har en langsiktig tilnærming som holder kostnadsnivået nede. En skal bygge nytt for å sikre redusert reisetid, økt kapasitet og bedre miljø.

Så er det også viktig i dette at vi ruster oss og kjemper kampen mot arbeidslivskriminalitet, og at en bidrar til å skape norske arbeidsplasser og styrker norske entreprenører. Det er veldig fint å kunne se tilbake på de siste årene, når 95–97 pst. av alle kontraktene i veisektoren, f.eks., har gått til nettopp norske entreprenører. I 2012 gikk bare drøyt halvparten til norske entreprenører. Og så er det viktig å ha en god balanse, sånn at en utvikler transportårer som fungerer helt fra produksjonssted til markedet.

Vi har fått en mye bedre regional fordeling i bevilningene de siste årene. Tidligere var det ofte Oslo og Akershus som stakk av med mye av satsingen, i et mindre budsjett. De siste årene – med den NTP-en som ligger til grunn – har det blitt en bedre regional fordeling. Oslo og Akershus får mer nå enn før, men den største veksten får en på Sørlandet, Vestlandet, Midt-Norge, altså der en har viktige industri- og næringsarbeidsplasser. I 2018 er det faktisk Vestlandet og Nord-Norge som, i

kroner, får de største investeringsbevilgningene innen infrastruktur. Når noen gir inntrykk av at det er en distriktsfiendtlig plattform, har en ikke satt seg inn i verken plattformen eller politikken som utøves.

Det er viktig at vi utvikler byene. Derfor er det lagt opp til en kraftig støtte for å bygge opp kollektivløsninger og gang- og sykkeløsninger i byområder, støtte opp om jernbane mellom de største byområdene, og at staten er med og tar en vesentlig større andel enn det som har vært tidligere. Mobilitet er viktig, og det å finne løsninger på de kø- og miljøutfordringene en har, uten å prise opp reisen, men heller finne bedre og mer miljøvennlige alternativer, er vår tilnærming. Vi tar i bruk elbiler og mangfoldige løsninger, vi har en konkurranse om smartere transport. Alt dette handler om å ha en positiv tilnærming til folks reisehverdag og ikke bruke straff som fremste virkemiddel.

Vi er opptatt av at det skal bli billigere å kunne bruke veiene. Gjennom en reduksjon av bompenger har en gjort næringslivet litt mer konkurransedyktig, og vi legger vekt på at vi fortsatt skal arbeide for at bompengepolitikken gir mer penger til vei og mindre til drift og administrasjon.

Det er også viktig at vi viderefører de reformene som flertallet var enig om i forrige stortingsperiode, for å sikre mer for pengene og en større helhet i den satsingen. Reformene, som de rød-grønne partiene var imot, kan vi nå begynne å høste fruktene av. Nye Veier gir store besparelser i utgifter og bedre infrastruktur. Jernbanereformen har fått en bedre organisering og sørger for – og evner – større vekst for jernbanen i årene framover.

Det er viktig at vi nå de neste årene sørger for at Vegvesenet får større handlingsrom, mulighet til å involvere entreprenørene tidligere, og at vi i enda større grad tar i bruk standard og prefabrikerte enheter for å kunne bygge bedre og billigere. Men i dette er det også viktig at vi jobber opp mot fylkeskommunene for å styrke fylkesveiene, sørger for at en har en bedre kommuneøkonomi, som nå allerede er blant de beste på 20 år, men at en også har bedre virkemidler for å koordinere mellom regionalt og nasjonalt. Det å se eksportveiene i en større helhet er en viktig del av dette.

Vi skal sørge for at den digitale infrastrukturen fungerer. Enkelte har bekymret seg for et digitalt klaseskille. Det er jeg helt enig i. Da jeg gikk til valg i 2013, var det nettopp i frykt for det. Og da vi så at i Finnmark hadde kun 7 pst. av husholdningene tilgang til godt bredbånd, mot 95 pst. i Oslo, var det noe vi grep fatt i. I Finnmark har nå 82 pst. tilgang til godt bredbånd, støtteordningene er bedre innrettet, og denne regjeringen – med plattformen – skal videreføre dette, nettopp for å sikre at hele landet er koblet opp på nettet.

Luftfart og kyst er også en viktig del av vår kollektive

reisemåte, og dette vil bli styrket på ulike måter, som vi skal komme inn på i de årene vi har foran oss, med gode virkemidler og tiltak.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Kirsti Leirtrø (A) [14:10:13]: 47 pst. av veinettet vårt består av fylkesveier. De fleste norske bedrifter og arbeidsplasser er knyttet til en fylkesvei. Når vi ikke skjøtter disse veiene, får det naturligvis store konsekvenser. Næringslivet og transportnæringen fortviler over forfallet som nå skjer. Maskinentreprenørens Forbund, MEF, har vurdert de samfunnsøkonomiske gevinstene ved å trappe opp vedlikeholdet på veidekke og veifundament på nettopp fylkesveiene. Den rapporten viser at etterslepet øker med 2,4 mrd. kr hvert eneste år. Det er ikke samsvar mellom fylkeskommunens økonomiske handlingsrom og ansvaret for halvparten av veiene våre. Når MEF påpeker dette, avviser samferdselsministeren det som en bekymringsstrategi. Ifølge analysen vil det å øke vedlikeholdsinnsetningen gi en samfunnsøkonomisk netto nytte. Kan statsråden dele sine tanker med Stortinget om hvordan fylkeskommunen kan bli en bedre veieier?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:11:19]: Nettopp økende forfall på infrastruktur var en viktig del av den valgkampen jeg drev i 2013, for å snu utviklingen. Vi hadde sett åtte år der forfallet økte, både på riksveier og fylkesveier. Slik kunne vi ikke ha det. Den regjeringen som styrte fra 2013 til 2017, sørget sammen med Venstre og Kristelig Folkeparti for at vi snudde utviklingen i forfallet. Den regjeringsplattformen vi nå har, viderefører dette. Vi har sett en kraftig reduksjon i forfallet på riksveinettet. Vi har også økt betydelig bevilgningene til fylkesveier, langt utover det som lå i opptrappingsplanen fra Stoltenberg-regjeringen.

Men det er ikke nok. Det vet vi. God fylkesøkonomi har vi bidratt til, og det gir større handlingsrom, men vi ser også at det er store forskjeller mellom fylkene i hvordan de gjør dette. Noen fylker har prioritert reduserte kollektivsatser i stedet for å asfaltere veiene sine. Det er en prioritering de gjør, og da kan de ikke skylde på regjeringen etterpå. Men vi skal bidra til at en kan gjøre et enda større løft på fylkesveiene framover, akkurat slik vi har gjort på riksveiene.

Kirsti Leirtrø (A) [14:12:23]: Jeg kommer tilbake til fylkesveiene ved en annen anledning.

Utenlandske selskaper har fått store hovedkontrakter for byggingen av Follobanen, et byggeprosjekt som har en kostnadsramme på 25 mrd. kr og er det største enkelt-

prosjektet i norsk samferdsel noensinne. Prosjektet er ikke en del av regnestykket når samferdselsministeren beregner prosentvis andel av våre byggeprosjekter som går til utenlandske entreprenører. Norsk byggebransje er bekymret. Et italiensk selskap har sikret seg to store kontrakter på bygging av Follobanen. Nettopp det selskapet trues nå av konkurs. Hvordan mener statsråden de nær 100 norske underleverandørene som har penger utestående i det konkurstruede selskapet, kan følges opp best mulig? Hvilke konsekvenser får en eventuell konkurs? Og hvordan kan denne erfaringen opp mot andre store prosjekter som nå lyses ut, vurderes?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:13:28]: Her har det skjedd mye siden det spørsmålet ble skrevet. I går terminerte Bane NOR kontrakten med Condotte. Det gjør at en har håndtert dette. Det betyr at Bane NOR vil overta byggherreansvaret overfor disse underentreprenørene, nettopp for å sikre at de får betalt, og nettopp for å sikre at det er framdrift i prosjektet. Det er selvsagt uheldig når en som har fått en kontrakt, sliter økonomisk og må legge inn årene eller ikke klarer å levere det en skal. Det skjer av og til, både med norske og utenlandske selskaper, men dette er altså – som spørren nevner – så stort at det blir veldig godt lagt merke til.

Når vi har styrt, har vi vært opptatt av at vi nettopp skal legge til rette for at en har seriøse og langsiktige tilnærminger med god kontroll på de aktørene som er. Derfor har Nye Veier drevet prekvalifisering av alle de store kontraktene de har, og alle kontraktene har gått nettopp til norske selskaper. 97 pst. i 2016 og 96 pst. i 2017 av Vegvesenets kontrakter gikk til norske aktører. Jeg mener vi de siste årene har sett en helt annen utvikling enn tidligere.

Kjell-Idar Juvik (A) [14:14:41]: Regjeringen sier de vil redusere innsatsen når det gjelder fartskontroller på veiene våre, og de sier at de nå vil gå inn for å begrense bruken av streknings-ATK. Dette er en omkamp fra statsråd Solvik-Olsen. Han forsøkte seg på dette i forrige periode også, men ble stoppet av et flertall i Stortinget. Det er oppsiktsvekkende at vi har en regjering som ikke vil ta i bruk et virkemiddel som gir færre hardt skadde og drepte i trafikken.

TØI konkluderte med at streknings-ATK ga en reduksjon på ca. 50 pst. av hardt skadde og drepte. En strekning som statsråden stoppet, var Kompveien i Akershus, som var omtalt som dødsmila. Der var det 13 personer som omkom i perioden 2000–2015. Etter at det ble montert streknings-ATK der, har det ikke vært dødsulykker på denne strekningen. Hva er begrunnelsen for at statsråden på nytt setter seg over faglige råd, statistikk og et flertall i Stortinget?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:15:41]: Hvis vi skal ha en god debatt om regjeringens plattform, tror jeg det er viktig å forholde seg til det som står i regjeringsplattformen. Det står ikke at vi ikke skal ha streknings-ATK, men det står at man skal begrense bruken til der det er svært nyttig. Det har også vært tilnærmingen til Statens vegvesen i mange år. Det er ikke noe man bruker alle steder, men der man ikke har andre kontrollmuligheter, skal man ta det i bruk. Derfor har det vært spesielt i tunneller og på smale veier at man gjør det – der politiet ikke kan føre kontroll.

Så minner jeg om at når det gjelder antallet ulykker, går det kraftig ned. Når representanten Juvik gir inntrykk av at vi ikke bryr oss, at det ikke skjer noe, så er faktisk det motsatte. Innsatsen for bedre trafikksikkerhet er i førersetet i det vi holder på med. Det er mye av hovedgrunnen til at vi både bygger mer god vei og vedlikeholder mer av det som finnes. Det er derfor det er flere trafikkontroller mot tungbiler nå enn det noen gang var da representanten Juviks parti satt i regjering. Og det blir satt opp noen nye streknings-ATK-er, men det skal ikke være bare for å fylle statskassen.

Kjell-Idar Juvik (A) [14:16:45]: Det er ganske oppsiktsvekkende: Jeg er fullt klar over hva som står i regjeringsplattformen – og det var også derfor jeg fikk hakeslepp – for der er det skrevet inn å begrense «bruken av streknings-ATK» – begrense ut fra hva? Det må jo være begrenset ut fra den praksisen som gjelder i dag, og den praksisen som gjelder i dag, er fastslått av Stortinget skal brukes på sterkt ulykkeutsatte strekninger og i lange tunneler. Det er det som står, og når en skriver at det skal begrenses, må jo det bety at en endrer den praksisen. Det er ganske oppsiktsvekkende at det egentlig er det man sier.

Dette er jo ikke noe nytt fra statsråden, for det var dette han ville også i forrige periode, men ble instruert av denne salen til å ha en annen politikk. Så har han tatt omkamp om dette i forbindelse med regjeringsplattformen og dessverre fått flertall med støtte fra Høyre og Venstre.

Man kan ikke komme unna at dette er et virkningsfullt virkemiddel, som er støttet av både politi og vegvesen. Vi har statistikker for det. Betyr det at vi skal videreføre den praksisen vi har i dag, eller skal en stramme inn enda mer?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:17:49]: Jeg svarte på det i mitt forrige svar, at vi viderefører den politikken som har vært. Det foreligger ingen politikkenndring, så det å lage en svær diskusjon om noe som ikke er et problem, synes jeg er ganske rart. Men jeg kjenner igjen debatten fra de fire foregående årene, der vi diskuterte

teoretiske problemstillinger istedenfor å gripe fatt i de konkrete tingene der vi gjerne er uenige.

Det er riktig at vi i forrige plattform skulle evaluere ordningen med streknings-ATK. Det skapte debatt, for noen ville ha det uansett. Vi ville se at det var virkningsfullt, og konklusjonen var: Vi skal bruke det der det er virkningsfullt – og det nevnte jeg nettopp – på svært ulykkesbelastede strekninger og i tunneler. Så her tror jeg vi er enige. Det å prøve å skape en motforestilling når motforestillingen ikke finnes, gir ingen mening.

Vi har vært mer opptatt av at hvis en har en ulykke-strekning, er det bedre å utbedre veien enn bare å sette opp en fotoboks. Det kritiserte vi ofte i opposisjon, og det har vi nå gjort noe med, og derfor står det også nevnt i plattformen. Vi skal ikke velge de enkle løsningene, vi skal velge bedre veier.

Siv Mossleth (Sp) [14:19:05]: Statsråden med bompengerekord sier det skal bli billigere å bruke veiene. Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen har dannet flertall for budsjettene sine sammen med Venstre i flere år, og økt drivstoffavgift har vært Venstres seier i flere av budsjettene. Nå ser vi i regjeringserklæringen at Venstre nok en gang har fått flertall for å øke denne avgiften. Kan statsråden si hvor høye drivstoffavgifter vi kan forvente i årene framover, med Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre i regjering?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:19:51]: Dette er en veldig typisk senterpartipåstand – en tar én avgiftssats uten å se på helheten. Hvis vi går inn og ser på det Stortinget vedtok av bilavgifter i fjor, var det lavere enn det Senterpartiet foreslo i sitt alternative budsjett som totale bilavgifter. Det er totalkostnaden for bilistene her som er viktig, for det Senterpartiet gjør, er at de øker ikke dieselavgiften, men de øker årsavgiften istedenfor – mer enn det de eventuelt ikke øker dieselavgiften med. Det er det som er poenget. Det jeg kan love, er at denne regjeringen kommer til å ha lavere bilavgifter enn det Senterpartiet har pleid å foreslå. I tillegg har vi hatt høyere veginvesteringer enn det rød-grønn side noen gang har hatt.

Det er riktig at Fremskrittspartiets politikk alene ikke har fått flertall, da hadde vi vært vekk fra bompengene igjen, men vi har altså klart å redusere bompengenivået kraftig. De siste årene Senterpartiet styrte, utgjorde bompengefinansieringen over 40 pst. av alle veginvesteringer. Nå er vi på 30-tallet.

Siv Mossleth (Sp) [14:20:56]: Jeg spurte om drivstoffavgiftene, og grunnen til at jeg spurte om det, er at jeg tenker på dem som er nødt til å bruke bil, de som ikke har trikken utenfor stuedøren. Det er de som virkelig

får den store avgiftsøkningen og må ta smellen for en regjering som er blitt ganske Oslo-dominert.

Men bompenger, bompengerekorder, drivstoffavgifter – det er liksom ingen som vil ta det fullstendige ansvaret for den politikken som føres. Statsråden sier at nei, det er ikke vår politikk. Venstre har i hvert fall ikke tillit i nord, der har de ingen representanter, der er det ikke denne politikken vi ønsker.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:22:01]: Dette er – med all respekt å melde – mye feil. For det første: Hvis en tenker på distriktene, er det Vestlandet og Nord-Norge som får de største investeringene i samferdselsbudsjettet i 2018. Det er stikk motsatt politikk av det Senterpartiet førte, som virkelig sentraliserte investeringene i infrastruktur – se på tallene. Når det gjelder avgiftsnivået på bil, har Senterpartiets alternative budsjetter hatt høyere avgiftsnivå på bil totalt sett enn det regjeringen har vedtatt. Så det å prøve å gi et motsatt inntrykk er bare tull.

Det siste, dieselavgiften: Regjeringen varsler ikke økt dieselavgift i plattformen. Det en varsler, er en kamp for å redusere utslippene. Hvis avgiftsøkning må til, står det at da skal hver krone i avgiftsøkning gå til å redusere årsavgiften. Dette er den første regjeringplattformen som sier at de totale bilavgiftene ikke skal gå opp. En skal ikke kunne bruke bilen som en melkeku for å finansiere andre gode formål. Det er faktisk bra for bilistene, selv om Senterpartiet ikke har oppdaget det ennå.

Arne Nævra (SV) [14:23:09]: Bygging av firefelts motorveier er på mange måter hjørnesteinen i regjeringens samferdselspolitikk. Statsråden uttalte i fjor at han ble lykkelig av å få flere firefelts motorveier og 110 km/t. I den talen refererte han videre til at firefelts motorveier ikke akkurat skaper fred i Midtøsten, men fred i hjemmene ved at folk kommer tidligere hjem enn de ellers ville gjort.

Det er hyggelig at statsråden blir lykkeligere av bredere veier, men forskningen viser at bredere veier ikke gir mindre kø, og dermed heller ikke mer lykke i hjemmet. Forskningslederen ved Transportøkonomisk institutt har uttalt at forskning siden 1960-tallet på dette feltet viser at bredere veier betyr at flere kjører bil heller enn kollektivt, og at det blir akkurat like mye kø som før veiene ble utvidet, også på litt lengre sikt.

Er statsråden enig i at forskningen i all hovedsak viser at økt veikapasitet på allerede trafikkerte veier gir mer trafikk og like mye kø, og at økt veikapasitet rundt de store byene dermed bidrar til å bryte nullveksten vår, som Stortinget har vedtatt?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:24:17]: Dette er forskning som har veldig mange forutsetninger. Min er-

farang er at når jeg de siste ti årene har kjørt til Holmestrand, hvor jeg har min svigerfamilie, sto jeg veldig mye i kø da det var to felt. Jeg har ikke ennå stått i kø når det har vært fire felt. Så den er ikke riktig, den forskningen som er.

Så er det riktig at den forskningen ser på at hvis en kun gjør noe på vei og ikke gjør noe med noe som helst annet – ingenting med tog, ingenting med sykkelveier, ingenting med buss – vil en sannsynligvis få den effekten, for en gjør det mer attraktivt å opprette næringsliv og å flytte til en region. Da sprenger en igjen kapasiteten. Det er derfor denne regjeringen ikke fører en sånn tåpelig politikk som en nærmest blir tillagt her, men sørger for at det er en kraftig utbygging både av kollektivnett, av jernbane og av sykkelvei, samtidig som en bygger bedre veier.

Det er riktig at jeg er veldig glad i motorveier – og i landeveier og i fylkesveier. Men hvis kampen her også handler om jernbane, har regjeringspartiet Venstre knust SV ned i støvlene for lenge siden. Vi bruker 10 mrd. kr mer på jernbane nå enn sist SV hadde hånden på rattet.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:25:33]: Luftfarten blir stadig viktigere. Ikke minst i distriktene er det svært viktig med et pålitelig og godt flytilbud. Avinor er en suksesshistorie, og dagens finansieringsmodell bygger på noen gode prinsipper, etter vår oppfatning. Kryssubsidieringen gjør at vi kan ha lufthavner i distriktene og over hele landet.

Men samtidig er det noe som skurrer, og da tenker jeg på taxfree-ordningen. Det aggressive og – som vi ofte opplever det som – påtrengende salget, ikke minst på Gardermoen, mener vi det bør være slutt på. En løsning er å la Vinmonopolet ta over salget. Da eiermeldingen til Avinor ble behandlet i Stortinget i fjor, uttalte et flertall på Stortinget, inkludert Kristelig Folkeparti og Venstre, at en ville vurdere å la Vinmonopolet ta over driften av taxfree-ordningen når gjeldende avtale utløper.

Er statsråden enig med flertallet i at det er en god løsning å la Vinmonopolet overta taxfree-salget når dagens avtale utløper?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [14:26:38]: Jeg er enig i at vi ikke skal ha et påtrengende taxfree-salg når folk ankommer flyplassene. Derfor har det under dagens regjering vært gjort endringer, spesielt det som en gjerne ser på Gardermoen, der den banen som en har for å gå fra gatene til ankomsthallen, er blitt mye bredere der det ikke er taxfree-salg. Vi har også vært mye mer opptatt av at en skal profilere Norge framfor å profilere sprit og tobakk når en kommer dit.

Når det gjelder hvem som er best egnet til å selge dette, for det er egentlig det dette handler om: Uavhengig av

om det blir Vinmonopolet, eller om det blir noen andre, tror jeg ikke en vil oppleve butikken som veldig annerledes. Spørsmålet er hvordan en kanalisere pengene. Her mener jeg det er viktig at den jobben som nå gjøres for å se på hvilke muligheter som finnes, gjøres på en god måte.

Jeg er opptatt av at taxfree er en del av det som finansierer det å ha et godt flyplassstilbud i distriktene. Det ønsker jeg å opprettholde, men samtidig å sørge for at en har butikker som ikke oppleves som påtrengende – ja, den visjonen deler jeg. Så får hvem som drifter det, være noe vi kommer tilbake til. Det har vi lovt.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Henrik Asheim (H) [14:27:57]: Valgresultatet 2017 ga grunnlag for en fortsatt ikke-sosialistisk regjering i Norge. Det var en svært viktig tillitserklæring fra velgerne etter fire år med felles ansvar for de fire borgerlige partiene. Disse partiene har nå i fellesskap vedtatt fem statsbudsjett, en lang rekke viktige reformer og samtidig håndtert en økonomisk krevende situasjon som de færreste visste om da valgkampen rullet i gang i 2013.

Da oljeprisen ble halvt to ganger, viste det ikke-sosialistiske flertallet på Stortinget handlekraft – gjennom kraftfulle tiltakspakker, en ansvarlig økonomisk politikk, investering i infrastruktur og i forskning, gjennom å senke skattene for næringslivet, slik at flere kunne trygge arbeidsplassene sine, og aller viktigst: Man sluttet ikke å gjennomføre nødvendige reformer selv om det var krevende tider.

Nå er den ikke-sosialistiske regjeringen utvidet med partiet Venstre. Jeg tør påstå, i hvert fall personlig sett, at det gjør regjeringen enda bedre. Det var en del seirer i erklæringen som kom, som ikke ville kommet uten Venstre, men som jeg må si jeg er svært glad for.

Jeg har i fire år fått lov til å jobbe med skolepolitikk i Stortinget, og etter valget ble jeg plassert i finanskomiteen. Da var det mange som sa til meg, inkludert min egen mor: Uff, skal du bare jobbe med tall og sånn nå. Det kan jo egentlig se litt sånn ut. Men sannheten er at det er feil. Å jobbe for et bærekraftig velferdssamfunn er også å sikre at kommende generasjoner har muligheten til å leve et trygt og godt liv, og et samfunn hvor man fortsatt har evne til å ta vare på hverandre. Det handler ikke om tall i et budsjett, men om mennesker som foreløpig er små barn.

Å føre en politikk som gjør at en alenemor vet at arbeidsplassen hennes er trygg, og at boligutgiftene hennes ikke kommer til å gå kraftig opp innen et år, handler om velferd for henne og for familien hennes. Når en bedriftseier i en hjørnestensbedrift på Vestlandet på julebordet i år har kunnet si til sine ansatte at de nå har rom for å utvide og ansette flere og ikke si opp folk, er det vik-

tig ikke bare for dem som jobber der, men for lokalmiljøet, selv om det kan se litt kjedelig ut i Gul bok.

Det ikke-sosialistiske flertallet som har fortsatt å ta ansvar for Norge, har ikke minst gjort det ved å føre nettopp en ansvarlig økonomisk politikk som sikrer trygghet, forutsigbarhet og velferd. Å ta ansvar for helheten er noe av det viktigste vi gjør i politikken. Det mangler ikke på forslag til utgiftsøkninger eller nye, gode ideer, men av og til må de veies opp mot hverandre for nettopp å ta det ansvaret.

Når Venstre nå går inn i regjering og tar det ansvaret sammen med Høyre og Fremskrittspartiet, er det en ganske sterk kontrast til en del partier i Europa, f.eks. i vårt naboland Danmark, hvor det største borgerlige partiet ikke vil sitte i regjering. Det er en ganske farlig utvikling hvis det blir et problem når noen tar ansvar for landet, når noen også sier at vi skal få til noe sammen og vi skal fremme politikk for Stortinget.

De aller fleste land i Europa ville misunnet Norge utgangspunktet vårt når vi nå skal se fremover og lage politikk for fremtiden. Allikevel har vi noen utfordringer, og hvis vi ikke anerkjenner dem, og hvis vi ikke lager politikk for å løse dem, stagnerer Norge, og velferdssamfunnet vårt forvitrer. Regjeringen har i sin plattform pekt på seks av Norges absolutt største utfordringer, og ikke minst handler det om å få flere mennesker inn i arbeidslivet. Det er viktig for inntektssiden på et budsjett, men det er også svært viktig for den enkelte som ønsker å bidra og oppleve den utrolig gode følelsen det er at noen sier tusen takk, det var veldig bra, etter å ha gjort en jobb på en arbeidsplass hvor en vet at en trengs.

Det er ikke bare offentlig sektor som må omstille seg i Norge. Der gjør regjeringen allerede mye. Også vårt private næringsliv er nødt til å omstille seg. Teknologien gir nye, store muligheter, men også noen utfordringer, f.eks. at en del mennesker i vårt land som har en kompetanse de er stolt av, som har en arbeidskarriere som de er stolt av, kan oppleve at den kompetansen de har, blir mindre relevant eller for noen til og med oppleves som utdatert. Da er det helt avgjørende at vi har et samfunn som sier at ingen mennesker går ut på dato. Da må det være mulig for flere å bidra og jobbe i samfunnet vårt, og da må også flere heve kompetansen sin.

Helt til slutt: Vi har opplevd mye forskjellig kritikk fra de forskjellige opposisjonspartiene, men også fra det samme opposisjonspartiet. Da regjeringserklæringen ble lagt frem, sa Arbeiderpartiet i media at det var en ullen og uklar plattform. Nå er den veldig høyrevridd, så vi er altså en veldig ullen og høyrevridd regjering.

Rigmor Aasrud (A) [14:33:11]: Først vil jeg gratulere regjeringspartiene med enigheten om en regjeringsplattform – en plattform der mantraet om gjennomfø-

ringskraft er erstattet med vurderinger og gjennomganger. Ambisjonene er svake, det er få konkrete tiltak for å redusere forskjellene mellom folk, men tiltakene for å privatisere er omfattende.

Den norske modellen bygger på en velfungerende velferdsstat. Det er vanskelig å se at regjeringserklæringen har løsninger for de store utfordringene: at stadig færre er i arbeid, at stadig færre er organisert, at produktivtveksten er lav, at forskjellene mellom folk øker. Den norske erfaringen er at vår modell er avhengig av at mange, både bedrifter og personer, er organisert. Statsminister Solberg sier også det, men fremmer ingen forslag. Snarere tvert imot, fagforeningsfradraget fryses på 2013-nivå. Det bidrar ikke til økt organisasjonsgrad. Når Høyres parlamentariske leder sier at det er fagforeningens ansvar å øke organisasjonsgraden, viser det at vi tenker forskjellig om den norske modellen. Vi mener vi har et felles ansvar for nettopp det.

Det er en kvalitet ved den norske økonomien at vi har små økonomiske forskjeller. Det øker omstillingsevnen, og det bidrar til produktivitet. Under Høyre og Fremskrittspartiets regjeringperiode økte forskjellene i Norge. De rikeste har fått de store skattekuttene, vanlige folk og familier får småpenger og avgiftsøkninger, høyere barnehagepriser og må betale mer i bompenger.

Regjeringplattformen sier at regjeringen vil føre en ansvarlig økonomisk politikk der den offentlige pengebruken tilpasses situasjonen i økonomien innenfor handlingsregelens rammer. Det er bra at de tre partiene holder fast på handlingsregelen, det er en trygghet for norsk økonomi. Da statsministeren i går presenterte regjeringserklæringen, ble ikke oljepengebruken nevnt med ett ord, men vi har hørt finansministeren varsle at de siste fire års fest når det gjelder oljepengebruk, ikke skal fortsette. Skattene skal fortsatt ned, så hvordan skal regjeringen da kunne sikre velferden i tiden framover? Vi ser at kvartalstallene for sysselsetting viser at en stadig mindre del av oss er i arbeid. Tiltakene for å øke andelen som er i arbeid, er ikke mange, men det er gode formuleringer og noen programerklæringer.

Som representanten Asheim sa, så sier statsministeren at den viktigste oppgaven for Norge er å sørge for at ingen går ut på dato i arbeidslivet. Det blir ikke arbeid til alle uten et arbeidsliv for alle. Nettopp når det gjelder den konkrete politikken, hadde jeg forventet meg mer på dette området. Verdien av vår framtidige arbeidsinnsats utgjør den største delen av nasjonalformuen. Derfor må vi styrke arbeidslinjen. Vi må investere mer i kompetanseheving. Det skal lønne seg for alle å arbeide. Vi må ha et skattesystem som stimulerer til arbeid og innsats, og da hjelper det lite at det kun er de rikeste som får nytten av skattekuttene.

I regjeringserklæringen varsles det mer privatisering, og i forrige uke kom en rapport fra det såkalte Hjelmeng-utvalget, som skulle svare ut ESAs påstand om at offentlige aktører nyter godt av ulike konkurransefordeler. Bakgrunnen er offentlige virksomheter som har skattefritak og et konkursforbud. Hvis vi svarer ut det flertallet i utvalget sier, vil det være at Norge går foran i hele EU for å tilrettelegge for økt privatisering, og vi vil gi konkurransemyndighetene uforvarsvarlig stor makt over hvordan vi organiserer vår offentlige sektor. Det må regjeringen si nei til.

Så er det mye i denne rapporten som sørger for at vi får enda mer privatisering. Vi vet at i Sverige har selskapene i tjenestesektoren en avkastning på 7,4 pst., mens de kommersielle velferdsselskapene har en avkastning på 13,4 pst. Vi må stå opp mot dette, for vi trenger ikke flere private selskaper som henter penger ut av det offentlige.

Presidenten: Då er det ei glede for presidenten å ønska statsråd Trine Skei Grande velkommen på Stortingets talarstol.

Statsråd Trine Skei Grande [14:38:31]: Tusen takk, president. Trodde du ikke jeg grudde meg nok fra før?

Det har vært litt uklart for mange om det er en ny regjering, men det vi kan slå fast i dag, er at det i hvert fall er en ny politikk. Det er en erklæring og en plattform som viser at vi kan bli både en grønnere regjering, en rausere regjering og ha mer sosialliberal politikk. Sammen med Høyre og Fremskrittspartiet har vi funnet svar på de viktigste utfordringene Norge nå står overfor.

Det betyr at vi skal ta ansvar for alle som bor og lever i Norge, sånn at de får mulighet til å skape seg et godt liv, og for at alle barn skal få en trygg og god oppvekst. Det betyr at vi skal ta vare på miljøet og kutte klimagassutslipp i alle deler av samfunnet. Det betyr at folk skal få bestemme sjøl hvordan de skal leve sitt liv, uansett hvor i landet de bor, og uansett hvor de kommer fra. Det betyr at vi skal ta godt imot mennesker som er på flukt og kommer til Norge, og hjelpe dem til å skape en framtid her, med en jobb å gå til og med mulighet til å delta i fellesskapet.

Sammen møter vi de store utfordringene som Norge nå står overfor. Vi trenger en grønn omstilling av norsk økonomi, som kan skape vekst og nye arbeidsplasser over hele landet. Vi skal oppfylle Norges klimaforpliktelser, og vi skal skape et nytt og inkluderende arbeidsliv der alle skal ha muligheter.

Vi skal sikre gode velferdsordninger for framtida. Vi skal hele tida kjempe mot fattigdom, spesielt blant barn, og innføre et integreringsløft som gjør at folk som kommer hit til landet, får mulighet til å komme i jobb og mulighet til å delta.

Det er veldig lett å kjenne igjen sakene som Venstre gikk til valg på. Det er ingen tvil om at Norge og verden står overfor noen store utfordringer, men vi har også de aller beste mulighetene til å løse dem i Norge. Da trenger vi faktisk noen som tar ansvar, og som leder – politikere som vet hvor de vil, som vet hvordan det går an å komme dit, og som har vilje til å nå målene vi setter oss. Det vil denne regjeringa gjøre.

Regjeringa må ta ansvar for framtidige generasjoner, ta vare på naturen, gi alle unger mulighet til å lykkes i livet og skape framtidens næringsliv og framtidens arbeidsplasser. Det er en oppgave Venstre går inn i med stor optimisme, men også med betydelig ydmykhet. For det er ikke enkelt. Det er et stort ansvar, men et ansvar vi er klar til å ta på oss.

I erklæringsdebatten viser vi nå hvordan vi for framtida får endret de store grepene også innenfor miljø. Det er viktig at Lofoten, Vesterålen, Senja, Jan Mayen, iskannten, Skagerrak og Mørefeltene holdes fri for oljevirkosomhet i denne perioden. Men det er også viktig at vi nå får til en flat CO₂-avgift i alle sektorer, som trappes opp i løpet av perioden, noe som vil være et av de viktigste midlene for å nå klimamålene.

I denne avtalen ligger det en bredde av tiltak som gjør at jeg tror vi når de ambisiøse målene vi har satt oss. Det var viktig for Venstre å avvikle en næring som fortsatt baserer seg på å holde små rovdyr i bur – pelsdyrnæringen. Men vi gjør det på en fair måte, og vi lager en fair avtale med klare mål, men også med muligheter for omstilling, sånn at folk får mulighet til å utvikle nye næringsgrunnlag.

Det er feil når Arbeiderpartiets leder står her og sier at det ikke er gjort noe for å gi unger kvalifiserte lærere. Vi har tredoblet satsingen på over 1 mrd. kr de siste årene, men vi kommer til å passe på at det også er i fokus framover. Nå skal vi ha halvdagsplass på SFO til unger i lavinntektsfamilier, etter modell av det vi har gjort i barnehagen.

Vi vil bedre sosiale rettigheter for gründere, vi forenkler i næringslivet, vi vil ha en inkluderingsdugnad for å få flere i jobb, og vi vil ta imot flere kvoteflyktninger utover fordoblingen i 2018. Det må bli lettere å få arbeidstillatelse for folk som bor i dette landet.

Det tas også klare sosialliberale grep, som når vi deler foreldrepermisjonen i tre like deler, innfører dobbelt statsborgerskap og setter ned en personvernkomisjon.

Summen av alt dette er vi forberedt på å ta ansvar for. Summen av alt dette er Venstre klar til å ta ansvar for. For tida kommer til å komme da vi trenger partier og politikere som tar ansvar, som ser at ikke alle problemer kan løses bare med større offentlige utgifter, men som arbeider for å sikre en bærekraftig velferdsstat for framtida. Vi

trenger en regjering som er opptatt av at verdier må skapes, og at de må deles – en regjering som vet at staten er til for borgerne, og ikke omvendt, og som hele tida vil jobbe for at hver enkelt borger skal få større makt i sitt liv. For meg er det en grønnere, rausere og sosialliberal regjering som er på lag med framtida.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Kristian Torve (A) [14:43:47]: I VG i forgårs uttalte statsråd Skei Grande at hun anser det som trist at idretten ikke åpner opp for å ta imot penger fra utenlandske spill-selskap. En rapport utarbeidet av Rambøll på vegne av idretten slår fast at en liberalisering av pengespillpolitikken drastisk vil redusere inntektene til frivilligheten, kulturen og kulturlivet. To av tre partier i den nye regjeringen, blant dem statsrådets eget parti, går inn for en lisensordning i pengespillpolitikken. Samtidig står det å lese i Jeløya-plattformen at man vil videreføre enerettsmodellen, men også evaluere norsk spillpolitikk. Og skal man evaluere noe, er det som regel fordi man ikke liker dagens ordninger.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvilken spillpolitikk vil kulturministeren legge opp til framover?

Statsråd Trine Skei Grande [14:44:39]: Representanten fra Arbeiderpartiet kan ta det helt med ro. Enerettsmodellen står fast i Jeløya-erklæringen. Men jeg synes det er viktig å ha mest mulig fakta på bordet når det gjelder utenlandske spill-selskap, og hvor mye av norske penger som går ut via disse selskapene. Jeg tror det er viktig å regulere spill. Det er viktig å sørge for at folk ikke blir spilleavhengig. Det er viktig å sørge for at vi har sikre midler for å følge opp dem som trenger det. Det har vanligvis i Norge ført til at vi regulerer markedet, som vi gjør innenfor alkohol og andre områder, som kan gi både gleder og store sorger. Jeg er opptatt av at dette er markeder som bør reguleres, og så er jeg redd for at vi mister for mye penger til frivilligheten med måten vi gjør det på i dag, men det skal vi se på. Enerettsmodellen kommer til å være fast i denne perioden, det har vi slått fast i erklæringen.

Kristian Torve (A) [14:45:31]: Jeg er glad for at statsråden sier det. I fjor ble over 4 mrd. kr fordelt til gode formål innen idrett, kultur og frivillighet fra det spill-overskuddet som ble skapt. I 2015 signerte i alt 16 frivillige organisasjoner med til sammen flere millioner medlemmer et opprop som tok til orde for fortsatt å ha en ansvarlig spillpolitikk, og det ber jeg statsråden om å merke seg.

Spørsmålet mitt er: Den forrige kulturministeren satte ned et eget strategiutvalg som konkluderte med at den norske enerettsmodellen må bevares, og jeg vil ha

det veldig tydelig om den nye kulturministeren enig i det.

Statsråd Trine Skei Grande [14:46:14]: Ja, vi er fortsatt for enerettsmodellen, som det står i Jeløya-erklæringen. Vi er fortsatt for en ansvarlig spillpolitikk, og det tror jeg alle i denne salen kommer til å være for. Så er vi litt uenig i hvordan vi skal gjøre det, men jeg tror at Arbeiderpartiet også kommer til å være enig i alle de prinsippene som ligger i bunnen. Jeg tror vi alle har en indre drivkraft om å ønske å regulere spill i Norge. Vi ønsker også å sørge for at frivilligheten får mest mulig penger.

Geir Pollestad (Sp) [14:46:56]: I førre periode var Venstre ein del av ein større allianse som jobba for å ta betre vare på matjorda vår. I går gav næringskomiteen si innstilling i ei sak om å forsterka jordvernet. Det var naudsynt fordi ein ikkje hadde nådd dei måla som var sette, ein var ikkje i rute med det. I denne saka er altså Venstre ein del av eit mindretal saman med Høgre og Framstegspartiet, som seier at det ikkje er behov for nye tiltak innanfor jordvern.

Då er mitt spørsmål: Har Venstre ofra sitt engasjement for dyrka mark for å koma i regjering?

Statsråd Trine Skei Grande [14:47:44]: Nå skal jeg love presidenten at jeg holder på å øve meg på at jeg er statsråd for ett felt, og ikke skal bevege meg inn på andres felt. Men jeg er også partileder i Venstre, så jeg har lov til å komme med hvilke verdimeldinger som er viktige for oss. Og for oss har matjorda og det å ta vare på matjord alltid vært viktig. Jeg kjenner ikke vedtaket som er gjort her, men jeg vet at det er gjort mange tiltak for å styrke matjorda, også noen tiltak som vi var sammen om i forrige periode. Dette enkelte vedtaket kan jeg ikke gå inn i, og heller ikke i innstillinga som jeg ikke kjenner.

Geir Pollestad (Sp) [14:48:17]: Eg tok meg den fridomen, når statsråden med ansvar for kultur snakka om pelsdyr, å tenkja at då kunne det vera på sin plass med eit spørsmål om jordvern. Men eg skal stilla eit oppfølgingsspørsmål om ei sak som ligg under kulturministeren sitt ansvarsområde, nemleg søndagsopne butikkar. Der er det jo sendt på høyring eit forslag. Samtidig vil det sannsynlegvis verta gjort eit vedtak i Stortinget i dag som gjev ei klar melding til regjeringa om kva syn stortingsfleirtalet har.

I diskusjonen om avbyråkratisering kan det jo òg vera ein god idé ikkje å bruka ressursar på å sysselsetja bedrifter og offentlige etatar med å gje høyringsfråsegner om ting som ikkje vert noko av. Då er spørsmålet mitt: Korleis vil statsråden følgja opp det forslaget som no ligg på bordet, dersom det vert vedteke i dag?

Statsråd Trine Skei Grande [14:49:10]: Det er nok dessverre ikke sånn i et demokrati, selv om det virker bekvemt her, at hvis et flertall er imot at noe skal diskuteres, får det ikke diskuteres.

Dette er sendt på høring. Vi kommer til å gjennomføre den høringen. Så tar vi med oss det vedtaket som kommer, med hensyn til hva vi kan fremme og tro vi får flertall for i Stortinget. Men vi kan ikke stoppe den offentlige debatten, vi kan ikke nekte folk å ha meninger i et offentlig ordskifte.

Det er lagt ned mye ressurser og mye arbeid bak den utredningen som kommer. Det er fair å la folk si sin mening, og så får det være opp til regjeringa å vurdere hva vi kan fremme og eventuelt få flertall for her.

Så tror jeg det er viktig å ta med seg at den næringen vi her snakker om, er en næring i stor endring, som har store utfordringer akkurat nå, f.eks. knyttet til netthandel. Det er ikke sikkert at handlegatene våre ser likeens ut om ti-femten år som det de gjør i dag. Vi kan få helt andre handlerutiner, og det må også påvirke politikken vi har overfor den næringen – så jeg håper det også blir en del av den offentlige debatten.

Freddy André Øvstegård (SV) [14:50:27]: Gratulerer til den nye kulturministeren!

Her kommer en replikk om det faktiske feltet hennes. Det er mange som er spent på hva en ny kulturminister vil gjøre for det norske kulturlivet. Etter fire år som støtteparti med tydelige primærstandpunkter, for å si det sånn, er forventningene til den nye statsråden høye. Venstre har bl.a. vært enig med SV i at folkebibliotekene trenger et nasjonalt løft. Det er mange gode biblioteker, men det er også ganske store kvalitetsforskjeller. Har statsråden noen planer for å gjøre handling ut av ordene og sette i gang en opptrappingsplan for folkebibliotekene, nå som Venstre har makt til det?

Og så må jeg nevne en sak til, nemlig åndsverkloven, som nå ligger på familie- og kulturkomiteens bord. Venstre har flere ganger stilt seg på side med kunstnerne og kulturarbeiderne og skriver om proposisjonen på sine egne nettsider at de advarer mot en uthuling av åndsverkloven. Vil statsråden og Venstre ta initiativ til endringer i lovforslaget for å forsvare norske kunstnere og kulturarbeideres rettigheter?

Statsråd Trine Skei Grande [14:51:34]: Først: Tusen takk for hilsen – og så syns jeg faktisk det er stas at noen har forventninger til meg. Det er mye bedre enn det motsatte.

Når det gjelder bibliotek, har vi klare formuleringer i Jeløya-erklæringen. Jeg ser at noen tolker det som privatisering. Det er det ikke. Tankegangen er nettopp det som representanten viser til, at vi trenger å utvikle nye måter å jobbe på innenfor bibliotek.

Jeg må si at jeg er veldig inspirert av den siste bibliotekmeldinga. I denne byen f.eks. tenker man annerledes om bibliotek, både med hensyn til å utvikle egne barne- og ungdomsbibliotek, åpenhet, at vi har døgnåpne bibliotek, at vi har bibliotek på kjøpesenter, og at vi har mye mer åpenhet knyttet til det å formidle litteratur. Det tror jeg er bra, det er en bra tankegang. Bare se på tallene for Oslo over hvor mange som besøker biblioteket på julaften – det sier noe om hvordan folk bruker biblioteket, og hvilken plass det har i hjertet.

Når det gjelder åndsverkloven, håper jeg å ha en god dialog med komiteen framover og at vi får til gode løsninger. Det tror jeg vi skal klare. Det er ikke så store uenigheter det handler om.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:52:52]: Jeg vil også gjerne få lov til å gratulere statsråd Skei Grande som ny kulturminister.

I regjeringserklæringen står det ingenting denne gangen om å knytte regjeringens politikk opp mot vår kristne og humanistiske arv. Vi er kjent med at Venstre har programfestet at de ønsker referansen til kristen og humanistisk arv ut av Grunnloven og skolens formålsparagraf, og de har tilsynelatende fått denne referansen ut av regjeringsplattformen for første gang.

Nøytralitet er en illusjon og eksisterer vel neppe i noe samfunn som vi kjenner til i dag. Hva er begrunnelsen for at Venstre ønsker å klippe av røttene til vår kristne kulturarv i disse offisielle dokumentene, som betyr mye for landet og styringen av landet vårt?

Statsråd Trine Skei Grande [14:53:44]: Dette er en kritikk av erklæringen som jeg syns har vært litt pussig, for jeg oppfatter at veldig mange av de verdiene som Kristelig Folkeparti er opptatt av – om det er bistandspolitikk, fattigdomsbekjempelse, og alt det – løfter vi videre inn. Det står også at Den norske kirke har en spesiell rolle i Norge og hvor viktig den er for norsk kulturarv. Det står ingen forslag her om å endre verken formålsparagrafer eller grunnlov. Grunnloven ville det også være litt underlig om en regjering hadde meninger om, da det er makt som ligger i denne sal.

Det jeg syns er viktig, er at vi har en stat som er rettferdig, og som behandler alle likt, uansett tro, og som har respekt for ulike trosuttrykk. Men det er klart at i Norge har Den norske kirke hatt en spesiell rolle, og den er også framhevet i erklæringen.

Presidenten: Replikordskiftet er då omme.

Michael Tetzschner (H) [14:54:59]: Enkelte talere har i dag vært opptatt av at regjeringen er mer utsatt enn tidligere med den sammensetning Stortinget har etter valget. Jeg mener personlig at det er viktigere å

bruke noe av debatten på at Norge er mer utsatt enn tidligere, og at enkelte talere kanskje kunne ta det med i betraktning når man omtaler det samfunnet vi har arbeidet frem, og i sine angrep på regjeringen generelt.

Det hadde vært en styrke om også noen av opposisjonens talsmenn uttrykkelig hadde gitt mer utdypende respons til de prinsipper og varslede initiativer som er inntatt i plattformens kapittel 16 og 17, om utenriks- og forsvarssaker.

Det er neppe noe viktigere for en regjering enn å ivareta Norges utenriks- og sikkerhetspolitiske interesser. Men de omgivelser som har dannet rammene om sikkerhetspolitikken, er i bevegelse. Uforutsigbarheten i internasjonal politikk har ikke på lang tid vært større enn den er nå.

Den vestlige samfunnsmodell om en åpen, markedsbasert økonomi og det rettsbaserte internasjonale samarbeidet er utfordret av totalitære tendenser. De viktigste organisasjonene for norsk utenrikspolitikk, EU gjennom EØS-avtalen, NATO, WTO og FN, er kommet under press. Det gjør det vanskeligere å bygge opp internasjonal enighet og samhandling for å møte globale problemer sammen. Det blir en viktigere del av norsk utenriks- og sikkerhetspolitikk å styrke de internasjonale organisasjoner og institusjoner som nettopp legger bånd på andre staters snevre mål om selvhevdelse. Vi ser eksempler på nasjonalistisk enegang og proteksjonistiske fristelser. De små nasjonene, blant dem Norge, er de største taperne hvis det internasjonale samarbeidet avløses av den sterkeste rett.

Det er med stort alvor vi har fulgt Russlands brudd på folkeretten, militære oppbygging, truende uttalelser mot to av våre nordiske naboland og økt militære øvelsesaktiviteter av offensiv karakter, også rettet mot områder undergitt norsk suverenitet.

Annekteringen av Krim og destabiliseringen av det østlige Ukraina har vist Russlands evne og vilje til å bruke militære midler for å oppnå strategiske mål og samtidig være villig til å bryte helt grunnleggende internasjonale rettsnormer. Det bidrar til en større usikkerhet i Norden og hos våre naboer rundt Østersjøen.

Påvirkningskampanjer rettet mot bl.a. beslutningstakere og offentligheten i vestlige land er en stor bekymring og en stor latent trussel også mot vårt land. Det blir en viktigere del av sikkerhetspolitisk analyse å gjenkjenne og avsløre disse kampanjene som truer åpne demokratier og splitter internasjonalt samarbeid.

Konflikter og sammenbrutte stater rett utenfor Europas grenser sender millioner av mennesker på flukt. Løsningen ligger ikke i en ukontrollert migrasjon til Europa, men stabilisering og utvikling i de enkelte land. Regjeringen har i erklæringen pekt på behovet for innsats i

nærområdene utenfor Europa. Samtidig må Schengenlandene håndheve et felles regelverk og ytre grense.

I regjeringsplattformen understrekes at internasjonalt samarbeid om velstandsutvikling står på et tryggere grunnlag når landene utvikler et eget næringsliv og gis markedsadgang til å selge sine varer uten å møte tollmurer. Utviklingspolitikken kan ikke innsnevres til hjelpeprogrammer, men er forståelse av hva som bidrar til et næringsliv på egne ben, landenes egen infrastruktur og å levere produkter og tjenester det er reell etterspørsel etter.

Regjeringen har også innsett at vi bidrar til et tryggere Norge når vi tar vare på verden. Med henvisningene til FNs 17 bærekraftsmål er det lagt et løp fremover mot 2030. Regjeringen vil ta medansvar for utvikling, fred og sikkerhet, menneskerettigheter og fattigdomsbekjempelse basert på en utviklingspolitisk og humanitær strategi. Samtidig er det også understreket de mulighetene dette arbeidet gir for norsk næringsliv og frivillige organisasjoner, og hvordan vi kan trekke på våre egne fortrinn innenfor teknologi, energi og nasjonale forskningsmiljøer.

Til slutt en etterlysning: Det hadde vært en vinning for samholdet i de store spørsmål om et viktig parti som Arbeiderpartiet hadde gitt uttrykk for sin mening om de områder som er omtalt i plattformen, og som tradisjonelt har bygget brede flertall her i Stortinget. Det gjelder aktivt forsvar for EØS-avtalen, det gjelder støtte til NATO-engasjementet og hvilke farer vi ser ved fragmenteringen av samarbeidet i Europa. Men man kan undre seg over om denne tausheten også skyldes hensynet til fremtidige samarbeidspartnere som Arbeiderpartiet må ha med på laget for å gjenvinne regjeringsmakten.

Helge André Njåstad (FrP) [15:00:19]: Etter fleire år med samarbeid, månadsvis med sonderingar og no tøffe forhandlingar går Venstre inn i ei historisk regjering, og eg ser fram til kva me saman kan levera med bakgrunn i Jeløya-plattformen. Sjølv om Kristeleg Folkeparti i denne perioden har valt å stå utan ei samarbeidsavtale, er eg trygg på at me skal fortsetja eit godt samarbeid, slik me har gjort dei siste fire åra, òg med Kristeleg Folkeparti.

Jeløya-plattformen legg ein plan for kva som skal koma i åra som ligg framfor oss, og for korleis me skal skapa endå betre rammevilkår for næringslivet og eit betre land å bu i for innbyggjarane våre. Me veit at i framtida må me jobba meir, me må jobba smartare, og me må få endå fleire i arbeid. Enkelte grupper står i dag heilt eller delvis utanfor arbeidslivet, og eg er difor glad for at regjeringa har varsla ein inkluderingsdugnad. Me må gjera det endå meir lønsamt å jobba, og me må òg

kutta i inntektsskatten for alle, men særleg for dei med lågare og middels inntekter.

For at me skal få fleire i arbeid, og at dei som jobbar, kan jobba litt meir, vil me i framtida både kunna kutta skattar og framleis ha eit trygt og godt velferdssamfunn som tek vare på dei som fell utanfor. Det må derimot alltid løna seg å jobba, og ein må få betalt for den vesle ekstrainsatsen ein legg ned. Folk flest bør òg i større grad få bestemma over eiga inntekt, og me må gje enkeltmenneske og familiar moglegheit til å forma si eiga framtid. Folk kan ta avgjerder om sin eigen økonomi betre enn stortingspolitikarar og kommunepolitikarar kan.

Skattelettar handlar òg om meir enn berre å la folk få bestemma over si eiga inntekt. Skattelettar er eit gode i seg sjølv, og det sørgjer for å flytta makt frå oss politikarar og byråkratar til dei me er her for å representera, nemleg innbyggjarane. Dei siste fire åra har me kutta skattar og avgifter og gjort store forenklingar for næringsliv og innbyggjarar. Det skal me fortsetja med òg i denne perioden, og Framstegspartiet skal vera ein premissleverandør for kutt i skatt på både inntekt og heim.

Folk skal merka på lommeboka at Framstegspartiet sit i regjering. For Framstegspartiet var ei av dei viktigaste valkampsakene ved dette valet å kutta i eigedomsskatten. Denne jobben starta me på i statsbudsjettet for 2018, der me la fleire avgrensingar på moglegheita kommunane har til både å skriva ut eigedomsskatt det første året, og på kor fort dei kan auka eigedomsskatten på hus og hytte. Me vart òg einige om å fjerna maskinskatten, samtidig som me gav ein god kompensasjon til dei kommunane dette gjaldt.

Allereie no ser me effektane av dette skattekuttet. I førre veke varsla Ringeriks-Kraft at dei skal byggja og drifta Noregs hittil største datasenter. Det blir anslått at det vil gje 150 nye årsverk på Ringerike. Dette viser at med skattekutt kan me trekkja til oss internasjonale aktørar og skapa endå fleire arbeidsplassar. Statkraft har òg varsla at dei er i forhandlingar med fleire selskap, så eg er trygg på at i framtida vil me sjå mange nyetableringar i Noreg som ein direkte konsekvens av at Stortinget fjerna maskinskatten.

Men kampen mot eigedomsskatt er for oss i Framstegspartiet berre så vidt begynt. Eigedomsskatten er grunnleggjande usosial, og han råkar blindt utan omsyn til inntekt, gjeldsbelastning eller familieforhold. Særleg kan skatten vera ei ekstra økonomisk bør for småbarnsfamiliar, uføre, einslege og minstepensjonistar. Ein er ikkje rik sjølv om ein eig sitt eige hus eller si eiga leilegheit. Bustaden til folk skal vera ein heim, ikkje eit skatteobjekt, meiner Framstegspartiet.

I regjeringsplattforma har me varsla at me skal senka makssatsen på eigedomsskatt frå 7 promille til

5 promille. Det betyr at ca. 70 kommunar må senka eigedomsskatten dei krev inn frå innbyggjarane sine. Eg blir litt provosert, men ikkje overraska, når eg registrerer responsen frå raud-grøne politikarar til dette. Dei fortel at då må me kutta i eldreomsorg og skule, og det er då altså før dei har redusert ei einaste krone i administrasjon, konkurranseutsett ei einaste teneste eller begynt å bruka av dei overskota dei har hatt dei siste åra. For min del har eg aldri forstått kvifor ein fyrst skal ta dei svakaste, og eldreomsorg og skule, når ein skal sjå på kommunebudsjetta sine. Men med den kommuneøkonomien stortingsfleirtalet har lagt til grunn dei siste åra, er eg ikkje i tvil om at det er fullt mogleg å levera gode tenester, òg med mindre eigedomsskatteinntekter i norske kommunar.

Eigedomsskatten er usosial. Ingen skal vera i tvil om at Framstegspartiets mål er å fjerna eigedomsskatten fullstendig, og med denne regjeringsplattforma er me godt i gang.

Eirik Sivertsen (A) [15:05:28]: La meg få lov til å starte med å gratulere statsministeren med å ha lyktes med en utvidelse av regjeringen og med å ha fått med seg ytterligere et høyreparti i regjeringen. Hun har ikke kommet helt i mål med sin drøm om en firepartiregjering, men regjeringen teller nå i hvert fall tre fullblods høyrepartier. Det bærer også den politiske plattformen preg av.

Jeg er enig med regjeringen i at kommunene er en av bærebjelkene i folkestyret og velferdssamfunnet. De fleste innbyggerne i Norge bruker de kommunale eller de fylkeskommunale velferdstjenestene hver eneste dag – barn i barnehage og skole, ungdom i videregående opplæring, nybakte foreldre på helsestasjonen og eldre som trenger en sykehjemsplass, har bruk for en fastlege eller har behov for omsorg hjemme. Derfor prioriterer Arbeiderpartiet en styrket kommuneøkonomi og en økt satsing på gode skoler, trygg eldreomsorg og gode helse-tjenester, foran alle de store skattekuttene til dem som har mest fra før.

Denne regjeringen styrer mot en lærerkrise i store deler av landet. Da er det feil oppskrift å avskilte de lærerne vi har. Da kreves det en satsing på å få flere lærere.

Tidligere i dag hørte vi representanten Helleland, som var opptatt av å framheve at Norge er et av verdens beste land å bo i, jeg tror til og med han sa at det var det beste. Nøkkelen til den suksessen er at det er små forskjeller mellom folk, og det har ikke kommet av seg selv. Det er et resultat av en vilje gjennom mange tiår etter andre verdenskrig til å bruke politiske virkemidler for å utjevne urettferdige forskjeller mellom folk.

En likeverdig rett til utdanning er en av de aller viktigste forutsetningene. Det at alle i Norge har muligheten

til en gratis skole, er en politisk prioritering. Vi har i dette landet bygd en felles, offentlig skole, med tilpasset opplæring for den enkelte. Det er utjevning i seg selv.

Barnehageløftet er et annet eksempel – et offentlig tilbud med maksimalpriser som sikrer likeverdige tilbud til alle barn over hele landet, og en god forberedelse til skole og resten av livet.

Det finnes mange flere eksempler på politiske valg og prioriteringer. Det viktige i denne sammenhengen er at det som kjennetegner løsningene, er at det er universelle tilbud. De er innenfor økonomisk rekkevidde for alle, de er likeverdige, uavhengig av hvor man bor i landet, eller hvilke andre forutsetninger man har. Det gir alle en mulighet til å realisere sine ambisjoner og talenter og til å nå sine drømmer og mål – det er ikke bare noe som er de få forunt, som har den største lommeboka. Det er løsninger som er gode ikke bare for den enkelte, det er også gode løsninger for landet, for fellesskapet.

Med politiske virkemidler og bruk av offentlige løsninger har vi bygd stein på stein for å skape det representanten Helleland omtalte som verdens beste samfunn. Vi har brukt kommersielle interesser, marked og offentlige løsninger i skjønn forening som virkemidler, alt etter hva som ga de beste løsningene. Og det er her regjeringen med de tre høyrepartiene skiller lag med Arbeiderpartiet. I erklæringen slår regjeringen fast at de vil sikre like konkurransevilkår mellom offentlig og privat sektor, fordi de vil ha flere private inn på fellesskapets arena. Der andre partier har et pragmatisk forhold til private tilbydere innenfor offentlig sektor, har denne regjeringen tilsynelatende en ideologisk tilnærming til spørsmålet. Markedet og det å legge til rette for kommersielle interesser er ikke lenger et virkemiddel for å bygge et samfunn. Det er blitt et mål i seg selv. Det er om å gjøre å få et marked ut av flest mulige sektorer. Det er om å gjøre å skape muligheter for å tjene mest mulig penger på å yte grunnleggende velferdstjenester som har sikret sosial utjevning mellom folk.

Samtidig som regjeringen gjør det, legger man tydeligvis opp til et løp der man ikke vil forplikte seg til å styrke kommuneøkonomien for å videreutvikle det viktige velferdstilbudet som kommunene yter, og som er grunnlaget for det som er omtalt som verdens beste samfunn i dag. Det finnes ingen slike forpliktelser i plattformen. Det som finnes, er muligheter for å stramme inn kommunenes muligheter til å bruke eiendomsskatt til å videreutvikle lokalsamfunn. Regjeringen fortsetter på mantraet om at strukturelle endringer for å øke produktiviteten er veien å gå, men man avklarer ikke hvilke gevinster det faktisk vil gi.

Landet står overfor flere store utfordringer. Mange av dem berører i sterk grad kommunene. Det er i kommunene folk bor og lever sitt liv. Det er kommunene som er

den viktigste aktøren for å sikre grunnleggende tilbud som skole for alle, helsetjenester og trygg omsorg. Da er ikke svaret politikken til en regjering som betrakter velferdstjenester først og fremst som en potensiell markeds plass. Da trenger vi en satsing på og en styrking av fellesskapsløsninger for alle, en plan for å bygge verdens beste samfunn videre.

Tina Bru (H) [15:10:47]: Klima- og miljøpolitikken som ble laget av det ikke-sosialistiske flertallet i forrige periode, har beredt mye av grunnen for den nye regjeringserklæringen. Vi skal bygge videre på et krafttak for norsk naturvern, en storsatsing på å kutte utslippene i industrien, rekordbevilgninger til Enova, offensive tiltak for å kutte utslipp i transportsektoren og en tydelig internasjonal satsing som blir lagt merke til. Aldri før har en regjeringsplattform vært så ambisiøs på miljøets vegne. Regjeringserklæringen er tydelig på at vi skal oppfylle Norges klimaforpliktelser, samtidig som vi skal omstille norsk økonomi for å skape flere nye arbeidsplasser og sikre nye ben å stå på.

Når vi først har en debatt om den nye regjeringserklæringen, er det interessant å se litt tilbake på tidligere regjeringserklæring. Det har jeg gjort i dag. Å lese Soria Moria II er egentlig en ganske fin påminnelse om at de lange linjene i norsk klimapolitikk ligger fast. Faktisk gjør det meg undrende til mye av kritikken vi er vant til å høre fra opposisjonen om «for lite for sent», når jeg sammenligner Soria Moria II med Jeløya-plattformen og det borgerlige samarbeidet i forrige periode. Det er denne regjeringen og ikke det ikke-sosialistiske flertallet som har gjennomført flere av målene den rød-grønne regjeringen satte seg, men aldri helt kom i mål med. Det gjelder f.eks. målet om å bruke 3 mrd. kr årlig på klima- og skogsatsingen – det er nå en realitet. Det gjelder klimagassbudsjett, sektorvise utslippsbaner og hvilke tiltak som er nødvendige for å nå målene som er nedfelt i klimaloven, og det gjelder f.eks. skjerpning av klimamålene, som nå er mer ambisiøse og ikke minst mer forpliktende enn tidligere. Likevel vil jeg si at denne skrytelisten ikke er det viktigste. Det viktigste er at vi tok det beste fra den rød-grønne regjeringen og så videreførte og gjennomførte det de ikke fikk til.

For det er faktisk slik at i Norge er vi enige om alvorret i klimautfordringene, og på tvers av alle partier er det en vilje til å gjøre noe med det. For meg ble det en understreking av hvor stor enighet det egentlig er om hovedlinjene i norsk klimapolitikk, da Arbeiderpartiets leder i sitt innlegg her i dag ikke nevnte klimapolitikk med ett eneste ord. Jeg kan ikke tolke det på noen annen måte enn at når det kommer til ambisjonene den utvidede og nye, blå-grønne regjeringen har for klima og miljø, så er

det største opposisjonspartiet rett og slett tilfreds med regjeringens politikk.

Mange som har sitt daglige arbeid i olje- og gassnæringen, pustet nok lettet ut da det ble et nytt borgerlig flertall etter valget i fjor. På den rød-grønne siden vil jo både SV og Miljøpartiet De Grønne avvike hele næringen, og Arbeiderpartiet snakket både i valgkampen og etterpå om behovet for å vurdere deler av skatteregimet på norsk sokkel på nytt, som f.eks. leterefusjonsordningen. Jeg er glad for at den nye regjeringsplattformen slår fast at dagens rammevilkår for Norges viktigste næring ligger fast. Vi skal sikre næringen forutsigbarhet, slik at vi fortsatt legger til rette for lønnsom produksjon av olje og gass på norsk sokkel. Samtidig skal vi bidra til at også denne næringen kan være med og redusere klimagassutslipp i Norge. Norsk sokkel skal fortsatt være verdensledende innen alt som har med helse, miljø og sikkerhet å gjøre. Det innebærer strenge krav til utslipp under produksjonen og stadige krav til forbedringer. Vi skal jobbe på lag med næringen, ikke imot den, slik som deler av opposisjonen gjør. Vi vil derfor videreføre satsingen på forskning og utvikling i samspill med næringen, slik at norsk olje- og gassnæring opprettholder konkurransekraft og bidrar til verdiskaping og arbeidsplasser i flere tiår fremover.

Til slutt har jeg lyst til å si at i fire år har Venstre preget klima- og energipolitikken som samarbeidsparti for regjeringen. Det er et tydelig Venstre-stempel på mye av politikken og de brede enighetene fra forrige stortingsperiode. Nå skal de selv være med og forvalte og følge opp dette i regjering. Det mener jeg er helt ubetinget positivt. Personlig vil jeg si at etter fire år med til dels tøffe forhandlinger skal det bli fint nå å sitte på samme side av bordet som Ola Elvestuen når det skal forhandles i Stortinget fremover.

Bård Hoksrud (FrP) [15:15:10]: Det har vært interessant å følge med på debatten så langt. Den er ganske forutsigbar, og det er lite nytt fra opposisjonens side. Det føles nesten litt som en tomgangsopposisjon. Det kunne vært bedre med en debatt om hva de rød-grønne ville gjøre selv, istedenfor at de i stor grad bruker tiden sin på å kritisere regjeringen og den nye plattformen. Jeg vil derfor heller bruke innlegget mitt på å snakke om hva Fremskrittspartiet vil gjøre for de eldre i årene framover.

For oss er det viktig å sikre at alle får trygge, likeverdige og gode helse- og omsorgstjenester i hele landet. Derfor er jeg glad for at Fremskrittspartiet i regjeringsplattformen har fått gjennomslag for at eldre mennesker skal sikres en god og verdig eldreomsorg, en eldreomsorg som skal sikre trygghet for at man skal få tilbud om omsorg når man trenger det, og der man trenger det, ved at

det er nok sykehjemsplasser og omsorgsboliger i alle landets kommuner når behovene oppstår.

Vi vil at ektepar som har levd sammen hele livet, også skal få dele de siste årene selv om den ene eller begge er sterkt hjelpetrengende. Se til Frogn kommune – de har skjønt at dette er viktig. Det er litt verre i flere Arbeiderparti-styrte kommuner som ikke vil gi en samboergaranti, som f.eks. Arbeiderparti-styrte Skien i Telemark.

Fremskrittspartiet har de fire siste årene fått gjennomslag i regjeringen for å gi et høyere tilskudd til kommunene for hver sykehjems- og omsorgsboligplass de bygger ut. Dette tilskuddet var langt høyere enn under den rød-grønne regjeringen. Dette har bidratt til at mange kommuner har hivd seg rundt og satt i gang med planlegging, utbedring og utbygging av flere plasser. Dette er utrolig bra og er en viktig faktor for full sykehjems- og omsorgsboligdekning i fremtiden.

Det er vel gjerne også et paradoks at mens opposisjonens alternative budsjett ønsker å fjerne forsøksordning for statlig finansiering av helse- og omsorgstjenester, får ikke de seks kommunene som deltar, fullrost prosjektet godt nok – i hvert fall de fire som er med i den statlige finansieringen. Det har faktisk fungert så godt at regjeringen legger opp til å utvide ordningen med flere kommuner framover.

I Lillesands-Posten i går kunne man lese om ledere og ansatte i helse- og omsorgstjenesten der, og at deltagelse i SIO har ført til bedre styringsinformasjon og likere behandling. Dette står i grell kontrast til det Jonas Gahr Støre sa i sitt innlegg tidligere i dag om at knapt noen tror på statlig finansiert eldreomsorg. Jo, det er mange som tror på dette prosjektet, er strålende fornøyd og gjerne vil at det fortsetter. Det er tilbakemeldingen fra de kommunene som er med. Det sier meg at vi helt klart er på rett vei. I den nye evalueringsrapporten om prosjektet kommer det bl.a. fram at forsøkskommunene har fått økt kompetanse og utvidet faglig bredde i tildeling av omsorgstjenester. En av sykepleierne sier at hun opplever at ting er mer satt i system, og at det fører til økt kvalitet på tjenestene. Det må vi vel alle være enige om at er bra. Lederen sier at han synes det er utrolig kjekt å slippe å kjenne på det økonomiske presset hele tiden. Tro meg, økonomisk press er noe som jeg tror de aller fleste ledere i helse- og omsorgssektoren kjenner på hver eneste dag, så her er vi på god vei.

Dessverre finnes det i verdens lykkeligste land eldre som opplever vold. Vold og overgrep mot eldre personer i Norge er et alvorlig samfunns- og folkehelseproblem. Ifølge den første nasjonale undersøkelsen om dette temaet er vold og overgrep i den eldre delen av befolkningen fortsatt et usynlig samfunnsproblem. Hvorfor? Voldsutsatte eldre kontakter i liten grad tjenesteapparatet for hjelp, og eldre som har vært utsatt for alvorlig fy-

sisk vold og andre alvorlige overgrep tidligere i livet, er også mer voldsutsatt i eldre år. Noen av dere spør hvorfor vi trenger en eldreminister. For meg er det helt klart. Regjeringen har faktisk tatt disse utfordringene på største alvor gjennom å opprette en eldre- og folkehelseminister – en minister som skal se til at alle våre eldre skal kunne oppleve lykke.

Så er det litt artig å se på alternative budsjetter og registrere at SV har blitt opptatt av eldreomsorg. I alternativt budsjett for 2018 er det altså nevnt én gang, ett sted i hele budsjettet at eldreomsorg er viktig. Det er en oppramsing i det alternative statsbudsjettet til SV.

Vi har også sett på forslagene som ligger til behandling her. Jeg har sett på forslag nr. 3 om «nye finansieringsformer for boliger til eldre kan bidra til å redusere behovet for sykehjemsplasser og andre former for heldøgns omsorg». Det er et interessant forslag, men det kunne vært ålreit å vite litt mer om hva man egentlig legger i dette, for det er litt utydelig hva som egentlig ligger i forslaget.

Anniken Huitfeldt (A) [15:20:24]: Jeg registrerer at forrige taler var opptatt av at man ikke skulle kritisere andre, men bare snakke om egen politikk. Nå er jo dette en debatt om en regjeringserklæring, og da må kanskje regjeringa tåle at opposisjonens rolle også er å kritisere. Taleren klarte heller ikke å la være å kritisere opposisjonspartiene, så man har kanskje en litt skinnhellig holdning til dette.

Det er ikke så stor forskjell på det som står om utenriksfeltet i regjeringsplattformen, og regjeringens politikk de siste fire årene. Det er bred enighet om hovedlinjene i utenriks- og sikkerhetspolitikken – det er bra. Min kritikk handler om at regjeringserklæringen i stor grad beskriver verden og ikke sier så mye om hvordan regjeringa vil forandre den. Før valget fikk vi en gjennomgang av hvordan regjeringa ville prioritere sterkere i utenrikspolitikken, i den såkalte veivalgsmeldinga. Jeg kan ikke se veldig mye prioritering i erklæringen, slik den foreligger.

Jeg er glad for at regjeringa har lyttet til bl.a. oss og har opprettet en egen utviklingsminister. Her er det mange viktige prioriteringer som skal gjøres i årene som kommer, og eksperimentet med en egen EU/EØS-minister fungerte ikke, slik som vi advarte mot, og jeg er glad for at regjeringa har endret på det.

Det mest iøynefallende med regjeringsplattformen er de lave ambisjonene knyttet til NATOs mål om å øke forsvarsbudsjettet til 2 pst. i 2024. Her er plattformen mye svakere enn Høyres og Fremskrittspartiets program. Jeløya-erklæringen sier at NATOs mål skal nås på sikt. Men det går i feil retning. Bakke-Jensen innrømmer at BNP-prosentsen til forsvar er på vei ned.

Sommeren 2016 lofte forsvarsministeren i et skriftlig

svar til Stortinget – på spørsmål fra oss – at uansett BNP-prognose skal BNP-andelen til forsvar øke i 2020. Hun skrev:

«Avhengig av hvilke prognoser og scenarier som legges til grunn, vil forsvarsbudsjettets andel av BNP i 2020 ligge i spennet mellom 1,58 og 1,71 %. Uansett prognose vil BNP-andelen øke.»

Mitt spørsmål er da: Feilinformerte regjeringa Stortinget i forbindelse med framleggelsen av langtidsplanen i juni 2016?

Etter pressekonferansen i Det hvite hus sa den amerikanske presidenten at han trodde at Norge snart ville nå 2 pst. Man kan jo lure på om statsministeren informerte ham om at prosentsen faktisk går ned.

Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre var med på å vedta fordyrende forbedringer i landmaktsplanen, men de ville ikke endre budsjettet for 2018. Arbeiderpartiet la inn 250 mill. kr ekstra til Hæren og Heimevernet allerede i år, mens Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre kuttet i forsvarsbudsjettet i budsjettforliket – både til Hæren og til Heimevernet og i hele forsvarsbudsjettet. Jeg forventer at regjeringa fullfinansierer langtidsplanen og kommer tilbake med mer penger i revidert.

En annen sak hvor det er nødvendig å reagere på vår nærmeste alliertes politikk, er Trump-administrasjonens beslutning om å nekte støtte til utviklingsrettede helseorganisasjoner som informerer om abort som en del av sitt helsetilbud. Denne administrasjonens grep er mye mer dramatisk enn liknende tiltak fra Bushs presidentperiode. Den gangen gjaldt støttenekten kun midler til familieplanlegging. Nå sperres organisasjoner ute fra amerikansk helsebistand med en pengepott som er 15 ganger større enn det som var tilfellet under Bush-administrasjonen. Her mener jeg at regjeringa i Norge har reagert for sent og altfor svakt – for sent fordi fire av våre tradisjonelt likesinnede land, Nederland, Belgia, Danmark og Sverige, sammen tok initiativ til en giverekonferanse under mottoet «She Decides», «hun bestemmer». Her kunne og burde Norge vært på ballen tidligere og vært medarrangør. De arrangørlandene som ble listet opp, og som sluttet seg til initiativet, var Canada, Kapp Verde, Estland, Finland og Luxembourg. Norge kom for sent på banen.

Derfor vil vi i løpet av de neste årene følge opp og presse på for mer penger til prevensjon og abort. Det er altfor svakt, det som regjeringa har gjort på dette området: først kutte midlene til FN's befolkningsfond og så få det tilbake til 2013-nivå. Nå må vi øke støtten på disse områdene for å demme opp for kuttene som Trump-administrasjonen gjør.

Helge Orten (H) [15:25:18]: Et viktig element i et bærekraftig velferdssamfunn er en god, trygg og velfunge-

rende infrastruktur. Moderne og effektive veier, jernbane, flyplasser, havner og skipsfart sammen med et godt bredbånds- og mobilnett betyr økt konkurransekraft og produktivitet for næringslivet. Det gir grunnlag for vekst og verdiskaping i hele landet. Høyre–Fremskrittsparti-regjeringa, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, har prioritert samferdsel høyt i fem statsbudsjett og i en svært ambisiøs Nasjonal transportplan for perioden 2018–2029. Samferdselsbudsjettet for 2018 er mer enn 60 pst. høyere enn i 2013. Det er et historisk løft som blir videreført i denne regjeringserklæringen.

Nasjonal transportplan er Stortingets overordnede strategidokument for samferdselssektoren og legger føringer for satsinger og prioriteringer på samferdselsområdet de neste tolv årene. Regjeringa har selvfølgelig en klar ambisjon om å følge opp Nasjonal transportplan og sørge for en fortsatt stor satsing på vedlikehold og fornying, gjennomføre de planlagte investeringsprosjektene, legge til rette for bruk av ny teknologi og ikke minst omstilling til en lav- og nullutslippstransportsektor.

En viktig forutsetning for å gjennomføre Nasjonal transportplan er streng kostnadskontroll. I altfor mange år har prosjekter blitt dyrere enn forutsatt og gjennomføringsevnen svekket – det kan ikke fortsette. Derfor gjennomfører vi nå mange viktige reformer som vil gi økt kostnadseffektivitet og et bedre tilbud til de reisende. Nye Veier AS viser allerede at de kan bygge sin portefølje nærmere 20 pst. rimeligere og betydelig raskere enn først anslått. Denne reformen har opposisjonen vært imot.

Nye Veier har vist at det er mulig å tenke annerledes. Ved å skape mer forutsigbarhet, invitere entreprenørene inn i prosjektene på et tidlig stadium i planprosessen, detaljplanlegge mindre og utfordre etablerte standarder har vi fått økt innovasjon og nytenkning i norsk veibygging. At vi nå har to viktige fagmiljø som bygger vei, gir en positiv konkurranse. Nye Veier og Statens vegvesen utfordrer hverandre, samtidig som de utfyller hverandre. Da får vi mer vei for pengene, og flere prosjekter kan realiseres tidligere.

Jernbanereformen er i oppstartsfasen. Organisasjonsstrukturen er lagt, og ansvaret er tydeliggjort innenfor nye rammer. Bane NOR vil ha et tydelig utbyggings- og vedlikeholdsansvar, mens Jernbanedirektoratet vil ha ansvar for å kjøpe togtenester. De første strekningene er allerede lagt ut på anbud, der målet er å skape et bedre tilbud til de reisende, både når det gjelder kvalitet og frekvens. Opposisjonen er imot, men et fortsatt borgerlig flertall sørger for at jernbanereformen blir rullet ut i hele landet i løpet av de neste fire årene.

Samferdselsdebattene blir ofte preget av de enkelte vei- og banestrekningene. Utvidelse av flyplassen vår eller havnen vår eller manglende vedlikehold er viktig,

men de kommende årene vil nok ny teknologi i stadig større grad prege samferdselsdebatten. Digitalisering av samfunnet gjør at det nå åpner seg helt nye muligheter. Rimelig sensorteknologi, økt datakraft og nettilgang stort sett overalt gjør at det åpner seg helt nye muligheter. Hvem hadde for noen år siden trodd at autonome kjøretøy og skip ville bli en del av hverdagen vår? Nå er det like om hjørnet. Flere ønsker å prøve ut selvkjørende konsept, og «Yara Birkeland» er under utvikling som det første autonome lasteskipet.

Elektrifisering av transportsektoren går i et stort tempo, godt hjulpet av avgiftslettelse og andre fordeler samt gode tilskuddsordninger gjennom Enova. Vi ser at elbilrevolusjonen har satt en ny standard for utslipp fra biler. Samtidig er elektriske løsninger på full fart inn i maritim sektor. Innen 2020/2021 vil kanskje så mange som 60 ferger være lav- og nullutslippsferger ved bruk av batterielektriske løsninger. I tillegg er det etablert en utviklingskontrakt for hydrogenferger, som kan gi spennende muligheter i hele maritim sektor og skape nye arbeidsplasser.

Vi har bare sett begynnelsen på denne utviklingen. Regjeringa har en ambisiøs politikk for omstilling av transportsektoren til lav- og nullutslipp. Det får vi ikke til ved å begrense folks mobilitet og næringslivets vekstevne, men ved å sørge for at alle transportformer omstilles til lav- og nullutslippsløsninger. Da får vi en bærekraftig transportsektor.

Vår evne til å håndtere framtidens transportutfordringer handler i stor grad om ny teknologi. Vi er på vei inn i en ny epoke, der ny teknologi vil skape et bedre tilbud for de reisende og bidra til mer miljøvennlig transport. Regjeringserklæringen tar oss et langt steg i retning av en mer moderne transportsektor med lave klimagassutslipp.

Geir Pollestad (Sp) [15:30:15]: Senterpartiet jobbar for ein føreseieleg næringspolitikk, ein aktiv næringspolitikk og ein næringspolitikk for å tryggja og utvikla norske arbeidsplassar. Regjeringa snakkar både titt og ofte om å vera føreseieleg, men det hjelper lite når ein lagar statsbudsjett etter innfallsmetoden. Seinast i haust vart næringsmiddelindustrien påført ei avgiftsrekning på 2 mrd. kr.

Reiselivsnæringa vår har fått ei kraftig skjerping av momsen. Og viss ein ser på formuleringane i regjeringplattforma, er det mykje som kan tyda på at reiselivsnæringa vil få nye avgiftsskjerpingar i åra som kjem. Det er ei feil utvikling. Det er ikkje å byggja opp under viktige næringar; det er å byggja ned viktige næringar og ikkje leggja til rette for norske arbeidsplassar.

Me har lagt bak oss fire år der kvar ting som har gått dårleg, har vorte forklart med oljeprisfallet. No har ting

snudd, og i diskusjonen er det den geniale politikken til regjeringa som forklarar kvar auke. Det er altså ikkje regjeringa sin feil at oljeprisen fall, det er eg einig i, men det vert noko fordummande når ein tek til inntekt at det er regjeringa sin politikk aleine som sikrar veksten.

Næringskomiteen var i førre veke i Sverige og Finland. Dei landa kunne òg fortelja om vekst og positiv utvikling, som jo kjem av ei positiv utvikling i den internasjonale økonomien. Eg trur ikkje eingong denne regjeringa vil våga å ta æra for ei positiv utvikling i Sverige og Finland, og det er sannsynleg at utviklinga me ser i Noreg, kjem av same forhold som der.

Øg i jordbrukspolitikken opplever me ei litt rar haldning frå denne nye regjeringa. Det står i regjeringsplattforma at ein skal leggja til grunn den landbrukspolitikken som dei såkalla ikkje-sosialistiske partia står bak. Her gjer altså regjeringa ei prioritering av kva fleirtal i Stortinget dei ønskjer å halda seg til, og kva fleirtal dei ikkje ønskjer å halda seg til. Eg har utfordra landbruksministeren på dette to gonger, og han greier ikkje anna enn å seia at det er den felles politikken til dei fire partia som skal leggjast til grunn. Men realiteten er at det meste av den landbrukspolitikken som Stortinget har vedteke, er eit resultat av eit anna fleirtal, eit fleirtal som Høgre, Framstegspartiet og delvis òg Venstre ikkje er ein del av. Eg meiner det er ganske openbert at regjeringa òg må ta omsyn til den biten av politikken.

Det kjem til å verta tøffe tak i landbrukspolitikken, og ein del av landbruket som har fått opplevd regjeringa si uvisse til fulle, er pelsdyrnæringa. Det at me innfører eit næringsforbod mot å produsera ei vare i Noreg som er fullt lovleg å omsetja, som òg skal vera lovleg å omsetja, som kan ha vorte produsert kvar som helst i verda og på kva måte som helst – det må berre ikkje ha skjedd i Noreg – er ein næringspolitikk som står til stryk. Høgre og Framstegspartiet skuldar på Venstre i denne saka – tru det. Det var ein statsråd frå Framstegspartiet som først gav statsstøtte til den ekstreme dyrevernorganisasjonen NOAH. Det var Framstegsparti–Høgre-regjeringa som kutta distriktstilskotet til pelsdyrnæringa. Det er ein noverande statsminister frå Høgre som før valet i 2013 uttalte til NRK at «pels er best på dyr». Eg har ein sterk følelse av at når Høgres og Framstegspartiets representantar i distrikta feller tårer over dette nederlaget, då snakkar me verkeleg om krokodilletårer.

Fiskeripolitikken vil òg verta viktig i denne perioden, og der er mitt råd til regjeringa: Lytt til Stortinget! Me kan ikkje utsetja ei næring som er så stor og viktig, for den måten å driva politikk på som me såg i førre periode, der regjeringa måtte trekkja ei stortingsmelding om eit sentralt område innan fiskeripolitikken fordi dei ikkje hadde gjort forarbeidet. Eg klarer ikkje hugsa sist ei stortingsmelding vart trekt utanom i forbindelse med

eit val, og det er sannsynlegvis fordi eg ikkje var fødd då det skjedde.

Mitt råd til statsministeren er å sørgja for at næringsstatsrådana lyttar til Stortinget, for det Noreg treng, er brei einigheit, og det skjer ikkje når ein driv med bulldosarpolitikk; det skjer når ein er villig til å lytta meir enn å snakka.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Nina Sandberg (A) [15:35:30]: Skolen og barnehagen skal gi alle en sjanse til å lykkes. I dag morges sendte foreldre over hele landet det mest verdifulle de har, barna sine, dit. Samtidig gikk titusenvis av lærere, helsesøstre og miljøarbeidere på jobb for å bruke engasjementet og faget sitt for barna våre.

For oss i Arbeiderpartiet har utdanningspolitikk alltid vært viktig, fordi det handler om å gi folk muligheter til å skape seg et godt liv. Utdanning er avgjørende for å få flere i arbeid og for å møte digitaliseringen og andre store endringer. Utdanning er svaret på de virkelig alvorlige problemstillingene i vår tid, som klimakrisen, økende forskjeller og velferdsstatens framtid.

Arbeiderpartiet vil ha en skole som ser hele eleven, en trygg skole der alle opplever mestring og fellesskap, for det er sånn vi lærer best. Vi vil ha en skole som gir tid til læring, og som gir tillit til læreren og de andre som jobber der.

Etter fire år med Høyre og Fremskrittspartiet i regjering står utfordringene i skolen i kø. Likevel viser den utvidede regjeringen liten vilje til fornyelse av skolepolitikken og tar ikke tak i viktige problemer. I erklæringen ser jeg ingen nye løsninger for en mer praktisk skole, for økt innsats mot mobbing eller mot frafall. I dag utsettes rundt 50 000 elever for mobbing. Hver fjerde elev gjennomfører ikke videregående opplæring. Vi har stor mangel på fagarbeidere og andre med mer praktisk opplæring. Altfor mange barn og unge blir syke av stress og press i skolen.

Så vet vi at tidlig innsats starter i barnehagen, og at det viktigste for å bedre kvaliteten er flere kvalifiserte voksne. Der regjeringen foreslår en minimal vekst i andelen barnehagelærere, vil Arbeiderpartiet at minst halvparten av de barnehageansatte skal være pedagoger. Vi foreslår 3 000 flere lærere i skolen, en mer intensiv læring tidlig gjennom en lese-, skrive- og regnegaranti og en mer praktisk skole. Vi foreslår langt sterkere innsats mot mobbing og trakassering. Vi vil ha et sunt skolemåltid og fysisk aktivitet i skolen, fordi helse, næring og læring henger sammen. Og vi foreslår en yrkesfagmilliard for bedre utstyr og mer praksis tidlig.

Erklæringen gir dessverre fortsatt inntrykk av en litt tafatt regjering som ikke leder an i skolepolitikken. De

siste årene har stadig flere av initiativene blitt tatt av opposisjonen i Stortinget. Regjeringspartiene har vært imot eller uinteressert, men har måttet følge etter i sak etter sak: lærernorm, digital strategi, tidlig innsats, kompetansereform, heldekkende ansiktsplagg. Eksempelene er mange.

Den nye regjeringen bruker ikke muligheten til å ruste Kunnskaps-Norge for fremtiden. Den kanskje største saken det siste halvåret – lærernormen – ble vedtatt mot Høyres og Fremskrittspartiets vilje. I erklæringen er den – oppsiktsvekkende nok – ikke engang nevnt. Signalet til landets lærere er jo da at dragkampen fortsetter. Regjeringen styrer med åpne øyne mot økt lærermangel.

Som tidligere ordfører blir jeg bekymret når regjeringserklæringen overser behovet for lærere, ikke omtaler lærernormvedtaket og mangler konkrete tiltak for å rekruttere flere lærere til skole og barnehage. Høyre hadde ikke midler til en eneste ny lærer i sine budsjettforslag. Arbeiderpartiet hadde 3 000 flere. Budsjettforlikets 200 mill. kr til økt lærertetthet er langt fra nok. Mange kommuner kommer til å få en stor ekstraregning hvis lærernormen ikke fullfinansieres. Vi vet allerede at mange kommuner strever med å oppfylle bemanningsnormen i barnehagene, fordi det ikke følger ekstra midler med fra regjeringen. Mange har allerede en hardt presset kommuneøkonomi. Derfor foreslo vi i Arbeiderpartiet langt mer til kommunesektoren i vårt budsjett, fordi vi prioriterer barn, barnehage og skole høyt.

Vi er for flere lærere og en norm for lærertetthet. Hvis Kristelig Folkeparti hadde forhandlet om lærernorm med oss, kunne vi brukt tiden på å bli enige om hvordan vi best lykkes med normen, istedenfor å strides om hvorvidt den skulle innføres, som nå har skjedd. Vi i Arbeiderpartiet håper at plattformen ikke er et forvarsel om at Høyres opprinnelige motstand mot lærernormen vinner fram.

Sveinung Stensland (H) [15:40:15]: Høyre ønsker seg et bredt borgerlig samarbeid, og jeg er veldig fornøyd med at vi nå har en utvidet regjering med borgerlig plattform. Vi fikk til mye på helseområdet i forrige periode og er godt rustet til å fortsette arbeidet. Det er bred tilslutning til hovedlinjene i norsk helsepolitikk, og det er nå opp til oss i Stortinget å forvalte dette videre.

Snart kan vi markere Erna Solberg som Høyres lengstsittende statsminister noensinne, men Bent Høie er for lengst den helseministeren i norsk historie som har sittet lengst. Det viser at vår helsepolitikk har bred forankring, og at det leveres god politikk hver eneste dag. Store oljeinntekter, lav arbeidsledighet og høy yrkesdeltakelse gjør at vi kan tilby helsetjenester i verdensklasse. Skal vi bevare vår felles helsetjeneste, må vi være villige til å gjøre endringer for å tilpasse den til en

ny tid med nye utfordringer. Det er vår plikt å sikre velferdsstatens bærekraft.

Dette handler ikke bare om penger. Det handler først og fremst om gode hoder og gode hender. Det handler om å jobbe på nye måter, bl.a. gjennom å ta i bruk ny medisinsk kunnskap, bruke teknologi, samhandle bedre og mobilisere pasientenes egne ressurser.

I dag debatterer vi en ny regjeringserklæring. Det passer bra, for regjeringen har allerede oppfylt mye av Sundvolden-erklæringens helsekapitler. Den nye erklæringen er ikke mindre ambisiøs og vil ta landets helsetjenester videre for å møte morgendagens utfordringer.

Helsetjenestene i Norge skal fortsatt ta utgangspunkt i pasienten. «Pasientens helsetjeneste» er etablert som begrep, mye takket være en aktiv helsepolitikk. Vi skal skape pasientens helsetjeneste, og hver enkelt pasient skal oppleve respekt og åpenhet i møte med helsetjenesten. Det skal være slik at ingen beslutning om deg skal tas uten deg.

Pasientene skal også slippe unødvendig ventetid, og helsekøene skal reduseres videre. Det siste året har alle ansatte i helsetjenesten jobbet hardt for å nå dette målet, og det har ført til at det for første gang ligger an til at gjennomsnittlig ventetid på helsehjelp blir under 60 dager. Innen 2021 skal den under 50 dager.

Samtidig må tilbudene forbedres gjennom nye og bedre måter å jobbe på. Vi må styrke kompetansen og gi brukerne større valgfrihet. Derfor belyser regjeringsplattformen viktigheten av å samarbeide med ulike aktører, som bidrar til innovasjon, mangfold, kvalitet og valgfrihet i tjenestetilbudet.

Kvaliteten på tjenestene må alltid være viktigere enn hvor de som leverer dem, er ansatt. Samtidig er det viktig å understreke at det er et offentlig ansvar å sikre gode helse- og omsorgstjenester til alle.

Tilbudet til de mest utsatte, særlig innen rus og psykiatri samt syke eldre, må fortsatt styrkes. Mennesker som har levd et langt liv, og som nå har behov for hjelp, skal også ha et liv med mening og verdighet. Regjeringen vil sikre en god og verdig omsorg tilpasset individuelle behov. Velferdsteknologi må i større grad tas i bruk for å øke kvaliteten på tjenestene. Tilbudet må bygges videre ut for å gi alle som trenger det, et tilbud med kvalitet og aktivitet.

Eldrereformen «Leve hele livet» må derfor gjennomføres, for vi lever lenger. Og i år er vi tilbake blant de ti landene på topp i verden i forventet levealder.

Helse- og omsorgstjenestene i kommunene må moderniseres og styrkes. Det må jobbes for et helhetlig og sammenhengende tilbud tilpasset den enkeltes behov. Andelen eldre i befolkningen er økende, og stadig flere har kroniske sykdommer og sammensatte omsorgsbehov. Dette øker presset på primærhelsetjenesten. Regje-

ringen vil sikre alle tilgang til en kompetent og godt organisert primærhelsetjeneste uansett hvor en bor i landet.

En annen ting som er verdt å nevne, er at dette er den første regjeringserklæringen i Norge som har en egen del satt av til de pårørendes rolle. For pårørende er en ressurs, og regjeringen skal i løpet av perioden legge frem en egen pårørendestrategi. Det er behov for å tydeliggjøre kommunenes ansvar for å sikre bruker- og pårørendemedvirkning. Denne regjeringen vil at pårørende skal tas mer på alvor i alle deler av behandlingsskjeden. Det er ikke bærekraftig at mange pårørende får en belastning som går ut over helse, karriere og livskvalitet. Mange blir sykmeldt i lengre eller kortere perioder på grunn av belastningen det er å være pårørende.

Skal vi fortsatt ha et helsesystem i verdensklasse, må vi prioritere hardere i årene som kommer. Vi kan ikke si ja til alle og møte ethvert utspill med lovnad om flere penger eller nye ordninger. I forrige periode fikk prioriteringsmeldingen bred tilslutning her i salen. Vi er enige om prinsippene for prioritering i helsetjenesten. Den enigheten må vi ta med videre, og jeg ser derfor frem til et konstruktivt samarbeid i Stortinget for å sikre en bærekraftig velferdsstat.

Solveig Horne (FrP) [15:45:08]: Først av alt har jeg lyst til å si at jeg er glad for å være tilbake på Stortinget, og jeg gleder meg til å arbeide for et tryggere samfunn fra dette ståstedet.

Justispolitikk som setter ofrenes behov i sentrum, har alltid vært viktig for Fremskrittspartiet. Jeg er glad for at Fremskrittspartiet i regjering har styrket rettighetene til kriminalitetsofrene spesielt. Vi har fjernet foreldelsesfristen i straffesaker for drap og grove overgrep, økt strafferammen for vold i nære relasjoner fra 6 til 15 år, fått på plass en nasjonal offeromsorg med støttekontor for kriminalitetsofre i hvert eneste politidistrikt og mer enn doblet bevilgningene til barnehusene. Stine Sofies Stiftelse er inne på statsbudsjettet, noe som allerede har hjulpet over 500 overgrepsutsatte barn, og vi har sørget for midler og prioriteringer når det gjelder overgrep mot barn på nett, jf. «Dark Room»-saken.

Dette har vært viktige saker for Fremskrittspartiet i opposisjon, og nå har vi sittet i regjering i fire år og fått gjennomført dette. Men vi er ikke ferdige. Dette arbeidet er så viktig at jeg er glad for at regjeringserklæringen nå er så klar på at dette området også skal styrkes framover.

At en av ti blir voldtatt, men ikke melder fra eller oppsøker hjelp, er bekymringsfullt. Derfor er det viktig at vi styrker innsatsen mot voldtekt og hever politiets kompetanse på dette området. Det å få opprettet offeromsorgskontor over hele landet, som jeg sa, har vært en viktig oppgave for Fremskrittspartiet, og det er nå på

plass. Når vi vet at disse offeromsorgskontorene skal kunne følge saken helt fra en anmelder en sak, og til en har dom i en sak, håper jeg at dette skal være med og bidra til at flere ofre skal kunne ta det steget og søke hjelp, melde fra og få hjelp hele veien.

Det å endre straffeloven slik at forvaringsdømte ikke kan slippe ut tidligere enn de hadde hvis de hadde fått ordinær fengselsstraff, er også viktig, og det å utrede et kriminalitetsofferfond etter svensk modell, der det er lovbrysterne som må betale en bot inn til et fond, og at disse midlene skal gå direkte til tiltak som kan hjelpe kriminalitetsofre, er noe av det Fremskrittspartiet har snakket om i mange år. Nå er det kommet inn i denne plattformen og er noe som vi skal jobbe med.

I den senere tid har vi sett flere saker der kvinner og barn lever på kode 6. Jeg har fått møte noen av disse og hørt historiene deres – også at det ikke er bare denne ene som sitter på kode 6, som må rømme fra en overgriper, men hele familien, spesielt alle de barna som lever i de familiene som blir angrepet. Jeg er glad for at vi nå får på plass og jobber mer for omvendt voldsalarm, for det er viktig at vi ser de kvinnene og de barna som er i denne situasjonen, og at det er de som skal ivaretas, ikke den som har utført handlingen.

Hvis en skal klare å få til alt dette, trenger vi et styrket politi. Disse fire årene har det blitt opprettet over 300 nye politistillinger årlig, og totalt har Solberg-regjeringen sørget for ca. 1 300 flere politifolk enn det var i 2013. I tillegg er det opprettet om lag 100 nye stillinger i påtalemyndighetene, og det er altså nå flere politifolk enn det var i 2013. Det er viktig. Vi skal jobbe videre med politireformen, vi skal fortsette å øke antallet politifolk for å nå det målet som er satt, og vi skal styrke politiets kapasitet og kompetanse med hensyn til å bekjempe viktig datakriminalitet for også å øke politiets tilstedeværelse på nett.

Men alt henger sammen med alt. Vi er nødt til også å styrke domstolene. Det er ikke nok at politiet klarer å ta dem som gjør en kriminell handling. Domstolene må dømme, og det må være soningsplasser når en har fått en dom. Jeg har stusset lenge over debatten om soningsplasser i Nederland. For noen partier virker det som om det viktigste er hvor man soner, og ikke at man soner. Jeg er veldig glad for at vi har klart å få redusert soningskøen ved å ta i bruk plassene i Nederland, men jeg er også glad for at vi nå bygger opp kapasitet her i Norge og skal avvikle de soningsplassene. Det viktigste må være at de som har begått en kriminell handling, skal sone straffen sin.

Ingvild Kjerkol (A) [15:50:19]: Arbeiderpartiets mål er et samfunn som fremmer god helse og livskvalitet for alle, og som forebygger sykdom. Det handler om hvem vi er, og hvem vi vil være som fellesskap og som enkelt-

mennesker. Vi vil ha én helsetjeneste, hvor det fremste av medisinsk ekspertise er tilgjengelig for alle.

I denne stortingsperioden skal Arbeiderpartiet fortsette å jobbe for vår felles helsetjeneste. Vi kommer til å jobbe for at barn, unge, forebygging og folkehelse får like mye oppmerksomhet som sykehus, ventetider og behandling av ulike sykdommer. Og vi kommer til å jobbe for en eldrepolitikk som gjør eldre mennesker til sjef i eget liv, og som gir helsehjelp og omsorgstjenester godt tilpasset den enkeltes behov. Eldrepolitikken må bygge på at eldre er en mangfoldig ressurs, og vi må vri oppmerksomheten i eldrepolitikken fra bare å handle om sykehjem til å handle om ulike botilbud for eldre som trenger helsetjenestene våre.

Så må vi dreie fokuset fra sykdom til mestring og livskvalitet. Alle skal føle trygghet for at en blir tatt godt vare på når en opplever at livet blir vanskeligere fordi man blir gammel, og når sykdommen rammer. Og vi i Arbeiderpartiet venter ikke på regjeringen når vi skal sikre en trygg og god alderdom for våre eldre, verken vi som er politikere her på Stortinget, eller Arbeiderparti-politikere rundt om i kommunene.

I går viste stortingsflertallet en annen retning enn Solberg-regjeringen, nemlig framover. Arbeiderpartiet, Senterpartiet, SV og Kristelig Folkeparti likestiller investeringstilskudd for sykehjem og omsorgsboliger med oppgradering og modernisering av gamle bygg. Mange kommuner trenger denne fleksibiliteten – for å gjøre dobbeltrom om til enkeltrom, sette inn flere bad osv. Og i dag fremmet de samme partiene også forslag om flere og nye boformer for framtidens omsorgsbehov.

Arbeiderpartiet og en samlet opposisjon står også bak det flertallet som nå øker statens bidrag når det gjelder å etablere gode dagaktivitetstilbud. 50 pst. av kostnadene skal nå staten ta, og vi trenger å bygge ut dette tilbudet for det store behovet vi vet er der. For pårørende, og for den enkelte som opplever at deler av livet glipper gjennom begynnende demens, er et dagaktivitetstilbud rett og slett gull og kan utgjøre hele forskjellen mellom en grei og en vanskelig livssituasjon.

Det er et flertall fra Stortingets opposisjon som har satt seg i førersetet for en av de største utfordringene våre framover, nemlig å omstille oss til en endret demografi med flere eldre, å utvikle og forbedre helsetjenesten, å forebygge sykdom og å sikre god helse og livskvalitet for våre eldre.

Høyre og Fremskrittspartiet er ikke enige om eldrepolitikken. Fremskrittspartiet vil ha statlig styring av omsorgen. Det vil ikke Høyre. Og som et plaster på såret har Fremskrittspartiet fått et forsøk i seks kommuner, som sluker ressurser. Dette er et forsøk med seks kommuner – men vi har nesten 400 kommuner! Hva er det? Høyre vil heller ikke gi tilskudd til annet enn nye syke-

hjemsplasser. De vil ikke modernisere eller erstatte helt utdaterte plasser eller sikre at dobbeltrom blir gjort om til enkeltrom. Dette er jo også på tvers av Fremskrittspartiets program.

Det er godt dokumentert at forebygging – og spesielt de brede tiltakene som når alle – er det som gir best helse, mest penger igjen og størst velferdsgevinst. Vi fra Arbeiderpartiets side er klare til å skaffe flertall for en framtidensrettet helsepolitikk som forebygger, gir muligheter og ikke bare reparerer, en eldreomsorg som er tilpasset den enkeltes behov, en eldrepolitikk som treffer en vital, voksende gruppe av aktive eldre mennesker, og ikke minst en økonomi for sykehusene våre som gjør dem i stand til å ta i bruk nye, gode og skånsomme behandlingsmetoder.

Statsråd Anniken Hauglie [15:55:09]: Et rettferdig og bærekraftig velferdssamfunn er avgjørende for å sikre alle muligheten til å leve et fritt, trygt og selvstendig liv. Ingenting betyr mer for folks mulighet til nettopp å leve et fritt, trygt og selvstendig liv enn å være selvforsørget og leve av egen inntekt.

Nå er det lysere tider i norsk økonomi og i arbeidsmarkedet. Det er vi glade for, men vi skal huske på at det alene ikke er nok for at de som strever – det være seg ungdom med lav kompetanse, innvandrere eller mennesker med nedsatt arbeidsevne – raskere kommer i jobb.

Inkludering av utsatte grupper er viktigere enn noen gang før. Spesielt unge mennesker som strever med å få fotfeste i arbeidslivet, bekymrer meg. De bør ha et helt og langt yrkesaktivt liv foran seg. Unge skal motiveres til utdanning og jobb, ikke til en trygdetilværelse. Vi må sørge for at de som står på utsiden av arbeidslivet på grunn av manglende kompetanse, har de nødvendige kvalifikasjonene som kreves for å komme inn. Samtidig må vi sørge for at de som er i arbeidslivet, skal få et godt tilbud om kompetanseutvikling gjennom hele yrkeslivet. Derfor vil regjeringen igangsette en kompetansereform.

Et bærekraftig velferdssamfunn handler ikke bare om økonomi. Et bærekraftig velferdssamfunn handler også om den sosiale bærekraften – å inkludere alle i samfunnet. Dette er en stor og krevende oppgave. Tilliten til politiske institusjoner kan utfordres hvis mange mennesker føler seg utenfor og lite verdsatt. Et bærekraftig velferdssamfunn må være et prosjekt for hele samfunnet. Regjeringen inviterer derfor til en inkluderingsdugnad for å få flere mennesker inn i arbeidslivet. Det offentlige kan ikke og klarer ikke å løse inkluderingsjobben alene. Arbeidsgivere har en særlig viktig rolle. Regjeringen vil derfor sørge for at det blir enklere for arbeidsgivere å inkludere folk i arbeidslivet.

For tre uker siden oppnevnte regjeringen en ekspertgruppe som skal komme med analyser og utrede tiltak for å øke sysselsettingen. Regjeringen vil også styrke innsatsen for å redusere sykefraværet. IA-avtalen har ikke innfridd våre forventninger på alle områder eller i alle sektorer. Regjeringen vil derfor gjennomgå mål og virkemidler i avtalen sammen med partene i den tiden som gjenstår av dagens avtaleperiode.

Verdien av arbeid er velferd. Arbeidslivskriminelle raner samfunnet og fellesskapet for milliarder hvert år. Arbeidslivskriminaliteten svekker velferdssamfunnets bærekraft, undergraver arbeidslivet som inkluderingsarena og truer seriøse bedrifters konkurransekraft. Regjeringen bruker store ressurser på å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Det er det samlede engasjementet til kontrollmyndighetene og partene i arbeidslivet som kan få satt kriminelle ut av spill gjennom forebygging, holdningsendring og avdekking. Regjeringen vil vurdere økte strafferammer for arbeidslivskriminalitet, og det arbeidet er vi allerede i gang med.

Trygge jobber handler også om hvordan vi har det på jobb. Det er alvorlig at et stort antall opplever trakassering, også seksuell trakassering, og særlig stort er dette problemet innenfor helse- og omsorgssektoren og innenfor utelivsbransjen. Alle former for trakassering og diskriminering er uakseptabelt. Regjeringens mål er et trygt og godt organisert arbeidsliv, der de fleste har faste, hele stillinger og opplever en god balanse mellom arbeid og fritid.

Norge har gode muligheter. Å ruste oss for et bærekraftig velferdssamfunn inn i framtiden er ikke kostnadsfritt. Her må alle bidra.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Eigil Knutsen (A) [15:59:38]: Jeg vil begynne med å gratulere statsråden med fornyet tillit som arbeids- og sosialminister og ja, meg selv som nytt medlem av arbeids- og sosialkomiteen. For vårt arbeidsområde er det viktigste for å skape det bærekraftige velferdssamfunnet vi alle ønsker. Det er gjennom flere i arbeid og færre på trygd at vi oppnår et godt samfunn, både for den enkelte som får benyttet sine muligheter, og for samfunnet, som er avhengig av at flest mulig er i arbeid.

Jeg bet meg merke i at Høyres parlamentariske leder i et replikkordskifte ved møtets start hevdet at mitt parti er imot det som gjør velferdssamfunnet bærekraftig. Det er en historiefortelling på linje med ren fantasi. Ta bare pensjonsreformen: Allerede i år sparer vi 30 mrd. kr over statsbudsjettet. Hovedårsaken er at flere eldre står lenger i arbeid. Siden Høyre angriper Arbeiderpartiet på dette, er jeg veldig spent på å høre statsrådets planer for reformer som i de neste ti årene kan ha i nærheten av

samme effekt for arbeidsmarkedet som pensjonsreformen har.

Statsråd Anniken Hauglie [16:00:39]: Takk for hyggelig hilsen, og jeg vil gjerne replisere tilbake: Gratulerer med sete i en viktig komité. Jeg ser fram til et godt samarbeid.

Ja, vi planlegger flere reformer. Det kanskje mest umiddelbare nå er å få fullført den pensjonsreformen som ikke ble ferdigstilt under Stoltenberg II-regjeringen. Vi sitter nå og forhandler med partene, og jeg håper vi kommer i mål, slik at pensjonsreformen også vil gjelde for ansatte i offentlig sektor. Men det må vi komme tilbake til når vi forhåpentligvis har et sluttresultat der.

Vi har sagt veldig tydelig i regjeringsplattformen at vi nå ønsker en inkluderingsdugnad for å sørge for at enda flere av dem som står på utsiden av arbeidslivet, kommer på innsiden. Vi ønsker et stort integreringsløft fordi vi ser at altfor mange av dem som har kommet til Norge som flyktninger, ikke er integrert i det norske samfunnet. For få er bl.a. i jobb, og dette er noe vi skal vi jobbe enda mer med, og særlig på mitt område. Og så er det reformer innenfor de andre sektorene som andre statsråder kan gjøre rede for. Men de jeg nevnte, er blant de viktigste innenfor sosialsektoren.

Eigil Knutsen (A) [16:01:45]: Ja, jeg hørte løft og dugnad og fine ord, men få konkrete reformer og planer for å styrke sysselsettingen og redusere forskjellene. Tvert imot, i regjeringsplattformen står det svart på hvitt at det også i de kommende fire årene skal være dyrere å være organisert arbeidstaker. Fallende organisasjonsgrad er en langvarig trend som dagens regjering åpenbart ikke bærer hele ansvaret for, men det betyr likevel ikke at det er en god idé gjennom politiske vedtak å forsterke trenden med et uorganisert arbeidsliv. Dagens regjering skriver til og med i sin plattform at de anerkjenner det å være uorganisert.

Regjeringen har mange fine ord og formuleringer om et trygt arbeidsliv og økt sysselsetting. Men disse ordene er ikke verdt papiret de er skrevet på, så lenge statsråden år etter år fremmer det uorganiserte arbeidslivet, både i sin plattform og i sine budsjetter. Derfor lurer jeg på: Har statsråden noen konkrete planer om å fremme det organiserte arbeidslivet, som kanskje kan veie litt opp for regjeringsplattformens styrking av det uorganiserte arbeidslivet?

Statsråd Anniken Hauglie [16:02:51]: I Meld. St. 29 for 2010–2011, fremmet av den forrige regjeringen den 26. august 2011, anerkjente den regjeringen også det uorganiserte arbeidslivet og den friheten man har til å organisere seg hvor man vil, og om man vil. Den eneste forskjellen på formuleringen i den stortingsmeldingen

og i regjeringserklæringen er at det står på nynorsk i stortingsmeldingen. Ellers er det ingen forskjell i realiteten i dette.

Så er jeg opptatt av at vi også skal ha et organisert arbeidsliv. Fra myndighetenes side gjelder det særlig å legge til rette for gode arenaer for trepartssamarbeid og å involvere partene i saker og spørsmål som er av særlig betydning for dem. Regjeringen har en rekke arenaer hvor vi nettopp involverer partene: regjeringens kontaktutvalg, som er ledet av statsministeren, Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd, som er ledet av undertegnede, og en rekke andre arenaer som vi involverer partene i. Så er det viktig at vi framover nå klarer å skape flere jobber, klarer å trygge jobber, klarer å omstille Norge for den tiden vi nå står i, slik at vi får flere bein å stå på, og det vil også bidra til økt sysselsetting framover.

Eigil Knutsen (A) [16:03:57]: Jeg takker statsråden for svaret og håper også at vi kan få flertall for samarbeid om forslag som faktisk styrker organisasjonsgraden, ikke bare styrker samarbeidet med organisasjonene, som åpenbart også er svært viktig.

Opposisjonen har det siste halvåret fremmet en rekke forslag som har fått flertall, mot regjeringspartiens stemmer, og som den pragmatikeren jeg er, skal jeg likevel tipse statsråden om en sak som kan få flertall med oss, Arbeiderpartiet, som vil bedre likestillingen og få flere i arbeid. Kontantstøtten har i løpet av året 20-årsjubileum. Den er ikke nevnt i regjeringplattformen, og med det har Stortinget og regjeringen en unik mulighet til å samarbeide om en sak som vil få flere i arbeid, gi bedre integrering, og – ja – et mer bærekraftig velferds-samfunn.

Mitt spørsmål til slutt i dag er: Er statsråden villig til å arbeide for på sikt å fase ut kontantstøtten, slik at arbeidslinjen blir ivaretatt og styrket?

Statsråd Anniken Hauglie [16:04:53]: Uavhengig av hvilken blokk som har flertall i denne forsamling, tyder mye på at kontantstøtten kommer til å bestå i en eller annen variant. Slik er det nok, og så kan representanten Knutsen og jeg arbeide på hver vår front overfor de respektive partier for eventuelt å endre de standpunktene.

Når det gjelder organisasjonsgrad, er det viktig, som jeg sa, at regjeringen og myndighetene legger til rette for godt samarbeid med organisasjonene, og at de kan bidra inn på saker som er viktige for dem. Men det er også viktig å huske på at organisasjonene må være med og gjøre seg selv relevante overfor nye medlemmer. Her har organisasjonene en viktig oppgave. Jeg merket meg at Agenda hadde en artikkel hvor de også til dels kritiserer en del organisasjoners måte å møte nye medlemmer på. Det er viktig at for å få opp organisasjonsgraden skal

myndighetene bidra, men også organisasjonene selv må passe på at de er relevante i møtene sine med nye medlemmer, slik at man ser verdien av å melde seg inn. For det er viktig for Norge at man har en høy organisasjonsgrad.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:06:03]: I arbeidsmiljøloven § 14-9 heter det: «Arbeidstaker skal ansettes fast.» Det er ingen tilfeldighet, fordi fast ansettelse gir arbeidsplikt, og dermed gir det lønnsplikt, og det gir trygghet for inntekt. Det er en viktig forutsetning for trygghet i familielivet. Det er en grunnleggende sammenheng.

Det vi opplever nå, er at ansettelse i bemanningsbyråer, med utrygge ansettelseskontrakter og ingen trygghet for inntekt, brer seg i stadig flere bransjer – bygg og anlegg, transport, varehandel og helse.

I Aftenposten 22. januar heter det:

«Sykehusene leier inn vikarer for 900 millioner i året.

Forbundsleder Eli Gunhild By i Norsk Sykepleierforbund mener tallene viser at adgangen til innleie av personell misbrukes.

– Innleie er etter loven ment å være en midlertidig løsning, sier hun.»

Senterpartiet er helt enig. Mitt spørsmål er: Er statsråden enig i at innleie etter arbeidsmiljøloven er ment å være en midlertidig løsning og skal dekke opp bedriftenes behov for vikarer?

Statsråd Anniken Hauglie [16:07:07]: Jeg er enig med representanten Lundteigen i at faste ansettelser skal være hovedregelen, og det er også hovedregelen. De aller fleste er fast ansatt, og sånn skal det også være. Så har man ut fra arbeidsmiljøloven i dag ulike muligheter til å ansette midlertidig, og det er ulike vilkår for å kunne ansette midlertidig.

Nå ser vi at antallet midlertidige ansettelser faktisk går ned, ifølge AKU-tallene. Vi ser at antall heltidsansettelser går opp. Regjeringen tok et viktig grep i forrige periode da vi strammet inn i lov om statens ansatte, hvor vi begrenser statens mulighet til å ansette midlertidig. Det er dessverre i stor grad i offentlig sektor at en del av disse ansettelsesformene er utbredt.

Som representanten Lundteigen kjenner til, har vi sendt ut på høring flere forslag for å begrense innleiebruken. Dette vil vi komme tilbake til Stortinget med, forhåpentligvis i løpet av kort tid, i form av en proposisjon, for å legge begrensninger der.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:08:11]: Jeg fikk ikke noe svar på spørsmålet. Jeg er enig i at det er ulike muligheter for å bruke midlertidig ansettelse, og det er ulike muligheter for å bruke vikarer i dag. Midlertidige an-

settelse er det arbeidsmiljøloven § 14-9 som regulerer. Men mitt spørsmål handlet om bemanningsbyråene, som Eli Gunhild By sier blir misbrukt fordi innleie etter loven var ment å være en midlertidig løsning. Er statsråden enig i at innleie etter loven er ment å være en midlertidig løsning, eller skal det erstatte faste ansettelser?

Statsråd Anniken Hauglie (H) [16:08:56]: I utgangspunktet leier man inn enten hvis det er reelle vikariater, eller hvis det er topper og sesongvariasjoner, som man bl.a. ser i primærnæringene og bygg og anlegg. Ellers er det den generelle ordningen, som gjør at man kan leie inn midlertidig også – det som er relativt det siste. I utgangspunktet skal man bruke innleie som unntaksbestemmelser, ikke for å erstatte faste ansettelser.

Regjeringen har nå strammet inn statens mulighet til å kunne ansette midlertidig. Vi vil også fremme forslag for å begrense bruken av innleie, som vi har sett en del av, kanskje primært i bygg- og anleggsbransjen i Oslo. Men der har vi ikke konkludert ennå, så det må vi komme tilbake til. Men hovedregelen skal være faste ansettelser, det er også faste ansettelser, og vi ser at bruken av midlertidige ansettelser faktisk går ned, og heltidsansettelsene går opp.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [16:09:52]: Jeg takker for svaret. Det som statsråden sier, er at innleie skal dekke topper. Det er vi i Senterpartiet enig i. Topper er midlertidighet, og det er i henhold til arbeidsmiljøloven § 14-9. Når det gjelder bemanningsselskaper, er referansen § 14-12 (1), som statsråden er kjent med. Men det som Eli Gunhild By refererer til, er utbredelsen av at innleiepersoner går inn og erstatter ordinære jobber, hvor hjemmelen er § 14-12 (2). Er statsråden enig med Eli Gunhild By, som sier at innleie etter loven er ment å være en midlertidig løsning, altså ikke i henhold til slik det utvikler seg i dag?

Statsråd Anniken Hauglie [16:10:38]: Jeg må be om forståelse for at jeg ikke kan redegjøre for hvilke hjemler som er brukt i helseforetakene. Jeg må nesten forutsette at helseforetakene bruker hjemlene på korrekt måte. Lovverket åpner for at man kan ansette midlertidig på ulike typer villkår. Vi har de siste årene sett en del tilfeller hvor dette prøves rettslig, og hvor det viser seg at noen har brukt det i strid med loven. Det er noe av bakgrunnen for at vi i de forslagene vi sendte på høring før sommeren, har tatt inn over oss en del av den rettspraksis som etter hvert har kommet på dette området – for å presisere bl.a. fast ansettelse, fordi vi ser at noen bruker dette helt feilaktig. Vi ønsker å tydeliggjøre det mer i loven. Vi mener at det må være mulig å leie inn ved behov, men vi ønsker ikke at man skal ha det om-

fanget vi har sett i enkelte bransjer, særlig i Oslo. Det er det vi gjennom høringsforslagene har forsøkt å legge noen begrensninger på.

Solfrid Lerbrekk (SV) [16:11:44]: Det står i regjeringsplattformen at regjeringa vil jobba for ein heiltidskultur i arbeidslivet. Det høyrer veldig bra ut i mine øyre, men eg er veldig nysgjerrig på korleis statsråden tenkjer om dette sjølv. Kan statsråden nemna noko som ho trur kan vera gode tiltak på dette området, utan å forklara seg vekk i utgreiingar og undersøkingar? Betyr dette at ein vil gje tydelege pålegg til helseforetaka om å fiksa opp i dette, eller kan det bety betra rettar i arbeidsmiljølova? Eg tenkjer at statsråden har nokre personlege tankar om kva som kan vera gode tiltak på dette området.

Statsråd Anniken Hauglie [16:12:35]: Jeg tror vi må bekjempe deltidskulturen på flere fronter. Det er dessverre litt for mange som jobber deltid helt frivillig. Det å redusere all form for deltid mener jeg er viktig. Det er selvfølgelig viktig for bærekraften i samfunnet. Det er også viktig for den enkelte arbeidstaker fordi man vil stå mye svakere senere i livet hvis man har basert seg på deltidsstillinger. Man vil bl.a. få betydelig lavere pensjon hvis man har jobbet lite i forhold til hvis man jobber mer.

Alle arbeidsgivere har et ansvar, ikke minst i offentlig sektor, hvor mange av deltidsstillingene er, særlig i helse- og sosialsektoren. Der er kommunene også viktige.

Det som regjeringen bl.a. gjorde før sommeren i fjor, var å sende ut på høring forslag for å få til flere heltidsstillinger, bl.a. ved å gi deltidsansatte fortrinnsrett til en høyere stillingsbrøk når arbeidsgiver lyser ut stilling. Man hadde det slik tidligere også, man så viste det seg at Høyesterett ikke var enig med oss, så da foreslår vi å endre loven, slik at man kan få adgang til det.

Karin Andersen (SV) [16:13:43]: Arbeidslivskriminalitet raner samfunnet, sa statsråden, og det er jeg veldig glad for at hun sier, for det er den ordbruken vi faktisk trenger å ha på dette. Det truer ærlige bedrifter, og det ødelegger grunnlaget for velferden vår. Dette er de store tyvene, de virkelige kjeltringene. Statsråden nevnte økte strafferammer, og det er SV for, men problemet er at når dette blir tatt opp med politiet, blir sakene lagt vekk. Det viser Riksrevisjonens rapporter. Økte overtredelsesgebyr, derimot, som Arbeidstilsynet kan illegge direkte – altså at man plukker vekk de pengene man tjener på sosial dumping og svart arbeid, for det er jo ekstremt lønnsomt ikke å betale skatt og ha farlige arbeidsvilkår – kunne være en vei å gå. I tillegg kunne en gjenopprette den kollektive søksmålsretten, slik at fagbevegelsen – som kan tørre å stå i disse konfliktene, det

tør jo ikke en innleid vikar å gjøre – kunne ta opp sakene for retten. Er statsråden enig i det?

Statsråd Anniken Hauglie [16:14:58]: Bekjempelse av arbeidskriminalitet er et arbeid som må gjøres langs mange fronter. Det vi får tilbakemelding fra etatene om, er at gjennom de samordnete sentrene mot arbeidskriminalitet klarer man nå å ta flere enn man ellers ville ha gjort, for når etatene putter sine respektive verktøy i felles verktøykasse, blir de mer slagkraftige. I tillegg lærer de mye av hverandre, det ligger betydelig med metodeutvikling i dette.

Det de også har lært, er at hvis man skal klare å få til domfellelser, er politiet avhengig av at sakene er godt dokumentert. Der er også de andre etatene blitt flinkere i sitt arbeid med å dokumentere kriminaliteten, slik at saken går lettere gjennom også i retten.

Om et par uker får vi årsrapporten for 2017 fra de samordnete sentrene. Jeg er spent på å se på utviklingen der. Det jeg får høre, er at arbeidet går i riktig retning, men det er krevende, det krever penger, hjemler, kompetanse og internasjonalt samarbeid. Vi jobber langs alle disse aksene.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Espen Barth Eide (A) [16:16:13]: Jeg vil også begynne med å gratulere Venstre, Fremskrittspartiet og Høyre med å ha funnet sammen i en ny regjering og å ha lagt fram en regjeringserklæring og en plattform fra Jeløya, som vi har lest med stor interesse. Jeg forsto på ordskiftet tidligere i dag mellom Terje Breivik og representanten Christensen at Breivik mente at man hadde funnet sammen mot alle odds. Det var kanskje noe mindre overraskende for en del av oss andre at dette skjedde, men det har i hvert fall skjedd, og vi har da en ny regjering som vi anser som en blå-blå-blå regjering, hvor Venstre har forsterket mange av de sidene som gjør Høyre og Fremskrittspartiet til høyrepartier. Men dem om det.

Når det gjelder erklæringen som ble framført i går, sier den mye bra. Den har mange høye, gode – litt luftige – mål, og det å diskutere den fra en opposisjonsposisjon blir litt som å prøve å holde et slags motinnlegg til en 17. mai-tale, og det er ikke så enkelt. Derfor må vi også ta plattformen fra Jeløya i bruk. Riktignok er plattformen fra Jeløya relativt full av «vurdere» og «utrede» – det er 102 eksempler på at noe skal utredes, eller at det skal startes en utredning, men det er også en viss klarhet i hva det egentlig er som gjelder.

Representanten Bru sa i denne debatten tidligere i dag at Jeløya og erklæringen fra i går var mye mer ambisiøs på klimaområdet enn hva Soria Moria var i 2005. Nå mener jeg at Soria Moria-erklæringen i 2005 var svært

ambisiøs for sin tid, for man må forstå dette i forhold til hvor man er i den internasjonale utviklingen. Jeg vil si at det nå står mange bra mål her, og jeg erklærer at Arbeiderpartiet ser fram til å samarbeide om de målene, men man må ha et ambisjonsnivå som står i forhold til at vi nå har Parisavtalen bak oss, vi har klare forpliktelser – vi har forpliktelser vi skal oppfylle sammen med andre, og vi har forpliktelser vi skal oppfylle på egen hånd – og i de kommende debattene om disse spørsmålene kommer vi til å ha en ganske inngående diskusjon om de konkrete virkemidlene.

Det feltet som jeg hadde lyst til å nevne spesielt, er karbonfangst og -lagring. Jeg oppfatter det slik at Jeløya-plattformen på mange måter er mindre ambisiøs enn det Sundvolden-erklæringen var fem år tidligere. Det er flere forbehold bygget inn i denne erklæringen, og det forundrer meg litt, spesielt fordi Venstre er med. Jeg mener at det er av overordnet betydning at vi lykkes med å opprettholde og videreføre en foregangsrolle innenfor karbonfangst og -lagring. Det er kanskje bare passe interessant at jeg og Arbeiderpartiet mener det, men det mener også en samlet industri, en samlet fagbevegelse og en samlet miljøbevegelse. Dette er ekstremt viktig å ha tydelighet rundt, og vi kommer til å være ambisiøse der.

Så ønsker vi velkommen en del andre ting, bl.a. at skattefordelene med elbil videreføres, noe vi ser også lå i Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett. Her ønsker vi velkommen etter; vi regner med at Venstre har hatt medvirkning til det, og det anerkjenner vi – tilsvarende på en del områder innenfor naturforvaltning. Men vi vil se hva som skjer i praksis.

Jeg har også lyst til å si at det vi gjerne skulle ha hatt noe mer klarhet i, er hva regjeringen egentlig mener når det gjelder klimarisikoutvalget. Vi har ønsket det velkommen, det er en god idé. Men vi har fått litt ulike svar på om det også vil gjelde petroleumsregimet. Ifølge mandatet skal det ikke gjøre det. Så hørte vi statsråd Skei Grande antyde at det kanskje etter hvert skulle gjøre det likevel. Det er kanskje en god idé, men det hadde vært bra å ha en tydelighet rundt akkurat det, for det er et av de viktige spørsmålene for oss.

I erklæringen som ble framført av statsministeren i går, ble det ikke sagt noe som helst om olje og gass og om oljen og gassens framtid. Man må til plattformen for å finne mer om det. Jeg tror det her er viktig at vi på den ene siden sender klare og tydelige signaler til næringen om at den skal være med oss i mange år framover – det er en viktig del av norsk industri, det er viktig for norske arbeidsplasser. Men vi skal også ha en ambisjon om å trekke dem med i den lange omstillingen til en virkelighet hvor de er mindre tunge, og hvor andre energiformer og industriformer står lenger framme.

Så her er det noen spede begynnelse. Man kan være betydelig mer konkret. Arbeiderpartiet ser fram til et godt samarbeid om disse spørsmålene, for det er viktig at vi som lever i dag, er like ambisiøse og like tydelige på den lange veien for norsk næringsliv og norsk arbeidsliv som de som gikk foran oss, var da de tok oss inn i det samfunnet vi er en del av i dag.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [16:21:23]: Representanten Barth Eide snakket om 17. mai-taler, og det er jo ved en festdag. Dette er egentlig en festdag – å diskutere en ny plattform for en helt ny regjering, det gjør godt.

Vi må gjennom omstillinger i årene som kommer. Vi står overfor et digitalt skifte. Oljeinntektene vil falle. Vi får flere eldre over 70 år. Ja, på bare 20 år vil det bli over dobbelt så mange nordmenn som er over 80 år. Det betyr at behovet for helse- og omsorgstjenester i våre kommuner vil øke. Og siden 2012 og fram til i dag er det over 80 000 nyankomne som skal integreres og bosettes i kommunene.

Vi har her i salen diskutert nødvendigheten av en kommunereform og kommunenes utfordringer, og det er tydelig at det er noen som ikke ønsker denne utviklingen av en kommunereform, men utviklingen skjer, uavhengig av om Senterpartiet stritter imot. Vi gjennomfører ikke reformer fordi vi vil forandre Norge, men fordi det er Norge som er forandret. Skal vi ha gode tjenester der vi bor, trenger vi sterke velferdskommuner. Da kan vi ikke akseptere at det er én stilling i barnevernet. Da blir tjenestene til de mest sårbare barna, de barna som trenger det aller mest, borte, skulle den dyktige ansatte bli syk, dra på ferie eller velge å flytte.

Derfor er regjeringen enig med Kristelig Folkeparti om at kommunereformen fortsetter, og vi vil forenkle og forbedre. Vi vil ta vekk øremerkinger og hindre at byråkratiet skal vokse. Vi vil kort sagt flytte mer makt ut av staten og inn i kommunene. Det er kommunene som vet best, ikke Arbeiderpartiet, ikke SV eller Senterpartiet. Det snakkes vakkert om lokalt selvstyre fra disse, men i praksis blir det en mistillit til kommunepolitikerne, at de kan styre kommunene når det er en øremerkingsgalopp fra salen her.

Arbeidsdeltakelsen blant innvandrere er lavere enn i befolkningen for øvrig. Å få flere innvandrere i arbeid er derfor en av regjeringens viktigste oppgaver. Et bærekraftig velferdssamfunn er avhengig av at flere kommer i arbeid. Vi skal gjennomføre et integreringsløft. Vi er nødt til å vurdere nye modeller for introduksjonsprogrammet for å få raskere fullføring for dem som er i programmet. Det må bli lettere å kombinere språkoppfølging og arbeidspraksis. Språk er i det hele tatt nøkkelen til å komme inn i arbeidslivet og samfunnet. Vi må fornye og forbedre norskopplæringen.

Integrering er en toveisprosess, og den enkelte innvandrer må også stille med egeninnsats. Regjeringen vil derfor innføre en ordning der personer som etter fem års oppholdstillatelse mottar kommunale ytelser og støtteordninger, som ikke er i arbeid, og som ikke har tilfredsstillende norskkunnskaper, skal ha en aktivitetsplikt til å delta i språkoppfølging. Jeg regner med at Arbeiderpartiet vil være med og støtte dette.

Vi må bekjempe negativ sosial kontroll og støtte personer som de skamløse jentene, som har gått foran. Det skulle være helt unødvendig å måtte bryte med sin familie dersom man velger en annen utdanning eller ektefelle enn den familien har utpekt, eller fordi man er homofil. Et slikt samfunn vil vi ikke ha, enten det er i innvandrermiljøer, på bedehus eller i grendesamfunn. Dette er den første regjeringserklæringen som har dedikert et helt kapittel til negativ sosial kontroll, og vi vil følge opp handlingsplanen mot sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse og de 28 tiltakene som ligger i planen.

Vi vil også iverksette nye tiltak. For å unngå at barn mot sin vilje blir sendt ut av landet, hvor de utsettes for vold og overgrep, kan det være nødvendig å nekte passutstedelse. Dette er også et grep som jeg regner med flere her i salen vil støtte. Vi er enige om at undervisning ikke skal deles etter kjønn av kulturelle eller religiøse årsaker. Jenter må kunne dra på leirskole og delta i sportslige aktiviteter uten at det stilles spørsmål ved dette. Det trengs tett oppfølging av elever eller foreldre der elevene ikke får lov til nettopp dette, og det er naturlig at kommunene må gå på hjemmebesøk ved mistanke om at barna holdes borte fra skolen.

Jeg gleder meg til å arbeide videre med regjeringsplattformen. Den viser retning.

Statsråd Åse Michaelsen [16:26:42]: Jeg er veldig takknemlig over å ha blitt vist tilliten som Norges første eldre- og folkehelseminister. For meg er det viktig at mennesker som har levd et langt liv, skal ha et liv ikke bare med mening og verdighet, men også et liv med glede, omsorg og tilhørighet. Framover må vi forberede oss på at vi blir stadig flere eldre, og at den enkelte ønsker både å få dekket sine behov og få brukt sine ressurser. Eldre mennesker i dag er en sammensatt gruppe. Allerede i 2016 var det over én million som hadde fylt 60 år. Og flere skal det bli.

For meg er det også viktig at vi som samfunn tar vare på folks helse, som er en av nøklene til et langt liv. Det er fordi menneskene som bor her i Norge, er den viktigste ressursen. Jeg gleder meg til å jobbe for en bedre folkehelse og er opptatt av at vi skal forebygge der vi kan, og ikke minst skal vi reparere der vi må.

God folkehelse skapes bl.a. gjennom de små valgene vi gjør i livene våre. For meg handler det om å ta trappa

til kontoret mitt i 7. etasje, jogge en tur langs stranda i Mandal eller å gå på Pilates med jentene. I tillegg er jeg opptatt av å spise sunt. Det er de små grepene, som å skjære opp frukt eller passe på at de rundt en har det bra, og si: «Hei, hvordan står det til med deg?», som gjør livet bra. Det er også viktig å huske at fem om dagen gjør godt for magen. God folkehelse er godt for både kroppen og toppen. Jeg kan tilrettelegge, men den enkelte må faktisk ta et ansvar selv.

Vi har god helse her i Norge, men vi har fortsatt en del utfordringer. Andelen unge kvinner med psykiske lidelser øker, og det gjør også andelen mennesker med fedme. I 2019 vil jeg fremme en ny folkehelsemelding, hvor vi skal se hele livsløpet i sammenheng. Vaner og holdninger vi tilegner oss som unge, påvirker vår mulighet til å lykkes videre i livet. Ikke minst har helsen vi har som unge, stor betydning for hvor lenge vi lever, og hvordan vi vil få det som eldre.

En viktig oppgave for meg er å skape et mer aldersvennlig samfunn, hvor eldre kan leve de aktive livene de ønsker. Mange mener at eldrebølgen vil slå inn over velferdssamfunnet med voldsom kraft. Men flere eldre betyr også nye muligheter. Derfor står jeg her i dag. Mange eldre har bedre forutsetninger for å leve aktive liv enn tidligere generasjoner. Eldre har veldig mye å bidra med både i arbeidslivet og i samfunnet ellers, men de må få lov til å slippe til.

For å møte framtidens utfordringer blir det viktig å bygge flere heldøgns omsorgsplasser og ikke bare oppgradere de gamle institusjonene. Her har også kommunene et stort ansvar. Det er nødvendig å bygge flere for å sikre at eldre pleietrengende får et godt tilbud. Samtidig må vi ikke glemme at mange eldre faktisk ønsker å bo hjemme, og de ønsker å ta i bruk teknologi og velferdsteknologi og de mulighetene det gir. Derfor må vi også tilpasse tjenestene slik at eldre kan få støtte og hjelp til det de trenger i sitt eget hjem. Dette kommer jeg til å jobbe mye med – ikke minst gjennom den nye kvalitetsreformen for eldre, som heter «Leve hele livet».

Målet med «Leve hele livet» er at eldre skal få bedre hjelp og støtte til å mestre sin hverdag. Reformen blir annerledes, for den bygger på kommunenes egne erfaringer. Den skal fungere, den skal gjøre det mulig for den enkelte å bli sett, og den skal styrke kvaliteten i det grunnleggende, nemlig mat og måltider, aktivitet og fellesskap og god sammenheng i helsetjenestene.

En stor utfordring for eldre i dag er ensomhet. De har ingen å snakke med, ingen å spise sammen med og ingen å dele livets gleder med – alle der ute blir ikke sett. Sånn kan vi ikke ha det i Norge. Her er også frivilligheten viktig. Det er også viktig for meg å knytte generasjonene bedre sammen, rett og slett barneglede mot eldresorg eller at studenter kan bo sammen med eldre mennes-

ker. Jeg gleder meg veldig til å legge fram denne nye reformen.

Det skal ikke være størrelsen på lommeboka til kommunen som bestemmer om eldre får en god alderdom. Derfor er statlig finansiering av omsorgstjenestene et viktig forsøk. Jeg er glad for at evalueringen som nylig kom, viser gode resultater. Det åpner for en mulighet for å få økt kompetanse og bedre forstå de eldres behov og situasjon.

Jeg gleder meg til å ta fatt på arbeidet og inviterer gjerne representantene til å ta trappa med meg, spise sunne epler eller bli med på trening her i kjelleren. Jeg gleder meg!

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [16:32:01]: Først og fremst vil jeg gratulere ministeren med ny jobb! Nå som vi har fått landets første eldreminister, vil jeg gjerne spørre henne om hun kan klargjøre hvilken portefølje hun har, og hva som er hennes konstitusjonelle ansvar overfor Stortinget.

Statsråd Åse Michaelsen [16:32:22]: Det viktigste for meg og regjeringen er først og fremst å ha en sammenheng i omsorgsbiten for de eldre. Det er viktig å se de eldre i et større perspektiv, noe regjeringen også er veldig opptatt av.

Når det gjelder porteføljen innenfor folkehelse, har det vært et område som ikke har kommet så tydelig fram før, og det at regjeringen nå satser på å legge den biten som har å gjøre med folkehelse fra vugge til grav, inn under mitt ansvarsområde, er veldig viktig. Vi ser at forebyggingsbiten som folkehelsen betyr, vil få konsekvenser, vil få uttelling for andre departementer, men den røde tråden når det gjelder å løfte ulike områder, vil også gi helhet i samfunnet – om det er barns kosthold i skole eller hjem, aktivitet, eldreomsorg osv. Alt vil komme inn under folkehelseposten.

Tuva Moflag (A) [16:33:18]: Det kan nesten høres som om det er eldreministeren Stortinget skal forholde seg til når det gjelder helsepolitikken, og ikke helseministeren. Det blir spennende å se hvordan det utvikler seg videre.

Jeg har enda et spørsmål til ministeren: I Politisk kvarter i forrige uke nevnte eldreministeren at statlig finansiering av eldreomsorgen skal hindre at innbyggere i fattige kommuner ikke får like gode tjenester som innbyggere i rikere kommuner. Da vil jeg spørre eldreministeren om hun mener at regjeringens kommuneoppbygg er godt nok til at kommunene får løst sine oppgaver. Vi i Arbeiderpartiet har lagt 2 mrd. kr mer enn regjeringen på bordet til kommunene.

Og så lurer jeg på: Hvis man nå låser midler til eldreomsorgen, hvilke områder vil eldreministeren da nedprioritere til fordel for eldreomsorgen? Er det folkehelsearbeidet, skolehelsetjenesten, avlastningstilbud for barn eller andre tjenester?

Statsråd Åse Michaelsen [16:34:20]: Jeg mener at det viktige med den evalueringsrapporten som vi nå har fått, er at den viser at det var riktig å starte opp med denne forsøksordningen. Dette er veien å gå, og vi ønsker som sagt å utvide ordningen, både med antall kommuner og i tid. Vi ser at det er forskjeller mellom fattige og rike kommuner ute i Kommune-Norge i dag. Det at man bruker dette området som salderingspost i kommunebudsjettene, viser for oss at vi bør ha en lov-pålagt oppgave å la det vi har i skolen. Det er ingen som setter spørsmålsteget ved at det finnes statlige midler som er øremerket sektoren – vi stiller ingen spørsmål om det er forskjell mellom et barn i en første klasse i min kommune, Mandal, og i Stjørdal. Men plutselig skal det være vanskelig å se for seg at kommunene på området eldreomsorg ikke skal levere samme tjeneste. Det viktige er her å tørre å forsøke å tenke nytt. Det betyr ikke at det vi har, er dårlig, men vi skal tørre å tenke nytt.

Tuva Moflag (A) [16:35:25]: Jeg gikk kanskje litt for bredt ut i mitt spørsmål, så nå skal jeg være veldig presis: Mener eldreministeren at kommunene med regjeringens kommuneopplegg har nok penger til å utføre sine oppgaver?

Statsråd Åse Michaelsen [16:35:38]: Nå har ikke jeg tatt stilling til innhold eller hvordan vi skal finansiere dette. Det kommer vi tilbake til i neste budsjett. Men det er ikke tvil om at den nye reformen, som heter «Leve hele livet», vil være en viktig bit i den statlige forsøksordningen vi har. For dette er å se helhet. Det er det vi ofte har manglet i kommunepolitikken på dette området – det å se helhet. Én ting er at kommunene selv kan ta noen valg, men de viktige linjene i kommunen for dette området med statlige midler – om det blir en øremerking, om det blir en utvidelse av pott – skal jeg komme tilbake til. At de skal få lov til å forme videre på dette, er viktig for oss.

Kjersti Toppe (Sp) [16:36:38]: Gratulerer til statsråden med ny jobb! Eg håpar på eit godt samarbeid.

Statsråden er jo òg folkehelseminister og har ansvaret for alkoholpolitikken, og i regjeringsplattforma står det eit punkt om at regjeringa vil etablere fleire behandlingsplassar og betre ettervern for alkoholmisbrukarar. Det er eit veldig godt punkt, det er eit stort behov. Så står det òg at regjeringa vil sørge for eit godt samarbeid med

ideelle aktørar, og det står òg eit punkt om at ein skal styrkje helsetilbodet for dei eldre.

Så er det jo eit paradoks at samtidig som dette vert skrive i plattformen, har Blå Kors sitt behandlingstilbod for alkohol- og medikamentavhengige på Borgestadklinikken i Drammen, Bragernes, fått avskjed frå Helse Sør-Aust – 50 tilsette – og må leggja ned 25 døgnplassar. Spørsmålet er om den nye folkehelseministeren vil gå inn og sikra at dette tilbodet kan verte halde oppe.

Statsråd Åse Michaelsen [16:37:41]: Først vil jeg si at vi vil videreføre hovedlinjene i dagens alkoholpolitikk. Dem viderefører vi. Når det gjelder de enkelte institusjonene og det som skjer ute i kommunene på enkelte områder, ligger det under min gode kollega som sitter her i salen, som kanskje har mulighet til å svare på det senere når han skal holde innlegg.

Ellers er det klart for meg innenfor folkehelseområdet at det å være i forebyggingsaspektet betyr å gi informasjon og kunnskap – til barn, til unge, til voksne – om konsekvenser på de ulike områdene. Men det er opp til den enkelte å kunne ta sine valg. Det er viktig at enkeltindividet faktisk er informert og har god kunnskap om folkehelse og kan ta de rette valgene, og det er jeg nokså overbevist om at representanten Toppe og jeg er enige om.

Kjersti Toppe (Sp) [16:38:36]: Dette vert jo ikkje enkelt, når statsråden forstår det slik at ho har ansvar for alkoholpolitikken, mens behandlinga av alkoholavhengige er ein annan statsråd sitt ansvar. Så eg får retta det spørsmålet til ein annan statsråd når han står her ein annan gong.

Men til alkoholpolitikken: Det står eit punkt i regjeringsplattformen som eg håpar at denne statsråden har ansvaret for og kan seia noko om, og det er at ein skal føra vidare hovudlinjene i dagens alkoholpolitikk og ha eit større handlingsrom i spørsmålet om skjenketider og utsalstader.

Mitt spørsmål er da: Meiner statsråden for folkehelse at dette punktet betyr at ein vil ha ei innstramming i denne politikken, eller betyr det at ein ser for seg at det kan verta ei liberalisering? Kva er viljen til statsråden?

Statsråd Åse Michaelsen [16:39:25]: Vi ønsker å videreføre hovedlinjene i dagens alkoholpolitikk og å gi kommunene valgfrihet til f.eks. å kunne ha lengre åpningstider – det mener vi at den enkelte kommune selv kan avgjøre. De kjenner sin kommune, de kjenner hvordan ting fungerer, og det er prinsippet for meg også.

Igjen: I stedet for å være formyndere som hele tiden kommer med pekefingeren, tenker jeg at folk skal få den informasjonen og ta sine valg – gode som dårlige – men

det er viktig for meg å være i det forebyggende aspektet og informere godt om plusser og minuser. Men det skal aldri være tvil om at vi viderefører hovedlinjene i dagens alkoholpolitikk, og jeg forstår det også slik at Senterpartiet har vært enig i mye av det som ligger der i dag.

Karin Andersen (SV) [16:40:37]: Det er litt uklart hva statsråden egentlig har ansvaret for, men hun sier i hvert fall at hun har ansvaret for forebyggende arbeid også for eldre, og at man skal informere om konsekvensen av ulike ting. Da håper jeg hun gjør det til sine statsrådkolleger, for noe av det viktigste for eldre er jo at man skal kunne bo hjemme lenger.

I Norge er det 600 boligblokker, 380 av dem er uten heis. To av tre boligblokker har ikke tilgang på heis. Det er de eldste blokkene som ikke har heis, og der bor det mange eldre med lav inntekt som ikke har råd til å kjøpe en ny leilighet med heis.

Hva skjedde i budsjettet? Jo, regjeringen kuttet tilskuddene til å få etablert heis i blokk, de har halvert tilskuddet på to år. Vil statsråden ta på seg informasjonsoppgaven og ansvaret for å redegjøre for sine kolleger om konsekvensen av dette, som er at mange flere da vil ende opp med å måtte bo på sykehjem eller i omsorgsboliger?

Statsråd Åse Michaelsen [16:41:46]: Det er sånn at hver enkelt kommune har et ansvar for å kartlegge sine behov, og det er stor forskjell mellom de behovene som er i større byer, som representanten Andersen her er opptatt av, og de som er ute på bygda, ute i distriktene.

Selvfølgelig ser jeg utfordringen med at det sitter mange eldre i dårlige leiligheter uten heis – som sliter. Men igjen handler det om det tilbudet som kommunene skal gi innen omsorg, med hensyn til å kartlegge de ulike behovene og sy sammen en pakke som passer til den enkelte, også dette med den enkeltes mulighet for å kunne bo lengst mulig hjemme.

Vi har snakket om dette med oppfølgingsteam, og også kartleggingsteam, som skal ut i kommunene nettopp for å se den enkeltes behov. Og da snakker jeg ikke bare om et varmt måltid, men også om boligsituasjonen for den enkelte.

Olaug V. Bollestad (KrF) [16:43:01]: Jeg vil også gratulere den nye folkehelseministeren.

I går, i Vårt Land, sa folkehelseministerens statssekretær at røyking fortsatt er den viktigste enkeltårsaken til sykdom og for tidlig død i Norge, og at man derfor ønsker å videreføre en sterk satsing på forebygging av tobakksbruk og hjelpe dem som ønsker å slutte. På tross av dette har Fremskrittspartiet i forrige periode, da helseministeren foreslo nøytrale tobakkspakker og nøytrale snuspakker, stemt imot. De ønsker heller ikke andre

ordninger for å minske passiv røyking eller å hindre at flere begynner å røyke.

Mitt spørsmål, når helsenorge.no sier at passiv røyking er svært skadelig for barn og unge, er: Hva vil statsråden gjøre for å løse den største enkeltårsaken til at folk dør for tidlig i Norge?

Statsråd Åse Michaelsen [16:44:11]: Vi er opptatt av at ingen ufrivillig skal utsettes for passiv røyking. Det er også viktig å vise hensyn til hverandre i det offentlige rom. Jeg tror også på forebyggingsbiten, som ligger under mitt ansvarsområde når det gjelder folkehelse – nettopp å få barn og unge til å begynne med verken snus eller røyking eller annet.

Jeg er helt enig med representanten Bollestad i at røyking fortsatt er den viktigste enkeltårsaken til sykdom og for tidlig død i Norge, og det er også en av hovedårsakene – det skal vi ikke glemme – til sosiale helseforskjeller. Så dette er et viktig område for meg.

Så vil ikke jeg gå tilbake til forrige periode og si at det partiet jeg representerer, mente sånn og slik. Nå står vi i en ny situasjon. Vi har en ny regjering, vi har et nytt parti som er med, og vi vil da utforme politikk som er tilpasset både Jeløya-plattformen og den framtiden vi kommer til å møte.

Sheida Sangtarash (SV) [16:45:22]: Det viktigste er at tjenestetilbudene blir tilpasset den enkeltes individuelle behov, det påpekte også statsråden. Så jeg håper at eldreministeren faktisk sørger for å prioritere å løse de store utfordringene som vi har i eldreomsorgen.

I SV er vi klare til – og det har vi signalisert før – å sikre flertall for viktige saker for landets eldre. Derfor er mitt spørsmål i dag så enkelt som dette: Vil Fremskrittspartiet og regjeringen støtte SVs forslag om en kartlegging av menneskerettighetene i eldreomsorgen? Vil Fremskrittspartiet og regjeringen støtte SVs forslag om en bemanningsnorm, så eldre blir tatt skikkelig vare på? Og vil Fremskrittspartiet og regjeringen støtte SVs forslag om å sikre enerom til alle eldre på sykehjem i stedet for en mislykket rabattordning?

Statsråd Åse Michaelsen [16:46:20]: Nå er det jo sånn at saker som kommer opp her, og skal til behandling her, vil vi bli involvert i via våre representanter i fraksjonen.

Jeg er helt enig i det representanten fra SV her sier, at det å kikke på dette området, det å se hvem som sliter, er viktig. Men det kommer også en reform, som blir lagt fram i mai/juni, som heter «Leve hele livet». Der vil vi se på helheten i hvordan det fungerer i kommunene, for det skal ikke bare dreie seg om mat eller aktivitet, det skal også dreie seg om sammenhengende helsetjenester, som er litt av det representanten her er innom. Vi

skal se på strukturer rundt dette med enerom og dobbeltrom. I noen av de kommunene som har testet ut statlig eldreomsorg, finnes det eksempler på at enkelte ikke ønsker å bo sammen selv om man er gift. Det er altså ting vi ikke alltid har tatt høyde for.

Men jeg kan love at vi skal ta seriøst de forslagene SV kommer med (presidenten klubber), vi skal se på dem, og vi skal prøve å se hva vi kan være med på.

Presidenten: Tida er ute.
Replikorkordskiftet er omme.

Margunn Ebbesen (H) [16:47:50]: Velgerne ga de fire ikke-sosialistiske partiene flertall ved valget sist høst. Nå er resultatet av regjeringsforhandlingene klar. Vi har en trepartiregjering som ikke har flertall i Stortinget, men vi har et stortingsflertall som har sagt at Erna Solberg skal være statsminister.

Jeg har tillit til at vi også har et storting som er sitt ansvar bevisst, og som klarer å finne fram til felles løsninger som er bra for Norge, bra for våre innbyggere, og at vi i fellesskap bidrar til et bærekraftig velferdssamfunn for våre kommende generasjoner.

Solberg-regjeringen ønsker et samfunn med små forskjeller og som gir muligheter til alle. Da er det viktig med målrettet innsats for å bekjempe fattigdom. Det viktigste for å sikre det økonomiske handlingsrommet er å få flere i arbeid, og vi må hjelpe dem som står utenfor til å få hjelp til å komme seg inn i arbeidslivet igjen.

En rød tråd i regjeringserklæringen er å få flere i jobb, og dette har regjeringen levert på så til de grader gjennom de fire siste årene. Bare det siste året er 50 000 nye arbeidsplasser skapt. Men for å lykkes også i fortsettelsen med jobbskaping er vi avhengig av det norske arbeidsmarkedet. Vi er avhengig av de kloke hodene, gründerne, eierne, de som tør å ta sjanser, de som ønsker å skape nye arbeidsplasser.

Derfor må det bli lettere å skape disse nye arbeidsplassene, og det må bli mer lønnsomt å investere i norske bedrifter. Oljeprisfallet vi opplevde i 2015, ga oss en tydelig pekepinn på at Norge trenger flere ben å stå på økonomisk, så det må skapes nye jobber i flere næringer. Vårt nye arbeidsliv må være grønt, smart og nyskapende. Regjeringen er opptatt av at Norges rike naturressurser gir oss et godt grunnlag for aktivitet, innovasjon og næringsutvikling i hele landet.

Regjeringsplattformen er også tydelig på den klare sammenhengen det er mellom samferdsel og næringsutvikling, særlig i Distrikts-Norge. Regjeringen vil derfor fortsette den sterke satsingen på samferdsel og kommunikasjon i hele landet.

Regjeringen vil fortsette å redusere skatte- og avgiftsnivået for dem som investerer i arbeidsplasser, slik at vi kan trygge de arbeidsplassene vi allerede har, og slik at

flere kan skape nye næringer og jobber for fremtiden i hele landet. Regjeringen vil også sørge for at flere kan lære hele livet. På den måten kan flere stå i jobb lenger, og flere kan kvalifiseres for å komme inn i arbeidsmarkedet. Det er ingen som skal gå ut på dato.

Men det er et paradoks at Arbeiderpartiets syn på skatt vinger litt fram og tilbake. I valgkampen var de tydelige på at skattene skulle økes. Da de la fram sitt alternative statsbudsjett, hadde de forlatt noe av den linjen, men da regjeringen reduserte maskinskatten, var det galt. Arbeiderpartiets skatteiver ble synliggjort. For Arbeiderpartiet er skatt løsningen på alle utfordringer i Kommune-Norge. Her er regjeringen heldigvis mer på linje med LO og Fellesforbundet. Leder i Fellesforbundet, Jørn Eggum, sa:

«Å kreve skatt på maskiner setter Norges arbeidsplasser i fare.»

I finansdebatten i desember kunne vi høre representanter fra Arbeiderpartiet uttale at de var bekymret for at skattelettelsene ville gå til eiere i utlandet. Arbeiderpartiet viste her at de slett ikke står på arbeidstakerens side, så det er kanskje ikke så rart at andelen som organiserer seg, går ned, og at LO mister medlemmer.

Jeg er derfor glad for at budsjettenigheten mellom de ikke-sosialistiske partiene medførte at denne skatten skal fases ut. Dette er viktig for at norske arbeidsplasser skal henge med i utviklingen, og for at vi skal sikre gode rammebetingelser for næringsaktivitet i Norge.

Skal vi lykkes med jobbskaping og gode velferdstjenester også i fremtiden, er vi avhengig av private aktører – som også Arbeiderpartiet var da de gjennomførte sin barnehagereform.

Det har siden Høyre og Fremskrittspartiet overtok regjeringskontorene, vært en tydelig satsing på næringsrettet forskning som Brukerstyrt Innovasjonsarena, FORNY2020 og SkatteFUNN-ordningen. Disse er økt med i overkant 4,2 mrd. kr siden 2013, og denne satsingen vil fortsette med Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre i regjering. Å investere i forskning, kunnskap og ny teknologi er viktig for å ruste Norge ytterligere til å gå inn i det grønne skiftet.

Gjennom fire år i regjering har Høyre allerede vist at det er mulig å kombinere vekstfremmende skattelettelser med økt velferd. Vi har styrket forskningen, og ikke minst har vi satset på samferdselsbygging i hele landet. Dette vil vi fortsette med for et bærekraftig samfunn i fremtiden.

Terje Aasland (A) [16:53:03]: Jeg vil gratulere en trippelblå regjering med en trippelblå regjeringsplattform, som jeg må erkjenne at jeg med interesse har lest. Det er mange ord. Det er fine formuleringer. Mens jeg leste, fikk jeg også et bestemt inntrykk av at jeg hadde lest

mye av det før. Mye av det som står, er selvfølgelig vi med på, og mye av det som står, er også selvfølgeligheter.

Flere av områdene regjeringen tar opp i regjeringserklæringen, er også foreslått av Arbeiderpartiet tidligere, men da områder vi ikke har fått flertall for. Jeg vil trekke fram noen av dem. Vi har en rekke ganger tidligere foreslått tiltak for å styrke kapitaltilgangen for de gode ideene i næringslivet. I plattformen kan vi sensasjonelt lese at regjeringen vil vurdere hvordan staten kan bidra med tilgang på kapital til næringslivet. «Vurdere» – hva legger de i det? Er det noe de ønsker å gjennomføre, eller er det faktisk bare at de skal vurdere det? Det er for øvrig et ord som er veldig mye brukt i regjeringserklæringen.

Videre skriver de at de vil «evaluere mineralloven». Ja, kjempebra! Men hvorfor stemte de ikke da for Arbeiderpartiets forslag, som vi fremmet for nøyaktig ett år siden? Da ville vi ikke bare evaluere loven, men vi ville ha mer aktivitet inn i en mineralnæring som kan være veldig viktig for Norge.

Vi kan også lese at det i regjeringserklæringen nå står at de vil legge til rette for utvikling av datasentre. Allerede i mai 2016 gjorde Stortinget et veldig tydelig vedtak hvor vi ba regjeringen utarbeide en strategi som beskriver hvordan myndighetene kan legge til rette for ytterligere etablering av grønne datasentre i Norge. Det var et enstemmig storting som sa det. Når jeg nå ser ned i salen og ser samferdselsministeren sitte der, tenker jeg at det er gått ett år og ni måneder uten at noe er gjort, eller i hvert fall at ikke noe er lagt fram, når det gjelder en strategi knyttet til etablering av grønne datasentre. Det forteller veldig tydelig om manglende handlings- og gjennomføringskraft til faktisk å ta i bruk de mulighetene som Norge har, for å utvikle framtidens arbeidsplasser. Jeg har lyst til å gi statsministeren et velment råd. Når en nå skal utvikle en ny strategi for grønn datalagring i Norge, bruk en annen statsråd som kanskje vil gjøre det.

Høyres parlamentariske leder sa at regjeringserklæringen gir gode og konkrete svar for et bærekraftig velferdssamfunn. Han sa videre at noe av politikkenes viktigste oppgave var trygghet og sikkerhet. Trygghet for hvem? Tar regjeringserklæringen tak i det vi har hørt regjeringen snakke om i fire år, omstilling? Tar den tak i omstillingsproblematikken? Tar regjeringserklæringen og svarer ut og fokuserer på dette med grønn omstilling? Min vurdering er klart nei.

Regjeringplattformen tar ikke konkret fatt i det store problemet med at vi har den laveste andelen sysselsatte i befolkningen siden 1995. Vi har stadig flere utenfor arbeidsstyrken. Det var 23 000 flere som sto utenfor arbeidsstyrken i fjerde kvartal 2017, sammenlignet med ett år tidligere. Det betyr at vi trenger en regjering som kan evne å konkretisere politikken, nettopp for å iverk-

sette omstilling og mulighetene gjennom nye arbeidsplasser. Norge har fantastiske muligheter i fornybar energi, i industrien, i maritime næringer, i olje- og gasssektoren, innenfor fiskeri og havbruk, ja, innenfor mineraler, medisiner, bioteknologi osv. Jeg kunne nevnt langt flere. Men da trenger vi ikke bare generelle uttalelser og runde formuleringer eller en erkjennelse av at en skal ha brede virkemidler. Nei, da trenger vi en konkretisering av politikken. Skal vi lykkes, må vi konkretisere og målrette politikken i et veldig tett og forpliktende samarbeid mellom myndighetene, bedriftene og arbeidstakerne.

Den store mangelen i den regjeringserklæringen som vi behandler i dag, er nettopp dette med konkretisering av politikken for å skape framtidens arbeidsplasser.

Roy Steffensen (FrP) [16:57:20]: Jeg hører mange har meninger om fargen på regjeringen, og jeg vil bare ha nevnt at jeg, som representant for oljefylket Rogaland, foretrekker petroleumsblå.

I replikkordvekslingen i dag nevnte representanten Gahr Støre at kommunene må øke eiendomsskatten fordi det er nødvendig for å kunne levere gode tjenester. Sånn er det nok for de fleste Arbeiderparti-ordførere. Men i Sandnes, hvor Arbeiderpartiet har ordføreren, nådde man i 2017 full sykehjemsdekning, og det uten eiendomsskatt. Hvorfor? Jo, det er fordi Fremskrittspartiet er med og styrer i kommunen og har sagt at vi skal prioritere det viktigste først, uten eiendomsskatt.

Det er nemlig fullt mulig å levere gode tjenester til innbyggerne samtidig som man har respekt for at det er innbyggernes skattepenger man bruker. Folks hjem og fritidsbolig burde ikke være skatteobjekter, og derfor er jeg glad for at regjeringen legger opp til å redusere eiendomsskatten.

Videre fortsatte representanten Gahr Støre i sitt hovedinnlegg å bekrefte at han ikke skjønner hva formuesskatt betyr for små og mellomstore bedrifter rundt omkring i landet. Formuesskatt pålegges kun norske eiere. Å redusere formuesskatten er viktig for å skape jobber og gjøre norsk eierskap i næringslivet gunstigere. Fremskrittspartiet ser at formuesskatten medfører ekstra kostnader for virksomheter som har bundet opp mesteparten av kapitalen i bygninger, maskiner og utstyr – skattepenger de heller kunne brukt på forskning og utvikling av varer og tjenester. Derfor er jeg glad for at regjeringen legger opp til å redusere formuesskatten.

Representanten Gahr Støre var også bekymret for økte forskjeller, men nevnte ikke den viktigste årsaken til økte forskjeller, som er høy innvandring. Blir innvandringen for høy, blir god integrering vanskelig, og forskjellene vil øke. Skal vi som samfunn lykkes med integrering, må vi sette inn flere ulike tiltak. Vi må investere

re i tidlig innsats i skole og barnehage. Vi må få flere barnehagelærere og flere lærere på 1. til 4. trinn. Vi må få flere innvandrerbarn i barnehage og flere innvandrere i arbeid, og det må skapes gode fritidsklubber og aktive idrettslag. For å lykkes med å integrere innvandrere, løfte familier ut av fattigdom og skape fungerende mangfoldige samfunn må vi ha en helhetlig pakke med tiltak.

Fremskrittspartiet er opptatt av å ha en streng innvandringspolitikk for å sikre et bærekraftig velferdssamfunn. Derfor er jeg glad for at regjeringen legger opp til både å ha en streng innvandringspolitikk og å gjennomføre et integreringsløft.

Noe av det som overrasket meg mest med innlegget fra representanten Gahr Støre, var at Arbeiderpartiet åpenbart har tatt av seg ledertrøyen som det viktige opposisjonspartiet i skolepolitikken. I innlegget nevnte han skole kun to ganger, og det gjaldt lærerkrise og frafall i skolen. Dette er to områder hvor regjeringen faktisk leverer, og bare i fjor var det nesten tusen flere lærerårsverk enn året før, og de fleste av disse var på 1. til 4. trinn.

Andelen som faller fra på videregående, har ligget stabilt høyt i mange år, altfor høyt, men i fjor så vi klare tegn til forbedring, noe det er grunn til å anta skyldes at de gode tiltakene til regjeringen begynner å virke. Det er tiltak som fraværsgrensen, som Arbeiderpartiet var for, men nå er imot; kompetansekrav, som Arbeiderpartiet var for, men nå er imot; og en historisk etterutdanningsatsing, som er dobbelt så stor som den Arbeiderpartiet lovet i valgkampen i 2013. Når det stormer, bøyer de av – noe vi så tydelig da Arbeiderpartiet nylig snudde i saken om kompetansekrav til lærere. Videre har vi sett at de ga fra seg skolebyråden i Oslo til SV før jul.

Da Arbeiderpartiet skulle evaluere valgkampen og peke ut tre viktige satsingsområder som skulle få velgerne tilbake, valgte de arbeid, innvandring og distrikt. På sosialistisk side er det helt åpenbart at Arbeiderpartiet nå har overlevert stafettspinnen på skolepolitikk til SV.

I framtiden må flere stå lenger i jobb, og flere må ha en jobb å gå til, skal vil klare å opprettholde og videreutvikle dagens velferdssamfunn. Skal vi lykkes med omstillingen vi må igjennom, må vi sørge for at bedrifter får økt sin konkurransekraft, både internt i landet og også mot utlandet. Det gjøres gjennom særlig tre grep, nemlig reduserte skatter, historisk satsing på samferdsel og en god skole.

Innenfor skole vil jeg spesielt trekke fram yrkesfagsatsing. Verdiskaping er umulig uten gode yrkesutdannelser. De fire siste årene har vi brukt over 600 mill. kr på å styrke yrkesfagene. Vi har bl.a. sørget for å øke lærlingtilskuddet kraftig, noe som sto stille under de rød-grønne. Vi ser nå at det i 2017 ble rekord i antall læreplasser. 2018 blir yrkesfagene år, hvor vi skal legge til rette for å få enda flere lærebedrifter, og i perioden skal satsingen

på yrkesfag fortsette. Vi trenger å tilrettelegge for at flere skal kunne jobbe i kjeledress, og da trenger vi gode rammevilkår for bedriftene og en offensiv yrkesfagsatsing.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Jan Tore Sanner [17:02:31]: Veien inn i samfunnet vårt går gjennom skole og arbeid. Og veien til arbeid går gjennom kunnskap og kompetanse – gjennom språk, regning og grunnleggende ferdigheter. Det begynner i barnehagen og varer livet ut.

Som kunnskaps- og integreringsminister får jeg bygge videre på et arbeid som har kommet langt. Gjennom en pedagognorm, tidlig innsats og engasjerte ansatte legger vi til rette for en barnehage som ser hvert enkelt barn. I grunnskolen øker vi oppmerksomheten om kompetanse og grunnleggende ferdigheter. Ingen elever skal gå ut av grunnskolen uten at de har lært å lese, skrive og regne skikkelig, og elever som sliter, skal få hjelp tidlig. Derfor vil tidlig innsats være høyt prioritert i denne perioden. Lærerne får et historisk etter- og videreutdanningsløft.

Det er satt i gang et løft for yrkesfagene for å øke statustusen og for at flere skal velge og fullføre fagutdanning. Lærlingtilskuddet er økt flere ganger for at flere skal få læreplass.

Vi fornyer fagene helt opp til videregående og rydder plass for dybdelæring og fordypning. Det er nå vi legger grunnlaget for at neste generasjon er klar for den tiden som kommer. Det gjør vi gjennom å skape en skole hvor barn og ungdom lærer, men også hvor de trives og føler seg trygge. Derfor har vi fått på plass en ny mobbelov. Ingen skal lenger få lov til å snu seg bort når noen plages.

Mye går bra. Norske barn leser mye bedre enn de gjorde for ti år siden. Gapet mellom elever med innvandrerbakgrunn og andre blir mindre. Det motvirker forskjeller og er avgjørende for å delta både i arbeidslivet og i samfunnet for øvrig.

Norge står nå midt i en omstilling. Digitalisering og automatisering vil endre mange yrker dramatisk. Det vil føre til større behov for omskolering og videreutdanning. Derfor skal vi gjennomføre en kompetansereform som ser fremover. Livslang læring har vi snakket om i flere tiår. Nå er tiden kommet for å øke innsatsen mot utenforskap. Ingen skal oppleve at de mister fotfestet på grunn av manglende kompetanse, vi må lære hele livet.

For å bygge et bærekraftig velferdssamfunn trenger vi et oppdatert arbeidsliv med plass til alle. Derfor er kunnskap, kompetanse og integrering blant regjeringens viktigste områder, og de henger sammen. Vi ser at de grunnleggende ferdighetene er helt avgjørende for å komme seg i jobb og for å stå i jobben. Det gjelder både de av oss som har vært her lenge og de som nettopp har kommet.

De som skal bo i Norge, skal inkluderes i store og små felleskap. De som kommer, skal føle seg som en del av det norske samfunnet. Da må vi lykkes bedre med tidlig innsats i barnehage og skole, med språkopplæring, og vi må lykkes med å få så mange som mulig ut i jobb.

Regjeringen vil gjennomføre et integreringsløft, slik at flere kan delta og bidra både i arbeidslivet og i samfunnet. Vi vil gjennomføre en helhetlig reform av introduksjonsordningen. Vi skal stille tydeligere forventninger til resultater i kommunene. Og vi skal gjennomføre mer arbeidsrettede tiltak. Vi må se på systemet på nytt, og vi må se det gjennom øynene til dem som i dag bruker det.

Vi må også sørge for en bedre hverdagsintegrering, slik at innvandrere får delta og bidra i idrettslag og foreninger, i nabolag og lokaldemokrati. Det er ofte de små møtene på fotballbanen eller på kafébesøk som gjør den store forskjellen i menneskers liv. Disse møtene og fellesskapene vedtas ikke av staten, men av mennesker som fritt og villig gjør noe sammen for andre. Derfor må vi samarbeide med frivillig sektor for å lykkes med integreringsarbeidet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Nina Sandberg (A) [17:07:18]: Først: Gratulerer med ny jobb!

Så vil jeg si at for Arbeiderpartiet er flere lærere med tid til elevene det viktigste. Vi ønsker oss en lærernorm som sikrer at pengene som blir bevilget, brukes på økt lærertetthet. Høyre og Fremskrittspartiet, som er sterkt imot en slik norm, skal nå utrede og innføre den. Arbeiderpartiet kommer til å presse på for at det blir en god løsning for elevene. Regjeringen har ansvar for at vi raskt får på plass en ordning som fungerer.

Så vil jeg si: Kan statsråden nå – nå er det litt usikkerhet rundt dette – garantere at lærernormen blir fullfinansiert, og at ikke landets ordførere blir sittende med regningen for en norm som Høyre egentlig er imot?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:08:06]: La meg først uttrykke et ønske om et godt samarbeid. Jeg ser frem til samarbeid med alle partiene i Stortinget, både om viktige løft innenfor kunnskap og – ikke minst – integrering, som er viktig for bærekraften i samfunnet vårt.

Vi inngikk en avtale med Kristelig Folkeparti i fjor høst. Den har vi tenkt å gjennomføre. Den har to sider. Det ene er at vi skal gjennomføre en lærernorm i skolen, og Kristelig Folkeparti sikrer støtte for kompetansekravene til lærerne. Vi ser nå på hvordan dette kan gjennomføres på en god måte. Det har gått ut et orienteringsbrev til kommunene i dag, og vi har også snart forskriftene som skal ut på høring, klare, slik at vi kan gjennomføre normen i tråd med enigheten med Kristelig

Folkeparti – og på en god måte. Vår ambisjon er selvsagt at den skal fullfinansieres. Så vet vi at det er ikke alltid alle kommunene er fornøyd, men utgangspunktet er fullfinansiering.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [17:09:23]: Aller først – gratulerer med utnevnelsen til statsråden, og lykke til med viktig arbeid!

Skolens innhold ikke bare påvirker elevenes kunnskap, men er også en sentral faktor for elevenes helse og livskvalitet. Som statsråden er kjent med, er Senterpartiet svært bekymret for hvordan graden av prestasjonspress og økende testkultur virker negativt inn på elevenes helse. Dette gjelder også metodene for såkalt celleevaluering, der det gjennom år – med veiledning fra direktoratet – er innarbeidet praksis ved mange skoler å be elever helt ned i 1. trinn evaluere seg selv med smilefjes eller sure fjes i et skjema. Helsearbeidere rapporterer nå om psykiske og somatiske lidelser i sammenheng med stress helt ned i småskole og barnehage. Hva mener statsråden om denne utviklingen? Er norsk skole på vei i rett retning? Og hva kan vi vente oss av flere tiltak som fremmer press og rangering, slik regjeringsplattformen legger opp til med fokus på lærings- og skolerresultater?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:10:34]: Det er ingen motsetning mellom en skole som prioriterer læring, og en skole som sikrer et godt læringsmiljø. Jeg er helt enig med representanten i at et trygt og godt læringsmiljø er vesentlig for at alle barn skal lære godt. Nettopp det at vi er bekymret for det som kalles stresskultur, gjorde at Kunnskapsdepartementet i fjor høst bestilte en rapport for å få kunnskapsgrunnlaget og se hva det er som er årsaken til stresskultur, og hva man kan gjøre med det. Én ting som er vesentlig, er engasjerte, gode lærere som sørger for at det ikke hopper seg opp med prøver og krav på slutten av året, men at man legger til rette for en god styring i klasserommet.

I tillegg har vi nå fått på plass en ny overordnet plan for skolen, som også vektlegger folkehelse og livsmestring som grunnleggende for alle læreplanene, som nå skal revideres.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [17:11:40]: Læringsmiljø og lærere er vi enig i er viktig, men jeg vil adressere et annet tema, nemlig læringsmiljø og motivasjon for yrkesfag. Et punkt som Senterpartiet og Venstre sto sammen om våren 2017, var behovet for å anerkjenne fagskoleutdanning som en viktig utdanning, likeverdig med bl.a. høyere utdanning. I innstillingen til fagskolemeldingen uttalte komiteen bl.a. at de mente det var viktig å styrke fagskolene som høyere yrkesfaglig utdanning og ivareta og videreutvikle fagskolenes egenart.

Det er derfor vanskelig å forstå hvorfor statsråden for høyere utdanning ikke har fagskolene som del av sin portefølje. Mener kunnskaps- og integreringsministeren det er behov for å se fagskoletilbudet og universitets- og høyskolesektoren i sammenheng, eller mener regjeringen at fagskoler, universitet og høyskoler ikke er likeverdige tilbydere i utdanningssystemet?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:12:42]: Jeg er glad for engasjementet når det gjelder fagskolene. Jeg har i dag fått presentert en rapport som ser på behovet for arbeidskraft innenfor ulike bransjer i årene som kommer. Det er ingen tvil om at vi trenger flere med god fagopplæring. Vi trenger flere som velger de yrkesfaglige studieretningene. Derfor gjennomfører regjeringen et yrkesfagløft, og vi styrker fagskolene. Fagskolene er en viktig del av opplæringssystemet i Norge, og vi jobber nå med å følge opp de vedtakene som er gjort i Stortinget. Min klare ambisjon er å styrke fagskolenes posisjon i utdanningssystemet, og ikke minst som arbeidslivets viktige partner. Det er også en viktig del av den kompetansereformen som vi nå jobber med.

Mona Lill Fagerås (SV) [17:13:44]: I den årlige elevundersøkelsen opplyser 8 700 elever at de regelmessig blir mobbet av en voksen på skolen. Professor Peder Haug ved Høgskulen i Volda sier at lærerutdanningen ikke har tatt tilstrekkelig høyde for at de menneskelige forholdene i skolen har blitt endret, og at behovet for en mer omfattende pedagogisk kompetanse har økt.

Den nye kunnskapsministeren svarer i dagens VG at mobbing av elever ikke har noe med lærerutdanningen å gjøre. Kunnskapsministeren hever i stedet pekefingeren og hevder at dette utelukkende skyldes dårlig folkeskikk. Er det ved å heve pekefingeren og si – som vi i Nord-Norge ville sagt – «no må dokk oppfør dokk», regjeringen har tenkt å vinne kampen mot mobbing, eller er det ved systematisk arbeid og kanskje ved å la pedagogikken få en mer sentral rolle i lærerutdanningen man kan vinne kampen mot mobbing?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:14:53]: Jeg anbefaler å lese kildene litt grundigere. Ja, jeg mener at det er dårlig folkeskikk når voksne mobber barn, og jeg mener at det er helt uakseptabelt at voksne i skolen mobber barn. Det er det ingen diskusjon rundt. Det jeg sa i den artikkelen, var at de tallene verken skyldes gammel eller ny lærerutdanning. Det er ingen motsetning mellom å prioritere kompetanse, fordypning og dyktige lærere og å legge til rette for et godt læringsmiljø. Det er heller ikke slik at pedagogikken er svekket i den nye lærerutdanningen. Vi har nå innført en femårig mastergrad i lærerutdanningen, som gjør at de nye lærerkandidatene får en mer praksisnær opplæring.

Jeg ser frem til at vi sammen skal vinne kampen mot mobbing. Det er helt uakseptabelt at voksne mobber barn – og ja, det er dårlig folkeskikk.

Mona Lill Fagerås (SV) [17:15:57]: Jeg er glad for at jeg og den nye kunnskapsministeren er enige om at innsatsen mot mobbing krever et mangfold av tiltak. Å øke antallet lærere gjennom en nasjonal norm for lærere er et sånt viktig tiltak. Det kan bedre barnas sosiale tilhørighet og deres trygghet. Å ha mer tid til å se hver enkelt elev kan føre til at alle elevene lærer, lykkes og trives i den norske skolen. Men dette har jo ikke Høyre vært spesielt positive til. Kan den nye kunnskapsministeren betrygge flertallet i denne salen om at de vil innføre denne normen slik den er ment?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:16:44]: Jeg klargjorde i en tidligere replikk at vi har en avtale med Kristelig Folkeparti, og den kommer vi selvsagt til å følge opp. Det er viktig at den avtalen vi har inngått med Kristelig Folkeparti, har et punkt nr. 2, nemlig at vi skal gjennomføre kompetansekravene for lærerne. Det er viktig at vi har høye ambisjoner for skolen. Jeg er forundret over at flere partier her i salen senker ambisjonene for norsk skole. Vi må sørge for at de lærerne som skal ha ansvaret for våre barn og for norsk, engelsk og matematikk, har fordypning i de fagene de underviser i. Som en del av dette vil vi også gjennomføre tidlig innsats i skolen, som også innebærer at det blir flere lærere. Et ledd i det er at vi gjennomfører den reformen som vi har en avtale med Kristelig Folkeparti om, og vi skal gjennomføre den på en god måte, slik at dette kommer elevene til gode.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [17:17:55]: Jeg vil også gratulere Sanner, som ny kunnskaps- og integreringsminister, og ser fram til samarbeidet.

I dagens utgave av avisen Dagen uttaler statsråd Nybø at hun ønsker kristendommen ut av Grunnloven og vil fjerne henvisningen til den kristne og humanistiske kulturarven i formålsparagrafen for skolen. Hun svarer ja på spørsmål om hun også vil jobbe for dette i regjering.

For Kristelig Folkeparti handler dette om å fjerne seg fra et verdigrunnlag som har bidratt til å bygge et samfunn med vekt på menneskeverd, nestekjærlighet og forvalteransvaret. Kan statsråd Sanner garantere for at regjeringen fortsatt vil holde på dagens formålsparagraf for skolen, forankret i vår kristne og humanistiske kulturarv?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:18:48]: Svaret på det spørsmålet er ja. La meg også si at jeg ser frem til et godt samarbeid med representanten Grøvan og Kristelig Folkeparti.

Det er tre partier som sitter i regjering, og man kan ha litt ulik vektlegging av ulike saker. Jeg må også ta det forbeholdet at jeg ikke har rukket å lese avisen Dagen i dag. Men formålsparagrafen har bred forankring også i Stortinget, og jeg mener at den står støtt, og at den bør videreføres.

Presidenten: Med hensyn til at det kan bli en lang kveld, vil presidenten oppfordre replikantene til å innta plass her oppe rett før de skal på talerstolen.

Jorodd Asphjell (A) [17:19:40]: Gratulerer til statsråden med ny post: fra Kommunaldepartementet til Kunnskaps- og integreringsdepartementet. Jeg satt i kommunal- og forvaltningskomiteen i høst og er blitt flyttet over til forsknings- og utdanningskomiteen – ikke for å holde statsråden i ørene, men mer for å følge politikken og ikke minst for å styrke yrkesfagene framover.

I dag mottok statsråden første rapport fra Holden-utvalget, som skal se på framtidens kompetansebehov. Rapporten viser at 20 pst. av bedriftene i bygg- og anleggsbransjen sier at de har betydelige rekrutteringsproblemer til sine fag. Da burde det bekymre regjeringen at det bare innenfor fagene Bygg- og anleggsteknikk og Teknikk og industriell produksjon har blitt 2 500 færre elever siden 2013. Likevel forplikter regjeringen seg ikke til store, nye grep i regjeringserklæringen. Da er mitt spørsmål:

Hva tenker statsråden å gjøre for å rette opp i dette, når vi vet at det er 5 000 elever som venter i kø for å få læreplass, som de trenger for å fullføre utdanningen sin? Hvilke nye grep ser statsråden og den nye regjeringen for seg kan løse de store problemene som ungdommer kommer opp i?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:20:49]: Vi kan glede oss over at det nå er flere elever som har fått læreplass. Vi kan også glede oss over at det er flere som gjennomfører, og færre som dropper ut. Men vi har ikke tenkt å lene oss tilbake, for det er helt avgjørende at vi lykkes med å øke antallet som går på yrkesfag, og vi skal øke statusen for yrkesfagene. Vi trenger flere med fagopplæring i årene som kommer, og Holden-utvalget viser også det. NHOs kompetansebarometer viser også at her ligger det muligheter for elevene.

Vi kommer snart med en ny tilbudsstruktur for yrkesfagene. Det vil øke interessen. Vi vil sørge for god etter- og videreutdanning. Vi vil sørge for at det også er fleksible løsninger som gjør at elevene kan kombinere arbeid og teori på en bedre måte. Velger man f.eks. tømrerfag, skal man stifte bekjentskap med tømrerfaget tidligere i opplæringsløpet. Det tror vi vil bidra til at vi får økt gjennomføring innenfor de fagene.

Nina Sandberg (A) [17:22:07]: Lærernormen er ifølge Kristelig Folkeparti det viktigste skolepolitiske vedtaket i dette årtusenet. Likevel nevnes ikke denne normen i Jeløya-plattformen, og Høyre og Fremskrittspartiet har vært imot den hele veien. Det er også urovekende at regjeringserklæringen verken omtaler den økende lærermangelen eller har konkrete tiltak for å rekruttere flere lærere. Det må til, med mindre man med viten og vilje styrer mot en lærerkrise.

Mitt spørsmål til statsråden er: Kan han garantere at mangel på lærere eller manglende finansiering ikke vil bli en unnskyldning for ikke å iverksette lærernormen?

Statsråd Jan Tore Sanner [17:22:50]: Jeg takker for engasjementet for lærernormen. Jeg har svart på det i to replikker. Vi skal gjennomføre den avtalen vi har med Kristelig Folkeparti. Men som jeg understreket, har denne avtalen også et punkt nr. 2, nemlig at vi skal gjennomføre de kompetansekravene som Arbeiderpartiet også var for før. Det forundrer meg at Arbeiderpartiet, som i forrige periode forsøkte å kopiere Høyres skolepolitikk, nå forsøker å kopiere SVs skolepolitikk. Jeg er forundret over at Arbeiderpartiet senker ambisjonene for norsk skole ved at man nå har gått bort fra de kravene til fordypning og kompetanse som vi nå gjennomfører. Vi må ha høye ambisjoner for norsk skole. Det betyr at vi må sørge for at vi har flere lærere med fordypning, og så skal vi gjennomføre lærernormen, som vi har en avtale med Kristelig Folkeparti om.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [17:24:01]: Noe av det vi som sitter i dagens storting, kan være mest glade for, og det dagens regjering kan være mest glad for, er de kloke valgene de som har sittet her før, har tatt for oss. Noe av det viktigste de har gjort for oss, gjelder eierskapet til norsk natur og det å ha en nasjonal strategi for hvordan vi skal utvikle våre naturressurser. Det har formet landet vårt. Jeg har lyst til å gå igjennom noen av de hovedelementene. Når vi ser på skogpolitikken, konsesjonspolitikken, som Venstre i sin tid var med å utforme på starten av 1900-tallet, og hvordan det har sikret spredt eierskap, verdiskaping og aktivitet i hele landet, har det vært helt avgjørende. Det har formet synet på hvordan man skal ha et eierskap til jord til de mange som har skapt livskraftige vekstsamfunn, næringsmiddelindustri, aktivitet rundt omkring i hele Norge. Det samme lovverket var det som ble lagt til grunn for fiskerinæringen, med leveringsforpliktelser, for å bygge land, bygge industri, sørge for at lokalsamfunn får gode av de enorme naturressursene som er utenfor kysten, uti havet.

Den samme tenkningen var det som kom inn på 1960- og 1970-tallet, da man skulle utforme norsk olje- og gasspolitikk. Det har vært langsiktighet, det har vært klokskap, man har hatt en tenkning om at man skal bruke nasjonens naturressurser til å bygge land – og bygge for de mange, ikke for de få. Derfor var det interessant når man skulle lese Jeløya-erklæringen: Hvilke nasjonale strategier hadde man rundt norske naturressurser? Kunne man se noen spor av det gamle Venstre, som var et nasjonalstrategisk parti, eller kunne vi se spor bare av det nyliberalistiske Venstre? Dessverre, når man leser erklæringen, så varsler regjeringen nye omkamper rundt eierskapet til norsk natur. Det er uklokt, for det har vært en suksess for Norge at Høyre gang etter gang har feilet i sin blinde markedstro, mens man har hatt en regjering eller et stortingsflertall som har valgt en strategi for å bygge land og bygge for de mange. Det er forunderlig at Venstre, som har vært så stolt av sin tradisjon fra starten av 1900-tallet, nå går inn i regjering og har lagt hele den tankegangen på båten.

Så er det det andre som er forunderlig: Når vi har sett at olje- og gassprisene har gått ned, har vi sett at investeringene i norsk økonomi har gått fra olje- og gassnæring til boligmarkedet. Det er der den store pengeforflytningen har vært, og vi har hatt veldig lave investeringer i norsk industri. Norge som land kan ikke leve av å bo, og vi ser nå faretegn i boligmarkedet ved at det er et overskudd av boliger. Da er det rart at det ikke ligger en klar industristrategi i Jeløya-erklæringen. Hvordan skal vi føre en avgiftspolitik og en næringspolitikk der vi kan bruke lange norske verdikjeder som gjør at vi skal få noe å leve av i fremtiden? Den situasjonen vi ser i norsk økonomi nå, er veldig sårbar. Det er ingen nye tanker om det, det er ingen nye ideer, det er ingen nye grep, og man hviler seg bare på boligmarked, økt konsum, og at ting skal ordne seg av seg selv. Det er unorsk, for i Norge har vi alltid hatt en strategisk tenkning om hvordan vi skal utvikle vårt næringsliv.

Dessverre er det heller ingen nye ideer og nye tanker når det gjelder distriktspolitikken. Det er en videreføring og en forsterkning av det vi så i forrige periode: en tro på stordrift, en tro på sentralisering. Det man kalte nærpolitireformen, gjør at over 120 tjenestesteder i disse dager blir lagt ned. Det har blitt en fjernpolitireform. Det man snakket om som en demokratisering, regionreformen, er det ingen som er begeistret for i denne salen, men man sier at man skal videreføre arbeidet også med en kommunereform som ikke har skapt noe begeistring. At Venstre, som før hadde et syn for hele landet, nå har blitt et av de mest sentraliserende partiene, er sørgelig.

Det er det som også skremmer oss i Senterpartiet, for Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre gjør ikke hverandre bedre, de gjør hverandre dårligere. Når det gjelder

skattepolitikken, varsler man at man skal gå videre ned på skattetrykket, men når det gjelder avgiftene, varsler man bare økninger. Problemet med det er at avgiftsøkningene rammer alle, uavhengig av inntekt. At Fremskrittspartiet igjen kunne gå inn i en stortingsperiode og varsle at de ønsker å øke avgiftstrykket, synes vi i Senterpartiet er uforståelig.

Men heldigvis, kjære venner, gikk Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre tilbake i fjorårets stortingsvalg. De har ikke flertall lenger, og det kommer vi til å merke i kveld når det blir flertall mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og SV. Det kommer vi til å se i sak etter sak utover våren, og det er Stortinget som til syvende og sist har det endelige ordet. Det gir meg grunnlag for optimisme, selv om Jeløya-erklæringen er en ny erklæring for mer sentralisering og større forskjeller.

Abid Q. Raja (V) [17:29:16]: Vi liberalere er veldig fornøyd med Jeløya-plattformens helhet. Gjennomslagene for Venstre i plattformen er fantastiske. Det er enkeltheter som hadde sett annerledes ut om vi hadde formulert hele plattformen alene, men vi er tilfreds med helheten – ikke bare hensyntatt vår størrelse, nei, vi føler vi har blitt behandlet likeverdig av de to andre regjeringspartiene, og vi føler våre hjertesaker kommer godt til uttrykk, både kvalitativt og kvantitativt i plattformen.

Venstre tar ansvar for landet. Vi er med på å bringe landet videre.

I perspektivmeldingen og nasjonalbudsjettet for 2018 løftes det fram mange utfordringer og mange muligheter. Hensyntatt dette er vi i Venstre med på å stake ut kursen gjennom Jeløya-plattformen.

Plattformen legger opp til å føre en ansvarlig økonomisk politikk basert på handlingsregelen. Vekstfremmende skattelettelser vil både styrke konkurransekraften og skape nye arbeidsplasser. Slik statsministeren sier det: Verdier må skapes før de deles, og plattformen sier at det vil iverksettes tiltak for nettopp økt verdiskaping og økt produktivitet.

Norge har forpliktet seg til å nå våre klimamål, og derfor må klimagassutslippene ned. Mye må gjøres i transportsektoren, og Venstre er fornøyd med at elbilpolitikken sikres i plattformen, og at regjeringen forplikter seg til å følge opp den ambisiøse NTP-en vi lagde i forrige periode sammen med Kristelig Folkeparti. Det vil gi tidenes satsing på miljøvennlig transport.

Det er noen saker som smaker ekstra godt: dyrevelferd og pelsdyrnæringen, at naturmangfoldloven ligger fast, og at plattformen gir full seier for Venstre for at det ikke engang blir konsekvensutredning av havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja, og at det ikke

iverksettes petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen, iskanten, Skagerrak eller på Mørefeltene. Det er vi liberalere veldig tilfreds med.

Hva gjelder barn, unge og oppvekst, oppleves det særlig godt for alle de som var på Venstres landsmøte i 2016, hvor vi vedtok tredeling av foreldrepermisjonen, gratis SFO for barnefamilier med lavest inntekt og en nasjonal mal for lokale SFO-rammeplaner. Alt dette og mer står nå i Jeløya-plattformen.

Siden 2014 har vi jobbet med å få på plass barnehage- og svømmeopplæring. Det startet med en prøveordning på 10 mill. kr, men er en ordning vi har forsterket i alle de siste års budsjett. Dette tilbudet kan bli gjeldende for samtlige barn i barnehager over hele landet. Sammen med at plattformen åpner for å flytte svømmeundervisningen fra 4. klasse til tidligere i skoleløpet, fortrinnsvis 1. klasse, vil det gjøre at barn får maksimalt utnyttet opplæringen.

Kun 50 pst. av norske 10-åringer er svømmedyktige. Her har mange lovet vann i svømmebasseng, også på statsministernivå i valgkamp, men det er først nå vi ligger an til å ta en skikkelig dugnad for norske barns livreddende ferdighet.

At vi også styrker språkopplæringen i barnehagene og bl.a. prioriterer tidlig innsats fra 1. til 4. klasse, vil hjelpe de samme barna senere i livet med muligheten til å fullføre videregående skole. Her må det tas krafttak i årene som kommer, særlig for gutta og især for minoritetsgutta. Kompetent arbeidsstyrke er bra for norsk næringsliv og norsk samfunn, men det er også svært viktig for den enkelte for å lykkes i sitt eget liv og for at deres barn igjen i neste runde får bedre oppvekstvilkår. Fattigdom går dessverre altfor ofte i arv.

At fattigdomsbekjempelse har blitt ett av regjeringens satsingsområder, varmer et liberalt hjerte. Å legge til rette for at barn får gode oppvekstvilkår, at de får muligheten til å lykkes på lik linje som andre barn, uavhengig av foreldrenes inntekt, at de får delta i kultur og fritidsaktiviteter, gjør at vi kan skape en god barndom som kan vare livet ut. For motsatsen er en dårlig barndom som dessverre også kan vare livet ut.

Derfor har vi sammen med Kristelig Folkeparti i forrige periode styrket innsatsen for barn og unge, f.eks. for de barna som vokser opp i hjem som har rusutfordringer. Jeg er derfor stolt over at plattformen vil forsterke innsatsen på rusfeltet.

Det handler om å skape liv i verdighet, og en rusreform vil kunne flytte oss vekk fra straffesporet ved brukerdoser, og vi kan få økt valgfrihet i LAR samt forsøk med heroinassistert behandling. Overdosedødsfallene må ned, og vi tror pakkeforløp for rusbehandling innen 2020 sammen med styrket tilbud for avrusning og livsmestring kan bidra til både å redde liv og gi verdighet.

Venstre er stolt av å ha framforhandlet en egen utviklingsminister. Norge må lede an i utviklingspolitikken, ikke minst hva gjelder fremme av menneskerettigheter globalt. FNs bærekraftsmål forpliktes i plattformen.

Alt i alt: Vi liberalere er veldig tilfreds med Jeløya-plattformen, og vi gleder oss til å ta tak i de politiske utfordringene og de politiske mulighetene som ligger foran oss.

Statsminister Erna Solberg [17:34:38]: Jeg har lyttet til innleggene som har vært fremført i debatten så langt, og en første refleksjon er at det er bred enighet om viktige mål for det norske samfunnet. Det inntrykket kommer tydelig frem – på tross av enkelte forsøk på å kariere regjeringens standpunkter.

Disse viktige målene handler først og fremst om arbeid. Høy sysselsetting og lav ledighet er noe vi alle jobber for. Det er nødvendig for landet vårt, og det gir en mulighet til å skape en fremtid for den enkelte.

Et annet mål det er bred enighet om, er å ta vare på et samfunn med små forskjeller. Blir forskjellene for store, vil det komme i veien for den enkeltes mulighet til å lykkes og til å bruke sine evner. Det blir et urettferdig samfunn. Det vil igjen bremse både vekst og verdiskaping, men også skape et samfunn som ikke er likt det samfunnet jeg tror vi alle her er stolte av.

Et tredje felles mål handler om et seriøst arbeidsliv. Måten vi har organisert vårt arbeidsliv på, er en viktig konkurransefordel for Norge. Seriøse arbeidsgivere som investerer i sine ansattes kompetanse, som tar inn lærlinger og konkurrerer om smartere og mer effektive løsninger, har vist seg å være en suksess. Innsatsen mot aktører som truer den norske modellen, skal fortsatt være av høy prioritet.

Og det fjerde – og jeg sier det fordi det ikke er blitt tatt opp i så mange av innleggene fra de parlamentariske lederne, men jeg antar at plattformen ligger til grunn – er at vi har et felles mål om å bekjempe klimautfordringene. Det er bred enighet om – og jeg tar med alle, for det som ikke er sagt, er vel kanskje at man er enig – at Norge skal ta sin del av ansvaret for å oppfylle de forpliktelsene vi har lovet overfor resten av verden å oppfylle.

Jeg mener at den brede enigheten i disse spørsmålene er grunnleggende positivt for Norge. Jeg mener det bidrar til å sørge for både stabilitet og langsiktighet, og det gjør også at vi i fellesskap som nasjon lettere kan nå de målene vi setter oss.

Det er derfor bra at hovedlinjene i utenrikspolitikken også ser ut til å være gitt tilslutning til, så langt i denne debatten.

Det jeg imidlertid ikke like lett ser en like utbredt forståelse for når det gjelder de særlige utfordringene Nor-

ge står overfor, er hva de faktisk vil kreve av oss, de utfordringene som er helt nødvendig å løse, også fordi vi skal klare å nå de viktige målene vi er enige om. I årene som kommer, må det skapes et betydelig større antall nye arbeidsplasser i privat sektor i Norge. Det er først og fremst der vi må hente skatteinntekter for å løfte resten, for å få sysselsettingen opp, slik at flere kan finne en vei inn i arbeidslivet, for å få verdiskapingen opp, slik at vi kan finansiere gode velferdsordninger for kommende generasjoner.

Regjeringen bygger på mye av det gode som skjedde i forrige periode. Senest for omtrent et år siden la vi frem en ambisiøs industrimelding med nye tiltak, som vi har rullet ut det siste året, og som fikk bred støtte i hele næringsringen. Norsk Industri legger i dag frem sitt konjunkturbarometer, som tydelig sier ja til signalene i både Jeløya-plattformen og regjeringens politikk om en tydeligere konkurransekraft for norsk industri. Det dreier seg om å være tydelig på at vi i årene som kommer, må prioritere innovasjon og privat skaperkraft.

Vi må også se på hvordan offentlig sektor sammen med privat sektor både løser utfordringer i vårt samfunn og skaper nye arbeidsplasser. Det er unaturlig å snakke om en stor helsenæring – som regjeringen lover en melding om til høsten, og som vi skal jobbe med om hvordan vi skal nå målene for – uten å si at også private må være leverandører til det offentlige Norge, som jo har helse som den store offentlige prioriteringen. Det er offentlige anskaffelser. Når vi sier at dette skal bidra til mer innovasjon, betyr det at private kommer til å delta mer også på offentlig finansierte områder i fremtiden.

Debatten her ser ikke ut til å ta med det. Skal vi ikke bruke den store kraften som ligger i offentlig sektor, også for å skape arbeidsplasser som kan bygge et fremtidig næringsliv? Da må vi sørge for at vi ikke ser oss blind på skillet mellom offentlig og privat, men faktisk ser på hvordan samarbeidsplattformene mellom det offentlige og de private skal være i tiden fremover. Det har regjeringen som grunnlag. Vi ser det pågår hånd i hånd, både for å løse oppgaver og for å skape næringslivet for fremtiden, med de fremtidsbehov og utfordringer som vi får i en situasjon hvor både digitalisering, helsenæringer og store kunnskapsnæringer kommer til å være viktige verdiskapere for fremtiden.

I overgangsperioden fra midten av 2000-tallet kom mesteparten av den jobbskapingen vi hadde i Norge, innvandrere og arbeidsinnvandrere til gode. Det må vi lære av nå. Vi lyktes ikke i å løfte nok av dem som sto utenfor arbeidslivet, inn i arbeidslivet. Vi må skape en ny, inkluderende vekst, som løfter flere inn i arbeidslivet, og som bidrar både til et bedre liv og til bedre mulighet for dem som kommer inn, men samtidig også gjøre noe med statsbudsjettets inntekts- og utgiftsside.

Derfor har vi sagt at vi trenger en inkluderingsdugnad. Derfor har vi sagt at dette er et høyt prioritert prosjekt for regjeringen. Derfor skal det komme langt flere og nyere tiltak, men også klarere forpliktelser. Når det så tydelig står at 5 pst. av alle nyansettelser i staten skal komme fra folk med hull i cv-en eller med funksjonshemming eller annet, er det en forpliktelse som skal være tydelig og klar på at staten nå ikke skal hvile seg på at det bare er privat sektor som skal løfte dette. Dette skal også staten og – forhåpentligvis – også kommunesektoren være med på å løfte i årene fremover. Det er nemlig ingen bærekraftig løsning for Norge fremover ikke å gjøre enda mer for at flere som står utenfor, kan komme inn i arbeidslivet.

Jeg synes det er rart å bli beskyldt for at vi ikke ser på de langsiktige utfordringene knyttet til fattigdomsbekjempelse. Det er nettopp det hele vår satsing på arbeid, inkludering og integreringsløft – de sakene regjeringen har løftet høyt opp – bidrar til. Grunnen til at det er flere fattige barn i dag, er at vi har fått langt flere som har innvandret, særlig de som har kommet som flyktninger og asylsøkere, inn i vårt arbeidsliv. Hvis vi ikke klarer å oppnå en høyere sysselsettingsgrad i de gruppene, kommer vi til å ha varig fattigdom, som sitter fast. Dette er å ta utfordringene ved roten, istedenfor å strø på med ordninger. Det er å snakke om hvordan vi løfter dette for fremtiden, og det har jeg sagt har høy prioritet hos regjeringen.

Det er heller ingen bærekraftig løsning for Norge å satse på økte subsidier eller på flere reguleringer som skader næringslivets mulighet til å konkurrere internasjonalt. Løsningen for Norge ligger i å føre en politikk som fremmer grønne, innovative og konkurransedyktige arbeidsplasser, som skaper jobber og et overskudd for samfunnet. Vi trenger derfor et konkurransedyktig skattesystem, der både nivå og innretning legger til rette for investeringer i norske arbeidsplasser. Vi trenger en fortsatt satsing på infrastruktur, på forskning, utvikling og kunnskap. Regjeringsskiftet i 2013 markerte et taktskifte på disse områdene. Jeløya-plattformen varsler at satsingen skal fortsette.

Men så er det gledelig at debatten har vist at det fortsatt er flertall for en helt nødvendig næringsvennlig politikk. En reversering tilbake til den forrige regjeringens kurs vil være skadelig både for norsk verdiskaping og for muligheten til å nå de høye målene vi har satt oss for vårt samfunn.

Mange private bedrifter jobber målrettet med å ansette mennesker som har falt utenfor arbeidslivet. De gjør det fordi det er lønnsomt. De finner motivert og kompetent arbeidskraft der andre overser det. Mest av alt rapporterer de om at det gjør noe med miljøet internt i bedriften. Det bidrar til at det også gir større ring-

virksomheter å føle at man jobber i en inkluderende bedrift. Det er på tide at det offentlige også tar tak. Derfor lanserte vi inkluderingsdugnaden under forhandlingene på Jeløya. Det er ingen grunn til at det offentlige ikke skal være like offensive her som det private bedrifter er.

Jeg tror – på tampen av den innmeldte taletiden – at vi har god grunn til å anse at det er bred støtte for hovedmålene. Jeg er helt sikker på at vi kommer til å finne mange ulikhetspunkter, men et lite tankekors til slutt: Kanskje er det aller viktigste vi gjør, ikke å tegne så svart-hvite bilder mellom oss at det tilsynelatende ikke er forståelig for dem som skal være med på å løfte alle disse målene. Hele det norske arbeidslivet må vite at vi forstår hva som er virkeligheten og utfordringene.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [17:45:06]: Den siste oppfordringen går til alle, går jeg ut fra, også til posisjonen.

Jeg har lyst til å begynne med å berømme statsministeren for hennes profil under besøket i Washington D.C. Jeg synes hun representerte Norge på en god måte i møte med den amerikanske presidenten. Men det er ett tema der som jeg ønsker å komme litt tilbake til: Norges forpliktelser når det gjelder 2 pst.-målet. Når det skal nås, kan vi diskutere, men vi er forpliktet til å øke BNP-andelen vi bruker på forsvar. I 2018 vil den være på 1,56 pst. ventelig. I forrige uke kom regjeringen til Stortinget og sa at den trolig vil synke til 1,5 pst, og under behandlingen av langtidsplanen for Forsvaret i 2016 garanterte regjeringen det motsatte. Da skrev forsvarsministeren til Stortinget at det «(...) vil (...) i 2020 ligge i spennet mellom 1,58 og 1,71 pst.».

Spørsmålet mitt er: Er dette feilinformasjon til Stortinget? Og da president Donald Trump sa «I believe Norway will get there soon» når det gjaldt 2 pst., informerte statsministeren da om at nei, vi går motsatt vei i Norge?

Statsminister Erna Solberg [17:46:11]: Jeg bare rydder litt i glassene her, jeg har veltet dem før, ser du, bare for sikkerhets skyld (munterhet i salen).

Vi hadde ikke en detaljert diskusjon om når Norge kommer til å nå det ...

Jonas Gahr Støre (A) [17:46:33]: Du har 15 sekunder til.

Statsminister Erna Solberg [17:46:34]: ... men vi har snudd utviklingen når det gjelder ubalansen mellom hva vi har av struktur, og det vi har budsjettert. Vi øker budsjettene betydelig hvert eneste år fremover. Akkurat nå er banen for BNP-utviklingen høyere enn hva vi har forutsatt tidligere. Den ligger over gjennomsnittlig vekst på BNP, og det betyr at andelen vil være noe mindre. Men det vil være avhengig av hvor mye penger vi

braker på internasjonale operasjoner, hva vi bruker på andre tiltak, og hvordan de tiltakene som ble vedtatt i forbindelse med behandlingen av landmaktsproposisjonen, gjennomføres.

Jonas Gahr Støre (A) [17:47:15]: Statsministeren må rydde opp i mer enn glassene her, hun må rydde opp i sitt eget tallgrunnlag. Jeg har sittet i regjering og opplevd at BNP-banen har økt, og det er utfordringen for å nå prosentmål. Her går andelen ned, det er budskapet. Det tror jeg ikke statsministeren sa i Det hvite hus, og jeg tror at han hun møtte, ville da ryddet opp i sine glass, eller tatt seg et glass, for å håndtere det.

Et annet spørsmål jeg har lyst til å stille til statsministeren, er: Hun sa i sin redegjørelse at vi trenger å tilby ungene våre kvalifiserte lærere, og det er jeg helt enig i. Derfor foreslår vi at vi må ha flere og godt kvalifiserte lærere inn i skolen. Nå har vi sett at andelen ukvalifiserte lærere øker inn i skolen og er den høyeste på 15 år. Det er en økning på rundt 40 pst. siden Fremskrittspartiet og Høyre overtok i 2013. Det er en utvikling som er i strid med alt det andre vi vil. Jeg vil spørre statsministeren: Er hun uroet over at den utviklingen som nå kommer, svekker kvaliteten på de lærerne som kommer i skolen, når hele Stortinget ønsker det motsatte?

Statsminister Erna Solberg [17:48:18]: Jeg er helt sikker på at når vi gjennomfører det som ligger i Læringsløftet og i Lærerløftet fullstendig, når vi har fått gjennomført de store løftene vi nå har for etter- og videreutdanning, kommer langt flere elever til å møte kompetente lærere i klasserommet. Det er en utfordring i en periode hvor vi har så mange på etter- og videreutdanning, fordi vi tar igjen mangler fra tidligere perioder. Vi løfter nå mange gjennom etter- og videreutdanning ved et gigantløft på dette som aldri før har vært gjort. Så er det faktisk en del vikarer som underviser, som kanskje har faglig fordypning, men som ikke er ferdig med sin pedagogiske fordypning.

Når vi har stilt kvalifikasjonskrav, har vi stilt dem med en horisont på ni år fra da vi innførte dem. Det betyr at alle arbeidsgivere – kommuner og skoleeiere – må lage en plan for hvordan de skal sørge for at alle elever møter kompetente lærere i sine klasserom. Da er det faktisk den skoleeiers, den kommunepolitikers, ansvar å vite hvor mange flere som må etter- og videreutdannes. Må flere gis kompetanse i pedagogikk fordi de er fagutdannet, men ikke har pedagogisk utdanning, eller må de gis fordypning i de fagene de mangler?

Jonas Gahr Støre (A) [17:49:26]: Men det er det samme eksemplet her: Målet man har satt seg, andelen man skal nå, er honnørord, men utviklingen går i motsatt retning. Derfor snudde også Arbeiderpartiet i synet på

avskilting av lærere – mange kompetente som skal ut og mobiliseres fra arbeidsreserven.

Men på ett område viser dette flertallet i Stortinget at vi nå tar ansvar for å endre på en del utviklingstrekk, som skal samsvare med det som er behovet der ute. Det gjelder bl.a. rehabilitering og oppussing av sykehjem. Der har stortingsflertallet – i går – samlet seg i komiteen om at det skal gis støtte til både rehabilitering og oppussing, som til nye investeringer. Det sitter ordførere og kommunestyrer rundt om i landet i dag og planlegger i et 10–15-årsperspektiv. Nå vet de at det Stortinget som sitter ut denne perioden, holder på at det skal være likebehandling av de to. Har statsministeren fått noen tilbakemeldinger fra begeistrede ordførere der ute som sier at ja, nå kan vi virkelig gå i gang med å gjøre det som trengs? Jeg ser at eldreministeren nikker, og hun bør jo være meget fornøyd med at hun har stortingsflertallet med seg, i den grad hun vil de eldres beste.

Statsminister Erna Solberg [17:50:28]: Når det gjelder det å ikke på kort sikt nå mål som en faktisk har ni års horisont på å nå, synes jeg det er et dårlig svar å senke kravene, senke ambisjonene og svare norske elever at det er ok at din lærer ikke har fordypning i matematikk, til tross for at matematikk er grunnlaget og basisen for digitalisering, for å sørge for at de lærer den realfagskompetansen som de for øvrig kommer til å trenge i arbeidslivet i fremtiden, fordi din lærer er i en alder da man på det tidspunktet hadde en lærerutdanning hvor man ikke hadde krav om fordypning i matematikk. Det synes ikke jeg er noe lurt svar til norske elever. Derfor mener jeg at vi fortsatt skal holde på kompetansekravene. Derfor er det krevende i en oppbyggingsperiode å gjøre det. Men jeg synes altså at å senke kravene fordi vi på kort sikt ikke møter dem, er feil politikk, det blir feil for fremtiden, og man når ikke de andre målene man setter seg som nasjon.

Jeg mener at en av de største utfordringene vi har i eldreomsorgen, er at vi er nødt til å holde et stort trykk på bygging av flere sykehjemsplasser i Norge. Vi kommer til å trenge flere med flere eldre.

Jonas Gahr Støre (A) [17:51:31]: Vi skal ha kompetansekrav i mange fag, men realiteten nå er at mange lærere som kommer ut og møter våre elever, våre barn og våre barnebarn, er reserver. De har ikke kompetanse til å stå i skolen. Det har økt med 40 pst. under din regjering. Det bør uroe.

Men til slutt en sak som vi har hatt oppe litt i debatten tidligere i dag: søskenbarneekteskap. Folkehelseinstituttet peker på helsefaren knyttet til det. De viser at av barna født i Norge mellom 1967 og 2010, og som har foreldre fra Pakistan, har så mange som 41 pst. søskenbarnforeldre, og det er grunn til å tro at det finnes et ganske

stort press innen familien i den retning. I tillegg er det de helsemessige utfordringene. Det samme instituttet peker i en undersøkelse fra 2007 på at risikoen for dødfødsel er 63 pst. høyere enn for barn av ubeslektede foreldre, og faren for spedbarnsdød er 142 pst. høyere for inngiftede enn for andre. Mitt spørsmål er: Hva tenker regjeringen om dette? Jeg har hørt Venstre tidligere si at de er for, nå hører jeg at de er imot. Fremskrittspartiet har vært for, nå sa representanten Limi at han ville stramme inn på dette. Arbeiderpartiet går inn for et forbud. Hva mener statsministeren?

Statsminister Erna Solberg [17:52:38]: For det første er det sånn at i Sundvolden-erklæringen var vi enige om at vi skulle gjennomføre en sånn utredning. De tallene som representanten Støre nå refererer til, er det regjeringen som har bestilt fra Folkehelseinstituttet for å ha et beslutningsgrunnlag for å kunne se på problemstillingen knyttet til overhyppigheten av medisinske årsaker. Jeg mener at av medisinske årsaker bør vi se på spørsmål knyttet til dette. Så må vi se hvor stort det er, og hvilke konsekvenser det har i forhold til andre mennesker som også kan risikere å ha høyere hyppighet for å få barn med funksjonshemninger. Lager vi da nye lister og runder rundt det, som det er etiske spørsmål om?

Så ble dette fra Arbeiderpartiet løftet som en del av kampen mot sosial kontroll tidligere i debatten. Da vil jeg si at hvis vi tror at familier arrangerer ekteskap mellom fettere og kusiner fordi de ønsker å få flere til landet, og at det å lage en regel i Norge om fettere og kusiner betyr at det plutselig blir slutt på sosial kontroll, tror jeg at det blir mange tremenninger som kommer etterpå.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [17:53:54]: Beredskap og forsvarspolitik og innbyggernes trygghet er en grunnleggende oppgave for enhver stat, og norsk sikkerhetspolitikk baserer seg på NATO-medlemskapet. Etter å ha hørt runden mellom statsministeren og representanten Gahr Støre forstår jeg at statsministeren nå har lagt bort 2-prosentmålet. Frank Bakke-Jensen skriver i sitt brev til Stortinget i forrige uke at andelen vil ligge på rundt samme nivå fram mot 2024, og da henviser han til 1,5 pst. Er det slik at regjeringen nå står for det Frank Bakke-Jensen skriver i sitt brev, at andelen vil ligge på rundt samme nivå fram mot 2024, og at det 2-prosentmålet som Erna Solberg har snakket høyt om, som Fremskrittspartiets landsmøte har snakket høyt om, og som det var et opprør på Høyres landsmøte for å få på plass, er lagt bort?

Statsminister Erna Solberg [17:54:46]: Vi har ikke lagt bort målet vi satte oss i Cardiff. Det var at vi skulle snu utviklingen med fallende budsjetter til økende budsjetter, og at vi skulle arbeide mot målet på 2 pst. i

2024. Så har vi laget en langtidsplan som, da vi laget langtidsplanen, ville bety en økning, men at vi ikke nådde det i 2024 med de tiltakene som var innenfor der. Det er også redegjort for i sitatet fra brevet fra tidligere forsvarsminister Ine M. Eriksen Søreide, som da ga beskjed om at det ville bli en økning. Nå er vi over trendveksten for BNP. Det betyr at nye beregninger viser en noe lavere andel. Da er det jo et spørsmål om hvilke vedtak vi fatter hvert eneste år fremover. Vi har i bunnen at det aller viktigste vi gjør, er å nå de målene som dreier seg om å få til investeringsplanen, få til den langtidsplanen som er vedtatt her på Stortinget. Så har vi hele landmaktutredningen og behandlingen i Stortinget, som vil kreve noen nye gjennomganger og vedtak. I tillegg har vi spørsmålet om hvor stort internasjonalt engasjement har vi med ... (presidenten klubber), som ikke er innenfor disse tallene ... (presidenten avbryter).

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [17:55:54]: Her blir det veldig mange ord. Men det som er oppsummeringen, er at regjeringen ikke lenger har som mål å gå til 2 pst. i 2024. Det er det som står i brevet til Frank Bakke-Jensen, og det klarer ikke statsminister Erna Solberg nå å tilbakevise – at man må ha en større opptrapping enn det som ligger i langtidsplanen, for det er det som må til, skal man nå 2-prosentmålet. Da er det klokt i politikken bare å si ting som de er. Vi i Senterpartiet mener at det er uklokt ikke å ha den ambisjonen og ikke være en god alliert og ikke nærme oss 2-prosentmålet, men det er tydelig at Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ikke har den ambisjonen. Det kan man også lese i regjeringserklæringen – man sier «på sikt», skal nærme seg – bruker vage formuleringer. Men i dette brevet er det helt konkrete formuleringer, og her står det svart på hvitt at andelen går ned og ikke opp. Da er min utfordring til statsminister Erna Solberg: Vil andelen gå opp framover, eller vil det være som hennes egen forsvarsminister har varslet Stortinget om?

Statsminister Erna Solberg [17:56:48]: Vi legger frem våre statsbudsjetter hvert eneste år, og det er først når vi har lagt frem statsbudsjettet, man kan måle hvor langt opp mot andelen vi går. Men langtidsplanen skal gjennomføres, med de store investeringene og omleggingene, og ikke minst med den store satsingen vi har. Vi øker forsvarsbudsjettene betydelig. Det har vi gjort under hele den forrige regjeringssperioden, og vi gjør det i denne perioden. Det kommer til å være et stort satsingsområde i hvert eneste budsjett.

Så er det sånn, og det visste også Stortinget da vi behandlet langtidsplanen, at en i utgangspunktet ikke ville nå 2 pst. i 2024. Men det er altså andre deler av statsbudsjettet med hensyn til forsvarsdelen som ikke gjelder

langtidsplanen, f.eks. hvor stort volum vi har på utenlandsoperasjoner, og hvor stor deltakelse vi har knyttet til det. Vi vil sikkert komme til å ha deler av dette som kommer i tillegg, og så skal vi gjennomføre de vurderingene som nå kommer på landmakt, som – noen av dem – ser ut til å koste noe mer enn det som var rammen for langtidsplanen.

Men vi gjennomfører nå det som er Stortingets vedtak, som er den største økningen i forsvarsbudsjettet som har vært på lange, lange tider. Det er en ny hverdag for Forsvaret under denne regjeringen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [17:58:03]: For første gang har vi fått en regjering som ikke velger å henvise til vår nasjonale kulturarv og vår kristne og humanistiske arv i plattformen. Det har man hoppet over. I dag har vi opplevd at en statsråd i den samme regjeringen har gått ut i media og sagt at en har som mål å fjerne det som står i § 2 i Grunnloven om at verdigrunnlaget forblir vår kristne og humanistiske arv. Det har en statsråd i regjeringen Solberg sagt i dag. En annen statsråd i samme departement sier at en har en annen vurdering. Viser det at det er en utfordring for Høyre at man ikke skriver hvilket verdigrunnlag regjeringen bygger på i regjeringsplattformen, når man i første uke opplever at to ulike statsråder fra samme departement uttaler seg ulikt om hva som er regjeringens mål? Er det regjeringens mål å fjerne § 2, eller er det det ikke? Burde man ikke hatt den forankringen i en regjeringsplattform, som alle andre regjeringer har hatt før?

Statsminister Erna Solberg [17:59:05]: Regjeringen har dyp respekt for Stortinget. Regjeringen uttrykker ikke målsettinger om hvordan Grunnloven skal være. Det er Stortinget som forvalter Grunnloven. Regjeringen legger ikke frem forslag om Grunnloven til Stortinget. Det er stortingsrepresentanter som legger frem forslag om det.

At Venstre har det synspunktet at de ikke vil ha § 2 i Grunnloven, er Høyre uenig i, men det er faktisk en stortingssak og ikke en regjeringssak. Det burde være ganske enkelt, når det gjelder tredelingen av makten, å forstå hvem som har grunnlovsansvaret. Det ville vært høyst unaturlig at en regjering hadde uttalt seg i regjeringssak om hva man ville gjøre eller ikke gjøre med § 2 i Grunnloven.

Når det gjelder spørsmålet knyttet til formålsparagrafen, som representanten ikke stilte, men som i og for seg er stilt tidligere, har jeg lyst til å si at jeg var helt instrumentell for at vi fikk en bred enighet, og at vi fikk den formålsparagrafen vi i dag har for grunnskolen og for barnehagene. Den synes jeg fungerer utmerket. Den bygger på det kristne og humanistiske kulturgrunnlaget. Den har med seg viktige verdier som jeg står for, og som

jeg mener er viktige, bl.a. den viktige verdien tilgivelse, som jeg ofte snakker mye om, som kommer fra kristen kulturarv, og som er en viktig del for å komme videre her i verden.

Ole Mic Thommessen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [18:00:28]: Statsministeren vil at vi skal legge plattformen til grunn for klima. Det er i beste fall en minimumsløsning. Statsministeren sa ved framleggelsen i går at Norge må oppfylle sine klimaforpliktelser. Det får meg til å spørre: Hva er egentlig Norges klimaforpliktelser? Det er ikke mulig å finne et mål for norske utslipp og hva regjeringen mener at vi skal kutte i Norge, i den regjeringsplattformen som er lagt fram. Tør statsministeren f.eks. innrømme for Stortinget at klimaforlikets mål for 2020 nå er avlyst? Det er iallfall på den veien vi er i dag. Hvilken klimapolitikk og hvilke tiltak vil regjeringen iverksette for at vi skal kutte utslippene i Norge, hvis det er et mål for regjeringen?

Statsminister Erna Solberg [18:01:20]: Vi kommer til å gjennomføre våre forpliktelser etter Kyotoavtalen for 2020. Det ligger vi godt i rute med å få til. Når det gjelder spørsmålet om hva våre mål er, ligger det nå en stortingsmelding til behandling. Stortinget har sluttet seg til at gjennomføringen av Parismålene skal skje i samarbeid med EU. Det gjør vi i et todelt samarbeid. Det ene har vært der siden det første klimaforliket, nemlig at i kvotepliktig sektor er det på europeisk nivå utslippene måles for om vi når Parismålene og klimamålene våre. I ikke-kvotepliktig sektor er det et nasjonalt mål. Det skal vi nå ferdigforhandle, og etter all sannsynlighet vil det ligge på omtrent 40 pst. kutt i ikke-kvotepliktig sektor. Derfor vil det komme en stortingsmelding som vil redegjøre for hvordan og på hvilken måte vi kan nå disse målene.

Vi som tror på teknologi, tror at vi ikke alltid kan forutse akkurat hvor vi får kuttene. Men det vi ser nå, er at vi får store kutt i utslippene i transportsektoren i Norge. Det gjør vi gjennom ... (presidenten klubber) Takk.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [18:02:28]: Det jeg hører her, er egentlig rett ut at klimaforlikets målsettinger for 2020 som er vedtatt i Stortinget, er avlyst. Det er kun Kyotomålene det henvises til, og ikke klimaforliket, som vi har vedtatt. Det jeg også hører, er at regjeringen ikke har noen egne ambisjoner for hvor mye utslipp vi skal kutte i Norge. Det er vel og bra å bidra til den internasjonale dugnaden. Det skal vi gjøre, men vi har et internasjonalt ansvar for å kutte utslippene her hjemme, og vi må kutte betydelig mer enn bare 40 pst. i ikke-kvotepliktig sektor. Det har vi et ansvar for å gjøre. Det

er også understreket i Parisavtalen, som regjeringen har sluttet seg til. Jeg merker meg også at det ikke kommer noen nye tiltak fra statsministeren i hennes svar om hvordan vi skal kutte utslipp i Norge. Transportsektoren er viktig. Det er en stor utslippsektor, men det er ikke bare i transportsektoren at vi har klimagassutslipp. Jeg kunne ønske meg en regjering som var hakket mer offensiv enn å si at man håper på det beste, og vi lar teknologien få råde.

Statsminister Erna Solberg [18:03:33]: Vi stimulerer den teknologien og teknologiutviklingen. Det er det vi gjør når vi lager påbud og regler knyttet til biodiesel. Det er det vi gjør når vi gjør endringer i engangsavgiften. Det er det vi gjør når vi finansierer opp Enova til det nivået som opposisjonen ville ha, opposisjonen til andre del av klimaforliket, hvor SV ikke ville bidra til å forplikte seg til å bevilge mer penger til klimafondet, for vi har penger til å rulle ut den infrastrukturen vi trenger, stimulere de bedriftene vi trenger, for å få ned klimautslippene. Så har vi klart å snu Enovas mandat, slik at de er mer klimaorientert. Derfor har vi flyttet det til Klima- og miljødepartementet fordi det er blitt mer et klimainstrument enn et rent energieffektiviseringsinstrument.

Så er det riktig at det er flere sektorer enn transport vi er nødt til å kutte i, men transport er den desidert største. Landbruk må vi også kutte i, men det er mye vanskeligere og mer komplisert. Vi må kutte i en del av anleggs- og byggeplassene. Det er det politikk for. Så har vi mange veikart som vi har fått utviklet sammen med de ulike delene av næringslivet for at de skal være med på lavutslippssamfunnet. Det vil vi systematisk jobbe for å få realisert.

Knut Arild Hareide (KrF) [18:04:58]: Denne replikkordvekslinga gir meg behov for å forsvare Donald Trump. Han er fråhaldsmenneske, sjølv om det kanskje ikkje alltid verkar slik. Det spørsmålet som eg har til statsministeren, trur eg ho forventar. Det er at vår kristne og humanistiske arv ikkje er tatt med i regjeringserklæringa. Dette er noko eg har utfordra statsministeren på tidlegare. 16. november 2016 sa statsministeren frå Stortingets talerstol:

«Jeg mener at vi blir mer tolerante og mer åpne ved å være trygge i våre egne verdier og vår egen historie. Norge er et land som historisk sett har vært et kristent land.»

Dette er eit svar som eg beskrev som knakande godt til mitt landsstyre. Eg skal møte landsstyret no til helga, og me er villige til å tilgi. Er det ei forgløyming, eller har ein bevisst utelatt noko som er så viktig for våre røter og vår historie?

Statsminister Erna Solberg [18:06:03]: I plattformen har vi forsøkt å omsette noen av de verdiene vi mener kommer fra det kristne og humanistiske kulturgrunnlaget vårt, som troen på enkeltindividet og både pliktene og ansvaret, som jeg egentlig mener er kjernen. Det er kjernen i det vi har med oss fra Luther-jubileet, fra lutherdommen, i vårt forhold til Gud, i hver enkelt persons forhold til Gud, og ikke med noen institusjoner imellom. Det er troen på enkeltindivid, ikke bare samfunnsenheten. Det som skiller oss fra mange andre kulturtradisjoner rundt omkring, er at vi har et eget ansvar. I de pliktene og i det ansvaret vi har, ligger det til grunn.

Så har vi kanskje ikke brukt de samme ordene som har vært brukt før, men jeg mener at grunnlaget ligger i de verdiformuleringene som er der. Jeg står fortsatt ved at vi må være tydelige på hva verdigrunnlaget er, men kanskje er det lurt å snakke om de faktiske verdiene, ikke bare snakke om utgangspunktet, religion og humanisme, men heller snakke om hva disse verdiene betyr. I f.eks. integreringspolitikken tror jeg det vil hjelpe oss hvis vi er tydelige på hva verdiene betyr, med enklere ord som er forståelige, heller enn å vise til en lang historisk tradisjon.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [18:07:28]: De Grønne følger nøye med på hvem som sier hva om klima, og ikke minst hvem som gjør hva med klima, men vi jobber også for å ta vare på naturmangfoldet. En av de første handlingene til regjeringen var at ansvaret for arter som elg og hjort ble flyttet vekk fra Klima- og miljødepartementet til Landbruksdepartementet. Statsministeren sier at det er fordi det ligger et utviklingspotensial i aktiv og bærekraftig utmarksforvaltning der en høster av naturens overskudd. Vi mener dette demonstrerer et trist syn på norsk natur, og vi har kommentert det slik at man nå går fra å se på elgen som et levende vesen i norsk natur til en vandrende biff. Dette henger ikke på greip, slik vi oppfatter Høyres konservative grunnsyn, og vi lurer på om statsministeren vil vurdere å reversere dette vedtaket.

Statsminister Erna Solberg [18:08:24]: For oss vestlendinger er elg egentlig litt eksotisk og noe langt vekk. Vi ser mest hjort, og vi ser dem som vakre dyr i naturen, men vi anerkjenner også at vi bør ha jakt på dem. Det kan være en attåtnering for bønder og andre for å få bedre balanse i inntektene på gårdene og en aktivitet i distriktene, og også fordi det er for mange av dem i dag. Det er en utfordring hvis en ensidig skal drukne i vegetasjon. Derfor er det et poeng for oss å se på hvordan dette kan være høstningsressurs, som gårdsbruk og bønder og andre med jaktrettigheter har mulighet til å bruke og forvalte. Men så skal det forvaltes innenfor naturmangfoldloven. Alle forvaltningskriterier i lov- og

regelverk ligger like mye til grunn selv om det ses i sammenheng innenfor landbruks- og skogbrukspolitik, og det er en mulighet til å kunne ha flere inntekter for noen som har eiendomsrett, også til å høste naturressurser.

Bjørnar Moxnes (R) [18:09:41]: Det virker som at regjeringens ambisjon er å lage butikk av stadig mer av velferden vår. De snakker riktignok om kvinnelige gründere og ideelle aktører, men ideelle aktører driver ikke for profitt. Kommersielle driver nettopp for profitt.

Ta barnevernet: VG avdekket i fjor at nå dominerer kommersielle konserner totalt. Halvparten av de 20 selskapene som har høyest inntekter i barnevernet i 2016, eies av fem store konserner. Fire av dem kontrolleres av utenlandske oppkjøpsfond, mange av dem i skatteparadis.

Dette er bakteppet når regjeringen skriver at de vil gi «kommunene rett til fritt å velge barnevernstilbud». Da lurer jeg på: Hvorfor mener regjeringen det er fornuftig å legge til rette for at enda mer av barnevernstjenestene våre overtas av konserner som presser ut de ideelle aktørene?

Statsminister Erna Solberg [18:10:44]: Det spørsmålet som det her vises til, gjelder det at vi overfører makten til å skreddersy tilbudene rundt de enkelte barna til kommunene og til dem som jobber i barnevernet i kommunene. Vi vet at vi over lang tid, etter at vi fikk statliggjøring av deler av barnevernet, fikk dobbelt behandling av saker. Vi har hatt gode forsøk, ikke minst i Trondheim kommune, som viste hvor mye bedre sammenheng i barnevernstjenestene man kunne få ved at det var kommunene som etterspurte et tilbud, hvor man kunne spesialisere mer.

Så har jeg lyst til å si noe om det svart-hvitt bildet som tegnes. Jeg har jobbet med barnevernssaker tidligere som stortingsrepresentant. Noen av de beste tilbudene har vært private. På et tidspunkt koblet de til psykologer og hadde psykologisk oppfølging av fosterhjem som hadde barn som trengte det, lenge før det offentlige og kommunene gjorde det. Det tegnes et bilde av at dette er mennesker som ikke ønsker utvikling, og som ikke ønsker å lage et godt tilbud. At barnevernet er til stede, er først og fremst viktig for én ting: barna som trenger hjelp, og da er det den beste hjelpen de skal ha, som er viktig, og ikke hvem som driver eller er eier.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Kari Henriksen (A) [18:12:15]: Jeg vil gratulere med dannelsen av en utvidet mindretallsregjering. Den gir heldigvis rom for opposisjonens politikk på mange og

viktige områder, og at opposisjonens politikk kan få flertall. Det er bra for samfunnsutviklingen, for enkeltpersoner, som de mange eldre som bor på sykehjem og nå kan få pusset opp hjemmene sine, og for barna, som nå får en times fysisk aktivitet i skolen. Det er viktig politikk for Arbeiderpartiet, fordi det gjør hverdagen bedre for enkeltpersoner.

Ny regjering betyr trippel høyrepolitikk – en regjering som i stedet for å sikre og trygge velferdsstaten, slik vi kjenner den, fører en politikk som bidrar til å svekke viktige deler av den.

Regjeringa snakker om trepartssamarbeidet som om det er en slimleke barna leker med – en ting som kan dras og formes på ulike mulige måter, og så lenge det er litt slim igjen, holder det liksom. Slik er det ikke. Velferdsstatens bærebjelker har regjeringen lært seg å snakke om, men det gjenspeiles ikke i politikken. Ord er ikke nok.

Regjeringa likestiller uorganisert og organisert arbeidsliv og fjerner incentivene for å bidra til å øke organisasjonsgraden. Det er dårlig nytt for lønsmottakere og et seriøst arbeidsliv. Det forstår Arbeiderpartiet og NHO, men ikke regjeringa.

Et godt organisert arbeidsliv ligger i bunnen for tillit, for små forskjeller mellom folk og for maktfordelingen mellom kapital og lønsmottaker. LO innså tidlig at et politisk parti måtte til for å lage god arbeidslivspolitik. Arbeiderpartiet forstår at det fremdeles er nødvendig.

Noe annet som bidrar til å bygge ned velferdsstaten slik vi kjenner den i dag, er regjeringas likestilling av offentlige og kommersielle tjenestetilbud. En sterk offentlig sektor er en viktig stolpe i velferdsstaten. Alle bidrar, og alle får. Sykehus og barnevern har høy tillit fordi det så å si er litt mitt, og derfor betaler jeg min skatt med glede. Denne verdikjernen vannes ut når regjeringa likestiller offentlige og kommersielle tjenester.

Barnevernsinstitusjoner skal bli mindre «mitt». De mest sårbare barna skal inn i et system som tar penger bort fra fellesskapet og barna, skaper uklare roller og øker byråkratiet – alt dette er noe som disse barna trenger mindre av. Arbeiderpartiet vil prioritere offentlige og ideelle virksomheter i barnevernet.

Høyres likestillingsminister hyller i dag pappapermen. I 2013 mente Høyres kvinnepolitiske representant, altså ministeren, at barna ble skadelidende av å innføre dette. Og igjen: Høyre blir dratt etter håret der Arbeiderpartiet har gått foran.

Politikk handler om mer enn ord. Tida da det var viktig hva man sa, er for lengst forbi for denne regjeringa, og nå altså for Venstre også. Det er også et politisk skifte.

Ingunn Foss (H) [18:15:41]: Den nye regjeringserklæringen fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre

samler seg om et felles prosjekt, seks hovedutfordringer og et mangfold av løsninger for å sikre et bærekraftig samfunn i framtida. Vi skal omstille norsk økonomi for å skape vekst, nye arbeidsplasser og få flere bein å stå på. Vi skal oppfylle Norges klimaforpliktelser. Vi skal skape et inkluderende arbeidsliv. Vi skal sikre gode og bærekraftige velferdsordninger. Vi skal redusere fattigdom og utenforskap. Og vi skal gjennomføre et integreringsløft.

Det må bli lettere å skape nye arbeidsplasser og mer lønnsomt å investere i norske bedrifter. Derfor vil vi fortsette med å redusere skattenivået. Vi vil øke bunnfradraget og rabatten for arbeidende kapital i formuesskatten. Vi vil legge til rette for ansattes medeierskap ved å styrke den generelle ordningen for gunstig kjøp og tildeling av aksjer og opsjoner i egen bedrift. Vi vil evaluere SkatteFUNN-ordningen og vurdere forbedringer. Vi vil fortsette å redusere næringslivets kostnader ved å forenkle rapportering, lover og regler. Og vi vil vurdere hvordan staten kan bidra til at lønnsomme prosjekter får tilgang på kapital.

Det må skapes flere jobber, og flere må kvalifiseres for jobbene. Derfor er satsingen på kompetanse, innovasjon og ny teknologi så viktig. Et velfungerende arbeidsmarked er avgjørende for at hver og en av oss kan bidra og få realisert sine ambisjoner. Flere må inkluderes i arbeidslivet, og flere må stå i arbeid lenger.

Det skal iverksettes en kompetansereform for at ingen skal gå ut på dato. Livslang læring er helt nødvendig for å ruste arbeidstakere for et arbeidsliv i rask endring. Det er viktig at det finnes gode ordninger for kompetansepåfyll eller nytt faglig påfyll ved ledighet og overgang til nye jobber.

Dette er en plattform med fokus på de utfordringene Norge står overfor. Den gir et godt grunnlag for arbeidet framover, og vi inviterer Stortinget til å samarbeide for å skape et bærekraftig velferdssamfunn.

Til slutt en kommentar til representanten Terje Aaslands etterlysning av konkrete tiltak i næringspolitikken: Jeg er sikker på at representanten vil finne konkrete tiltak hvis han leser i industrimeldingen, havmeldingen, reiselivsmeldingen eller gründerplanen for landbruket. Tiltakene virker: ledigheten går ned, og det skapes mange nye arbeidsplasser.

Kari Kjønaas Kjos (FrP) [18:18:34]: Jeg er svært tilfreds med at den politiske plattformen har et stort fokus på integrering. Like muligheter for alle og en bærekraftig velferdsstat er helt avhengig av at vi skal lykkes. Det betyr at vi må holde innvandringen på et lavt nivå, returnere kjapt dem som ikke kvalifiserer for opphold, og stille krav til kommunene om hvordan de møter sine nye innbyggere og gir dem reelle muligheter. Men

da handler det også om at vi slår kraftig ned på kjønnslemlestelse, tvangsekteskap, sosial kontroll og æreskultur.

De siste dagene har Arbeiderpartiet hatt en rekke innlegg om disse temaene, og enkelte kan fortelle at de har fått noen aha-opplevelser i det siste. De har nå oppdaget at det finnes en stor grad av sosial kontroll og æreskultur i vårt land. For meg er det skremmende at disse temaene, som tross alt har vært kjent i svært mange år, gir Arbeiderpartiet aha-opplevelser.

Jeg har selv stått i denne debatten i mange år og fremmet en rekke forslag, men stort sett opplevd kritikk. Vi har blitt møtt med rasismebeskyldninger og påstander om at vi har et dårlig menneskesyn, og jeg har ofte lurt på hvem det er som har et dårlig menneskesyn. Er det meg, eller er det dem som lukker øynene? Norsk-irakiske Angelica sa det så presist til Utrop nå nylig:

«Jeg tenker at det fantes den gang, og finnes fortsatt i stor grad, en slags dobbeltstandard når det gjelder barn med minoritetsbakgrunn og vold. At myndighetene ikke tør å gripe inn fordi man er redde for å trække på kultur og religion.»

I Norge har det vært slik at man aksepterer litt mer fordi det kan forankres i en kultur. Som et minimum må vi være opptatt av at kommunene fanger opp de barna som aldri møter på helsestasjonen. I retningslinjene til denne tjenesten står det at det er i møte med barnet og dets samspill med foreldrene at helsesøster best vil kunne oppdage om omsorgssvikt, overgrep, vold eller tvang foregår. Fremskrittspartiet vil derfor ha obligatorisk helsekontroll.

Regjeringen har inntatt en rekke av Fremskrittspartiets mangeårige forslag til bedre integrering. Vi skal reformere introduksjonsprogrammet og ha et høyt fokus på arbeid som en del av programmet. Vi vil innføre empowerment-kurs for kvinnene, innrette norskopplæringen på helt nye måter, gå til kamp mot ansiktsdekkende plagg, videreføre og styrke ordninger som Jobbsjansen, forby kjønnsdelt undervisning, ha obligatorisk språktest av alle fireåringer, innføre tiltak mot at elever sendes til skoler i utlandet der vold og overgrep utføres, og ikke minst at handlingsplanen mot negativ sosial kontroll, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse skal følges opp.

Jeg håper at vi nå kan stå sammen og vise at vi er mer opptatt av å støtte opp om de innvandrerdømmene som har forsøkt å si dette til oss i årevis, i stedet for det lavmålet som debatten ofte har havnet i.

Dag Terje Andersen (A) [18:21:47]: Det har vært interessant å følge denne debatten, og det var interessant å høre på statsministeren, som begynte med å si at det er mange temaer i norsk politikk som det er bred enig-

het om. Det er jo en del av den kjente Høyre-retorikken, at når det er uenighet, skal det framstilles som om det er enighet.

Jeg ser den plattformen som nå ligger til grunn for debatten, og den redegjørelsen som har vært her, som klare signaler på at det nå er store endringer på gang når det gjelder kjerneverdier i den norske velferdsmodellen. Den norske samfunnsmodellen, den norske modellen, bygger på tre viktige pilarer. Det er en bevisst økonomisk politikk. Det er en samarbeidsform mellom partene i arbeidslivet og staten som er unik for Norden, ja, kanskje til og med unik for Norge – i Norden – og på det grunnlaget har vi velferdsmodellen.

I den økonomiske modellen ser vi at selv om det sies at vi skal være et samfunn med små forskjeller, så legges det opp til en politikk som bevisst øker forskjellene. Og når jeg spør Finansdepartementet, får jeg bekreftet at forskjellene øker, selv om finansministeren sier at forskjellene ikke øker. Det skjer med skattelette til dem som har mye, men det skjer også med skatteskjerpelse til arbeidsfolk, til pendlere, til folk som bidrar til at dette samfunnet går rundt.

Vi ser det i samarbeidsmodellen, der enkelte i regjeringspartiene har gledet seg over å kunne si at LO skal vingeklippes. Men det de glemmer, er at Unio, Norsk Sykepleierforbund og andre organisasjoner i Norge også er en del av det fellesskapet mellom arbeidsgivere og arbeidstakere, men som har fått langt mer isolerte roller, og som ikke engang høres, f.eks. ved dramatiske endringer i arbeidsmiljøloven. Vi ser heller at en felles innsats mot og krav overfor sosial dumping og arbeidslivskriminalitet ikke støttes av regjeringa. Det er opposisjonen som fører den kampen.

Og vi ser det i velferdspolitikken. Når det gjelder arbeidsmiljøloven, og sosial trygghet for dem som mister jobben, er det faktisk slik at Venstres inntreden i regjeringa har ført til en ytterligere liberalistisk retning i en allerede blå-blå regjering.

Retorikk er viktig, og særlig for regjeringa når de sier at de skal ha små forskjeller, og fører en politikk for det motsatte, når de sier at trepartssamarbeidet er viktig, og svekker det – både ved skattefradrag og ved innflytelse.

Det er viktig at en ikke bare ser hvor folk blinker, men at en også følger med på hvor folk kjører – altså i motsatt retning.

Guro Angell Gimse (H) [18:25:09]: Regjeringserklæringen legger til rette for en bærekraftig velferdsutvikling, men også et tryggere Norge. Det er viktigere enn noen gang at vi hegner om vårt forsvar, vårt politi, retts-systemet vårt og kriminalomsorgen vår, og sørger for å legge til rette for at de jobber smartere, sånn at ressursene finner hverandre, og at kvalitet og kompetanse på arbeidet som gjøres, styrkes.

Barn er en spesielt sårbar gruppe som har behov for oppmerksomhet. I regjeringserklæringen styrkes barns stilling på mange ulike områder. I tillegg til at mange tiltak i barnevernet styrkes, vil det være stor oppmerksomhet rundt opptrappingsplanen mot vold og overgrep. Man skal gå igjennom barns rettigheter, og familievernet skal styrkes. Barnevernsloven gjøres nå om til en rettighetslov, og dommere skal få økt kompetanse på barn.

Vold og overgrep mot barn er et samfunnsproblem, og utnyttelse av barn blir gjort på stadig mer utspekulerte måter. Det er behov for at politiet er mer til stede på internett, og at deres kapasitet og kompetanse styrkes på dette området. Det skal vi sørge for.

Politimetoder blir også gjenstand for en gjennomgang nå. Vi vet at såkalte utradisjonelle politimetoder, som f.eks. spaning og kommunikasjonskontroll, brukes mer på barnesaker nå. Det kan være veldig viktige virkemidler, men det er også svært inngripende, så det etiske aspektet må hele tiden være med oss her. Vi husker bl.a. diskusjonen rundt Playpen-saken, der FBI tok over et barnepornografnettsted og drev det i to uker. Det førte til 900 arrestasjoner over hele verden, også i Norge. I Trondheim hadde vi to domfellelser på bakgrunn av det. Men det var likevel problematisk at bevisene var innhentet ved hjelp av ulovlig hacking. Så dette må vi gå igjennom, og det gjøres nå.

Så er det viktig å fortsette arbeidet med nærpolitireformen. Vi trenger sterke fagmiljøer når komplisert og utspekulert kriminalitet skal avdekkes, etterforskes og irettesføres. Det samme gjelder domstolene. Erklæringen åpner nå opp for å se på organiseringen av domstolene. Skal vi få til en større spesialisering, spesielt med tanke på barn, i domstolene, kan vi ikke ha domstoler som har bare to og tre ansatte. Det er på høy tid at vi legger til rette for at vi får kompetansemiljøer også i domstolene våre.

Silje Hjemdal (FrP) [18:28:20]: Det er mye god politikk i regjeringserklæringen, men det er nå engang sånn at det er fremmet en del andre forslag her i dag, som jeg dessverre ikke kan si er like god politikk.

Det er sånn at hagesentre kan ha åpent, mens Maxbo og Jernia, som i stor grad faktisk selger de samme varene, må holde stengt. Bensinstasjoner kan være større enn butikker, og de kan ha større utvalg av dagligvarer enn det f.eks. matbutikker under 100 m² kan ha. Små dagligvareforretninger kan ha åpent og selge bøker, mens den lokale bokhandleren er nødt til å holde stengt.

I dag tidlig kunne vi lese:

«Stortinget stopper regjeringens plan om mer søndagshandel. Søndager skal vi kose oss, mener stortingsflertallet.»

Jeg mener at det bør være opp til den enkelte om man ønsker å handle på søndager eller ikke. Fremskrittspartiet mener det ikke burde være en statlig oppgave å regulere dette. Det handler om valgfrihet. Vi synes heller ikke det er særlig heldig at politikere skal legge seg opp i hva som er kos, og hva som ikke er det.

Vi ser at folk i stor grad benytter seg av butikker på søndager, enten det er såkalte Brustad-buer eller handling på nett, som f.eks. kolonial.no. Dette viser at folk har både ønske om og behov for å handle på nettopp søndager. Det synes jeg vi skal ta hensyn til. Derfor er det på tide, mener jeg, at man ser på regelverket for søndagsåpne butikker.

Det er heldigvis ikke forbudt å handle på søndager. Arbeiderpartiet og de andre partiene bak forslag nr. 5, som vil beholde dagens regelverk, synes åpenbart det er greit at butikken er åpen så lenge den er under 100 m² og har et minimalt utvalg. Jeg synes det viser dobbeltmoral.

Man kan undres om opposisjonen mener at så lenge det er vanskeligst mulig for folk å handle på en søndag, så er det greit med søndagsåpne butikker. Derfor mener jeg det er oppsiktsvekkende at Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti mener at de er bedre skikket til å bestemme når folk skal handle, enn folket selv.

At disse partiene ikke engang tar seg tid til å vente på tilbakemeldingene som kommer i den pågående høringsen, vitner om at de ikke ønsker å lytte til verken forbrukerne eller bransjen. Det synes jeg er merkelig, jeg synes det er trist, og jeg synes det er direkte arrogant.

Hva blir det neste – forbud mot netthandel på helligdager?

Jeg håper på en mer ryddig og konstruktiv prosess fra opposisjonen når vi f.eks. skal diskutere regjeringens forslag om at kommunene bør kunne utvide Vinmonopolets åpningstider.

Ketil Kjenseth (V) [18:31:34]: Den blå-grønne regjeringa og Jeløya-erklæringen peker ut seks store utfordringer som Norge står overfor. Jeg skal nøye meg med å snakke om de to første:

- omstille norsk økonomi for å skape vekst, nye arbeidsplasser og sikre flere ben å stå på
- oppfylle Norges klimaforpliktelser, slik at vi tar vår del av ansvaret for å løse klimautfordringen

For Venstre er det å gå inn i regjering ikke et spørsmål om politisk taktikkeri. For oss handler dette om å ta ansvar.

Norsk økonomi har over en generasjon vært svært avhengig av olje og gass. Samtidig som Norge har fått ta del i en internasjonal gullalder for fossile energikilder, har vi også gitt et bidrag til den CO₂-baserte badehetta

som har lagt seg rundt jordkloden og skaper klimautfordringene vi nå må håndtere.

Den blå-grønne regjeringa lanserer en grønn industri- og miljøpolitikk som kan gjennomføres. Den er ikke en floskelbasert erklæring om månelanding – med havari på Mongstad – som den rød-grønne regjeringa sto for, eller konkursen i Habio, som satte norsk utvikling av andre- og tredjegerasjons biodrivstoff langt tilbake.

Karbonfangst og -lagring i tørrelagte oljebrønner på en gjennomanalysert norsk sokkel er en av de store, uforløste industrielle mulighetene som Norge har, som i tillegg vil være et stort bidrag med hensyn til verdens store klimautfordring, som er skapt og skapes av forbrenning og prosessindustri. Norsk olje- og gassektor og maritim sektor er kanskje de beste i verden til å sette sammen teknologi til å spille sammen. Her kan vi lykkes, men vi må finne en finansiering som ikke kommer bare ett utslippspunkt til gode. Vi må finne de gode prosjektene, eller klyngene av kompetanse, som sammen knekker koden i stort. Da kan vi skape en miljøteknologi som verden trenger – og vil betale for.

Klynger er et nøkkelord. Treklyngen på Hønefoss med utløp i Viken Skog, men med finske investorer og industriell kompetanse om bord, er et eksempel på å ta i bruk biomasse fra norske skoger til både varme og biodrivstoff. En annen klynge under etablering er Norwegian Wood Cluster med base i min hjemby, Gjøvik. Tolv aktører i Mjøs-regionen med Moelven-konsernet og NTNU i førersetet skal bli ledende på trebyggeri i Europa.

Greier vi de neste fire årene å nærme oss å skyte CO₂ tilbake i havbunnen og ta i bruk mer av det grønne gullet i norske skoger, har Venstre lyktes med det grønne skiftet og det ansvaret vi tar på oss – både til havs og på land.

På 1970-tallet, da Mjøsaksjonen måtte til for å redde Mjøsa fra akutt forurensning, ble verdens første biogassanlegg etablert på Hamar. I dag leverer norske Cambi verdens mest effektive biogassanlegg til verdens største byer – gjerne bygd under byene. På Hamar bruker de historien og kompetansen til å utvikle et av verdens første biologiske fosforgjenvinningsanlegg. Det ligger mye god, norsk miljø- og industrikultur i norske bygder og byer.

Lene Vågslid (A) [18:34:52]: Jeløya-erklæringa ber bod om gode tider for justissektoren. Ein skulle egentleg ikkje tru at det er dei same blå partia som står bak statsbudsjettet for 2018. For dei løfta og dei tiltaka som ligg i denne plattformen, kjem til å koste oss så pass mange fleire hundre millionar kroner at anten er det berre å glede seg til dei budsjetta me kjem til å få, eller så er det

å grue seg, i form av at dette kanskje berre er mange tomme løfte.

Den nye justisministeren har til no markert seg med veldig store og sterke ord om satsinga, men kanskje utan det heilt store innhaldet. Den nye justisministeren har sagt at ho skal gjere alt for å nedkjempe vald og overgrep. Samtidig er situasjonen f.eks. her i Oslo, det største politidistriktet i landet, så stram at me for kort tid sidan kunne lese i VG at valdtektssaker blir liggjande bakarst i køen. Det same fekk me greie på for eitt år sidan, men kva er det blitt gjort med det? Altfor svake budsjett, utvikling i negativ retning. Viss det er slik at ein skal ta regjeringa på alvor – og det bør ein jo – når det gjeld punktet om at ein skal «styrke innsatsen mot voldtekt og heve politiets kompetanse på området», har justisministeren ein enorm jobb å gjere i budsjettkonferansane sine.

Justisministeren har òg skrytt ein del av det nye cybersikkerheitssenteret, som me alle er for, men som på ingen måte er betalt. Politidirektøren har sågar sagt at dette må finansierast som eit spleiselag med politidistrikta – politidistrikta, som på ingen måte er budsjettvinnar i 2018.

I tillegg til dette skal det gjennomførast eit viktig etterforsklingsløft, som alle her i denne salen er for. Då vil eg seie som Riksadvokaten sa, at me får håpe at det ikkje berre blir eit løfte, men eit reelt løft.

Alle veit at dei som seier at dei skal gjere alt, kanskje ikkje heilt veit kvar dei skal begynne. Mitt klare råd er at denne erklæringa må fylgjast klart opp i justisbudsjettet, og då må politidistrikta prioriterast.

Så må det førast ein politikk som faktisk ser straffesakskjeda i samanheng. Me er glade for at soningskøen no er vekk, sjølv om me er ueinige i måten me er komne dit på. Me meiner det kunne blitt gjort på andre måtar. Men køen er flytta ned i systemet. No er det enorme ventetider i domstolane, og det er òg enormt lang saksbehandlingstid i veldig mange av politidistrikta.

Eg kan love at Arbeidarpartiet kjem til å fylgje nøye med på plattformen. Innhaldsmessig på justissektoren: veldig god, men det kjem til å krevje heilt, heilt andre budsjett enn det me har sett dei fire siste åra.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [18:38:01]: God infrastruktur er viktig for å skape gode bu- og arbeidsregionar i heile landet. God infrastruktur er med på å gje folk moglegheit for busetjing og næringsaktivitet i det langstrekte landet vårt. Gode ferdselsårer mellom regionane er viktig for å bidra til lønsemd for næringslivet, for tungtransport og for ein effektiv persontransport. Regjeringa vil vidareutvikle infrastrukturen basert på ny og moderne teknologi, vektlegging av vedlikehald og investeringar i kapasitet.

Nasjonal transportplan for 2018–2029 er grunnlaget for politikken til regjeringa og inneber eit historisk løft for samferdsel. Samstundes påpeikar regjeringa at kostnadseffektivitet og total samfunnsnytte i dei enkelte prosjekta er viktig, slik at ein i NTP-perioden kan få realisert flest moglege prosjekt til størst mogleg samfunnsnytte.

I 2015 blei det 100 pst. statlege selskapet Nye Vegar etablert. Nye Vegar har som oppgåve å byggje raskare og meir kostnadseffektivt. Nye Vegar arbeider heilskapleg med prosjekt frå starten av, dei byggjer lengre, samanhengande strekningar, og det er dei prosjekta med størst samfunnsøkonomisk lønsemd som blir prioriterte først. Opprettinga av Nye Vegar er så langt ein kan vurdere, ein stor suksess. Selskapet kan vise til ei betydeleg kostnadsinnsparing, og Jeløya-erklæringa seier at ein vil tilføre Nye Vegar ytterlegare prosjekt på dei viktigaste riks- og europavegane. Det er allereie mange som har forslag til nye prosjekt i den porteføljen.

Når me veit at inntektene til staten i åra framover vil bli reduserte, er det viktig at ein utnyttar ressursane på best mogleg måte. Det er synleg i regjeringserklæringa på fleire område.

God infrastruktur er ein føresetnad for å kunne skape nye arbeidsplassar. Det er utfordring nummer éin. Satsing på betre og tryggare vegar, på jernbane og på effektive kollektivløysingar i byane er med på å leggje til rette for fleire arbeidsplassar.

Digitale tenester blir stadig viktigare både i arbeidslivet og i fritida vår. Det er gledeleg at erklæringa slår fast at ein vil leggje til rette for auka breibandutbygging bl.a. gjennom å vidareføre statlege bidrag til breibandutbygging i distrikta. Ein sikker og robust infrastruktur er ein føresetnad for å oppretthalde digitale tenester. Fiberkabler til utlandet er ein viktig del av den digitale infrastrukturen til Noreg og kan bidra til etablering av databasert næringsverksemd, som datalagringsindustri.

For å sikre dei gode velferdsordningane våre i framtida må det skapast fleire jobbar, og fleire må vere i jobb. Det tek den politiske plattformen til regjeringa opp i seg.

Petter Eide (SV) [18:40:59]: Et litt annet perspektiv nå: En helt avgjørende oppgave for en regjering er å sikre grunnleggende rettsstatsprinsipper og at alle i landet nyter godt av grunnleggende rettigheter, uansett hvem de er, og hva de eventuelt måtte ha gjort. Det tror jeg alle i denne salen kan stå samlet om.

Det er nettopp i møte med de aller verste forbryterne, som 22. juli-terroristen og folk som voldtar barn, at våre rettsstatsprinsipper blir satt på prøve. Rettsstaten Norge besto den prøven med glans 22. juli. Men det er med stor uro vi nå registrerer at de to siste justisministerne – Per Willy Amundsen og den nåværende nye, Sylvi Listhaug –

i stedet for å forsvare rettsstaten og menneskerettighetene reduserer justispolitikk til primitive og farlige følelser. Ved å bruke metaforen «monster» mobiliserer de til frykt og hevni. Rettsstaten settes fullstendig til side. Statsråd Listhaug fortsetter, på tross av mye kritikk, og senest i dag, med den ordbruken. Den har med andre ord ikke blitt korrigeret av statsministeren eller av hennes partileder.

Statsministeren sa derimot i Aftenposten for et par dager siden at «det er viktigere å diskutere hvordan vi løfter kampen mot denne typen overgrep enn det er å diskutere alle ordene». Dette er dessverre ikke en debatt om semantikk. Kritikken rettes mot en statsråd som ikke synes å forstå de mest grunnleggende rettsstatsprinsipper. Ved å redusere dette til semantikk gis det inntrykk av at resten av regjeringen står bak denne feilaktige forståelsen av de mest grunnleggende prinsipper rundt vår rettsstat.

I denne saken kan det også synes som om Fremskrittspartiet bare har det i kjeften. De har i hvert fall ikke pengene som skal til. I arbeidet med å bekjempe seksualovergrep mot barn foreslo regjeringen i høst å øke bevilgningen med 42 mill. kr. Barneombudet kalte dette en hån mot barna. Det var Venstre og Kristelig Folkeparti som reddet denne budsjettposten. Justisministeren ville ikke legge penger på bordet. Han var fornøyd med å skjelle ut seksualforbrytere som monstre.

Statsministeren er ikke her i dag. Jeg hadde lyst til å rette dette spørsmålet til henne, så jeg kommer derfor til å gjøre det skriftlig. Jeg vil spørre om statsministeren fortsatt synes at ordet monster brukt om seksualforbrytere uttrykker en nødvendig forståelse av vår rettsstat. Jeg vil også spørre henne skriftlig om hun vil fortsette å se gjennom fingrene på at hennes justisminister gjennom begrepsbruk undergraver grunnleggende prinsipper om rettsstaten.

Else-May Botten (A) [18:44:24]: I energi- og miljøkomiteen har vi til behandling en stortingsmelding om avfall og sirkulærøkonomi. Den nye statsråden var jo med på høringen, så det er veldig spennende å se hvordan vi skal lande denne saken. Det er utrolig mange viktige områder å ta tak i.

I regjeringserklæringen står det at Norge skal være et foregangsland i utviklingen av en grønn sirkulærøkonomi. Det er en bra ambisjon, men de som jobber på dette feltet, ser jo at rapporter viser at Norge ligger dårligst an i Norden, og at EU er mye mer offensiv med hensyn til både målsettinger, krav og tiltak på området. Derfor er det nå viktig at vi tar vårt ansvar og løfter denne meldingen, slik at vi får det konkretisert og kan bidra til å skape arbeidsplasser rundt omkring i hele landet og bidra til økt verdiskaping. Da må vi se på hvordan virkemiddel-

apparatet er innrettet per i dag, og om det må gjøres ulike endringer, slik at vi får forbedret fotavtrykket til den industrien vi har, og hvordan vi kan få til bedre gjenbruk og industri og se på de mulighetene som ligger der.

Så er det slik at vi også har et nasjonalt ansvar for håndtering av farlig avfall. Her vil det bli veldig interessant når Høyre har gitt statsrådposisjon til Venstre, å se på hvordan vi skal håndtere denne situasjonen og finne gode løsninger for framtiden. For også på dette området er det viktig å tenke sirkulærøkonomi, ny teknologiutvikling, forskning, utvikling og kompetanse og se på hvordan vi kan bidra til at det blir minst mulig farlig avfall, og at det blir håndtert på en trygg måte.

I regjeringserklæringen står det mye bra om biologisk mangfold, men de aller fleste punktene har Stortinget allerede vedtatt. Det kunne like godt stått: Ja, vi har fått beskjed fra Stortinget om å gjøre dette. Vi har ikke kommet så langt, men nå skal du se at det skjer!

Regjeringen springer på en måte etter seg selv på område etter område. Miljøorganisasjonene har vært i harnisk over regjeringens flytting av forvaltningsansvaret for høstbare viltarter fra Klima- og miljødepartementet til Landbruks- og matdepartementet – Venstre-statsråden får altså litt mindre å gjøre. Kritikken går på at man mister det helhetlige forvaltningsperspektivet på våre fiskearter og viltarter. For å forvalte våre viltarter på en god og bærekraftig måte må vi ha et skikkelig, helhetlig perspektiv på dette, vi må kompetanse som er samlet. Vi kan ikke bidra til at ulike arter skal hoppe fra departement til departement. Elgen er mer enn mat og næringsinntekt.

Hårek Elvenes (H) [18:47:36]: Jeløya-plattformen slår fast at oppbyggingen av Forsvaret skal fortsette. Det er en naturlig fortsettelse på det hamskiftet som fant sted da Høyre og Fremskrittspartiet overtok regjeringkontorene i 2013. Faktisk har forsvarsbudsjettet økt med 11,5 mrd. kr siden 2013.

Vi står overfor en veldig krevende sikkerhetspolitisk situasjon, men det må ikke herske noen tvil om at den viktigste oppgaven for denne regjeringen er å sikre innbyggernes trygghet og rikets sikkerhet. Regjeringen er i gang med en helt nødvendig gjenoppbygging av vårt lands forsvarsevne. Representanten Huitfeldt nevnte i sitt innlegg at denne regjeringen hadde kuttet i forsvarsbudsjettet for neste år. Det må være en forglemmelse og et uklart øyeblikk for representanten Huitfeldt. Faktum er jo at forsvarsbudsjettet i 2018 blir økt med 7,5 pst. og faktisk 3,7 mrd. kr.

Regjeringen vil følge opp langtidsplanen og landmaktforliket i Stortinget. Det ligger altså 180 mrd. kr mer til Forsvaret i langtidsperioden – mer enn det som lå i langtidsplanen til den rød-grønne regjeringen.

Vi trenger å bli sterkere alene, og vi trenger å bli sterkere sammen med NATO. Men vi verken er eller vil bli i stand til å forsvare dette landet alene. Vi trenger et forsvare som kan avskrekke og ivareta den suverenitetshevdelse som må til for å unngå at vi blir utsatt for et politisk press og kan miste vår handlefrihet. Regjeringsplattformen slår fast at Norge skal være en troverdig alliansepartner i NATO. NATO er bærebjelken i norsk sikkerhetspolitikk, og USA er vår nærmeste allierte. USA her bedt Europa, og også Norge, om å ta større ansvar for egen sikkerhet. Det i seg selv er ikke uventet. USA bærer 72 pst. av NATOs militærkostnader, som er en uforholdsviss stor byrde på USA.

Norge har svart: Vi investerer i nye overvåkingsfly, vi investerer i nye kampfly, vi investerer i nye ubåter, og vi styrker vår etterretningstjeneste. Dette er helt avgjørende oppgaver for at NATO skal ha den nødvendige situasjonskontroll i nordområdene, og Norge oppfyller på denne måten sin rolle som NATO i nord.

Emilie Enger Mehl (Sp) [18:50:47]: Vi har fått en ny blå-blå regjering som er ivrig etter reformer i justissektoren, som varsler om fortsatt sentralisering, og som ikke ser dramatikken i de dramatiske kuttene vi har fått som følge av ABE-reformen, som har gått hardt ut over tjenesteproduksjon og stillinger innenfor bl.a. politi, domstoler og kriminalomsorgen.

Forrige regjering satte i gang den største politireformen i nyere tid, uten å følge det opp med tilstrekkelige midler. Jeg er bekymret for at politiet nå er i ferd med å distanseres fra mange lokalsamfunn og miste en viktig forebyggende funksjon. Politiet i Hedmark og Oppland må nå slippe fri fanger som skulle ha vært i varetekt, fordi det ikke er kapasitet til å transportere dem til fengsel uten å etterlate store områder helt uten politidekning i lange tidsrom. Etterforskning av alvorlige saker som voldtekt og drap må nedprioriteres på grunn av transport. I dag kan vi lese i Folkebladet at det kun er én patrulje på vakt i hele Midt-Troms på nettene i ukedagene. Men fortsatt kan jeg ikke se at dette er bekymringer som den nye regjeringen vil ta inn over seg.

Flere steder henlegges saker konsekvent grunnet kapasitet, selv der det er kjent gjerningsmann. I Innlandet politidistrikt ble det lovet 41 nye stillinger i 2017. Fortsatt er det 23 som ikke er ansatt. Flere ganger har vi spurt forrige statsråd direkte om konsekvenser av politireformen som oppleves rundt omkring i landet. Hver gang er svaret omtrent det samme: Regjeringen har gjort en historisk satsing på politiet.

Hvor mange planlagte aksjoner eller operasjoner har det norske politiet foretatt de siste fem årene, f.eks. knyttet til barnepornografi, knyttet til ulovlig besittelse av kniv eller narkotika? Hvor mange timer bruker politiet

på å kjøre arrestanter til sentralarresten etter at en rekke lokale arrester er lagt ned? Dette er spørsmål jeg har stilt, og som det ifølge forrige statsråd ikke finnes svar på. Det synes jeg er ganske bekymringsfullt. Jeg mener at spørsmål som disse to er viktig informasjon for å kunne avgjøre effektene av politireformen og kostnadene knyttet til forskjellige måter å organisere politiet på. Det vitner om en regjering som ikke har hatt reell oversikt over konsekvensene av politireformen når man ikke klarer å svare på sånne type spørsmål. Med den nye plattformen vi har fått, er det ingen grunn til å tro at den situasjonen kommer til å endre seg.

Senterpartiet vil fortsatt jobbe i opposisjon for å sikre at vi har en justissektor som er i balanse, som trykker befolkningen, og som er tilgjengelig for alle innbyggere, uansett hvor de bor.

Grunde Almeland (V) [18:54:01]: Jeg vil gjerne trekke fram en av de aller viktigste sakene som adresseres i Jeløya-erklæringen, og det er barnefattigdom. 10 pst. av barna i landet vårt bor i familier som har hatt lav inntekt over lang tid. Det er to–tre barn i hvert klasserom. I min egen bydel, Gamle Oslo, er det områder hvor over halvparten av barna har det slik. Der har det rett og slett blitt det vanligste. Derfor er jeg glad for at regjeringen skal gjennomføre en inkluderingsdugnad, og at det er et hovedmål at vi skal redusere fattigdommen.

Barn som lever i fattige familier, deltar i mindre grad enn andre i barnehage, SFO og på fritidsaktiviteter. Når vi vet at 28,5 pst. av innvandrerne eller norskfødte med innvandrerbakgrunn er i denne kategorien, er det grunn til bekymring, ettersom vi vet at barnehagen er en av de viktigste arenaene for tidlig språkopplæring og for å utvikle sosiale ferdigheter. Slike ferdigheter er viktige for at barna skal få det godt på skolen. Vi vet nemlig at en god start har mye å si, for den som faller av tidlig, har mye større risiko for å slite senere. Det er grunnen til at Venstre kjempet inn gratis kjernetid i barnehagen for tre–femåringer fra lavinntektsfamilier i forrige stortingsperiode. Selv om nesten alle femåringer går i barnehage i dag, er det de få prosentene som ikke gjør det, som trenger det mest. Da er det vårt ansvar å senke terskelen så lavt som mulig. Økonomi skal ikke lenger kunne være et argument for at barn ikke skal få gå i barnehage. Det gir også mor og far bedre mulighet til å delta i arbeidslivet, og slik har det en dobbel inkluderings- og integreringseffekt for familien.

Dersom alle barn som fødes inn i familier med lav inntekt, virkelig skal få utvikle sitt potensial, gjøre seg nytte av mulighetene som finnes i samfunnet vårt, og bli aktive borgere, må vi sette inn innsatsen tidlig. Derfor er jeg glad for at Jeløya-erklæringen sier at det skal legges til rette for at barn får mulighet til å gå i barnehage. Spesielt

er det viktig at barn i integreringsmottak skal få gratis barnehageplass. Det er et godt tiltak for barnets beste og en samfunnsinvestering.

Arbeidet mot fattigdom og for muligheter krever likevel at vi jobber på flere områder samtidig. Barnehage, SFO og skole er helt sentralt fordi de gir barna kunnskapene og ferdighetene som skal til for å skape seg et bedre liv enn foreldrene hadde.

Å sørge for at alle barn kommer seg gjennom skolen, er viktig for å sikre sosial mobilitet. Derfor slår Jeløya-plattformen også fast at vi skal støtte frivillighetssentra- lenes arbeid med bl.a. leksehjelp og støtte- og inkluderings tiltak for utsatte barn og unge. Vi skal også styrke helsestasjonene og skolehelsetjenesten, slik at de er enda bedre rustet til å ta imot barna og ungdommene våre når de har det vanskelig.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [18:57:18]: Det var fint å få honnør fra Fremskrittspartiet for våre forslag om å bekjempe sosial kontroll. Jeg ser fram til å jobbe fram et flertall for forslagene.

Ved å delta i arbeidslivet vil de fleste kunne forsørge seg selv og sin familie og dermed unngå å havne i fattigdom. Derfor er det å få flere i arbeid så viktig for Arbeiderpartiet. Derfor er det så viktig å få folk over fra trygd til arbeid. Arbeiderpartiet vil legge til rette for at flere kvalifiserer seg for arbeid. Deltakelse i arbeidslivet gir også lettere mulighet for å bli godt integrert. Arbeid er med andre ord avgjørende

Regjeringen sier i sin erklæring at de nå skal gjennomføre et integreringsløft. Jeg er redd det nok en gang er tomme ord. Arbeiderpartiet vil gjøre det til en hovedoppgave å sette kommunene og arbeidslivet i stand til å få folk i arbeid og deltakelse.

I vårt alternative budsjett for 2018 foreslo vi derfor 1 000 arbeidsmarkedstiltaksplasser for ordinære ledige. Regjeringspartiene stemte imot. Vi foreslo 1 000 arbeidsmarkedstiltaksplasser for personer med nedsatt arbeidsevne. Regjeringspartiene stemte imot. Videre foreslo Arbeiderpartiet å øke inkluderingen i arbeidslivet for unge på helserelaterte Nav-ytelser, med tettere oppfølging fra Nav og en aktivitets- og jobbreform for unge på gradert uføretrygd. Regjeringspartiene stemte imot. Vi foreslo et hurtigspor for flyktninger inn i jobb gjennom økt satsing på realkompetansevurdering i mottak. Regjeringspartiene stemte imot.

I vårt alternative budsjett for 2018 foreslo vi også å styrke Jobbsjansen med 50 mill. kr. Regjeringspartiene stemte imot. Jobbsjansen er særlig viktig for å styrke innsatsen for å få innvandrerkvinner som ikke er i arbeid, ut i jobb. Fattigdom og mulighet til egen inntekt og jobb henger sammen. Deltakelse i arbeidslivet gir også

bedre muligheter til å bli godt integrert. Arbeid er med andre ord avgjørende for å leve et godt liv i Norge.

Nå håper jeg vi får se en regjering som stiller seg bak forslag som får folk ut i arbeid – ikke en regjering som stemmer imot og kommer med tomme løfter.

Arne Nævra (SV) [18:59:58]: Grønt skifte, grønn omstilling, grønn vekst, grønt næringsliv, grønn innovasjon, bærekraftig vekst – alle bruker disse ordene, men nesten alle legger forskjellige ting i dem. Og dessuten: Hvor mye er tale og retorikk for å framstå som ansvarlig og miljøbevisst?

Det som teller, er selvfølgelig handling, det er initiativ, det er vedtak og det er penger på budsjettene. Ellers fortsetter alt som før. Ingenting tyder på at noe endres med ny plattform og ny erklæring fra statsministeren.

Det er spesielt ett felt som SV har vært opptatt av i høst, nemlig elektrifisering av kysten og utvikling og innfasing av nullutslippsteknologi på båter og i maritim industri. Om vi setter strenge krav i anbud, og om vi stimulerer og setter av midler til landstrøm, til forskning og utvikling i verft osv., så står Norge i første rekke – ikke bare til å få ned egne klimagassutslipp, men til å eksportere teknologi og kunnskap.

Vi har alle forutsetninger for å lykkes i dette landet. To eksempler der jeg mener regjeringen har sviktet totalt: For det første gjelder det kystruteanbudet, som vi behandlet her for ikke lenge siden, der en gylden mulighet til å sette strenge utslippskrav, glapp – for 10 år. Det var bare bitte lite grann innstramming.

For det andre: Høsten 2015 ba Stortinget regjeringen iverksette tiltak som sikrer at alle fylkeskommunale og kommunale ferger og hurtigbåter benytter lav- eller nullutslippsteknologi ved nye anbud og på ruter i egen regi. Til tross for dette vedtaket unnlot regjeringen å ta dette kravet inn da man reviderte lov om offentlige anskaffelser. Noen fylkeskommuner, som f.eks. Hordaland, er flinke – på egen hånd – og gir anbudene til nullutslippsferger. Men det er altså ikke krav fra regjeringen.

På grunn av regjeringens trenering tok derfor SV opp saken på nytt våren 2017 og fikk flertall – mot regjeringens partienes stemmer – for følgende:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide krav i forskrift til lov om offentlige anskaffelser om at alle nye ferger og rutebåter benytter lav- eller nullutslipps-teknologi når situasjonen tilsier at det er mulig.»

Fremdeles har ikke regjeringen levert. Regjeringen svikter, den følger ikke opp og gir ikke uttrykket «grønn omstilling» noe innhold, lavere utslipp og norsk næringsliv utviklingsmuligheter.

Jeg håper selvfølgelig at jeg tar feil av den regjeringen som nå er etablert, og at de tar opp hansken og ser mu-

lighetene i grønn skipsfart, i grønn maritim næring, framover.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Steinar Reiten (KrF) [19:03:12]: Trygge og konkurransedyktige arbeidsplasser er grunnlaget for velferden i Norge. Det er verdiskapingen som skjer i bedriftene, som danner grunnlaget for at vi har råd til å ha en raus velferdsstat som skaper et sikkerhetsnett for alle innbyggere i landet.

Norge er ikke billigst, og vi skal heller ikke være det. Vi skal levere på kvalitet og innovasjon på en slik måte at vi fortsatt kan være konkurransedyktige opp mot våre handelspartnere. Kan du ikke være billigst, må du være best.

Kompetanse og innovasjon henger tett sammen. Kompetanse gir evnen til å se nye muligheter og gir evnen til å utvikle ideer til et produkt. Kompetanseutvikling i virksomheter gir grunnlag for nye arbeidsplasser og vekst, samtidig som det er med på å skape tryggere arbeidsplasser gjennom opprettholdelse av konkurransekraft. Norge er kjent for å ha dyktige og kunnskapsrike arbeidstakere, og dette er et konkurransefortrinn som vi må videreutvikle.

I går sa statsminister Solberg at ingen skal gå ut på dato i det norske arbeidslivet. Regjeringen vil derfor utvikle en ny kompetansepolitikk som svarer på vår tids utfordringer. Dette er Kristelig Folkeparti helt enig i. Våren 2016 fremmet Kristelig Folkeparti et representantforslag om innføring av en KompetanseFUNN-ordning etter modell av SkatteFUNN-ordningen. Dette forslaget fikk ikke tilslutning av andre partier. I den nye regjeringserklæringen ser en nå at KompetanseFUNN-ordningen er nevnt. Det er bra, og jeg ser med forventning fram til at regjeringen kommer til Stortinget med et slikt forslag.

I mitt hjemfylke Møre og Romsdal har vi en verdensledende maritim klynge. Denne klyngen kunne aldri ha overlevd i et høykostland hvis de ikke lå i front kompetansemessig. Dette er et eksempel på bedrifter som ville kunne nyte godt av en KompetanseFUNN-ordning, som gir et ekstra insentiv til å investere verdifulle arbeidstimer i kompetanseheving. Ikke minst er det viktig i næringer som går gjennom krevende tider, og når det å investere i kompetanseheving kan virke vanskelig. En slik ordning må innrettes slik at den treffer i alle ledd i bedriften. Både fagarbeidere, ingeniører, ledere og mange flere må få kunne nyte godt av en slik ordning.

En kompetansereform er å ruste Norge for fremtiden. I en tid da automatisering og digitalisering gjør at utviklingen går raskere enn før og kravene til kompetanse blir stadig høyere, har vi ikke råd til at noens kompetanse

går ut på dato. Dette må være et fellesprosjekt, der både den enkelte, partene i arbeidslivet og staten er med. Dette er i god tradisjon i Norge, der den norske modellen er meislet ut av et velfungerende trepartssamarbeid.

Willfred Nordlund (Sp) [19:06:28]: Jeg må få lov til å gratulere med at regjeringen etter mye om og men klarer å få til en utvidelse. For det er jo ingen ny regjering som vi ser, det er ingen ny kurs, og leser man regjeringserklæringen, er innholdet stort sett noe mange i denne salen kunne skrevet under på – den er så generell. Men så var det dette med ord og handling, og jeg er derfor spent på hva den utvidede blå-blå regjeringen vil gjøre, og hva de framover skal si – både hver for seg og ikke minst sammen.

Statsministeren uttalte at regjeringen ville «støtte opp om den positive utviklingen i distriktene». I samme åndedrag definerte hun hele Nord-Norge som distrikt. Da blir en jo noe bekymret, for leser en Jeløya-plattformen, er distriktspolitikken stebarnet. Vi har distrikter i flere deler av landet enn bare i nord, og i disse dager er det f.eks. mange kommuner i sør som ser med bekymring på den foreslåtte endringen i distriktsindeksen. Jeg håper vi derfor nå får med oss regjeringen på en sterkere distriktssatsing – eller skal jeg si Nord-Norge-satsing – med flere og sterkere virkemidler framover. Jeg mistenker likevel at det må skje i denne salen.

Sterkere virkemidler for utvikling i hele landet, på lag med menneskene som bor overalt, ville kommet oss alle til gode. Naturressursene er nemlig spredt i hele landet, og flere arbeidsplasser ville blitt skapt, og økte eksportinntekter ville sikret oss for framtiden. Det er de ressursene og de dyktige menneskene i distriktene – sammen med lavere oljepris og dermed også kronkurs – som har gjort at det går godt i distriktene. Utviklingen skjer derfor på tross av og ikke på grunn av regjeringens tidligere innsats i forbindelse med alt fra å legge ned kommuner til dårligere pendlevilkår.

Stortinget har bestilt en oppgavereform for fylkene som bidrar til økt folkevalgt styring og redusert statlig overstyring av vårt regionale folkevalgnivå. Så langt er regionreformen blitt en ren strukturreform hvor det er fastlagt en ny fylkesinndeling som er i sterk konflikt med fylkenes egne ønsker. Det skal denne regjeringen gjennomføre.

Regjeringen sier også at de nye fylkene skal ha regional samfunnsutvikling som en hovedrolle. Det må bety økt ansvar innenfor næringsutvikling, samferdsel og overordnet planlegging og ikke minst midler til å følge dette opp. Regjeringen skal få sjansen til å presentere nye forslag på disse områdene og ikke minst følge opp det som er stortingsflertallet. Om ikke regjeringen følger opp, er Senterpartiet uansett klar til å bidra aktivt til å få

flertall her på Stortinget for forslag som gir fylkenes samfunnsutvikling et reelt innhold.

I samferdselspolitikken er hovedbildet at Jeløya-erklæringen følger opp en etablert enighet på borgerlig side. Det er vedtak i Nasjonal transportplan og budsjettene som i hovedsak følges opp. Det er jeg glad for. Det heter:

«Regjeringen vil fortsette å redusere vedlikeholdsetterslepet i veisektoren.»

Det er bra. Det skal også bli spennende å se om det gjelder den sektoren som eier mest vei i dette landet, nemlig fylkeskommunene.

Kari-Lise Rørvik (V) [19:09:43]: Det skal merkes at et sosialliberalt parti som Venstre har trådt inn i regjeringen. Mer til dem som trenger det mest, er en viktig verdi for Venstre. Det er derfor rusavhengige, psykisk syke, mennesker med nedsatt funksjonsevne, kronikere og barn utsatt for ulike typer omsorgssvikt har en særskilt plass i politikken vår. Målet er like muligheter for alle, og da må vi behandle folk ulikt. De som har dårlige odds, skal få bedre kort på hånden.

Vi skal ha en sterk og god helsetjeneste finansiert av det offentlige, der alle opplever en likeverdig og god behandling, uavhengig av diagnose og sosial status. Særlig pasientgrupper som har følt seg dårlig behandlet, ofte psykisk syke, rusavhengige og kronikere, skal nå løftes, og behandlingstilbudet skal bli bedre.

En av de kanskje viktigste reformene Venstre har jobbet systematisk med over flere år, er behovet for endringer i ruspolitikken. Nå er rusreformen en del av regjeringens politikk, og bruk og besittelse skal møtes med sosialpolitikk og omsorg, ikke straff. Fra før er vi selvsagt stolte av opptrappingsplanen for rusfeltet, som med denne regjeringen skal følges opp videre. Det skal etableres flere avrusningsplasser, forskning skal styrkes, LAR skal forbedres, ettervern skal bli bedre, det skal etableres flere team rundt brukerne for å hindre tilbakefall og sikre en god rehabilitering, i både kommunene og spesialisthelsetjenesten. Rusavhengige skal merke at Venstre nå er i regjering.

Det skal alle andre utsatte grupper også. For eksempel skal barn som pårørende følges tettere opp. Eldre kronikere skal få mer oppfølging i hjemmet sitt gjennom mer og bedre bruk av velferdsteknologi og mobile helseløsninger. Det skal jobbes videre for et demensvennlig samfunn, og det skal igjen lukte god mat fra egne kjøkkener på kommunenes institusjoner. Vi vet at det er mye god helse i god ernæring og mellommenneskelige relasjoner. Denne regjeringen skal både styrke og modernisere helsetjenestene i kommunene.

Arbeidet med en økonomisk forpliktende opptrappingsplan for barn og unges psykiske helse er i full gang.

For Venstre er barn og unge det viktigste vi kan investere i. Spørsmålet er ikke om vi har råd til en skikkelig og god opptrappingsplan – svaret er at vi ikke har råd til å la være. Dette synet kommer tydelig fram i regjeringserklæringen, som har som mål å forebygge der man kan, og som understreker at tidlig innsats og forebyggende tiltak skal prioriteres. Klarer vi det, vil vi kunne få store besparelser i en dyr spesialisthelsetjeneste, og folk kan leve et bedre liv.

Ingrid Heggø (A) [19:13:02]: Også eg vil starta med gratulasjonar og lykkeønskingar til den nye regjeringa.

Det må unekteleg følast litt uverkeleg for Venstre-folk over heile landet som hissa seg alvorleg opp då mange av oss i valkampen sa at ei stemme til Venstre var ei stemme til Framstegspartiet og til Listhaug. Drivstoffavgifter, bompeng bruk, byråkratiet – ja, det har auka med Framstegspartiet i regjering. Framstegspartiets filosofi har kollapsa i møte med verkelegheita, det har vi sett dei siste fire åra i opposisjon og i valkamp. Det skal kuttast i avgifter, men i posisjon aukar dette. Vi vekslar det inn, seier Framstegspartiet, i snitt er det gjeve lettare for folk flest. Kjære vene! Denne vekslinga gjer at dei som har minst, får mindre, og lettane kjem til dei som har mest.

Eg er sosialdemokrat, eg trur at fellesskapsløysingar er best, og at alle får det betre når alle har det bra. Men orda må følgjast opp med handling. Viss ein vil at skilnadene skal verta mindre, må ein stoppa tiltak som aukar skilnadene, og ikkje gjera det motsette. Det har i fire år gått ein historisk tråd gjennom innlegga frå Høgre og Framstegspartiet: Ein prøver å skapa eit inntrykk av at Arbeidarpartiet er imot forandring og innovasjon. Eg vil seia som Kolberg, som ofte har sagt: Det finst inga politisk kraft i Noreg som i sterkare grad har bidrege til næringsutvikling og innovasjon i det norske samfunnet enn norsk sosialdemokrati og norsk fagbevegelse. Noreg og Arbeidarpartiet har ikkje følgd resepten til høgrekraftene om skatteutt, svakare velferdssamfunn og svakare ordningar innanfor arbeidsmiljølova, tvert om. Nettopp difor er Noreg Noreg, med små skilnader og sterke fellesskap.

Oppmodinga frå statsministeren om at vi alle skal vera med på å skapa eit berekraftig velferdssamfunn, vert litt underleg når ein går laus på inntektene til kommunane ved at den kommunale eigedomsskatten skal bort. Gløymt er retorikken om formuesskatten og forskjellsbehandlninga av utanlandske og norske – det var det verste, og veldig urettferdig. Eigedomsskatten likestiller nettopp utanlandske og norske. Gløymt er det faktumet at velferdstenestene skal finansierast. No skal velferdstenestene moderniserast. Og ein vil ha fleire i arbeid, bruka heile landet. Men korleis? Ved framleis å dra

teppe bort under reiselivet med endå ein avgiftsauke, ved framleis ikkje å satsa på breiband i distrikta?

Kjære opposisjon! No må vi stå samla for å få ei anna retning – for meir fellesskap, mindre skilnader og ei regjering som tek vare på den felles kulturarven vår.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [19:16:19]: Jeløya-erklæringen er en garanti for at den vedtatte langtidsplanen og landmaktproposisjonen blir gjennomført og finansiert. Den skal innfris, uavhengig av prislapp. Det er Stortingets vedtak. Planen vil bli finansiert, uavhengig av dagens kostnadsestimater. Det er nettopp dette som har vært svakheten ved alle tidligere langtidsplaner. I et slikt perspektiv er det ikke helt utenkelig at gjennomføring av samtlige tiltak i LTP og landmaktproposisjonen vil bringe Norge nær 2 pst. av BNI.

Regjeringens mål i bistandspolitikken er å fremme norske interesser. Norge først, kan man si. Utdanning gir kunnskap, kunnskap gir kreativitet, kreativitet betyr ideer for entreprenørskap, entreprenørskap betyr lønnsom verdiskaping, verdiskaping betyr handel og eksport, handel og eksport skaper arbeidsplasser, arbeidsplasser skaper økonomisk vekst, økonomisk vekst betyr bedre levestandard, bedre levestandard betyr mer stabilitet, mer stabilitet betyr mindre avhengighet av hjelp utenfra – alt dette under forutsetning av et godt, demokratisk styresett. Totalt sett gir dette økt global vekst og redusert migrasjon. En slik utvikling er både i Norges og i fattige lands interesse.

I utenrikspolitikken vil regjeringen stanse all økonomisk støtte til organisasjoner i de palestinske områdene som oppfordrer til vold eller fremmer hatefulle ytringer, rasisme eller antisemittisme. Det er ikke mangel på kandidater. De palestinske myndighetene betaler lønn til dømte terrorister i israelske fengsler. Mahmoud Abbas sa at dette vil fortsette. Palestinske myndigheter har oppkalt 28 av sine skoler etter terrorister og tre etter nazikollaboratører. Skolebøker utgitt av de palestinske myndighetene forherliger terror og viser kart uten Israel. Skolebøker som benyttes i UNRWA-skoler, lovpriser terrorhandlinger, forteller at jøder ikke har noen hellige steder i Israel, og at de ikke har noen rettigheter til landet.

Uavhengig av hvor mange ganger det sies, viser alle statistikker som har vært fremlagt, at ikke-vestlig innvandring ikke har gitt økonomisk vekst, men derimot store budsjettunderskudd. Det slår alle seriøse beregninger og forskningsrapporter fast. Den siste Holmøy-rapporten viser at ikke-vestlige innvandrere i gjennomsnitt i et livsløp medfører et offentlig økonomisk underskudd på 6 mill. kr og 11 mill. kr, avhengig av om det er mann eller kvinne. Så statsråd Sanner har mye å ta tak i.

Jeg har registrert at Arbeiderpartiet har lagt frem forslag om innstramming i innvandrings- og integreringspolitikken. Dette er resirkulerte Fremskrittsparti-forslag, som Arbeiderpartiet tidligere la all sin retoriske og politiske kraft i å bekjempe. Jeg har dem foran meg her:

«Bærekraftig innvandring. Fremskrittspartiets Bærekraftutvalg 18. august 2013»

Man finner alle forslagene fra Arbeiderpartiet i den. Det har Fremskrittspartiet fremmet, og det har Arbeiderpartiet stemt imot.

Solfrid Lerbrekk (SV) [19:19:40]: Regjeringa har i fire og eit halvt år sørgd for ei rekkje usosiale kutt, som f.eks. reduksjon i barnetillegget til uføre, kutt i støtte til multihandikappede, skatt på sluttvederlag og kutt i bilstøtteordninga – alt dette og meir mens me har ein aukande fattigdom blant barnefamiljar.

Statsministeren seier at arbeidslinja må styrkast, med påfølgjande utsegn: Det må løna seg å jobba framfor å gå på trygd. Dette skremmer meg, for det høyrest mistenkjeleg mykje ut som kutt i trygda til folk. Korleis skal regjeringa elles auka forskjellen mellom inntekt frå løna arbeid og trygdesatsane? Det er jo partane i arbeidslivet som forhandlar løna, og det lønar seg jo alle-reie i dag å jobba.

Vidare seier dei at det er eit konkurransefortrinn for Noreg at me har eit velfungerande trepartssamarbeid og høg organisasjonsgrad, men det står ingenting i regjeringssplattforma om at regjeringa vil gjera tiltak for å auka organisasjonsgraden eller for å behalda den organisasjonsgraden som er i dag. Tvert imot seier dei at dei «anerkjenner» dei som vel å vera uorganiserte. Dette står for meg å vera i sterk motsetnad til å byggja vidare på eit organisert arbeidsliv. Det er nemleg det organiserte arbeidslivet som i stor grad har bygd den velferdsstaten som me alle er produkt av. Det er det organiserte arbeidslivet som har sørgd for dyktige fagarbeidarar og høg produktivitet.

Regjeringa innrømmer at høg organisasjonsgrad er eit vern mot aktørar i arbeidslivet som ikkje er seriøse, men dei vil ikkje styrkja dette forholdet ved å bidra til auka organisasjonsgrad.

Me ser i dag eit sterkt brutalisert arbeidsliv, med ein høg del innleidd arbeidskraft, sterkare kriminelle nettverk i arbeidslivet og ein stor bruk av mellombels tilsetjing. Dagens ungdom er den første generasjonen unge arbeidstakarar som møter eit hardare og meir brutalisert arbeidsliv enn generasjonen før dei. Me går altså feil veg, og det er denne regjeringa ansvarleg for.

Tage Pettersen (H) [19:22:30]: Valgresultatet i 2017 var en tillitserklæring til Høyres prosjekt for å modernisere og ruste Norge for framtiden. Etter fire år i regjering ga velgerne borgerlig side flertall og mandat til at Erna

Solberg kunne fortsette. Regjeringen er nå utvidet med Venstre, og det er ingen tvil om at Kristelig Folkeparti er regjeringens foretrukne samarbeidspartner.

Marit Arnstad framførte i dag begrepet «den solbergske parlamentarisme». Representanten Arnstad må tydeligvis ha glemt forskjellen på hvordan en flertallsregjering og en mindretallsregjering jobber. Mens den rød-grønne regjeringen ble enig med seg selv i de lukkede rom, foregår nå de reelle forhandlingene i parlamentet. Nå kommer partienes primærstandpunkter tydelig fram, og sammen jobber vi her i Stortinget for å komme fram til gode enigheter. Det kan se ut som om velgerne setter mest pris på denne arbeidsformen.

I stedet for å stille spørsmål om hvordan det borgerlige flertallet jobber for å enes om en god politikk for landet, vil jeg sette spørsmålsteget ved opposisjonens nye arbeidsform. I sterk kontrast til det ansvaret de fire ikke-sosialistiske partiene tar i fellesskap, ser vi en stadig mer splittet opposisjon, og vi ser en opposisjon som er mest opptatt av å si nei til regjeringens politikk før de ser fakta og hva berørte innbyggere er opptatt av.

I dag sier et flertall nei til regjeringens forslag om å forenkle reglene for søndagshandel. Flertallet gjør dette før et konkret forslag er lagt fram og bare noen dager etter at en grundig NOU er sendt på høring. Mange av forslagene i NOU-en er konstruktive og ikke først og fremst liberaliserende. Et av forslagene er at alle frittstående butikker under 150 m² skal kunne holde åpent. Det betyr at alle større butikker må holde stengt. Der mange butikker i dag har åpent hele søndagen, foreslår utvalget å begrense åpningstiden til etter kirketiden og totalt sett til færre timer enn i dag. Noen flere mindre butikker vil sikkert velge å holde åpent, mens mange ansatte som i dag arbeider på de store hagesentrene, vil få fri ved en slik praktisering.

Dette er kunnskap som Arbeiderpartiet og Senterpartiet åpenbart ikke er interessert i å høre om før de i dag sier nei til alle endringene. At opposisjonen ikke er opptatt av kunnskap før de konkluderer, bør bekymre langt flere enn at regjeringspartiene kan ha ulike utgangspunkt før forhandlinger i åpent lende.

Karin Andersen (SV) [19:25:29]: Det som antageligvis burde bekymre representanten fra regjeringspartiet mer, er at det er en så dunderende mangel på kunnskap bak mye av den politikken som regjeringen står for. Ingen regjering har hatt og har brukt så mye penger som denne regjeringen – 230 mrd. kr mer – samtidig klarer de kunststykket å øke forskjellene i landet.

Vi hører nå statsråder og representanter som går opp på talerstolen og skryter av at det har blitt litt mer til det ene og litt mer til det andre. Ja, det skulle da bare mangle når man har så mye penger, at det ikke skulle bli lite

grann bedre jernbane, f.eks. Men hvordan har det blitt for dem som har det vanskeligst? Det har blitt verre. Vi ser at inntektene til lavinntektsgruppene har gått ned. Bostøtten, som er et av de viktigste sosiale virkemidlene for at folk skal bo trygt, er lavere i kroner nå enn den var i 2009. Mange av ordningene for de mest vanskeligstilte er kuttet.

Førrige uke fikk vi en Nav-rapport som viser det SV har sagt hele tida: Det er ingen grunn til trygdepanikk i Norge. Det er ikke uføretrygden, sykelønningen eller dagpengene som truer velferden framover. Det er noen andre som er kjeltringer i dette store spillet. Det er de som driver med svært lønnsom kriminalitet – økonomisk kriminalitet og arbeidslivskriminalitet – som trikser og mikser med bedriftene, og som unngår å betale skatt og være med på dugnaden og ofte plasserer bedriftene sine i skatteparadiser. De snyter oss for mange hundre milliarder kroner hvert år.

Hadde regjeringen lagt seg i selen for å få inn noen av disse pengene, kunne vi sluttet å snakke om trusselen mot velferden, for det hadde vi hatt råd til bare alle betalte den skatten man skal. Vi hadde hatt råd til det grønne skiftet og til å sikre oss mot farlige klimaendringer framover. I tillegg til det kunne vi ha senket skatten for folk med små inntekter som i dag betaler mye skatt. Det er folk som trenger skattelette. I motsetning til det regjeringen har gjort, nemlig gitt de store skattelettene til dem med de store formuene, de store arvene og de store inntektene.

I denne regjeringserklæringen har vi fått høre om et av de nye hjertebarna til denne regjeringen, nemlig at man skal skjerme dem som har de største hyttepalassene, mot den forferdelige eiendomsskatten. Hvis man mener at eiendomsskatten er urettferdig, kan man innføre et obligatorisk bunnfradrag og skjerme dem som har det vanskeligst. Det gjør ikke regjeringen – den skjermer dem som har mest.

Tina Shagufta Munir Kornmo (V) [19:28:52]: Når jeg for første gang inntar talerstolen i dette storting, er det meg en sann glede at jeg skal snakke om integrering, som har vært helt vesentlig for at jeg står her i dag. I Jeløya-plattformen for den utvidede regjeringen med Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet er integrering et hovedsatsingsområde som er viet stor oppmerksomhet, og verdien av et mangfoldig Norge framheves klart og tydelig.

Samfunnsdebatten tydeliggjør stadig behovet for et integreringsløft. Det er derfor svært positivt å kunne lese i regjeringplattformen at det legges opp til en helhetlig reform av integreringsfeltet, med den hensikt å få raske og bedre resultater.

Når det er snakk om en integreringsdugnad, innebærer det å få flere i arbeid og få flere nyankomne borgere integrert i det norske samfunnet. Det skal bl.a. gjøres ved at asylsøkere lettere får arbeidstillatelse, og at det blir lettere å kombinere deltakelse i introduksjonsprogrammet med det å ha ordinært arbeid. På den måten kan språkopplæring kombineres med arbeidspraksis. Det er også svært viktig å legge til rette for norskopplæring for dem som ikke har grunnskole fra før, fordi vi vet at dette er en svakhet for enkelte grupper av befolkningen.

For barn i lavinntektsfamilier vil differensiert opphold i SFO og tilbud om gratis halvdagsplass i SFO gi mulighet for raskere sosialisering og språkopplæring. Det legges også opp til en raskere inkludering av alle barn i integreringsmottak gjennom gratis barnehage, og for at flere barn skal få mulighet til å delta i fritidsaktiviteter, vil ordningen med kontingentsstøtte forsterkes og forenkles. For å støtte barnefamilier slik at de får en mer forutsigbar tilværelse, skal bostøtten styrkes, og det er en viktig generell målsetting om at ingen skal være bostedsløse.

Vi vet også at frivilligheten bidrar til å skape tilhørighet og på den måten er med på å styrke samfunnet vårt, og Venstre er derfor glad for at støtteordninger til frivillige organisasjoner som driver sosial inkludering i lokalsamfunnene, som jobber for å styrke minoritetskvinnens rettigheter, og som bekjemper æreskultur og negativ kontroll, skal styrkes. Vi er også glad for at de frivillige rettshjelpsordningene styrkes, slik at rettsvernet til grupper som er økonomisk sårbare, blir ivaretatt.

Det er en bred enighet i samfunnet om at vi ønsker et trygt og inkluderende samfunn, og for å bidra til dette er det viktig å bekjempe rasisme, diskriminering, antisemittisme, sosial kontroll og fordommer basert på kjønn, identitet og etnisitet. Da må det legges til rette for, og vi må skape rom og arenaer som gir flere mennesker mulighet til å utvikle seg, slik at alle kan få mulighet til å bidra til fellesskapet. Venstre er veldig glad for at dette er en tydelig målsetting i Jeløya-plattformen.

Lars Haltbrekken (SV) [19:32:19]: I det siste har vi fått høre at det aldri har vært lagt fram en mer ambisiøs regjeringserklæring for miljøet. Senest i dag sa representanten Tina Bru:

«Aldri før har en regjeringplattform vært så ambisiøs på miljøets vegne.»

Om det var sant, står det dårligere til enn jeg selv trodde.

I går sa statsministeren følgende her i Stortinget:

«Vi må oppfylle Norges klimaforpliktelser fordi vi skal ta vår del av ansvaret for å løse klimautfordringen.»

Men statsministeren har ikke tenkt å oppfylle våre klimaforpliktelse. Hun har tenkt å bryte med målene om store utslippskutt i Norge innen 2020. Ikke bare skal klimaforliket fra 2012 brytes, regjeringen har tydeligvis også glemt det. Det er ikke nevnt med ett ord i Jeløya-plattformen.

Til VG 10. mars 2014 sa daværende miljøpolitisk talsmann for Høyre, Nikolai Astrup:

«Vi klarer ikke å innfri klimaforliket dersom vi ikke får et taktskifte i klimapolitikken.»

Nei, det skal være sikkert. Det er snart fire år siden uttalelsen falt. I fire år har regjeringen kunnet skifte gir og fått opp farten i klimapolitikken. I stedet har de holdt stø kurs. Mandag denne uken gikk olje- og energiministeren ut i Aftenposten og slo fast det de fleste av oss har sett:

«Oljepolitikken ligger fast, selv med Venstre i regjering.»

Statsråden hevder videre at regjeringen alltid legger vekt på miljøfaglige råd i forbindelse med utlysning av nye områder til oljeindustrien. Det er med respekt å melde det rene tøv. Siden høsten 2013, da Høyre og Fremskrittspartiet overtok regjeringmakten, og fram til dagen før den nye regjeringen tiltrådte, har de ikke fulgt én eneste en av de miljøfaglige advarslene som har kommet mot oljeboring i sårbare havområder – ikke én av advarslene. De har overkjørt alle. Senest den samme uken som den utvidede regjeringen tiltrådte, kunne olje- og energiministeren tildele flere felt til oljeindustrien i sårbare områder, enkelte så nær som 10 kilometer fra land langs kysten av Trøndelag og Møre. I høringsrunden til 24. konsesjonsrunde advarte Polarinstittuttet mot at det skulle åpnes for oljevirkosomhet i 36 av de foreslåtte blokkene. Miljødirektoratet advarte mot 20 av blokkene. Allikevel valgte regjeringen å utlyse alle disse blokkene – med fare for å skade sjøfugl, den enorme biologiske produksjonen ved iskanten og viktige oppvekstområder for fisk.

Skal påstanden om den mest ambisiøse miljøerklæringen ha et bitte lite snev av troverdighet, må denne regjeringen trekke tillatelsene til oljeboring i de mest sårbare havområdene tilbake.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [19:35:43]: Jeg merket meg under regjeringserklæringen i går at statsministeren har begynt å snakke om at en skal ha en politikk for hele Norge. Det hjelper dessverre så lite når en fører en politikk for stadig sterkere sentralisering.

En markerer at kommunereformen skal fortsette, til tross for at flertallet i denne salen har sagt uttrykkelig at det er frivillighet som skal gjelde. På mandag ble det arrangert et folkemøte i Ås i Akershus, i regi av Fylkesmannen, om grensejustering mellom Ås og Ski, til tross for at

flertallet i denne salen har sagt ettertrykkelig at den prosessen skal stoppes.

På nytt er lensmannskontorenes framtid satt i spill. På Romerike er utvidelsen av lensmannskontoret på Bjørkelangen stanset, og tilsvarende skjer også andre plasser i landet. Etter at Justisdepartementet i mai sa at kartet var ferdig tegnet, har Politidirektoratet fått i oppdrag å sette i gang prosessen på nytt. Det er i tilfeller der det ikke er sammenheng mellom de nye kommunegrensene og nye lensmannsdistrikt. Det er også tydeliggjort at politikerne ikke skal inn i prosessen. Det er Politidirektoratet som skal fatte beslutningene.

Dette må Stortinget sette foten ned for. Dette er en politikk for ytterligere sentralisering.

Så har vi posten – posten, som ikke lenger skal fram. Ut fra det forslaget som regjeringen har sendt på høring, skal en i framtiden, rundt omkring i Norge, måtte oppleve at hvis en har fått post levert på fredag, må en nøye seg med å vente til tirsdag for å kunne få post neste gang.

En snakker ofte om mulighetene som er i norske distrikter. Ja, det er mange muligheter i norske distrikter, mange ideer som ligger der, men spørsmålet er hvordan politikken blir brukt for å legge til rette. I dagens samfunn sender vi fersk norsk laks til sushibarer i Asia på tre dager. På Andøya har en forskningsraketter som går 2 000 km opp i atmosfæren. Men i et moderne samfunn i 2018 skal vi altså ikke klare å få levert posten hjem til folk hver eneste dag.

Dette er en politikk som jeg forventer at flertallet i denne salen kommer til å stå opp mot. Den blå-blå regjeringen som vi nå har, har en politikk for stadig sterkere sentralisering. Flertallet må bygge en politikk som peker i en annen retning.

Freddy André Øvstegård (SV) [19:38:54]: I debatten etter at regjeringserklæringen ble klar, kritiserte mange plattformen for å være vag og utydelig. Det er en kritikk jeg er uenig i. Ja, når det gjelder spesielt klima og flyktninger, er det en hel del «vurdere», «se på» og «utrede» i denne plattformen. Men bortsett fra det er plattformen tvert imot preget av en ganske tydelig høyredreining. Det er en gjennomgående blå tråd i hele dokumentet, som handler om privatisering og behovsprøving av velferden og våre universelle ordninger.

Jeg ble minnet om hvor alvorlig det hele er da vi nettopp fikk nye tall som sier at over 100 000 unger vokser opp i fattige familier. Det er 100 000 unger som står i fare for ikke å få delta på lik linje med andre barn. Samtidig som det har blitt mer velstand i Norge, har antallet barn som vokser opp i fattige familier, økt med 15 000 og vel så det, siden 2013. Bufdir la i forrige uke fram en rapport om regjeringens tiltak mot barnefattigdom, og UNICEF kalte det hele pinlig.

Hva er svaret i regjeringsplattformen på denne store utfordringen? Jo, det er mer behovsprøving av velferdsordningene og tjenestene. Det er farlig, for mer behovsprøving kan skape fattigdomsfeller når man mister de behovsprøvde tjenestene og ordningene, f.eks. hvis man får en jobb. Det kan virke stigmatiserende med fattigdomstiltak som stempler, i stedet for velferdsløsninger og fellesskapsløsninger for alle. Det kan ikke minst også svekke oppslutningen om velferdsstaten.

Det som trengs, er tvert imot å styrke de universelle ordningene for alle, som å løfte barnetrygden. Men det finnes det ikke spor av i Jeløya-erklæringen. Den universelle velferden, som utjevner forskjeller og gir ulike mennesker like gode muligheter, blir ytterligere svekket når denne regjeringserklæringen legger konkurranseutsetting og privatisering oppå behovsprøving. I erklæringen står det at fellesskapsløsningene skal sidestilles med de kommersielle aktørene som tar ut penger fra folks velferdstilbud.

Regjeringen har også frekkhetens nådegave til å kalle privatisering «kvinnelig velferdsinnovasjon», men tallenes tale er klar: I privatiserte velferdstjenester er det dårligere lønn og pensjon for de ansatte. Dette er kvinnedominerte yrker, og derfor er regjeringens nytale om kvinnelig velferdsinnovasjon et rent angrep på likelønnen.

I forbindelse med privatiseringen av barnevernet har det også vokst fram et enormt kontrollbehov. Det har vi sett gjennom en rekke avsløringer den siste tiden. Men også det området skal åpnes opp for mer privatisering, og det er jeg veldig glad for at det ikke er flertall for i denne salen – tvert imot.

Frida Melvær (H) [19:42:16]: Eg er glad for at vi har fått ei styrka regjering på borgarleg side som vil bygge eit moderne Noreg, tufta på historisk forankra verdiar, der vi set menneska sine mogelegheiter, utfordringar og behov i sentrum. Vi er heldige som bur i eit land der tilliten til demokratiet står høgt, og der folk i all hovudsak kjenner seg frie, inkluderte og trygge. Det er vår oppgåve å ta vare på desse verdiane.

Noreg har vorte det mest digitaliserte landet i verda, noko som har bidrege til eit tryggare og meir sikkert samfunn. Folk kjem lettare i kontakt med kvarandre og får raskt tilgang til informasjon. Den digitale utviklinga har forenkla kvardagen vår betydeleg.

Regjeringa har ei offensiv tilnærming til den digitale utviklinga. Noreg skal vere i front med å utvikle og levere digitale tenester til innbyggjarar og næringsliv. Eit slikt mål skal kvile på ein tillit til at system og nettverk fungerer, og på god informasjonstryggleik og varetaking av personvernet.

Det er mange positive aspekt ved å vere eit digitalisert samfunn, men det gjer oss òg sårbar. Parallelt med den digitale utviklinga har risikobiletet i samfunnet òg endra seg. Trusselvurderingar syner at framande statar brukar ulike verkemiddel for å få tilgang til sensitiv og skjermingsverdig informasjon. IKT vert i aukande grad nytta som verktøy for kriminelle handlingar. Fleire tradisjonelle kriminalitetsformer flyttar seg no raskt over til det digitale rommet. Det er nødvendig å forsterke beredskapen mot angrep retta mot enkeltmenneske, institusjonar, næringsliv og sivil sektor.

IKT-tryggleik er eit viktig fokusområde i Jeløya-plattformen. For å møte utfordringane vert det arbeidd breitt. Det vert lagt til rette for eit tett samarbeid mellom private og offentlege aktørar, mellom sivile og militære verksemder og på tvers av landegrensene. Vi må evne å setje i verk dei rette tiltaka for å redusere risikoen for utfall og angrep mot digital infrastruktur og system, og for å redusere risikoen for å verte utsett for kriminelle handlingar via nettet. Arbeidet vil krevje eit kontinuerleg fokus på lovverk, organisering, sikring av infrastruktur og ei langsiktig oppbygging av IKT-kompetanse.

Å vareta tryggleiken til folk vil i framtida ikkje berre handle om det som skjer i den fysiske verda, men i aukande grad også i den digitale. Vi snakkar om eit tilgjengeleg og synleg politi, og forståeleg nok tenkjer vi då politipatruljar i gatebiletet. Framover bør det vere like naturleg å tenkje patruljar på nettet.

Vi er eit land som har tradisjon for å samarbeide om å løyse krevjande utfordringar. Arbeidet er i gang. Målet om eit trygt folk i eit trygt land skal gjelde på alle arenaer – òg den digitale.

Anders Riise (H) [19:45:34]: Dette er ein dag å debutere på – og først: Velkomen til Venstre i regjering i lag med Høgre og Framstegspartiet. Regjeringserklæringa gjev eit viktig signal om korleis vi skal styre landet i tida som kjem. Dei seks hovudpunkta peikar ut dei viktigaste måla for den nye regjeringa. For Høgre og meg er det viktig å fokusere på det å skape nye arbeidsplassar slik at ein kan sikre velferd også i framtida. Vi må skape for å dele.

Eg kjem frå eit område på Vestlandet som har vore hardt råka av endringane i offshore og maritim industri. Mange langs kysten drog nok eit lettelsens sukk då det ikkje vart eit regjeringsskifte med SV og Miljøpartiet Dei Grøne, som vil avvikle denne næringa. Takk vere gode verkemiddel frå regjeringa har det likevel vore mogleg å møte desse utfordringane på kort sikt, men det er òg framoverlente industrieigarar, bedriftseigarar og tilsette som har vist evne til innovasjon og omstilling. Skal vi skape arbeidsplassar og eit sterkt norsk eigarskap med lønsame bedrifter, må vi fortsetje med desse tiltaka.

Denne regjeringa har politikken og verkemidla som skal til for å klare dette, ikkje reversere og sementere. Det er gode tiltak som å redusere skatt på arbeidande kapital, forbetre SkatteFUNN-ordninga, utvide Katapult-ordninga, forenkle rapporteringa for næringslivet, føreseielege rammevilkår for olje- og gassnæringa, satsing på havrommet, testfasilitetar på sjø og land, såkornfond og mykje meir.

Ein vesentleg faktor for at næringslivet skal lukkast i sterk internasjonal konkurranse, er likevel ein godt utbygd infrastruktur. Samferdsel og infrastruktur generelt er ikkje eit val mellom transportformer – bane mot veg, fly mot sjø – men ein struktur tilpassa næringslivet. Ferjefri E39 med bl.a. Hafast og Møreaksen er prosjekt som er med på å leggje grunnlag for framtidig verdiskaping. Vi veit at 60 pst. av verdas befolkning bur i kystområda, og 70 pst. av jordoverflata består av hav. Då er dette rett satsing. Det er i havrommet dei viktigaste framtidige ressursane våre ligg, og vi må ta vare på den kompetansen vi har opparbeidd langs kysten gjennom fleire hundre år.

Eit velfungerande samfunn handlar likevel ikkje berre om næringsliv, men òg om gode tiltak for arbeid og gode oppvekstvilkår, med tidleg innsats og gode helse-tenester. Kommunane er då nøkkelen for å lukkast. Dei må møtast utan for mykje øyremerking av midlar frå Stortinget, det fungerer dårleg. Kommunereforma har vist at kommunane er omstillingsdyktige og villige til å ta utfordringane som kjem. Det er med på å sikre distrikta.

Hans Fredrik Grovan (KrF) [19:48:45]: I regjeringserklæringa savner Kristelig Folkeparti formuleringer som knytter regjeringens politikk opp mot vår kristne og humanistiske kulturarv. Dersom vi ikke forholder oss til norsk kulturs fortid og arv, risikerer vi å tape av syne hva som er og har vært viktig for oss å ivareta som fellesskap. Uten tydelige fellesverdier risikerer vi et verdivakuum, feilslått integrering og etablering av parallellsamfunn. I den norske grunnloven er det den kristne og humanistiske arven som framheves med tanke på den helt avgjørende rollen den arven fortsatt har i vårt land. Dersom vi skal forstå og respektere andre religioners og kulturers symboler, trenger vi å anerkjenne og verdsette vår kristne arv, symboler, høytider og fortellinger. Kristelig Folkeparti vil at denne arven fortsatt skal være betydningsfull for kommende generasjoner, ikke primært som et kapittel i historiebøkene, men som en ressurs til livsmening, mestring, etisk refleksjon og solidariske fellesskap.

I regjeringserklæringa gis det uttrykk for at skolen er et viktig satsingsområde, men det sies ingenting om skole-reformen vi vedtok nå rett før jul: innføring av læ-

rernorm på skolenivå, som gir alle elever uansett hvor de bor, lik tilgang til skolens viktigste ressurs, nemlig læreren. Det synes vi i Kristelig Folkeparti er litt underlig, all den tid dette er et vedtak som også regjeringspartiene har forpliktet seg til å gjennomføre, i tråd med budsjettforliket for 2018.

Kristelig Folkeparti ønsker en skole hvor barna skal dannes til å bli hele mennesker med forståelse for andre og forståelse for samfunnet, og som selv vil delta i å bygge framtidens samfunn. For Kristelig Folkeparti er normen til for at barna våre skal bli sett, i en skole som handler om mer enn karakterer og bare faglige prestasjoner. Skal vi få dette til, trengs det lærere – flere lærere som kan se hver enkelt elev, bygge relasjoner og ikke minst tilpasse opplæringen til elevens behov. Tidlig innsats er avgjørende for å forebygge problemer når barna blir eldre, og for å sikre at tiltak settes inn så tidlig som mulig. OECD har konkludert med at økt lærertetthet gir størst merverdi på de laveste trinnene og er viktigst for faglig svake elever, elever av utenlandsk opprinnelse og elever som har en bakgrunn med lav sosioøkonomisk status.

Så vil det være en viktig oppgave for oss politikere også å iverksette tiltak som kan rekruttere flere lærere til yrket, det trengs. Lærere, foreldre og elever har i lang tid sett behovet for flere lærere i skolen. Kristelig Folkeparti har lyttet til deres erfaringer og anbefalinger og kjempet på plass en lærernorm, fordi barna våre fortjener den. Jeg er glad for at kunnskapsministeren i dag har bekreftet at det vil være en sentral oppgave for regjeringen å sørge for at dette blir gjennomført.

Gina Barstad (SV) [19:52:01]: Denne debatten har vært mye hjemme, nå skal vi litt ut i verden. Vi er på vei inn i en stadig mer internasjonalt krevende situasjon. Vi ser økte spenninger mellom land, brutale kriger i Jemen og i Syria. Land ruster opp i stedet for å ruste ned. I USA har man fått en politisk ledelse som står langt fra våre verdier. Vi trodde vi levde i en tid da man rev murer, og så lever vi en tid da noen ønsker å bygge murer. I denne situasjonen kan Norge velge ett av to: Vi kan velge å tilpasse oss, eller vi kan velge å bruke vår stemme. Vi kan velge å være en motkraft.

I sak etter sak ser vi at den blå-blå regjeringen velger å tilpasse seg, heller enn å heve stemmen for menneskerettigheter og internasjonalt samarbeid. I spørsmålet om atomvåpen velger regjeringen å ta side med atommaktene, mot flertallet i FN. I neste uke kommer denne salen til å vedta at man skal gjennomføre en utredning av hva atomvåpenforbudet betyr for Norge, hva som skal til for at Norge kan slutte seg til forbudet. Det skjer mot stemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet. Atomvåpenforbudet er det mest lovende nedrustningsinitia-

tivet siden den kalde krigen. Her må Norge stå på rett side av historien. Vi må være en pådriver, ikke en bremsekloss i kampen mot atomvåpen og for nedrustning.

I spørsmålet om USAs kvinnefiendtlige munnkurvregel, som går på bekostning av kvinners liv og helse, kunne Norge tatt en internasjonal lederrolle som likestillingsnasjon, men man velger å ikke gjøre det. Paradokset er at jo lenger USA sklir vekk fra oss verdimeessig og politisk, jo mer insisterer den norske regjeringen på at forholdet er bedre enn noensinne. Det er hyggelig at statsministeren lagde god stemning i Det hvite hus, men det holder ikke med godord i møte med en mann som Donald Trump.

Mens krigen i Jemen blir stadig mer brutal, velger regjeringen å stemme mot et forslag om å stanse salg av våpen og forsvarsmateriell til Saudi-Arabia og dets allierte. Og mens spenningen mellom Russland og Europa øker, velger regjeringen å stå sammen med EU og USA om å øke spenningen, heller enn å stå opp for en avspenningspolitikk og mot et nytt rustningskappløp.

Min oppfordring til regjeringen er: Stå opp for norske verdier. Stå opp for likestilling, for nedrustning, for avspenning og for internasjonalt samarbeid. Vi må ikke tilpasse oss en internasjonal orden som blir stadig mer polarisert og bidrar til mer krig og mer usikkerhet. Vi må kjempe mot den og være en motkraft. Det kan Norge være – hvis vi vil.

Jonny Finstad (H) [19:54:53]: På toppen av Norge, som prikken over i-en, der ligger Nord-Norge. Nordområdene og nordområdepolitikken er kanskje det viktigste området som denne regjeringen og Stortinget må satse på for å skape et bærekraftig velferdssamfunn, nye jobber og et tryggere Norge.

For å skape et globalt velferdssamfunn trenger verden mer mat, mer energi, nye miljøvennlige løsninger og sikkerhetspolitisk stabilitet. Nordområdene har disse ressursene som verden etterspør, og Jeløya-erklæringen viser vei og en politisk retning.

Det har gått veldig bra i Nord-Norge de siste årene. Den økonomiske utviklingen er større enn i resten av landet, og jobbskapingen er «all-time high». Det største problemet nå er for lite folk, og vi er blitt avhengige av innpendling av arbeidskraft sørfra.

Dette burde jo gi hallelujastemming på gruppemøtene i Senterpartiet. Men nei da, da statsministeren viste til hvor fantastisk bra det går i Nord-Norge, repliserte representanten Arnstad: Jo da, det er fint at det går bra, men det hjelper jo ikke når regjeringen svekker offentlig sektor som skal samhandle med næringslivet lokalt.

Vel, det spørres om lokalsamfunnene i Nord-Norge føler seg svekket når det ifølge investeringsbarometeret for Nord-Norge planlegges offentlige og private investe-

ringer i landsdelen for rekordhøye 700 mrd. kr fram mot 2025. Jeg tror ikke det er så mange som kjenner seg igjen i svartmalingen av regjeringens distrikts- og nordområdepolitikk.

I dagens debatt kritiserte Arbeiderpartiets leder, Jonas Gahr Støre, regjeringen for næringspassivitet, og han har også kritisert regjeringens nordområdepolitikk. Vel, denne regjeringen har f.eks. lagt fram en havmelding, en industrimelding, en reiselivsmelding – med politikk som treffer nordområdene spesielt godt. At regjeringen har tredoblet samferdselsinvesteringene i landsdelen, er også god nordområdepolitikk.

Støre nevnte ikke i sitt innlegg viktig nordområdepolitikk som forsvar, klima eller sikkerhetspolitikk. Det beste vi kan gjøre for nordområdepolitikken framover, er kanskje å framsnakke landsdelen bedre for å skape positivitet til investeringer fra næringslivet og politiske prioriteringer fra denne salen.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [19:57:50]: Vi har i dag en blå-blå onsdag med debatt om en ny regjeringsplattform. For alle som kjenner betydningen av blåmandag, er det klart at dette ikke er en god dag.

André Bjerke har uttalt at det er ikke lett å uttrykke seg klart, det er lett å uttrykke seg uklart. Det synes jeg er et påfallende egnet sitat for å beskrive Jeløya-plattformen. Statsministeren trekker fram kunnskapsskolen, satsing på kunnskap og kompetanse og ny kompetansepolitikk i sin redegjørelse. Det skuffer meg at det viktigste vi kan gjøre i samfunnet – danne og utdanne morgendagens barn og unge – ikke er et mål i seg selv, men kun et virkemiddel i et produksjons- og konkurranse-samfunn.

Tenk deg følgende framtidsscenario: Atter en dag våkner du av alarmen som ringer. Morgenen er blå. Du karrer deg på skolen. Og atter en dag møter du en utmatet lærer som rekker deg en ny prøve. Du rekker så vidt å få tilbake prøven fra forrige uke før det er i gang med ny prøve. Læreren har ikke kapasitet til å diskutere resultatene dine fra sist. Ei heller har læreren lenger engasjerte kolleger med tid til å drøfte faglige og pedagogiske utfordringer. Det skranter generelt. Hvorfor det? Skolen har skåret dårlig på skolekvalitet år etter år. Trang kommuneøkonomi og tøff kommunereform ga ikke økte midler til denne skolen. Ei heller fikk rektoren flere ressurser til å følge opp elevene. Godt kvalifiserte lærere flyktet, eller så har de sluttet etter at de ble avskiltet og funnet for lette. Elevene som ble igjen, var det ikke plass til andre steder. Du ser på prøven og spør deg selv: Hva er poenget med det hele?

Men: Våkne! Frykt ikke, vi er ikke der nå! Denne forferdelige skolehverdagen er ikke en realitet for dagens

elever – ennå. Men det kan gå slik, skal vi tro regjeringsplattformen.

Der regjeringen vil teste flere, måle hyppigere og rangere skolene etter læringsresultater og skolekvalitet – der vil Senterpartiet gi lærerne frihet til å tilpasse skolehverdagen med rom for metodefrihet og vurdering for læring. Vi vil ha en skole der det ikke er syklusen med standardiserte nasjonale prøver som avgjør når det er rom for prøvene der det skal vurderes hva elevene har lært.

Der regjeringen forsøker å øke friheten i skolene ved å tvinge fylkene til å innføre fritt skolevalg – der vil Senterpartiet heller sikre fylkeskommunene økonomiske muskler til å ha et variert skoletilbud, over hele fylket, over hele landet. Det er en grunn til at vi ikke har fritt skolevalg. Det blir a- og b-skoler.

Elevene er ikke et middel i produksjonen til velferds-samfunnet. Elevene er hele og unike mennesker som alle fortjener en plass i skolen.

Åsmund Aukrust (A) [20:01:11]: For fire år siden ble Erna Solberg historisk. Hun ble den første statsministeren i Nord-Europa som tok et høyrepopulistisk parti inn i regjering. I år er det Trine Skei Grande som blir historisk. Hun leder det eneste liberale og grønne partiet i Europa som kan sitte i regjering med et høyrepopulistisk parti. Det flytter grenser på en rekke områder som jeg er bekymret for, både i holdninger og i politikk, for de neste fire årene.

Det beste man kan si om dagens regjering, er at den ikke har flertall. Opposisjonspartiene viser i dagens debatt at vi kan jobbe sammen mot regjeringens høyrepolitikk.

Jeg vil bruke dette innlegget på klima- og miljøpolitikken. Vi hører representanter fra regjeringspartiene skryte av at de setter klima som en av sine hovedutfordringer. Men det er ikke noe å skryte av. Det er en selvfølge. Det var en unnlatesessynd at Høyre og Fremskrittspartiet ikke gjorde det for fire år siden. Nå gjenstår det å se hva som skjer i praksis. På miljøfeltet stiller de seg på noen områder bak det som allerede er vedtatt av Stortinget, eller der stortingsflertallet ligger i praksis. Det gjelder f.eks. videreføring av elbilfordelene, 10 pst. til skogvern, eller verning av Øystesevassdraget. Alt dette er politikk som Arbeiderpartiet tidligere har stilt seg bak.

Det store spørsmålet er hvor store utslippskutt regjeringen vil klare å gjennomføre. Da spørsmålet ble stilt til de tre partilederne etter at erklæringen ble lagt fram, ble det møtt med hånflir av statsministeren og finansministeren. Det er høyrepartiene som nå har det fulle ansvaret for at utslippsmålene i klimaforliket nås i 2020. Dessverre er det ingenting som tyder på at man vil klare

det. Selv om de lovet en forsterkning, har vi i realiteten fått en avlysning.

Høyrepartiene utgjør ytterpunktet i norsk miljøpolitikk. I forrige periode måtte opposisjonen overstyre dem i sak etter sak. Selv om Venstre nå har fått klimaministeren, styres alle de tre viktigste miljødepartementene av statsråder fra Fremskrittspartiet. Derfor er Arbeiderpartiet klare til å arbeide sammen med de andre opposisjonspartiene for en mer offensiv miljø- og klimapolitikk.

Ett område det er nødvendig på, er satsingen på fangst og lagring av CO₂ – en helt avgjørende teknologi for å nå verdens klimamål. Her har vi utrolig nok fått en svekkelse i Jeløya-erklæringen om vi sammenligner med erklæringen for fire år siden. Det er ingen grunn til å tro at regjeringen vil levere. Vi kan ikke være overrasket. Ved budsjettframlegget for et par måneder siden foreslo finansministeren 90 pst. kutt til fangst og lagring av CO₂. Dette får være ett av mange områder hvor opposisjonspartiene får jobbe sammen.

Venstre har fått klima- og miljøministeren. Jeg ønsker ham lykke til i arbeidet, men vi ser et departement som stadig svekkes. For fire år siden flyttet Erna Solberg planavdelingen ut, til Ola Elvestuens protester. Nå har hun også flyttet arbeidet med vilt ut av departementet, også det møtes med protester fra miljø- og friluftsansjonene.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Ole André Myhrvold (Sp) [20:04:30]: Ny regjering, samme innhold – for å bruke et kjent engelsk munnehell litt omskrevet. Det ser ut til å være en passende beskrivelse av regjeringen etter utvidelsen. Dette er også synlig på måten den blå-blå regjeringen viderefører en passiv linje på når det gjelder Norges forhold til Den europeiske union.

Høyres Trond Helleland snakket før i dag om konservatisme, men regjeringens holdning til EUs energiunion viser nok en gang at snakket om konservatisme kun er et begrep uten innhold, for når det kommer til Grunnloven, er det ikke mye konservatisme ute og går i Høyre. Tvert om ser det ut til at man gjør det man kan for å sno seg unna Grunnlovens krav til behandling når det kommer til avgivelse av suverenitet.

Tidligere har EØS blitt omtalt som et faksmedlemskap i EU. Med den foreslåtte tilknytningen til EUs energiunion tas nå kopimaskinen i bruk.

I statsbudsjettet er det satt av 55 mill. kr til ny kopi-maskin, modell RME – eller Reguleringsmyndigheten for energi, som er det fulle navnet på maskinen. RME skal skilles ut fra Norges vassdrags- og energidirektorat i den ene hensikt å kopiere vedtak fra EUs energibyrå og

ESA. Men trenger vi egentlig en ekstra reguleringsmyndighet når vi har NVE? Svaret på det er selvfølgelig nei.

RME er utelukkende en byråkratisk konstruksjon opprettet for å tilpasse oss EUs energiunion – en politisk og juridisk konstruksjon som skal forhåndsregulere forhold om tilgang og tilknytning til nettet, etter pålegg fra EUs energiunion.

Politisk betyr dette at styring av og tilsyn med nettselskapenes virksomhet og kraftstrømmene opphører nasjonalt. Man så å si kortsletter norsk kontroll over egen strømforsyning, uten verken en grundig utredning eller hensyn til Grunnlovens krav.

Hvorfor er så RME et forsøk på å omgå Grunnlovens bestemmelser om suverenitetsavståelse? Jo, fordi overvåkningsorganet ESA kun skal kopiere vedtak fra EUs energiunion og deretter pålegge RME å kopiere samme vedtak. Ifølge regjeringens logikk har vedtaket da blitt norsk. Det er omtrent som å sette norske skilter på en Peugeot og deretter kalle den et helnorsk produkt.

Senterpartiet er et grunnlovskonservativt parti. Vi vil verne om Grunnlovens intensjon, og vi vil verne om norske interesser. Vi er for et aktivt samarbeid, og vi er for utveksling av fornybar kraft, men vi er ikke for å gi fra oss suverenitet over kraftressursene, slik tilfellet faktisk er i den blå-blå regjeringens opplegg, selv om man forsøker så godt man kan å bagatellisere det bort.

Senterpartiet er svært kritisk til måten regjeringen nå vil legge makt over regulering av norsk energi i hendene på EU på. Vi vil derfor ta initiativ til å få opp en uavhengig, grundig utredning som drøfter tilknytningen til EUs energiunion opp mot Grunnloven, i nær framtid. Vi stiller oss også spørsmålet om Norge som energiproducent og energikonsument har noe som helst å tjene på dette påfunnet.

Stein Erik Lauvås (A) [20:07:40]: Så fikk vi det avklart: Venstre var ikke grønt, Venstre er dypblå i sin politikk. Selv om Venstres fremste tillitsvalgte i fjor høst, før valget, sa at en stemme til Venstre var en stemme mot Fremskrittspartiet, og sågar mente de var utsatt for en svertkampanje som hevdet at Venstre faktisk kom til å støtte Fremskrittspartiet, står vi altså her i dag og debatterer en regjeringserklæring fra Fremskrittspartiet, Venstre og Høyre. Venstre ble et dypblått parti som nå synes det er helt ok å styre på Fremskrittspartiets premisser og å sitte i regjering sammen med Listhaug og Jensen. Politikken er i sterk høyredreining og med dobbeltkommunikasjon fra første dag.

I regjeringserklæringen heter det så fint at trepartssamarbeidet er viktig, at et organisert og seriøst arbeidsliv er viktig for regjeringen. Samtidig sier regjeringen at de anerkjenner og vil støtte opp om et uorganisert ar-

beidsliv. På toppen av det hele har vi fått en statsråd som tidligere har uttalt at hun blir kvalm av LO.

Privatiseringen av offentlige tjenester skal prioriteres. Denne regjeringen styrer mot et velferdssystem hvor den enkeltes lommebok og evne til å betale selv for velferdstjenester vil bli prioritert. Fellesskapsløsningene, som er bæreplanken i vårt samfunn, skal sakte men sikkert smuldres opp – det er det som er regjeringens langsiktige mål. Men så er det jo også en dypblå regjering vi har fått, så hva annet kunne man vente?

Moss Dagblad hadde i går en artikkel om sysselsettingen i Østfold. Det er ikke noe lystelig lesning. SSB har oversikt over hvor stor andel av befolkningen som er i arbeid. Den går tilbake til 1996. I løpet av den tiden har andelen sysselsatte i Østfold aldri vært lavere enn i 2017. Andelen sysselsatte i Østfold er på litt over 60 pst. Dette er en gedigen utfordring for Østfold, men også for landet. NHO Østfold sier at «den lave andelen sysselsatte er den mest krevende utfordringen for arbeidsmarkedet». Det er avgjørende å få andelen sysselsatte opp, sier NHO i Østfold. De får min og Arbeiderpartiets fulle støtte. LO i Østfold melder selvsagt også sin bekymring i saken, og det gjør de med rette.

Regjeringen bruker begreper som «modernisere og tilpasse arbeidsmiljøloven», «fleksibelt arbeidsmarked», «styrke arbeidslinjen» – mange honnrørord. Så langt har disse ordene betydd angrep på og svekkelse av arbeidsmiljøloven, kutt i dagpenger, svekkelser i stønader til dem som allerede har lite, og store skatteuttak til dem som har mest. Slik er politikken til regjeringen, men de skal møte et tydelig Arbeiderparti, som har andre og bedre løsninger. Det er bare å se på de forslagene som fremmes bl.a. her i dag.

Tone Wilhelmsen Trøen (H) [20:10:59]: Barnevernet møter de svakeste og mest sårbare barna i samfunnet vårt, og jeg har møtt mange engasjerte og dedikerte fagfolk i barnevernstjenestene. Blant disse er den private barnevernsinstitusjonen i Farsund og Lyngdal, som igjen møter noen av de svakeste av de mest sårbare barna. Cocoon har spesialisert seg på flerkulturelt barnevern. De møter barn som har stått i veldig krevende belastninger med tanke på vold, fare for vold og æresdrap, menneskehandel, kjønnslemlestelse, tvangsekteskap og krigs- og flukttraumer. I tillegg til å jobbe med et svært viktig og veldig spesialisert område i norsk barnevernstjeneste, er de en viktig privat bedrift i sine relativt små kommuner. De har 45 årsverk og 55 ansatte.

Tidligere i dag, i replikkordvekslingen mellom Arbeiderpartiets Kari Henriksen og statsråd Hofstad Helleland, kom det svært tydelig frem at Arbeiderpartiet har stor skepsis til private leverandører. Men litt tidligere i debatten kunne vi høre partileder Støre nærmest lovpri-

se private aktører, og han var helt tydelig på at Arbeiderpartiet selv var helt avhengig av private for å gjennomføre barnehageløftet. Det er bra for både kapasiteten og mangfoldet i norske barnehager.

Jeg er glad for at vår regjering er så tydelig på viktigheten av et godt samspill mellom offentlig og privat sektor, for denne dobbeltkommunikasjonen til Arbeiderpartiet kunne skapt stor utrygghet for de private som er villige til å satse, og som er villige til å investere – hvis ikke vi hadde hatt en stø kurs med vår regjering.

For Høyre og regjeringen er mangfold ikke et ord uten innhold, men et varmt begrep i vår politikk. Vi har et stort ansvar for å skape mangfold i velferdstjenestene våre. Det er det som sikrer valgfrihet, og det er det som skaper tjenester som møter den enkeltes behov. Derfor er det utrolig viktig at vi har noen aktører, slik som denne barnevernsinstitusjonen på Sørlandet, som har så særegen kompetanse, som kan hjelpe barn som står i helt spesielle utfordringer, og som også blir et så stort kompetansefellesskap at det går an å jobbe med så krevende arbeidsoppgaver.

Jeg mener at Cocoon viser oss hvor viktig det er å sikre at vi gir private og ideelle aktører mulighet til å levere barnevernstjenester for det offentlige. Cocoon er en del av et større konsern. Det er de konsernene som SV snakker så nedsettende om. Men for denne lille barnevernsinstitusjonen var nettopp det å bli del av et større konsern viktig for kvalitetssikring og for å få tilgang til gode og overordnede strukturer og løsninger.

For Høyre og regjeringen er det viktigst at barn og unge i barnevernet får hjelp og omsorg av høy kvalitet, ikke om de ansatte er statlig eller privat ansatt. Derfor er også Jeløya-erklæringen helt tydelig på dette.

Statsråd Iselin Nybø [20:14:14]: I Jeløya-plattformen trekker regjeringen opp seks store utfordringer som Norge står overfor, og som vi må løse. Utdanning og forskning spiller en viktig rolle når vi skal løse disse utfordringene, for hvis vi skal ta vårt ansvar som land i å løse klimautfordringene, må forskning og utdanning være en del av det. Skal vi lykkes med integreringen, må utdanning og forskning stå helt sentralt. Skal vi omstille norsk økonomi og skape nye arbeidsplasser, må utdanning og forskning stå sentralt. Vi må utdanne studenter som er rustet til å møte morgendagens næringsliv, som er i kontinuerlig omstilling. Dette er tre eksempler som viser at vi har store oppgaver foran oss.

Dagens parlamentariske flertall har jobbet godt sammen de siste 4,5 årene, og det har blitt gjort mye godt arbeid for denne sektoren som vi kan bygge videre på. Det er ikke sånn at vi må begynne på scratch, men vi må alltid strebe etter å bli bedre. Ett av de områdene som vi fortsatt har potensial for å bli bedre på, er kvalitet

i undervisningen. Vi må gjøre det attraktivt å være en god underviser.

Så må vi sørge for at næringslivet og arbeidslivet får kandidater og studenter med den kompetansen de trenger. Vi må samarbeide med næringslivet og med arbeidslivet for å gi dem de rette studieplassene, men også for å lage relevant praksis under utdanningen, for på den måten å gjøre studentene bedre i stand når de er ferdige.

Regjeringen skal også legge fram en revidert langtidsplan for forskning og høyere utdanning. Dagens plan har fungert veldig godt, den har blitt tatt godt imot i sektoren, den har blitt brukt aktivt både politisk og av sektoren, og det må være et mål at den reviderte planen oppfattes på samme måten – at den er konkret og relevant for det arbeidet som skjer.

Til slutt: Jeløya-plattformen har løftet opp en sak som allerede har skapt stor debatt i sektoren. Vi skal gjennomføre en mulighetsstudie for å se på tilknytningsformene i UH-sektoren, for vi ønsker å ha mest mulig selvstendige institusjoner, og foretaksmodellen er brukt som et eksempel. Nå skal vi ikke konkludere på noe før vi har gjennomført den mulighetsstudien, men jeg gleder meg virkelig til den debatten både her i Stortinget og med sektoren.

Kjell-Idar Juvik (A) [20:17:26]: Først vil jeg gratulere Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet med samarbeidet og plattformen. Tre høyrepartier har funnet sammen, og det bærer politikken preg av. Det blir ikke mindre blå-blå politikk, nei, det blir mer privatisering, et mer utrygt arbeidsliv, økte forskjeller, og ikke minst tar man ikke tilstrekkelig tak i de store utfordringene vi står overfor. Plattformen bærer preg av at tre høyrepartier har blitt enige om en samfunnsutvikling i retning av fortsatt store skatteuttak, mer konkurranse og privatisering på flere velferdsområder og svekkede rettigheter for arbeidstakerne. Dette mener Arbeiderpartiet er feil retning, som vil gi et mer urettferdig Norge.

Trøsten får være at disse tre partiene ikke har flertall. Det er fortsatt mulighet for denne salen å få flertall for en annen kurs. Litt av det vil vi se i kveld når vi skal votere.

Plattformen inneholder heller ingen ny, stor næringspolitikksatsing. Statsministeren snakket i går varmt om satsingen i Nord-Norge, men det er det de private som står for. Det er lite målrettet satsing på havnæringen fra regjeringen, legger jeg merke til, og det er litt merkelig. Høyre og Fremskrittspartiets tidligere kritikk av Arbeiderpartiets kompromiss i Lofoten, Vesterålen og Senja kommer i et meget underlig perspektiv når vi nå ser at regjeringen på nytt får en utsettelse i fire år.

Det er heller ingen forpliktelser i plattformen til å styrke kommuneøkonomien, slik at kommunepoliti-

kerne kan prioritere barnehage, skole og eldreomsorg, som vi ønsker fra denne salen. Tvert imot. Mange kommuner må kutte i tjenestetilbudet til innbyggerne, det må strammes inn, som nå, når det strammes inn i eendomsskatten. Det legges opp til betydelig mer privatisering og konkurranse om velferdstjenestene, og plattformen legger opp til en videreføring av velferdsprofitt og sugerør inn i det offentlige.

Jeg er skuffet over at regjeringen heller ikke snakker mer om den hjemmebaserte omsorgen, for de fleste av oss vil ha omsorg hjemme så lenge som mulig. Nei, regjeringens tilnærming er mer privatisering og konkurranseutsetting.

Til slutt: regjeringens manglende bredbåndsatsing. Jeg la merke til at statsministeren sa i går at de skal bidra med tilskudd der det ikke er et marked. Men slik er ikke virkeligheten. I dag er det slik at utenfor tettbygde strøk har bare 40 pst. tilgang til høyhastighetsbredbånd, mot 97 pst. innenfor.

Høyre–Fremskrittspartiet-regjeringen har kuttet i potten i hele fireårsperioden vi har vært inne i, og de har startet med 69 mill. kr i sitt forslag. Arbeiderpartiet har foreslått 500 mill. kr, eller 12 mrd. kr i den NTP-perioden vi skal inn i. Det holder ikke med en slik satsing.

Emilie Enger Mehl (Sp) [20:20:55]: Vi står overfor en fortsatt utvikling mot en mer og mer sentralisert justis sektor. At Venstre har kommet inn i regjering, ser ikke ut til å hjelpe saken særlig mye. Inntil nylig har Venstre f.eks. vært imot sentralisering i kriminalomsorgen, men gitt etter i forhandlingene. Et annet eksempel hvor de ga etter, er ønsket om å si opp fengselsavtalen i Nederland, som Venstre har vært imot hele veien og hatt med seg opposisjonen på.

I budsjettdebatten før jul presterte Venstre i løpet av samme debatt både å levere og å trekke sitt eget forslag om å avslutte fengselsavtalen med Nederland, til tross for at de kunne ha fått flertall i salen. Nå er status at avtalen skal sies opp senest i 2020, noe som legges fram som en stor seier for Venstre i regjeringsforhandlingene. Men det har egentlig vært planen til regjeringen hele tiden.

Videre er jeg veldig spent på hvilket avtrykk den nye justisministeren kommer til å etterlate seg. Min spådom er at Fremskrittspartiet fortsatt kommer til å virke mest som et opposisjonsparti i regjering. Den nye statsråden Sylvi Listhaug kommer til å gå høyt på banen med kontroversielle utspill for å skape blest rundt seg selv, helt uten å ofre en tanke på helt grunnleggende verdier i den norske rettsstaten, som hun er satt til å representere på det øverste nivået, slik som vi har sett den siste uken.

Som justispolitiker kan jeg godt takle at vi har en justisminister som selv velger å bruke splittende retorikk, som driver politikk på en måte som oppfordrer til kynis-

me og heksejakt i samfunnet. Da hviler det et ekstra ansvar på oss andre for å opptre med saklighet og anstendighet for å bevare de grunnleggende og unike verdiene som rettsstaten Norge er bygget på: menneskeverd, rettssikkerhet og et uavhengig straffesystem, som ikke er styrt av følelser og frykt, er noen av dem.

Det jeg sliter mer med å akseptere, er at statsminister Erna Solberg og regjeringspartiet Venstre blir stående helt på sidelinjen og lar alt dette foregå uten å ta ansvar selv. De lar Fremskrittspartiet herje fullstendig uten å sette ned foten eller kommentere saker som kommer opp.

Når justisministeren framover kommer til å gjøre stunt eller skåre billige retoriske poeng på bekostning av anstendigheten og integriteten, kan vi neppe vente oss at statsministeren vil ta i dem. Trine Skei Grande kommer kanskje til å si at det kanskje ikke er noe hun ville sagt, og statsministeren kommer kanskje til å strekke seg til å si at nå må vi fokusere på saken, dere – hvis vi da ikke kan få en statsminister som snur, som begynner å sette ned foten og ta ansvar for det hennes egne statsråder gjør mens de representerer regjeringen.

Olaug V. Bollestad (KrF) [20:24:07]: Kristelig Folkeparti har i dag fremmet forslag om å be regjeringen komme med tiltak for å nå de politiske målene om reduksjon i alkoholforbruket og ikke legge til rette for endringer som gir økt tilgang og økt forbruk. For å få bredest mulig støtte til forslaget og for å unngå misforståelser justerer vi forslaget til følgende:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til tiltak for å nå de politiske målene om reduksjon i alkoholforbruket.»

Poenget her er at vi trenger en politikk som gir redusert forbruk, ikke økt forbruk. Når Kristelig Folkeparti utfordrer regjeringen i alkoholpolitikken, er det bl.a. fordi vi ser i regjeringserklæringen at regjeringspartiene går i helt feil retning. Og jeg har lyst til å spørre representantene fra regjeringen som er til stede her akkurat nå: Hvorfor legger de opp til økt tilgjengelighet av alkohol, når vi vet at økt tilgjengelighet betyr økt forbruk og dermed økte skader for enkeltpersoner, for ungene deres og for familiene?

Alkoholovens formålsparagraf sier at lovens formål er å begrense forbruket av alkoholholdige drikkevarer. Hver for seg kan kanskje hvert enkelt forslag – om litt lengre åpningstider, litt mer liberal politikk – se tilforlættelig ut. Det er stort sett forslag som bare lemper litt, og litt til, slik at tilgjengeligheten bare øker «litt». Problemet er at summen av alle disse forslagene og småendingene gjør at en faktisk får et økt forbruk og økt tilgjengelighet. Problemet er at dette føyer seg inn i et

mønster av en lang rekke tiltak som til sammen fører til at alkohol blir mer tilgjengelig.

Poenget er at vi skal gå i riktig retning, ikke i feil retning, og regjeringens løsninger i erklæringen går i feil retning. Derfor kommer vi med dette forslaget. Kristelig Folkeparti vil ha en politikk som fører til mindre bruk og mindre skadevirkninger.

Vi har et felles mål om å begrense og redusere forbruket av alkohol i Norge. For å nå disse politiske målene og en reduksjon i alkoholforbruket kan vi ikke legge til rette for endringer som gir økt tilgang til alkohol. Da vil vi ikke nå de målene vi selv har satt oss.

Så vil jeg på vegne av Kristelig Folkeparti gi en stemmeforklaring. Vi kommer til å stemme for forslag nr. 1, 2, 3 og 5.

Presidenten: Representanten Bollestad har redegjort for endringene i forslag nr. 1.

Jon Gunnes (V) [20:27:14]: Den blå-grønne regjeringen skal følge opp Nasjonal transportplan 2018–2029. Det er på nytt fastslått i Jeløya-plattformen, og flere partier har faktisk gitt skryt til akkurat det punktet i plattformen.

Og det står mer i plattformen som gir oss håp om å nå klimaavtalen – mindre arealbruk til transport og raskere gjennomføring av gode prosjekter.

Samfunnsnytte er en klar forutsetning, står det i plattformen. Da må vi ha flere passasjerer over på bane og buss. Løsningene ligger i raskere, oftere og billigere kollektive løsninger.

Byvekstavtalene – som i Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger – muliggjør resultater, men da må disse byene ha en arealplanlegging som kan samordnes med utbygging av infrastruktur.

I tillegg vil regjeringen nå fortsette å bidra til en effektiv løsning for kollektivtransport, gange og sykkel i byområder, og aller helst i flere byer og byområder enn i dag. Plattformen gir adgang til og har en målsetting om det. De lokale politiske miljøene er klare, innbyggerne er klare, transportørene er klare, og da må det etableres byvekstavtaler og belønningsordninger for flere byer.

For all vekst i persontrafikken i byene skal tas av kollektivtransport, sykkel og gange. Det er tøffe mål, og det er strenge krav, det er gulrot, og det er pisk, men det er framtidsrettet politikk, og den blå-grønne regjeringen skal levere.

Marianne Synnes (H) [20:29:32]: Et nokså underlig ordskifte om bioteknologi fant sted i Stortinget tidligere i dag, mellom representantene Hareide og Gahr Støre. Hareide ba Gahr Støre om ikke å la bioteknologien styre etikken og moralen, mens Gahr Støre benyttet anledningen til å svare at bioteknologi knapt var nevnt i

regjeringsplattformen. Jeg kan betrygge begge to. Vi har ikke tenkt å la bioteknologien styre verken etikken eller moralen, og området er behørig beskrevet i regjeringsplattformen.

Bioteknologien gir oss mange muligheter, som bedre og mer spesifikk diagnostikk og behandling av pasienter og bedre framstilling av legemidler. Verktøyene til å kurere svært mange sykdommer eller tilstander er tilgjengelige eller under utvikling, og bruken bremses i dag hovedsakelig av ressurstilgang eller etiske problemstillinger.

Meningene er delte om hvor langt vi skal gå i å «fikse» mennesker, og problemstillingene er krevende. Til våren skal Stortinget evaluere bioteknologiloven. Her foreslås det å legge til rette for at den medisinsk-teknologiske utviklingen skal komme pasienter til gode når det gjelder genetiske undersøkelser.

De siste årene er det utviklet en ny metode, CRISPR-metoden, som på sikt antas å kunne gjøre det mulig å utføre målrettede endringer i genene til mennesker. Der sykdommen skyldes kjente genmutasjoner, vil genterapi kunne fikse det genet som gir sykdom. Det er foreslått at genterapi kun skal være tillatt brukt til å behandle eller forhindre alvorlig sykdom, og det skal fortsatt være forbudt å skape genetiske endringer som går i arv til kommende generasjoner.

I regjeringsplattformen sies det bl.a. at vi skal legge til rette for at den medisinsk-teknologiske utviklingen og tilgangen på bedre analyseverktøy kan komme pasienter til gode, innenfor en rimelig ressursbruk, samtidig som den enkeltes rettigheter, personvern og helse ivaretas. Vi skal også tilby pasientene mer presis og målrettet diagnostikk og behandling gjennom å legge til rette for utvikling av persontilpasset medisin.

Dette er noen av mulighetene bioteknologien gir oss, og vi må forvalte den nye kunnskapen og de nye mulighetene med klokskap. Men det nytter ikke å lukke øyne og ører og late som om mulighetene ikke finnes. At vi sier blindt nei til utvikling her i landet, vil ikke hindre at verktøyene blir tatt i bruk i andre land, og at den norske befolkningen vil benytte seg av det der. Vi må derfor ta et klart standpunkt om hva vi vil tillate og ikke, basert på gode, faktabaserte diskusjoner, som også ivaretar etiske problemstillinger.

Steinar Ness (Sp) [20:32:39]: Regjeringa og Høgre under leiing av Erna Solberg framstår utover meir og meir som eit politisk marknadsføringsprosjekt. Forretningssideen bak dette kan delast i fire punkt.

For det første: Dei deltakande partia skal vere for alt som er godt og bra i verda – demokratiet, allmenndanninga, fellesskapet, verdiane, tillit, frivilligheit, rettferd

og tryggleik. Dersom vi i tillegg klarer å vere grøne, smarte og nyskapande, er miljøet redda og framtida sikra.

For det andre: Dei deltakande partia skal vere mest mot alt som er vondt og fælt i verda, det vere seg terroristar, kriminelle, tyrannar eller pedofile. Når det er hensiktsmessig av omsyn til den politiske retorikken, må gode verdiar som allmenndanning, respekt, fellesskap og tilgjeving vike. Kritiske spørsmål vert svart på med det obligatoriske: Jeg ville ikke ordlagt meg slik.

Ord er mektige våpen. Dei bør ikkje misbrukast av dei fremste tillitspersonane i samfunnet vårt. På dette punktet utøver statsminister Solberg dårleg leiarskap.

For det tredje: Dei deltakande partia gjev sine reformer namn som gjer at Orwells sine førestillingar om politisk nytale i boka 1984 framstår som heller amatør-messige. Bruken av omgrepet «nærpolitireforma» om den sterkaste sentraliseringa av politiet i nyare tid er eit døme på dette.

For det fjerde: Dei deltakande partia møter kritikk og kritiske spørsmål med bruk av det eg vil kalle humorargumentet. Dei som stiller kritiske spørsmål til regjeringa sine politiske løysingar eller peikar på uløyste oppgåver i samfunnet, skal stemplast som negative, pessimistiske og sutrete, og dermed er debatten avslutta.

Bak dette marknadsføringsprosjektet vert det bak slagorda og innover i styringssystema kvar dag ført Høgre-politikk. Kvar dag vert det fatta store og små vedtak som steg for steg svekkjer folkestyret. Blå politikk svekkjer fellesskapet og fellesskapsinstitusjonane, og skilnadene mellom folk aukar. Dette skjer sjølv om det frå denne talarstolen vert snakka varmt om at måla er dei stikk motsette. Over tid vil dette undergrave også tilliten i samfunnet. Det er difor eit lyspunkt i denne debatten at statsminister Solberg sitt regjeringssjansprosjekt framstår som meir og meir sprikande og vaklevorent.

Unni Nilsen Husøy (FrP) [20:35:53]: Kommunereformen er til tross for dystre spådommer fra enkelte en suksess. Viljen og evnen til å omstille seg ute i kommunene står det stor respekt av, og jeg håper at enda flere kommuner følger etter for å bli større og bedre. Jeg vil oppfordre kommunene i mitt hjemfylke, Vest-Agder, å følge i fotsporene til Audnedal kommune, som er den eneste kommunen i fylket sammen med Lyngdal som har gjort et vedtak om frivillig sammenslåing.

Kommunereformen fortsetter, og det skal vi lokalpolitikere ta ansvar for, men det er også viktig at regjering og storting sørger for at sammenslåing lønner seg. Jeg vil følge opp at kommuner som Audnedal kommer godt ut av kommuneomstillingen. Ingen kommuner skal tape på omstillingen. Det må lønne seg økonomisk.

Kommunereformen beviser langt på vei at lokalbefolkning og kommunepolitikere tar ansvar for at utvik-

lingen i Norge går i riktig retning, men dessverre ser vi at Arbeiderpartiet tar populistiske standpunkt og prøver å distansere seg i en sak der vi for litt siden var veldig enige.

Kommunereformen begynner nå å ta form, og med mer enn 90 frivillige sammenslåinger vil kommunekartet se annerledes ut i 2020. Det er takket være kommunene selv, der ordførere og innbyggere har tatt utfordringene med kommunestrukturen på alvor. Det er kanskje få som vet at det er ca. 70 Arbeiderparti-styrte kommuner som har fattet positive vedtak om en sammenslåing. Det viser at også på grasroten til Arbeiderpartiet er det et ønske om bedre og større kommuner. Men en kan fort få inntrykk av noe annet dersom man hører på partiledelsen i Arbeiderpartiet. Jeg vil gjerne si en ting til Arbeiderpartiet, og det er: Det er ikke for sent å snu. Arbeiderpartiet kan vise seg som det ansvarlige partiet det en gang var, og innrømme at reformen har vært og er nødvendig. Dette sier jeg ikke for at Gahr Støre skal miste troverdigheten, men for at alle ordførere der ute skal få den støtten de trenger i det arbeidet som gjenstår med å skape mer robuste kommuner.

Mye har forandret seg den siste tiden med kommunesammenslåingen siden 1960-tallet, bl.a. befolkningsmønster, kommunikasjonsmuligheter, næringsstruktur og velferdsbehovet. Men kommunereformen må gjennomføres for å møte endrede forutsetningene for å skape sterke kommuner, og vi må møte nåtidens og framtidens nye kommuner. Den nye regjeringsplattformen slår fast at kommunereformen skal videreføres, og det gjennom positive virkemidler og gode og lokale prosesser.

Kommunesammenslåing skal lønne seg økonomisk, og ordførere er avhengig av å få støtte fra sentralt hold om vi skal komme i mål.

Sandra Borch (Sp) [20:39:16]: Denne erklæringen tyder på at regjeringen ikke høyner sine ambisjoner for Forsvaret om å øke forsvarsbudsjettet til 2 pst. av BNP. Tvert imot har erklæringen en svakere formulering enn det både Høyre og Fremskrittspartiet har vedtatt i sine partiprogram. Regjeringserklæringen sier ganske beskjedent at man kun skal gå «i retning av» 2-prosentmålet. Den svake formuleringen har vakt oppsikt og skuffelse i forsvarskretser. Forsvarsministeren har tidligere selv måttet innrømme på spørsmål fra Senterpartiet at regjeringens langtidsplan ikke vil oppfylle Norges forpliktelser overfor NATO om å bruke 2 pst. av BNP på forsvar innen 2024.

I forrige uke kom det et oppslag i media om at en ny forsvarsrapport anbefaler å kraftsamle alle helikoptrene til Kystvakten og Marinen i Bergen. Kystvakten anbefales da å leie inn sivil helikopterkapasitet, noe som kan føre til at 337-skvadronen på Bardufoss blir overflødig. Dette har Senterpartiet advart mot. Dette er alt annet

enn å satse på nordområdene som et tyngdepunkt for Forsvaret. Helikopter er en forutsetning for at Kystvakten skal kunne løse oppdragene i nordområdene. Dette vil ha store konsekvenser for sikkerheten til fiskeflåten og de kontrolloppgavene Kystvakten skal løse. Nok en gang nedprioriterer regjeringen forsvaret i nord.

En annen viktig sak for Senterpartiet er bevaring av Andøya flystasjon. Vi sendte senest i forrige uke inn spørsmål om hvor det blir av konseptvalgutredningen, som skulle vært lagt fram for flere måneder siden. Det ser ut til at man selger inn KVU-en som en liten seier til Venstre. Vi vet ikke hva den kommer til å konkludere med, men alt vi har erfart så langt, er at regjeringen går svært langt i å tildekke mulige kostnader ved Evenes.

Nå er Senterpartiets representantforslag om konsekvensutredning av nedleggelse av Andøya flystasjon til behandling i komiteen. Stadig flere setter store spørsmålstegn ved regjeringens påståtte besparelser ved å legge ned Andøya flystasjon, og like mange bekymrer seg for Norges forsvarsevne og kapasitet til å ta imot allierte forsterkninger. Senterpartiet mener nedleggelsen av Andøya flystasjon er et historisk feilgrep, og vi vil gjøre alt vi kan for å stanse det.

Jeg kan forsikre om at denne debatten ikke er over. Senterpartiet kommer til å fortsette å løfte forsvarssaker opp i Stortinget, og det gjelder særlig satsingen på forsvaret i nord. Om man mener nordområdene er viktig med tanke på beredskap og forsvarspolitik, må man satse og ikke legge ned, sånn som denne regjeringen har gjort på flere områder.

Eli Wathne (H) [20:42:35]: For å sikre et bærekraftig velferdssamfunn også i framtiden må vi løse de store utfordringene Norge står overfor. Løsningen er ikke mer penger til alt, men å bruke felleskapets midler klokt og bidra til økt verdiskaping. Da vil vi sørge for et velferdssamfunn som også kan ivareta kommende generasjoner på en god måte.

Det betyr at vi må fortsette arbeidet med å omstille norsk økonomi og støtte opp om et inkluderende og trygt samfunn med små forskjeller. En viktig grunnstein i så måte er et inkluderende arbeidsliv. Vi kan ikke bare skape flere jobber, men vi må også tilrettelegge slik at flere er i jobb. Norsk arbeidsliv må ha rom for innvandrere, ungdom, dem med hull i cv-en og dem med nedsatt funksjonsevne.

Å være i jobb er viktig for å være selvstendig og skape sin egen framtid. Og regjeringens visjon er nettopp et samfunn med muligheter for alle. Framover vil vi trenge kompetansen og arbeidskraften hver enkelt av oss besitter.

Regjeringen vil fortsette arbeidet med å tilrettelegge for økt deltakelse i arbeidslivet og varsler både nye tiltak

og styrking av eksisterende tiltak i regjeringserklæringen. For å ta noen eksempler:

- Vi har økt innsatsen mot langtidsledighet og ungdomsledighet.
- Fem prosent av nyansatte i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i cv-en.
- Tilbudet om varig tilrettelagt arbeid skal styrkes.
- Det skal være større tilgang til hjelpemidler som gjør det lettere å delta i arbeid og utdanning.
- Effektive ordninger som lønnskudd og arbeidstrening i ordinære virksomheter skal videreføres og styrkes.
- Det skal være et godt samarbeid mellom sosiale entreprenører, frivillige og andre aktører som kan bidra til at flere kommer i arbeid og aktivitet.

Målet må være et trygt og fleksibelt arbeidsmarked med lav arbeidsledighet og høy sysselsetting. Myndighetene og partene i arbeidslivet må spille på lag, og vi må få til et godt samarbeid mellom arbeidsgivere, Nav, bemanningsbransjen, attføringsbedrifter og andre aktører for å få flere i arbeid. Det gir bedre livskvalitet for den enkelte, og det er også samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Jeg håper vi framover kan ha en god og konstruktiv debatt om hvordan vi kan inkludere enda flere i arbeidslivet. Det fortjener alle de som i dag står utenfor arbeidslivet, og det fortjener også de generasjonene som kommer etter oss.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [20:45:33]: Vi har fått en utvidet blå regjering, med tre partier som ideologisk er tuftet på økonomisk liberalisme, der folkevalgte i minst mulig grad skal korrigere markedskreftene. EØS-avtalen, som bygger på markedskreftenes fire friheter – fri bevegelse av arbeidsfolk, kapital, varer og tjenester – er derfor som en grunnmur for disse blå partiene. Norske folkevalgte får mindre makt, men partienes kandidater lover likevel mye i valgkampene.

Sammen med denne ideologiske basisen er regjeringserklæringen smykket med en rekke hyggelige formuleringer, uten at den blå regjeringa har en konkret fortelling om hva en vil med Norge. Regjeringa sier ikke at den legger til rette for å sentralisere bosetting og arbeidsplasser – det blir bare sånn. Regjeringa sier ikke at fornybare naturressurser, som f.eks. vannkraft og tømmer, skal eksporteres som råstoff – det blir bare sånn.

Når EU får myndighet over norsk regelverk, og blind næringsnøytralitet gir for dårlig lønnsomhet til å lage lange verdikjeder for norsk gran, er det det motsatte av grønt skifte. Folk i primærnæringene har forstått dette for lenge siden og får derfor større og større mistillit til abstrakte ord som «grønt skifte».

Regjeringa gir inntrykk av at den offentlige administrasjonen som trengs for å lede folk, altså fagfolk som gjør jobben, skal reduseres. Resultatet blir bare motsatt i politiet, i kommunene og i Nav – sentralisering av offentlig virksomhet gir byråkratisering. Folk ser det.

Når regjeringa fortsatt satser på New Public Management, med mål- og resultatstyring og rapportering som knapt leses, blir det kostbart for det offentlige. Isteden trengs tillitsbasert ledelse, der resultatet av jobben er poenget, og der derfor folk i førstelinja – lærere, sjukepleiere og politi, ja, alle fagfolk – gis mer ansvar og myndighet fordi ledelsen har skapt en felles virkelighetsforståelse av oppdraget hos alle i flokken. «Tenk sjøl! Ta ansvar!», står sentralt i Senterpartiets ledelseserfaring.

Regjeringa sier at de vil beholde fast ansettelse som hovedregel i arbeidsmiljøloven. Det gir inntrykk av at arbeidsmiljølovens vern om faste ansettelser står fast, i motsetning til midlertidige og ansettelser via bemanningsbyrå. Vi som er i arbeids- og sosialkomiteen, vet at det er det motsatte som skjer. Det som er sentralt med arbeidslivet, er at faste ansettelser gir trygghet – trygghet for inntekt og dermed grunnlag for et trygt familieliv. Fast inntekt gir grunnlag for å stifte familie og for egen bolig.

Dette er verdikonservative standpunkt. Det krever i dag en nyskapende, radikal politikk i forhold til regjeringas linje, og Senterpartiet skal bidra. Det som er sentralt, er at hele Senterpartiets politikk, som historisk har stått i sterk motsetning til økonomisk liberalisme, har basert seg på at folkevalgte skal og kan korrigere markedskreftene ved flertallsvedtak i Stortinget. Det er derfor en hovedoppgave i denne stortingsperioden å medvirke til en sånn økonomisk politikk. Kristelig Folkepartis Nils Lavik fra Eksingedalen sto også for denne økonomiske politikken.

Ingjerd Schou (H) [20:48:50]: Jeg slutter aldri å forundre meg over at kolleger og enkeltrepresentanter kaster bort tiden på ikke å omtale egen politikk, men heller karakterisere personer og innhold i regjeringens politikk uten å anviser løsninger sett fra dem selv. Jeg hører også at både Arbeiderparti- og Senterparti-representanter har kommet med påstander om at nasjonalt eierskap skal svekkes, så det kan vel være betimelig å minne om at det ble altså solgt mer på både Arbeiderpartiets og Senterpartiets vakt.

Det jeg skulle snakke om, er utenriks- og sikkerhetspolitikken og mye av det som for mange oppleves som abstrakt, ikke minst enkeltsakene på feltet. Samtidig knytter det seg en forestilling om en solid og god utenriks- og sikkerhetspolitikk nært sammen med oppfattelsen av at regjeringen styrer landet på en trygg og god måte. Derfor er jeg også glad for de ambisjonene som regje-

ringen har lagt til grunn når det gjelder den plattformen som er laget – for å bruke et av mange uttrykk: Jeløen-plattformen.

I det som er tegnet av bilder fra utenriks- og sikkerhetspolitikken, er det også slik at verden rundt oss har blitt mer uforutsigbar, og endringene som skjer ute, påvirker oss her hjemme. Utenrikspolitikken er blitt nasjonal, regional og lokalpolitikk. På mange måter, på veldig mange indikatorer, er også verden blitt et bedre sted. Allikevel er det fortsatt utfordringer, som regjeringen vil komme til å håndtere og anviser løsninger på. Krisene som kom i 2014 og videre utover i 2015, har også skjerpet vår oppmerksomhet om å verne om og styrke det som er av sentrale institusjoner, som FN, NATO og også en revitalisering av det europeiske samarbeidet. Vi er godt i gang med å styrke Forsvaret og begynner også å se resultatene av dette. Jeg merket meg at det var et område og et tema som lederen av Arbeiderpartiet ikke var innom i sin tale i dag.

Det er viktig for Høyre og regjeringen at vi evner å sette en dagsorden internasjonalt innenfor områder som er viktige for vårt land, og at vi arbeider for fred, demokrati og utvikling. Det hører også med at det er viktig for Norge at vi klarer å arbeide og innpasse oss på en sånn måte at vi også får en plass i Sikkerhetsrådet i perioden 2021–2022.

Vi har ikke meldt oss inn i EU, men vi har aldri meldt oss ut av Europa, og Europa er vårt viktigste økonomiske, politiske og verdimeslige fellesskap. Norge og EU-landene har mange felles utfordringer, og derfor må også Norge være en del av Europas løsninger.

Julia Wong (A) [20:52:07]: Et rettfærdig Norge, hvor alle har de samme mulighetene, det er et Norge vi i Arbeiderpartiet ønsker oss, og som regjeringen snakker så fint om, mens vi kjemper for å bygge videre. Det er politiske prioriteringer som bit for bit bygger det samfunnet vi vil ha.

Arbeiderpartiet vet og erkjenner at et godt arbeidsliv for mannen og dama i gaten er essensielt for tryggheten i hverdagen – et godt arbeidsliv, uavhengig av om man er mann eller kvinne, med eller uten fagbrev, ung eller eldre. Da må regjeringen som utøvende myndighet ta ansvar for at det fremste kjennetegnet ved det norske arbeidslivet fortsatt er det organiserte arbeidslivet, fordi det skaper mer trygghet og forutsigbarhet. Det holder nemlig ikke kun å «øke kompetansen om seriøst arbeidsliv hos offentlige innkjøpere i stat og kommune», som det står i Jeløya-plattformen. Det må settes krav.

I Rogaland fylkeskommune har det blitt tatt et ansvar for at arbeid som utføres med RogFk, fylkeskommunen, som oppdragsgiver, har strenge krav til fagarbeidere og antall lærlinger – en videreføring av Telemarksmodel-

len. Kravene kom med et nytt flertall i fylket og skapte politikken som nå blir kalt Rogalandsmodellen. Håpet er at Rogalandsmodellen på sikt kanskje kan gi inspirasjon til en ny norsk modell med større krav i offentlige innkjøp.

Arbeiderpartiet etterlyser regjeringens ansvarstaking og handling for et organisert arbeidsliv, kamp for å trygge arbeidsforhold og kompetente arbeidstakere, handling for personer som nå opplever ikke å få brukt sin fagkompetanse i yrkeslivet, handling for at det skal være attraktivt for unge å velge yrkesfag og å ta fagbrev. Vi trenger at yrkesfag er ettertraktet. Vi unge søker ofte stabilitet i yrkesvalg, og da trenger vi at arbeidslivet som fagarbeider er et godt arbeidsliv.

Med et større krafttak for et seriøst og organisert arbeidsliv enn det regjeringen nå legger opp til, muliggjøres et såkalt bærekraftig velferdssamfunn, som regjeringen er så opptatt av i sin erklæring. Med et seriøst og organisert arbeidsliv bygges et rettferdig samfunn med muligheter til alle.

Lise Christoffersen (A) [20:54:37]: Det var interessant å følge de parlamentariske lederne, som innledet debatten i dag. Et av de mer oppsiktsvekkende utsagnene, i hvert fall sett med Buskerud-øyne, sto Venstres Terje Breivik for da han sa: Det er lett for Venstre å starte det blå-grønne samarbeidet med glød og entusiasme.

For under et halvt år siden drev vi valgkamp, og både Arbeiderpartiet og LO i Buskerud advarte da velgerne om at en stemme til Venstre var en stemme til Fremskrittspartiet i regjering. 30. august gikk Venstres toppkandidat i Buskerud ut mot det hun kalte en ussel svertekampanje fra Arbeiderpartiet og LO. «Svertekampanjen» hun reagerte mot, var at Venstre ville støtte en regjering med Fremskrittspartiet – det var helt uaktuelt. Men det viste seg ganske raskt at Venstre faktisk ville mer enn det, og det hadde ikke engang vi kunnet forestille oss før valget. Nå er Venstres førstekandidat i Buskerud statssekretær i en regjering sammen med Fremskrittspartiet, og de starter altså samarbeidet med glød og entusiasme.

Det var ikke fullt så mye glød og entusiasme å spore på Blå Kors i Drammen da det tidligere denne måneden ble klart at Borgestadklinikken tapte anbudet fra Helse Sør-Øst om tverrfaglig spesialisert rusbehandling. Det betyr at Bragernesklinikken i Drammen – eller Blå Kors, som den går under på folkemunne – legges ned. Dermed forsvinner et unikt tilbud til mennesker med alkohol- og medikamentavhengighet som har vært bygget opp gjennom 40 år. 15 døgnbaserte behandlingssplasser blir borte, det samme gjør poliklinikken og tilbudet om oppfølging til pårørende. Ti avrusingsplasser blir borte, tilbudet til spilleavhengige blir borte, 54 ansatte mister jobben.

Det er resultatet av høyrepolitikk, den som Venstre nå applauderer.

Når de negative resultatene viser seg, burde man i det minste hatt politisk ryggrad nok til å vedkjenne seg det politiske ansvaret, men nei. I tur og orden står lokale Høyre- og Fremskrittsparti-representanter fram med bekymret mine og later som om de er helt uten ansvar for at Blå Kors i Drammen blir lagt ned.

Da Stortinget i forrige periode behandlet Høyre-Fremskrittsparti-regjeringas forslag til lov om offentlige anskaffelser, fremmet Arbeiderpartiet, SV, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti følgende forslag:

«Departementet skal gi oppdragsgivere adgang til på nærmere angitte vilkår å reservere kontrakter om helse- og sosialtjenester for ideelle organisasjoner.»

Vi ble nedstemt av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Så det er ikke sant, som Trond Helleland sa her før i dag, at Arbeiderpartiet er redd for private. Vi er for ideelle og frivillige, bl.a. på rusområdet.

Høyres representanter har i dagens debatt gjentatt og gjentatt de samme flosklene: modernisere, forenkle, forbedre, forandre for å bevare velferden. Flosklene står seg ikke i møte med virkeligheten. Det har dessverre rusmisbrukerne ved Blå Kors i Drammen smertelig fått erfare.

Presidenten: Presidenten vil påpeke at «flosklene» er påtalt før som et upassende parlamentarisk uttrykk.

Tuva Moflag (A) [20:58:01]: Jeg vil starte med å gratulere den nye regjeringen og de nyutnevnte statsrådene.

Som eldrepolitisk talsperson i Arbeiderpartiet er jeg naturlig nok særlig opptatt av helse- og eldrepolitikken. Noen av punktene i plattformen ønsker vi velkommen, ja vi kan sågar si velkommen etter. I Ski kommune, hvor jeg var ordfører fram til valget, har vi i over ti år hatt seniorkontakt som tilbyr hjemmebesøk, og vi støtter regjeringens mål om at flere kommuner skal tilby hjemmebesøk til eldre. Vi er også glad for at regjeringspartiene gjennom plattformen varsler støtte til kjærlighetsgarantien som Arbeiderpartiet gikk til valg på.

Men det er også en del punkter som både forundrer meg og bekymrer meg. Noen ting henger rett og slett ikke på greip. På den ene siden vil regjeringen bidra til at kommunene i større grad legger til rette for fritt brukervalg innen både hjemmetjeneste og hjemmesykepleie. Regjeringen vil altså gå i gang med en todeling av eldreomsorgen. Det er i utakt med hva folk ønsker seg. På den andre siden vil regjeringen utvide forsøket med statlig finansiering av eldreomsorgen. Privatisering og statliggjøring – kommunene, som er våre fremste leverandører av velferdstjenester, blir nærmest umyndiggjort av denne regjeringen.

Selv om vi i Arbeiderpartiet aller helst skulle inntatt regjeringskontorene selv, finner vi stor glede i at vi har hånda på rattet i både helse- og eldrepolitikken. I Arbeiderpartiet er det viktig at kommunene er sentrale premissleverandører for tjenestene de har ansvar for. Det er viktig at Stortinget og kommunesektoren spiller på lag. Derfor er vi glad for to viktige seire i helsekomiteen i går, i tråd med behovene kommunene og KS har tatt til orde for. Det ene er at vi avlyser regjeringens kutt til oppgradering av sykehjemsplasser, og det andre er at vi øker tilskuddet til dagaktivitetstilbud for mennesker med demens fra 30 til 50 pst.

Det er morgendagens omsorg vi skal bygge. Derfor må vi ha fokus på hele omsorgstrappa, ikke bare det øverste trinnet. Det er også bakgrunnen for forslaget vi har fremmet sammen med Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og SV i dag. Vi må tenke nytt når vi skal legge til rette for at flest mulig kan bo hjemme lengst mulig. Botilbudene på de lavere trinnene i omsorgstrappa må bygges ut, i form av eksempelvis eldretun og tilpassede boliger med tilgang til fellesarealer og kommunale tjenester, uten at det nødvendigvis er heldøgns omsorg. Byggingen kan gjerne skje i tilknytning til større byggeprosjekter. Målrettet bruk av statlige tilskuddsordninger kan bidra til en raskere utbygging av slike boliger.

Vi er glad for at vi får flertall i den saken også, og ønsker mindretallsregjeringen lykke til videre på reisen.

Ole Mic Thommessen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Sheida Sangtarash (SV) [21:01:15]: Denne regjeringen har fått på plass en eldre- og folkehelseminister. Det som ikke ligger i tittelen, og som kan overraske, er at hun også har ansvar for barn, unge og mennesker i alle aldre som er avhengige av kommunale tjenester.

Regjeringens plattform påpeker en god og verdig omsorg tilpasset individuelle behov. Demensplan 2020 er regjeringens viktigste plan innen demensomsorgen. Det merkelige er at denne demensplanen faktisk gjelder mennesker med funksjonsnedsettelse i alle aldre, uansett demens eller ikke.

I 2009 laget Helsetilsynet en veileder for utforming av barneboliger og avlastningsboliger for barn. Men når kommunene bygger barneboliger, skjer det etter føringene fra Demensplan 2020, finansiert gjennom Husbankens investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem, ikke etter føringene for utforming av barneboliger og avlastningsboliger for barn. Føringene fra Demensplan 2020 bygger på dementes svekkede orienteringsevne. Føringene for barneboliger bygger på det å sikre en hjemlig og trygg oppvekst i et barnevennlig miljø.

Mange av de funksjonshemmedes organisasjoner er skuffet over at det føres en omsorgspolitik som i for

stor grad er preget av eldreomsorg. Det er stor forskjell på behovene til barn, unge, voksne og eldre, selv om mennesker i alle aldre kan ha behov for bistand. Det er neppe bare SV som vet at lek er viktigere for barn enn for eldre.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede hevder at det er diskriminerende og uverdigg alltid å bli plassert sammen med eldre og demente, og det er lett å ha forståelse for slike betraktninger. Det blir ikke bedre når eldre fokuset forsterkes med en eldreminister som til og med skal ha ansvaret for omsorgstjenester for barn.

Om få dager skal Stortinget ta stilling til et forslag fra Kristelig Folkeparti og SV om å forhindre at barn skal måtte bo på sykehjem. Forhåpentligvis får forslaget flertall. Men det er et dårlig tegn at barn og unge med bistandsbehov skal underlegges føringene for eldreomsorg. SV mener at det eneste riktige er å basere omsorgstjenestene til barn på barnekonvensjonen og konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter. Kan vi være trygge på at eldreministeren, tross tittelen, vil være en minister som har omsorg for alle, uansett alder?

Siv Henriette Jacobsen (A) [21:04:21]: Når Helse Sør-Øst flagger ut IKT-driften og gir over hundre IT-arbeidere fra Asia og Øst-Europa tilgang på sensitive pasientopplysninger uten noen form for risiko- eller sårbarhetsanalyse, og når statsråd Solvik-Olsen er positiv til private løsninger og definerer det som ok å la kineserne finansiere og bygge togtilbud mellom Oslo og Stockholm, er det to eksempler på en grenseløs naivitet. Det er ikke tvil om at kineserne står klare til å bygge infrastruktur både i Skandinavia, i Afrika og i Pakistan, men så veldig privat kan vel ikke den kommunistiske statskapitalen sies å være.

Den største sikkerhetspolitiske diskusjonen i Sverige for tiden handler ikke om hvorvidt svenskene skal bli medlem av NATO, den handler om hvorvidt det er greit å la kineserne få bygge havn i Uddevalla. I Norge kommer saker om kritisk infrastruktur ikke opp på den sikkerhetspolitiske dagsordenen og heller ikke i regjeringserklæringen, som vi debatterer her i dag, men det bør det gjøre. I sin trusselvurdering for 2018 påpekte PST-sjefen nylig at kunnskapsinnhenting om kritisk infrastruktur er en av de viktigste truslene mot Norge med hensyn til etterretning.

Vi kan ikke i vår grenseløse naivitet la være å foreta sikkerhets- og sårbarhetsanalyser av å flagge ut og outsource stadig mer av bygging og drift av infrastruktur som er viktig for landet, det være seg fysisk infrastruktur, som veibygging og jernbane, eller digital infrastruktur som er avgjørende for drift av samfunnet.

Stadig mer av samfunnsdriften vil i framtiden være digital. Da må vi også ha planer og tiltak for å beskytte oss mot innsyn og inngripen. Cybersikkerhet må settes i forsetet.

Når det gjelder den fysiske infrastrukturen, er det et tankekors at vi lager anbudene så store at ingen norske entreprenører har mulighet til å legge inn tilbud. Anbud blir da vunnet av store spanske, italienske eller portugisiske firma som vi gjør oss avhengig av. Men hvor sårbare blir vi ikke da? Det kan ikke være slik at vi i vår iver etter å flagge ut, outsource og selge legger landet åpent og gjør det mer sårbart.

Jorodd Asphjell (A) [21:07:30]: Norge kommer til å trenge flere dyktige fagarbeidere i framtiden. I 2014 viste SSBs framskrivninger at Norge kan komme til å mangle over 90 000 fagarbeidere under 20 år. Under Høyre og Erna Solbergs regjeringstid har det blitt 3 000 færre elever på yrkesfaglige utdanningsprogram. Det er en utvikling som bør bekymre oss alle, fordi mangel på kvalifiserte fagarbeidere vil gå ut over næringslivets konkurransekraft.

Senest i dag mottok kunnskapsministeren en rapport om framtidens kompetansebehov som viser at 20 pst. av bedriftene sier de har betydelige rekrutteringsproblemer. Bare på Bygg- og anleggsteknikk og Teknikk og industriell produksjon har det blitt 2 500 færre elever siden høsten 2013.

I regjeringserklæringen har de tre høyrepartiene ikke funnet rom for nye tiltak som kan gi yrkesfagene og rekrutteringen et helt nødvendig løft. Flertallet av yrkesfagtiltakene i erklæringen ble lagt fram av regjeringen Stoltenberg II. Skal vi snu utviklingen og sørge for at vi utdanner de fagarbeiderne framtiden og landet trenger, trengs det en kraftfull og helhetlig satsing på yrkesfagene, fra grunnskolen til arbeidslivspolitikken. Det holder ikke å skrive i regjeringserklæringen at man skal heve yrkesfagene status, når regjeringen ikke gjør nok for å sikre et godt og seriøst arbeidsliv, der fagarbeidere kan forvente faste, hele stillinger og ordnede arbeidsforhold. Det holder ikke å håpe at flere velger yrkesfag, når grunnskolen kun forbereder ungdommene på studie-spesialiserende.

Det er 5 000 ungdommer som venter i kø i dag for å få fullført utdanningen sin fordi det ikke er nok læreplasser. Arbeiderpartiet vil at staten skal sikre alle ungdommer læreplass gjennom et forpliktende samarbeid med arbeidslivet om læreplasser og dimensjonering. Vi vil bevilge en yrkesfagmilliard i løpet av perioden til å innføre praksistilskudd, styrke lærlingtilskuddet, oppdatere utstyr og bedre kvaliteten i opplæringen. Skal vi kreve større forpliktelser av arbeidslivet og fylkene, må også regjeringen gi tydelige og ambisiøse løfter om statens

innsats og investeringer. Det er det dessverre ingen tegn til i erklæringen.

Arbeiderpartiet vil ha en opptrappingsplan for utstyr i yrkesfagopplæringen, og vi foreslo å bevilge 100 mill. kr i statsbudsjettet for 2018. Vi håper regjeringspartiene stemmer for det neste gang.

Automatisering og digitalisering vil endre arbeidslivet fundamentalt og stille nye krav til både arbeidsgivere og arbeidstakere. Uten en ekstraordinær innsats for å bygge nødvendig kompetanse i hele bredden av befolkningen, er risikoen stor for at endringene skyver hele yrkesgrupper ut av arbeidslivet, og at både ledighet og lønnsforskjeller øker.

At kompetansereform knapt er nevnt, viser nok en gang at dette er en regjering på etterskudd. Arbeiderpartiet vil ha en kompetansereform for flere i arbeid, for flere som forblir i arbeid og for bedre resultater i arbeidslivet. Vi vil sikre at arbeidstakere opparbeider seg rett til etter- og videreutdanning, og vi vil bidra til finansieringen av dette. For Arbeiderpartiet er livslang læring en sentral del av den norske modellen, slik at det ikke bare er arbeidstakerne som bærer ansvaret, men også arbeidsgiverne og staten i fellesskap.

Torill Eidsheim (H) [21:10:53]: Det er mange positive utviklingstrekk i Noreg, og folk er stolte over å leve i eit av dei beste landa i verda. Nettopp difor stiller eg meg litt spørjande til at Arbeidarpartiet i debatten i dag tydelegvis valde å trykke på «valkamp-repeatknappen».

Å tydeleggjere politiske skiljelinjer er bra. Men å teikne fiktive skremmebilete bidreg ikkje til å ruste Noreg for framtida. Det er trass alt brei einigheit om dei overordna, viktige måla for landet vårt. Blant anna ønskjer vi alle å sikre velferdsutvikling og gode helsetenester.

Ser ein på Noregs historie, vil ein heilt tydeleg sjå at næringsutvikling og verdiskaping heng saman. I vidare utvikling er vi heilt avhengige av at kommunar og sjukehus jobbar saman med næringslivet for å fornye eldreomsorga og skape helse- og omsorgstenestene for framtida. Næringslivet er ein del av løysinga.

Arbeidarpartiet tydde sjølv til private og fekk hjelp til å gjennomføre det viktige barnehageløftet. No vender dei ryggen til privat næringsliv i eit retorisk spel for å få den utvida regjeringa til å framstå i eit dårleg lys. Arbeidarpartiet legg opp til at det å satse på samspel mellom offentlig og privat sektor er skummelt. Kvar ser dei for seg at grensene skal gå, mellom tenester og oppgåver, mellom private og private ideelle? Eller skal all deltaking frå private bli sett på som ikkje ønskt?

Helsenæring vil kunne gje dobbel gevinst. Næring bidreg til velferd og helse og skapar verdiar og nye arbeidsplassar. For å innfri forventningane må vi godta at

bak gründarskap og innovasjon står enkeltpersonar – private – som er ein ressurs inn i samarbeidet mellom det offentlege og det private.

Med denne erklæringa tek Høgre, Framstegspartiet og Venstre ansvar og sikrar eit godt grunnlag for vidare utvikling gjennom å samle seg om eit felles prosjekt. Det ville vore fint om vi òg kunne fått ei konstruktiv tilnærming frå opposisjonen, for nettopp å sikre eit berekraftig velferdssamfunn.

Liv Kari Eskeland (H) [21:13:54]: Den nye regjeringsplattforma fører vidare ambisjonen om å styrkja Noreg som havnasjon og knyter dette opp mot teknologiutvikling, reduksjon i klimaotslepp og satsing på nye og framtidsetta arbeidsplassar. Det er bra!

Dei maritime klyngene har allereie gjeve til kjenne sin entusiasme over at regjeringas plattform evnar å få fram ein politikk som vil vera med på å etablera nye grønne arbeidsplassar. Grøne industriklynger skal etablerast, ein stabil og langsiktig petroleumpolitikk skal førast vidare. Noreg skal vera blant dei leiande landa i Europa når det gjeld innovasjon og bruk av ny teknologi i alle næringar. Samspel mellom næringsliv, academia, innovasjons- og forskingsmiljø skal styrkjast. Her ligg potensial for vekst.

Katapult-ordninga skal halda fram, ein skal satsa på flytande havvind og bidra til innovasjon gjennom auka næringsretta forsking på tvers av havnæringane. Regjeringa vil vidareutvikla program for grøn skipsfart til å omfatta nullutslepps- og hybridkonsept for ulike fartøyskategoriar og vil halde fram med å stilla krav til utsleppsfrie eller fornybare løysingar i offentlege ferjeambod, der det ligg til rette for det.

At Noreg allereie har markert seg på teknologiområdet, er det mange døme på – no sist då NCE Maritime CleanTech vart tildelt 110 mill. kr i EU-midlar for å få fram ein elektrisk hurtigbåt i Rogaland.

Dette er eit tydeleg prov på at politikken verkar. Det er eit prov på at dei verkemidla som det vert lagt til rette for, treff godt. Og næringslivet leverer. Det er såleis ikkje trass i – som det her frå talarstolen vert hevda – men på grunn av regjeringa sin politikk at det vert skapt arbeidsplasser m.a. i denne næringa. Likevel vert me av opposisjonen skulda for å vera lite ambisiøse, distriktsfiendtelege og lite konkrete.

Jeløya-plattformen legg til grunn at me skal gjera meir av det gode arbeidet me har starta, gjera meir av det me ser verkar – eit arbeid som er bra for miljø, for klima, for arbeidsplassar, for teknologiutvikling, for kompetansebygging og for Distrikts-Noreg.

Regjeringa har sytt for eit godt styringsdokument for dei neste åra, og me gleder oss til å ta fatt på arbeidet i lag med eit drivande godt og innovativt næringsliv.

Mats Kirkebirkeland (H) [21:17:05]: Anklagene om at Høyres politikk bidrar til en brutalisering av arbeidslivet er en vanlig gjennomgangstone fra venstresiden og deler av arbeidslivet. Som tredje generasjons murersønn, med fagbrev i fiskeoppdrett, har jeg gjennom store deler av min oppvekst arbeidet som ufaglært murer i skole- og studieferien, inkludert en fire år lang tid som lærling ved et fiskeoppdrettsanlegg i Austevoll utenfor Bergen.

Tro meg, når jeg sier dette: Jeg hadde aldri blitt med i et parti som aktivt gikk inn for å brutalisere det norske arbeidslivet. Faktum er at i Norge har man, gjennom et langvarig og godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet, skapt et av verdens mest moderne og omstillingsdyktige arbeidsmarkeder, hvor hele ni av ti nordmenn trives på jobb. Men dette betyr ikke at arbeidsmarkedet er perfekt. Arbeidslivskriminalitet er – og har vært – et økende og alvorlig problem gjennom mange år. Kriminaliteten er også blitt mer omfattende, grovere og mer internasjonal.

Derfor utviklet regjeringen, i samarbeid med partene i arbeidslivet, en strategi mot arbeidslivskriminalitet i forrige stortingsperiode. Regjeringen opprettet også flere arbeidslivskriminalitetssentre, hvor alle relevante etater jobber sammen for å avdekke arbeidslivskriminalitet med tverrfaglig ekspertise og hyppige felles kontroller. Den nye regjeringen kommer til å fortsette dette arbeidet, bl.a. ved å gjennomgå strafferammene og lovverket, øke kompetansen hos offentlige innkjøpere i stat og kommune og bidra til forebygging og holdningsendring i den norske befolkningen.

Høyre håper på et tverrpolitisk samarbeid om å bekjempe arbeidslivskriminalitet i inneværende stortingsperiode. Samtidig er det norske arbeidsmarkedet i stadig forandring. Teknologiske endringer, økt global konkurranse og omstilling av næringslivet vil i økende grad sette den norske arbeidslivsmodellen under press. Det krever at man må fortsette å modernisere og tilpasse arbeidsmiljøloven til det moderne arbeidslivet som man faktisk har. Men la det ikke være noe tvil: Høyre ønsker et arbeidsliv der fast ansettelse er hovedregelen, og hvor trepartssamarbeidet er helt avgjørende for å lykkes i arbeidet med omstillingen av næringslivet og sikre et bærekraftig velferdssamfunn.

Kristian Torve (A) [21:19:58]: Den nye regjeringen skriver i plattformen sin at de vil føre en pengespillpolitikk som vektlegger behovet for endring som følge av teknologisk utvikling. Det er vel og bra, for det er viktig at vi har en spillpolitikk som tilhører tiden vi lever i. Men en pengespillpolitikk for fremtiden kan fremdeles bygge på de prinsippene de aller fleste er enige om fungerer godt i dag, en enerettsmodell hvor overskuddet av omsetningen kommer kulturen, frivilligheten og idret-

ten til gode. Til og med den blå-blå regjeringens eget strategiutvalg slo fast som sin fremste anbefaling at vi må hegne om enerettsmodellen framfor å åpne for flere lisenser.

Av de tre partiene som har funnet sammen nå, er to av dem for en lisensordning framfor enerettsmodellen, som vi har i dag. Og med statsråd Skei Grandes uttalelser i VG i forgårs kan man merke seg at hun ikke har rukket å sette seg inn i hvilke konsekvenser en slik liberalisering vil kunne medføre.

I 2017 er det fordelt over 4 mrd. kr fra spilloverskuddet til en rekke gode formål, ikke bare til nye fotballbaner eller friluftslivstiltak, men også f.eks. til ny belysning i Nidarosdomen. I tillegg har aktørene som opererer innenfor det norske spillmonopolet, tatt i bruk en god del verktøy som forhindrer spillavhengighet, som f.eks. en maksgrænse for tap. De kommersielle gamblingsselskapene har verken lov til å tilby eller markedsføre spillene sine her i Norge. Likevel anvender disse selskapene en aggressiv, segmentert markedsføring gjennom en rekke kanaler rettet mot ulike grupper. Jeg har selv blitt oppringt av bettingsselskaper med forlokkende tilbud, uten at jeg noen gang har brukt en krone på disse selskapene.

For å oppsummere så betyr en liberalisering av spillpolitikken i klartekst at man vil øke antall lisenser og utvide omsetningsgrenser. Det truer enerettsmodellen. Dette sier Arbeiderpartiet klart og tydelig nei til.

I forrige uke fremmet representanten Trettebergstuen, på vegne av Arbeiderpartiet og Kristelig Folkeparti, et Dokument 8-forslag med til sammen åtte punkter som vil begrense kanaliseringen av penger til de utenlandske spill- og bettingsselskapene som opererer ulovlig i Norge. Blant annet foreslår vi å IP-blokkere adresse- og mobil-appene som selskapene anvender. Dessverre for frivilligheten så registrerer jeg at kulturministeren ikke er en tilhenger av våre forslag.

Kampen mot utenlandske spillselskaper som vil legge igjen en brøkdelt til kulturen, frivilligheten og idretten og stikke av med resten i form av profitt, er en kamp vi kjemper sammen med flere andre. I 2015 signerte 16 organisasjoner, som til sammen har flere millioner nordmenn som medlemmer, et opprop som tar til orde for å bevare enerettsmodellen, og det ber jeg statsråden merke seg når hun nå blir varm i trøya.

Marianne Haukland (H) [21:23:08]: I Jeløya-erklæringen står det at regjeringen skal føre en offensiv nordområdepolitikk der de lange linjene i nordområdepolitikken og nordområdesatsingen skal videreføres. Regjeringen har som visjon at nordområdene skal være en fredelig, skapende og bærekraftig region, og vil følge opp strategien med vekt på internasjonalt samarbeid,

næringsutvikling, kunnskap, infrastruktur, miljøvern, sikkerhet og beredskap. Til tross for dette kritiserte Arbeiderpartiets leder Jonas Gahr Støre regjeringens nordområdepolitikk i sitt innlegg – begrepet han selv hevder han oppfant, men som han mener en Høyre-styrt regjering ikke evner å følge opp.

Denne regjeringens nordområdepolitikk ser utenrikspolitikken og innenrikspolitikken i sammenheng og har på den måten fylt nordområdepolitikken med innhold, sånn at politikken er relevant for landsdelen. Problemstillingene kjenner regjeringen seg igjen i, og den løser utfordringer som er nødvendige for næringsutvikling.

Vi skal legge til rette for at økt verdiskaping og innovasjonsevne i nordnorsk næringsliv baserer seg på landsdelens ressurser, og vi skal styrke leverandørutviklingsprogrammet for å sikre ringvirkninger som skaper nye næringer og kompetansearbeidsplasser. Dette skal legges til grunn når regjeringen skal legge fram en ny stortingsmelding om nordområdepolitikk.

Også kunnskapspolitikken til denne regjeringen, som skal sikre at alle elever som går ut av den norske skolen, har grunnleggende ferdigheter i lesing, skriving og regning, er med på å løse nordområdeproblemer. Ved å etter- og videreutdanne lærere og styrke lærerutdanningen til en femårig master løser vi landsdelens store skolefaglige utfordringer. Elevene har lavere fullføringsgrad og dobbelt så stor andel av lærertimer med ufaglærte.

Jeg kan gi dere et eksempel på et sårbart samfunn i Nord-Norge. Der fire av ti lærere ikke har kompetanse til å undervise i matematikk, går klasser ut av skolen med karakteren 2 eller lavere. 40 pst. av elevene som gikk ut av Sandfallet skole, hadde ikke 2 eller høyere i karakter. Dette skal vi forbedre med en mer framtidsrettet politikk som setter lærerne på dagsordenen.

Fordi vi er i nord og forholdene er så små, blir konsekvensene av manglende kompetanse i skolen høy. Flere må i dag kvalifiseres i arbeidslivet dersom man skal oppfylle næringslivets behov for kompetanse. Det er dette som er nordområdeutvikling i praksis.

Mari Holm Lønseth (H) [21:26:23]: I årene som kommer, må norsk økonomi få flere ben å stå på. Regjeringsplattformen tar inn over seg at verdiene må skapes før de fordeles. Regjeringen vil gjøre det lettere å skape nye jobber og mer lønnsomt å investere i norske jobber.

Vi må ha en politikk som gjør at folk ikke går ut på dato, nettopp fordi vi går et arbeidsliv i møte hvor funksjoner vil bli automatisert og robotisert. Den utviklingen er en utfordring, men også en stor mulighet for norsk næringsliv.

Samtidig trenger vi et arbeidsliv som har rom for alle. Enten man har nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en, er arbeid en nøkkel til selvrespekt og selvforsørgelse. Mange av dem som står utenfor arbeidslivet, vil og kan bidra, men finner dessverre ikke veien inn. Derfor trenger vi en inkluderingsdugnad i privat sektor, og vi er nødt til å ta et ansvar i offentlig sektor. Derfor er jeg glad for at regjeringen har et mål om at minst 5 pst. av nyansette i staten skal være personer med nedsatt funksjonsevne eller med hull i CV-en. Det har en egenverdi for den enkelte, det er veldig viktig for fellesskapet, og det vil ikke være bærekraftig verken økonomisk eller sosialt om folk havner utenfor jobb og utdanning.

En god bolig er et grunnleggende velferdsgode, og de aller fleste av oss klarer å skaffe seg en god bolig på egen hånd. Men vi har et ansvar for at alle, også vanskeligstilte, klarer å komme seg inn på boligmarkedet. Derfor løfter vi også de boligsosiale tiltakene i denne regjeringsplattformen.

I replikkvekslingen tidligere i dag sa representanten Kaski fra SV noe jeg mener viser at opposisjonen ikke nødvendigvis forstår kva som virker i det boligsosiale arbeidet. Både SV og Arbeiderpartiet vil bruke Husbanken for å gi lån til helt vanlig ungdom. Disse partiene vil også prioritere at vanlig ungdom som klarer å tjene seg opp egenkapital på egen hånd på noen få år, skal gå foran dem som trenger det aller mest. Med det gjør man Husbanken til en konkurrent til helt ordinære banker.

Regjeringen er tydelig og prioriterer annerledes. Vi prioriterer å gi mer til dem som trenger det mest, framfor å smøre det tynt utover til alle. Resultatet av vår boligsosiale politikk er at flere får fullfinansiert boligen sin gjennom startlån. Det har aldri vært registrert færre bostedsløse, og innsatsen rettes mot barnefamilier. Det arbeidet gleder jeg meg til å følge opp i årene som kommer.

Geir Arild Espnes (Sp) [21:29:45]: I kveld skulle jeg ha vært på en folkehelsekveld i Oppdal i Trøndelag og snakket om hvordan vi skal arbeide med folkehelse i framtiden, og hva som er utfordringene våre. Isteden er jeg her og gratulerer den nye regjeringen med eldre- og folkehelseministeren. Det at vi har fått en slik minister, lover godt, selv om det virker som de fleste bare er klar over rollen hennes som eldreminister, og selv om hun selv og regjeringserklæringen snakker mest om aldersvennlige samfunn – hva det enn måtte være.

Representanten Hoksrud og andre har tidligere i dag vært litt smågretne fordi opposisjonen i stedet for å bidra bare kritiserte Jeløya-plattformen. Det tar jeg på største alvor, og jeg vil gi noen råd om folkehelse, slik vi i Senterpartiet ville tenkt omkring det. Helse for hele folket, helse for hele befolkningen – det er mange måter å

uttrykke denne store utfordringen på. Helse blir en stor utfordring i årene som kommer, også i vårt samfunn. Jeg har tre budskap: Vi kan ikke fortsette som før. Vi må arbeide hardere for å fremme helse, noe jeg for øvrig finner lite om i plattformen, og forebygge sykdom. For det er forskjell på å fremme helse og å forebygge sykdom. Det er fordi det sparer mennesker for lidelser, ubehag og for tidlig død, men også fordi det er god økonomi. Vi kan umulig ha økonomi i framtiden til å fortsette slik vi gjør i dag. Det sørger bl.a. alderssammensetningen i samfunnet for. Derfor er det viktig med nye måter å arbeide på og ny, god offentlig innovasjon.

Vi har sett at de sosiale forskjellene øker, og da vet vi at helseforskjellene i befolkningen også øker. Det er vist gang på gang i forskning, oppsummert i det som kalles helsegradienten. Å få en økning i de sosiale forskjellene er det samme som å få en økning i helseforskjellene i samfunnet vårt.

Jeg har sett og hørt her i dag forsvarere av og deltakere i denne regjeringsplattformen anklage opposisjonen for å være livende redd for privatisering. Jeg er ikke redd for at mennesker skal tjene penger, ikke engang mye penger. Vi skal ha private initiativ. Men jeg er redd for et samfunn med store forskjeller, et samfunn der ikke alle har samme muligheter, et urettferdig samfunn, et mindre solidarisk samfunn. Mine tilløp til angst ligger i at hvis markedet skal bestemme mye på helseområdet, vil ulikhetene øke. Helse er ikke et område som egner seg for store fortjenester. Her skal det offentlige ha ansvaret. Her skal det offentlige være garantisten. FN har fastslått at helse er en menneskerett, og Norge har vært et land som har vist hvordan det kan foregå, og at vi leverer lik helsehjelp til alle.

Senterpartiet er opptatt av at vi i Norge må starte et hardt arbeid med helsefremming og forebygging, at mennesker skal ha de samme mulighetene til å velge god helse, uavhengig av hvor de bor, og hva de tjener. La oss fortsette med den tanken vi har hatt, og som har vist seg å stemme tidligere. Et likt samfunn er et rikt samfunn, og det skapes ikke med strukturendringer, men med endringer i innhold og kvalitet.

Trude Brosvik (KrF) [21:33:08]: Klimautfordringa er ei av dei største utfordringane vi har, og som vi er sette til å løyse. Ho grip inn i alle politikkområde, anten det er flyktningstraumar, levekår eller næringsliv. Kristeleg Folkeparti er glade for at regjeringa har offensive mål og signaliserer handlingsvilje i den plattformen som er lagd fram.

Mange stader i verda er hardare råka enn vårt land, og det tek Kristeleg Folkeparti på stort alvor. Prognosar syner at store område kan bli ueigna for matproduksjon. Urettferdig nok ligg desse områda i delar av verda som

allereie er pressa av fattigdom. Dette har i tillegg til lidingane sider ved seg av migrasjonsmessig og tryggingsspolitisk karakter som vi berre ser for oss konturane av. Heller ikkje regjeringa sin omdiskuterte retorikk mot flyktningar vil vere nok til å demme opp for dei folkevandringane som kan kome av dette.

På vegen mot eit klimanøytralt samfunn må vi gjere store tilpassingar til dei endringane som allereie er kome, og dei som vil kome. Eg merkar meg òg at regjeringa tek inn over seg kor viktig klimatilpassing er, og at dei signaliserer at dei vil møte dette på fleire sektorar.

Klimatilpassing kjem heller ikkje av seg sjølv. Samstundes som vi kjenner konsekvensane av klimaendringane på kroppen, har vi enno ikkje eit eige fagmiljø utanfor NVE-systemet som forskar, og som hjelper bygder, næringsdrivande og kommunar med klimatilpassing. Dei har mykje kompetanse, men det trengst samordning og meir forskning. Vi har eigne forskningssenter for energi, for utsleppsreduksjon og for klimamodellering, men det viktige samfunnsområdet klimatilpassing manglar.

Kristeleg Folkeparti meiner at vi skal kunne bu trygt i alle delar av landet vårt, og at vi må ta på alvor den faren flaum, skred og endringar i naturen representerer. Kostnadene ved å førebygge er også her mindre enn når ein må reparere. Det blir interessant å sjå kor offensiv den utvida regjeringa blir når det gjeld ras- og flaumsikringsarbeidet. Etterslepet er i milliardklassen, likevel var dette blant dei områda som Kristeleg Folkeparti måtte forhandle opp i samband med statsbudsjettet.

Vi har merka oss initiativet som har kome om å etablere eit nasjonalt kunnskapssenter om berekraftig klimatilpassing, med utspring i Vestlandsforskning og Høgskulen på Vestlandet. I tett samarbeid med regionale og lokale myndigheiter kan eit slikt kunnskapssenter bli eit levande laboratorium der nye løysingar på korleis vi skal tilpasse oss klimaendringar, blir utvikla. I statsbudsjettet fekk Kristeleg Folkeparti støtte av Miljøpartiet Dei Grøne og SV for ein merknad som seier at eit nasjonalt senter for klimatilpassing er interessant og bør vurderast nærare. Eg oppmodar regjeringa til å sjå nærare på det.

Margret Hagerup (H) [21:36:30]: Stadig flere i Arbeiderpartiet er rørende bekymret for den norske modellen, den lave organisasjonsgraden og hva regjeringen vil gjøre med dette. Samtidig angriper Arbeiderpartiet regjeringen for å anerkjenne at en del velger ikke å være medlem i en fagforening.

Det er mye lek med ord i denne salen. Det er også interessant å lese stortingsmeldinger, som f.eks. St. meld 29 for 2010–2011, som ble avlevert av de rødgrønne 26. august 2011. Jeg leser:

«Eit tillitsbasert og effektivt partssamarbeid med høg legitimitet føreset oppslutning om organisasjonane. Likeins er det ei viktig side ved demokratiet vårt at arbeidstakarar og arbeidsgivarar skal stå fritt til å stifte og drive organisasjonar, og fritt kunne slutte seg til den organisasjonen dei ønskjer, eller la vere å organisere seg. Styresmaktene har ansvar for å leggje til rette for eit godt arbeidsliv for alle arbeidstakarar og arbeidsgivarar – både organiserte og uorganiserte.»

I Jeløya-plattformen leser vi følgende om arbeidslivet:

«Regjeringens mål er et norsk arbeidsliv med både trygghet og fleksibilitet for arbeidstakere, seriøse arbeidsgivere og et velfungerende og effektivt trepartssamarbeid. Gjennom samarbeidet mellom arbeidsgivere, arbeidstakere og myndigheter har Norge skapt et av verdens mest moderne og omstillingsdyktige arbeidsmarkeder. Regjeringen vil videreutvikle (...) den norske modellen og mener det er en konkurransefordel for Norge med et likestilt og inkluderende arbeidsliv med høy organisasjonsgrad.»

I en tid da vi egentlig burde snakke mer om hvordan vi kan inkludere flere, fortsetter Arbeiderpartiet å polarisere debatten. Det er ikke arbeidstakerne tjent med, heller ikke de som står utenfor. Samfunnet vårt taper bærekraft.

Trepartssamarbeidet har tjent Norge godt. Dette er et rammeverk som gjør at vi kan utføre politikk og moderniseringer som står seg over tid. Det er derfor bekymringsfullt at organisasjonsgraden er fallende, men det er fremdeles et tankekors at YS i sitt arbeidslivsbarometer for 2017 finner at 40 pst. av de fagorganiserte er enig i påstanden: «Fagforeninger er for tett koplet til politiske partier.»

Fagforeningene må gjøre seg relevante for dagens arbeidstakere, og de må kanskje løsrive seg fra partiavhengigheten. Samtidig kan ikke Arbeiderpartiet bare skylde på Høyre, de bør også se på om LO oppleves relevant nok for det moderne arbeidslivet. Da kan kanskje organisasjonsgraden gå opp hos flere, og vi vil få flere stemmer som kan bidra i samtalen om nødvendige moderniseringer for å bevare et bærekraftig velferdssamfunn. Det har de neste generasjonene fortjent, også de som står utenfor arbeidslivet og vil ha en jobb å gå til.

Kent Gudmundsen (H) [21:39:39]: Det går svært godt i Norge. Samtidig har vi enkelte utfordringer for framtiden. Det handler om å møte omstilling i en tid med økende automasjon og store teknologiske muligheter. Det handler om å sikre at alle får ta del i samfunnet og kan bidra aktivt. Det handler dermed om på den ene siden å få flere til å fullføre og bestå sine utdan-

ningsløp og starte tidlig med å løfte den enkelte elev og samtidig legge opp til at vi har et utdanningssystem som sikrer at vi aldri skal gå ut på dato, men lærer gjennom hele livet.

Så langt legger vi bak oss tidenes periode for kunnskapssatsing i Norge, og gjennom Jeløya-plattformen legges det politiske grunnlaget for ytterligere satsing på kunnskap og god oppvekst. Fra læring gjennom lek i barnehagen til høyere utdanning er det liten tvil om at barn, elever, studenter, voksne og næringsliv har tjent godt på at vi siden 2013 har fått et nytt flertall på Stortinget som har tatt kunnskapspolitikken i en retning som er langt mer offensiv, med høyere satsinger og flere og større prioriteringer.

Allerede ser vi at ungene våre lærer mer, at frafallet går ned, at det i både offentlig og privat sektor forskes som aldri før, og at de som vil strekke seg litt ekstra, eller de som henger litt etter, får bedre hjelp og støtte nå enn for ikke så veldig mange år siden. Det har vært en målrettet satsing på lærere, kompetansekrav, realfagssatsing, dybdelæring gjennom den kommende fagfornyelsen og mye mer. Vi har høye ambisjoner for skolen og våre muligheter til å løfte alle barn.

Etter å ha hørt all svartmalingen fra opposisjonen kan det være verdt å minne om at vi på få år har gått fra sen innsats rettet mot slutten av grunnskolen til det som nå er et solid løft for tidlig innsats.

I kontrast til vårt fokus på kunnskap er det interessant å se at Arbeiderpartiet gjør helomvending og nå synes det er greit at det å detaljstyre spørsmålet om skolefrukt, beredskapsteam for mobbing og forslag om praktisk skolesekk, for å nevne noe, er mye bedre enn å stille krav til at lærerne som underviser i norsk, matematikk og engelsk, skal ha fordypning i sitt fag. Jeg håper foreldrene får med seg at Arbeiderpartiet allerede har forlatt målet om at alle barn innen 2025 skal kunne møte en lærer med faglig fordypning.

I dag ble også foreldreundersøkelsen for barnehager presentert. Her skårer private barnehager høyere enn de kommunale og kommer godt ut. Likevel vil altså Arbeiderpartiet kutte ikke-kommunale barnehager med 300 mill. kr i sitt alternative statsbudsjett, og rammer dermed halvparten av landets barn. Det er vanskelig å forstå denne politikken, men for Høyre er det i alle fall naturlig å spille på lag med alle gode krefter i oppvekstpolitikken. Barna våre fortjener det. Tiden er ikke inne for å skifte kurs, senke krav eller ha lavere ambisjoner for norsk skole og barns oppvekst – tvert om. Vi skal fortsette satsingen på kunnskap, og den nye regjeringsplattformen legger et godt grunnlag for dette.

Mathilde Tybring-Gjedde (H) [21:42:53]: Debatten om regjeringsplattformen er ganske avslørende, den

avslører hvilke prioriteringer partiene har. Jeg må si at det er ganske oppsiktsvekkende at i denne debatten har nesten ingen fra opposisjonen løftet fram utfordringer med kunnskap og læring i klasserommet. Nesten ingen snakker om elevenes læringsutbytte, det at sannsynligheten for at man fullfører videregående skole, er større om man bor i Oslo enn om man bor i Finnmark, om man går i a-klassen eller i b-klassen, om man har foreldre med høy utdanning og høy inntekt eller med lav inntekt og lav utdanning. I stedet har vi en opposisjon med Arbeiderpartiet i spissen som spriker litt i alle retninger og tar en u-sving i skolepolitikken hver gang de møter motbør. Opposisjonen tar nå stadig til orde for flere ting som skal inn i skolen, i stedet for å sikre dybdelæring i skolen. Det er bare en uke siden Arbeiderpartiet erklærte at første skritt for å gjenreise egen skolepolitikk var å fjerne faglige krav til lærere som underviser. Det er feil vei å gå.

Høyre og regjeringen er kompromissløse når det gjelder å prioritere læring og kunnskap i skolen. Vi skal fortsette med å styrke grunnmuren slik at alle elever møter dyktige, utdannede og engasjerte lærere.

Endringstakten i samfunnet vårt øker, kunnskap er ferskvare. Digitalisering og automatisering driver innovasjon og kan bidra til økt produktivitet, men gjør også at kompetansen vi har, blir raskere utdatert. Det er en reell risiko for at flere yrkesgrupper, særlig lavlønne i privat sektor, kan omstilles ut av arbeidslivet dersom vi ikke har et bedre system for livslang læring. Jeløya-plattformen er klokkeklar: Vi skal ha en kompetansereform og kvalifisere flere mennesker inn i arbeidslivet. Å sikre at de lærer kontinuerlig i arbeidslivet er en av de viktigste oppgavene vi har. Regjeringen er i gang med flere tiltak, særlig for dem med svake grunnleggende ferdigheter, men vi må gjøre mer. Utdanningsinstitusjonene våre må ha flere etter- og videreutdanningstilbud. Vi trenger et system for realkompetansevurdering. Bedrifter må få flere incentiver for å investere i kompetanse til sine ansatte.

Kompetansereformen både kan og bør bli en av de viktigste velferdsreformene de neste ti årene, for dersom vi skal ha et bærekraftig velferdssamfunn, må barna lære i timen på skolen, og voksne må lære hele livet: Ingen mennesker som går ut på dato.

André N. Skjelstad (V) [21:45:45]: Jeg er godt fornøyd med at regjeringen vil satse på mer på ny og grønn teknologi, for vi er nødt til å videreutvikle norsk industri og å videreutvikle og skape nye bedrifter gjennom en framtidsrettet næringspolitikk som legger til rette for verdiskaping, lønnsomme arbeidsplasser og omstilling av norsk næringsliv. Derfor er det positivt at

staten skal vurdere hvordan staten kan bidra til mer lønnsomme prosjekter og ha tilgang til kapital.

Det er viktig at vi kan forenkle og avbyråkratisere, og det er ikke bare i offentlig sektor det er tidstyver. Derfor mener jeg det er bra at det er så tydelig at vi skal utvikle en ny grønn industri i Norge, selvsagt gjennom å følge opp industrimeldingens tiltak for å bidra til at Norge er en kunnskapsdrevet industri- og teknologinasjon. Her er det viktig for næringslivet å ha en ansvarlig og forutsigbar økonomisk politikk som er basert på handlingsregelen og holder orden på økonomien.

Det er bra for næringslivet, og spesielt for industrien og norske arbeidsfolk, at flertallet ble enige om en avvikling av maskinskatten før jul, noe som muliggjør en sterkere utvikling og fornying innen norske industribedrifter. Dette vil gi en langsiktig forutsigbarhet som er helt nødvendig for både bedrifter og industri for å være med på den nødvendige omleggingen til en grønnere industri.

For å sikre at bedrifter har mulighet til å ha norske eiere, samt å legge bedre til rette for både eksisterende og nye bedrifter, er det viktig å gjøre noe med formuesskatten på arbeidende kapital.

Jeg har reist mye i løpet av høsten som har vært, og det gjentas av de fleste innenfor oppdrettsnæringen hvor viktig EØS-avtalen er. Derfor er det både viktig og riktig at plattformen er så tydelig når det gjelder vår tilknytning til EØS.

Fiskeri og havbruk er blant de viktigste framtidsnæringene for Norge. Våre fiskeriressurser er en evigvarende ressurs som kan bidra til vekst og verdiskaping her i landet og som forutsetter en forsvarlig forvaltning. Det er derfor viktig at vi klarer å sikre en god rekruttering til næringen.

Venstre er godt fornøyd med at regjeringen vil føre en næringspolitikk som gir gode rammer for gründere og oppstartbedrifter, noe som gjør det enklere å starte egen arbeidsplass, men ikke minst å skape arbeidsplasser for flere.

Vi er også godt fornøyd med at hovedlinjen i norsk landbrukspolitikk ligger fast, basert på jordbruksmeldingen som de ikke-sosialistiske partiene sto bak i fjor vår, med bl.a. en aktiv forståelse av at kanaliseringspolitikken ligger fast. Landbrukets hovedoppgave er å produsere mat av god kvalitet, noe norsk landbruk gjør, og med sterk fokusering på dyrevelferd. Venstre mener, og har ment lenge, at vi skal ha et differensiert og mangfoldig landbruk i hele landet. Landbruket er også, som mange andre oppgaver, viktig for å skape, ikke minst innenfor landskapspleie som igjen er viktig for reiselivsnæringen.

Gjennom gode samspill mellom reiseliv, landbruk, fiskeri og reindrift kan en også sikre at en får satsing på

lokal mat og drikke. Derfor er jeg også godt fornøyd med satsingen på reindrift, og en tydeliggjøring er at vi nå har fått på plass Saemien Sitje på Snåsa.

Sivert Bjørnstad (FrP) [21:49:03]: Opptakten til denne debatten begynte akkurat som alle andre debatter i forrige periode. Nå har landet fått en ny, utvidet regjering, med et nytt parti, med en ny erklæring og en ny plattform. Det opposisjonslederen i Stortinget er mest opptatt av, er om regjeringen skal kalles blå-grønn eller blå-blå-blå. Mangelen på politiske løsninger er påfallende, og svartmalingen som jeg tror var en sterk bidragsyter til den ikke-sosialistiske valgseieren i høst, fortsetter i samme takt og med samme tone.

Videre i sitt innlegg sa representanten Gahr Støre at regjeringserklæringen bærer preg av mange honnørord som det er lett å slutte seg til, men som ikke følges opp med handling. Vel, én dag etter at statsministeren holdt redegjørelsen for Stortinget, er det kanskje ikke så rart at ikke hele erklæringen er fulgt opp med konkrete handlinger.

Noen av de honnørordene som Gahr Støre angrep for å være honnørord, var at hver elev skal møte en kvalifisert lærer. Jeg mener oppriktig det er viktig at hver enkelt elev møter en lærer som har og har hatt de samme kravene til fordypning i de fagene han eller hun underviser i. Jeg tror rett og slett skolen blir bedre av det. Det var også Arbeiderpartiet enig i i forrige periode. Det var de enig i helt til 15. januar i år. Da snudde Arbeiderpartiet, og de ønsker ikke lenger at lærere skal oppfylle kompetansekrav, som effektivt hadde ført til at hver enkelt elev skal møte en kvalifisert lærer. Det er synd. Det viser en populistisk vingling, og det fører i verste fall til større forskjeller mellom elever rundt omkring i landet.

Jonas Gahr Støre sa videre i sitt innlegg at han var enig med Kristelig Folkeparti i at det manglet noe om vår nasjonale kulturarv i erklæringen. Hva som manglet, sa han imidlertid ikke noe om. Var det flere honnørord som han i minuttet før anklaget regjeringen for å ha for mange av, eller var det noe konkret, som det å fjerne K-en i KRLE-faget, som Arbeiderpartiet gikk til valg på?

Jeg tror politikk er viktigere enn semantikk, og hva man faktisk gjør, er viktigere enn hva som blir skrevet. Jeg er helt sikker på at denne regjeringen kommer til å følge opp vår stolte humanistiske arv på en god måte.

Arbeiderpartiet har nesten like stor tro på skatteletter som regjeringspartiene, men bare når det kommer til en gruppe i samfunnet, nemlig de fagorganiserte. Arbeiderpartiet mener skatteletter bør forbeholdes dem som betaler kontingent, som igjen føres over til Arbeiderpartiet før hvert valg. Vi ønsker å gi skattelette til alle, også de fagorganiserte, slik at de selv kan beholde mer av sin inntekt, til sparing, investeringer eller det de selv ønsker.

Maria-Karine Aasen-Svensrud (A) [21:52:20]: Da justiskomiteens leder Lene Vågslid på torsdag deltok i Debatten med Fremskrittspartiets Helge André Njåstad, ble han presentert tallene over kutt i kriminalomsorgen de siste fire årene, og at disse direkte har gått ut over innholdet i soningen. Dette virket å overraske Njåstad. Han sa at dersom det stemmer at dette blir tatt fra golvet, er det ikke bra, og da ville han ta det opp med justisministeren.

Jeg er glad for denne ærlige erkjennelsen fra Njåstad. NFF, fagbevegelsen og vi i opposisjonen har i fire år pekt på det faktum at den flate ABE-reformen har sulteforet norske fengsler. Mindre arbeid med innholdet i soningen, svekket kriminalforebyggende arbeid og mer isolasjon er noen av konsekvensene. I tillegg viser denne regjeringen ofte en forakt for det organiserte arbeidslivet, for fagbevegelsen, eksempelvis ved gjennomføring av denne storstilte og såkalte effektiviseringsreformen i offentlig sektor uten tilstrekkelig dialog med fagbevegelsen, noe som ble tydelig kommunisert av Asle Aase fra NFF i den samme debatten.

Norske fengsler skal drive med samfunnssikkerhetsarbeid og kriminalforebygging til det beste for også alle oss som bor utenfor murene, for de som sitter inne, skal en dag ut og bli våre naboer. Når det står i erklæringen at regjeringen skal arbeide for et mer rehabiliterende straffegjennomføringssystem ved at det legges større vekt på innholdet i soningen, er jeg glad for det. Men heller ikke her har de trippelblå særlig høy troverdighet. For hva betyr dette? Betyr det f.eks. at rehabiliteringsprogrammer som rusmestring og sinnemestring nå skal føres tilbake til kriminalomsorgen? Betyr det at de frivillige organisasjonene som hver dag jobber med oppfølging og tilbakeføring av tidligere innsatte, nå skal få forutsigbare rammer? Betyr det at gode rehabiliterende tiltak som RøverRadion, Vardeteateret, Blues Factory og andre kulturtilbud skal gis den plassen de fortjener, uten at man må leve i uvisshet fram til de kanskje blir reddet av Kristelig Folkeparti i siste liten?

Dersom dette betyr at de ansatte i kriminalomsorgen nå framover kan gå på jobb i visshet om at deres sikkerhet er ivaretatt, at de innsatte får tilbud om den hjelpen de trenger for å skape seg et nytt liv på utsiden av murene, og dersom det betyr at vi som bor i samfunnet rundt fengslene, kan være trygge på vår sikkerhet fordi regjeringen gjør det den kan for at folk ikke igjen begår nye lovbrudd, vil regjeringen bevise at erklæringen er noe mer enn punkter på et ark.

Arbeiderpartiet kommer til å følge nøye med på utviklingen innen kriminalomsorgen, og vi håper regjeringen leverer mer enn tomme ord i neste års statsbudsjett.

Tellef Inge Mørland (A) [21:55:24]: Regjeringen sier i sin politiske plattform at den vil gjennomføre en rusreform for å sikre et bedre tilbud til rusavhengige. Det er bra at regjeringen nå er enig med bl.a. Arbeiderpartiet i at det trengs. De som sliter med et rusproblem, trenger først og fremst at samfunnet stiller opp med hjelp, ikke straff. Samtidig viser tallene at det var 282 narkotikautløste dødsfall i 2016, og de høye tallene har ligget stabilt på dette nivået gjennom hele den forrige regjeringeperioden. Det haster med nye grep på dette feltet. Arbeiderpartiet har derfor fremmet forslag om en ny overdosedestrategi, et arbeid jeg håper regjeringen vil støtte opp under. For bak tallene finner vi mennesker, og rundt står foreldre, besteforeldre, søsken og venner som har mistet noen de er glad i.

Til sammenligning omkom 107 på veiene våre i 2017, 107 for mange, men det er det laveste tallet på 70 år. Gjennom et målrettet arbeid har en de siste tiårene lyktes i å få ned dødstallene i trafikken. Det bør inspirere oss til å tro at det er mulig også å lykkes med en rusreform som kan få ned antallet som får livet sitt ødelagt eller dør på grunn av rusmisbruk. Da må vi være åpne for ny kunnskap og kraftfulle tiltak. Blant annet trengs det en sterkere oppfølging etter at folk har kommet ut av institusjon. Vi vet at i den perioden er risikoen for overdosedødsfall betydelig høyere. En jobb å gå til, fritidsaktiviteter og et positivt sosialt nettverk er noe av det som må på plass.

Men vi trenger også god nok behandlingsskapitet. Derfor bekymrer det meg at helseministeren på et skriftlig spørsmål om avrusningskapasiteten i Helse Sør-Øst etter avviklingen av avtalen med Borgestadklinikken ser ut til å mene at det er helt greit om dette nå resulterer i færre avrusningsplasser. Det gjør meg urolig, og det er ikke noe godt bidrag til å hjelpe flere ut av rusmisbruk.

Mange av dem som sliter med rusmisbruk, har tidligere opplevd at samfunnet har sviktet dem. Vi har nå i fellesskap en mulighet til å stille bedre opp for dem som trenger det mest. Når denne stortingsperioden er slutt, håper jeg vi kan si at vi har gjort vårt for at ikke 282 nye skal ende i statistikken over narkotikautløste dødsfall hvert år.

Kristoffer Robin Haug (MDG) [21:58:11]: Miljøpartiet De Grønne er et moderat parti. Det er kanskje vanskelig å få øye på i et land som Norge, der det fortsatt er god plass til flere partier langs den grønne aksene. Men vi mener samfunnet fungerer best med en balanse mellom blå løsninger, der markeds mekanismer og næringslivet står sentralt, røde løsninger, der reguleringer, stat og kommune står sentralt, og grønne løsninger, ba-

sert på grasrot demokrati, frivillighet og ideelle aktører – selv om vi naturligvis heller mest mot sistnevnte.

Regjeringserklæringen signaliserer imidlertid et nytt steg i blå retning, og vi står i fare for å havne i en situasjon der markedsliberalisme blir sett på som et mål i seg selv, framfor at markedet ses på som ett av mange verktøy, og som bør brukes med måtehold. For å oversette et utenlandsk uttrykk: «Hvis du bare har en hammer, vil et hvert problem synes som en spiker.» Jeg tror mange konservative tenkere ville være kritiske til å gå for langt i den retningen. Jeg tror det er få av dem som ønsker å bevare livsgrunnlaget vårt, som sover med «Mammons lille blå» på nattbordet. Jeg tror at om vi skal kunne løse framtidens utfordringer, kan vi ikke sette et enkelt verktøy først, vi må la valgene våre styres av målene våre. Vi må ta vare på andre mennesker, uansett hvem de er, hvor de er, og hvor de kommer fra. Vi må ta vare på naturen og de andre dyrene, vi må ta vare på framtidens generasjoner.

Presidenten: Da er klokken blitt 22, og i henhold til Forretningsordenen § 34 ber presidenten om samtykke til å fortsette Stortingets møte til sakene på dagens kart er ferdigbehandlet. Samtykket anses som gitt.

Peter Frølich (H) [22:00:14]: Denne debatten har handlet mye om de påstått økte forskjellene, diverse påstander om brutalisering og et kappløp om hvem som tror de er grønnest i dette landet. Det er kjente toner fra valgkampen vi hadde i høst. Det var en valgkamp hvor velgerne for så vidt ga oss fasiten for hva de mener om den type retorikk. Vi kan vel trygt slå fast at det var en retorikk de ikke likte. Og hvorfor likte de den ikke? Det var fordi det var en retorikk som ikke var troverdig. Ta f.eks. påstanden om et kaldt samfunn med økte forskjeller osv.: Statistikken viser at det nesten ikke er noen endring i forskjellene i Norge over flere tiår. De få små økningene i forskjeller som man kan lete seg fram til, kommer først og fremst av økt innvandring og for dårlig integrering – en politikk venstresiden i denne salen har vært eksponent for i lang, lang tid. Vi som driver med politikk, vet én ting – det er at troverdighet vinner valg. Partier uten stor troverdighet gjør dårlige valg. Det er derfor den borgerlige siden har vunnet, det er derfor de tre partiene nå har dannet ny regjering.

I en debatt som dette er det veldig lett å skrive innlegg om hvor flott regjeringplattformen er, og hvor retningsløs opposisjonen framstår. Jeg skal heller prøve å framheve noe positivt som har kommet fram i løpet av dagens debatt. Det er deler av plattformen som opposisjonen nesten ikke viet et sekund til å snakke om. En av disse er politi og beredskap. Dette har vært en debatt der det selvfølgelig flommer over av en slags påtatt kritikk på ulike felt, men her har de altså vært nesten tause. Øk-

ningen i midler og ansatte til politiet de siste fire årene har vært betydelig, pilene peker i riktig retning, hverdagskriminaliteten synker, tilliten til politiet holder seg veldig høy, beredskapen er betydelig forbedret, og PST la senest i går fram en ny trusselvurdering som viser at innsatsen mot ekstremisme faktisk hjelper. Ekstremister er fortsatt en trussel, men stadig flere av dem sitter bak lås og slå eller er under overvåkning. Opposisjonen er altså ganske taus om dette. Hvorfor er det et positivt tegn? Jeg mener vi skal tolke det i beste hensikt. Det kan tyde på at det faktisk er en tverrpolitisk enighet om at regjeringen over tid har levert godt på dette feltet, at innsatsen for politiet og sikkerhetsmyndighetene våre alt i alt har vært god. Det gir stabilitet, det gir ro og kontinuitet, noe jeg tror justissektoren vil tjene på i årene som kommer.

Morten Wold hadde her tatt over presidentplassen.

Bente Stein Mathisen (H) [22:03:35]: I dag kunne vi lese i Asker og Bærum Budstikke at firmaet Moderne Byggfornyelse AS måtte legge ned fordi kundene velger useriøse bedrifter som tilbyr billigere tjenester. Lederen for virksomheten sier at det er trist å være vitne til at de useriøse lokale håndverksbedriftene utkonkurrerer de seriøse.

Det er alvorlig at så mange sier ja takk til arbeid og tjenester uten skatt. De som kjøper svarte tjenester, er med på å bidra til at useriøse og kriminelle firmaer har et marked å boltre seg i. Slagsiden er et brutalisert arbeidsliv, underbetalte arbeidere og tap av store skatteinntekter, noe som undergraver velferdsstaten vår.

I den nye regjeringplattformen er bekjempelse av arbeidslivskriminalitet på dagsordenen. Og til Arbeiderpartiet: Dette er ikke fine honnørord, det er vilje og handling bak ordene.

Regjeringen har de siste fire årene hatt en god dialog og et godt samarbeid med partene i arbeidslivet. Det er satt i gang mange gode tiltak for å bekjempe arbeidslivskriminalitet. For det er ikke bare opposisjonen som fører kampen mot arbeidslivskriminalitet, slik representanten Dag Terje Andersen hevdet tidligere her i kveld. Regjeringen vil også svart arbeid til livs og vil fortsette det målrettede arbeidet med å legge til rette for et godt organisert arbeidsliv og et velfungerende trepartssamarbeid.

I de største byene, Bergen, Stavanger, Oslo, Trondheim og Kristiansand, har politiet, Skatteetaten, Nav og Arbeidstilsynet blitt samlokalisert i lokale arbeidslivskrimsentre for å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Medarbeidere fra disse etatene jobber tett sammen og gjennomfører felles tilsyn, veiledning og kontroll av ut-

valgte bransjer. Dette tiltaket har gitt veldig gode resultater, men mye mer må gjøres.

Arbeidslivskriminaliteten er blitt mer omfattende og vanskeligere å avdekke. Derfor må arbeidet mot denne typen kriminalitet ha topp prioritet, med stadig nye virkemidler. Særlig bør nettbaserte tjenester underlegges mer kontroll. Mange opplever helt åpenlyst å få tilbud om ulike håndverkstjenester til svart pris.

Arbeidslivskriminalitet er en trussel mot det gode arbeidslivet. I tillegg mister vi flere milliarder i skatteinntekter – inntekter som burde gått til skole, veier og helse.

NHO og NHOs landsforeninger har fremmet seks hovedtiltak mot svart arbeid og arbeidslivskriminalitet. De påpeker bl.a. at private må ta et større ansvar for å kjøpe hvitt, og ikke svart. En holdningsendring må til. Dette følges opp i regjeringserklæringen fra Høyre, Framskrittspartiet og Venstre.

Det er viktig å jobbe med holdningsendringer – være tro og ærlig også i det små. Private innkjøpere og enkeltpersoner må få øynene opp og se at de er med på å bekjempe arbeidslivskriminalitet når de selv kjøper hvitt og får andre til å gjøre det samme. Skal vi lykkes med å få bort useriøse aktører, må markedet for svarte tjenester fjernes. Hver og en må bli mer bevisst og takke nei til tilbud om svart arbeid. Det gamle ordtaket er like aktuelt i dag: Heleren er ikke bedre enn stjeleren.

Nils Aage Jøegstad (H) [22:06:54]: I regjeringserklæringen slår de tre regjeringspartiene fast at Norge må omstille seg, slik at vi når våre klimaforpliktelser og tar vare på naturen. Det må satses på ny grønn teknologi, forurenser må betale, og vi må utvikle markeder for nullutslippsløsninger.

Regjeringen legger opp til å kutte norske klimautslipp med 40 pst. i ikke-kvotepliktig sektor i samarbeid med EU. Videre vil regjeringen videreføre arbeidet med CO₂-fond for næringslivet og forsterke og profesjonalisere innsatsen mot marin forsøpling ved bl.a. å øke støtten til ulike former for oppryddingstiltak. Det må også legges til rette for samfunnsøkonomisk lønnsom produksjon av fornybar energi i Norge.

Den sterke befolkningsveksten, spesielt i byområdene, vil generere mer transport. Behovet for varer, tjenester og arbeidsreiser vil øke i takt med veksten. Det blir spesielt viktig å legge til rette for at flere kan gå, sykle og benytte kollektivtrafikken. Belønningsavtaler, bymiljøavtaler og byvekstavtaler er statlige ordninger som har nullvekst for persontransport med bil som overordnet målsetting, og blir fulgt opp i tråd med vedtatt nasjonal transportplan.

Bruk av ny teknologi kan gi en markant reduksjon i transportmidlenes negative klima- og miljøeffekter. Klimavennlige transportmidler og drivstoff kan bidra til

omstilling til lavutslippssamfunnet. I dag støtter regjeringen opp om innfasing av ny teknologi, bl.a. gjennom Enova.

De teknologiske endringene forventes gradvis å utjevne forskjellene mellom transportmidlene når det gjelder miljø- og klimaegenskaper og transportsikkerhet. Dette vil kunne få stor betydning for hvordan de ulike transportmidlene kan utnyttes. I nasjonal transportplan 2018–2029 styrker regjeringen godstransporten slik at norsk næringsliv sikres gode konkurransevilkår, bl.a. ved å legge til rette for økt bruk av større kjøretøy, som modulvogntog. I planperioden vil regjeringen gjennomføre store investeringer på jernbane for å bedre påliteligheten og effektiviteten for godstransport på bane. Regjeringen legger også til rette for at mer gods kan transporteres på sjø og bane, spesielt på de lange distansene. Det opprettes en incentivordning for overføring av transport til sjø og tiltak som stimulerer til mer miljøvennlige og effektive havner. Regjeringen vil videre stimulere til å ta i bruk miljøvennlig transportmiddel teknologi, alternative drivstoff og effektivisere transport og logistikk.

I løpet av ganske få år har nybilsalget endret seg. Tilbudet av elbiler og ladbare hybridbiler øker stadig, og prisene er på vei ned. Elbilens rekkevidde økes, og det forventes at nullutslippsbilene kan bli husholdningenes foretrukne transportmiddel. Hybridbilene hadde 31,3 pst. markedsandel i 2017, mens den i 2016 var 24,5 pst.

Norunn Tveiten Benestad (H) [22:10:04]: Representanten Slagsvold Vedum sa i sitt innlegg tidligere i kveld at Jeløya-erklæringen er en plattform for mer sentralisering. Jeg kunne ikke vært mer uenig. Etter å ha brukt fire år på å snakke om regjeringens distriktspolitikk og hvor dårlig det kom til å gå med distriktene når Høyre styrte, må det være vanskelig å være i opposisjon, og særlig i Senterpartiet, om dagen. For når vi gjør opp status etter fire år, ser vi at det er rekordlav arbeidsledighet i flere fylker, innlandet går godt, Nord-Norge realiseres som vekstmotor, og selv på Sør-Vestlandet, som ble hardt rammet av oljenedturen, går det bedre og fremtidsutsiktene ser lysere ut.

Det er flere årsaker til at det går godt i distriktene. Et viktig moment er at regjeringen har lyttet til næringene selv. Vi har senket skattene som har gjort det vanskelig for norske bedrifter å konkurrere internasjonalt. Fjerningen av maskinskatten gjør det lettere for maskintunge industrier. Satsingen på infrastruktur gjør det lettere å frakte varer rundt i landet vårt.

Det er godt å se at regjeringplattformen fortsetter det gode arbeidet fra de siste fire år. Regjeringen vil legge til rette for levende lokalsamfunn og vekst rundt i hele

landet. For å få til det trenger vi lønnsomme arbeidsplasser, et næringsliv som er i stand til å ta vare på arbeidsplasser og samtidig skape nye jobber. Derfor er det bra at regjeringen vil prioritere de virkemidlene som kan styrke innovasjon og nyetablering i alle deler av landet, og det er bra at regjeringen vil desentralisere makt og gi kommunene og fylkeskommunene større myndighet og handlingsrom.

Fra denne talerstolen kan det til tider virke som om distriktpolitikk kun handler om statlige tilskudd og tiltaksplasser, men Høyre og denne regjeringen har langt større tro på Distrikts-Norge. Derfor satser vi på samferdsel, reiseliv, fiskeri, digitalisering og næringsutvikling, og derfor styrker vi koblingen mellom bedrifter og offentlige institusjoner.

Velgerne gjennomskuet opposisjonen og ikke minst Senterpartiets svartmaling i valgkampen. Regjeringen ble gjenvalgt. Velgerne vil ha god distriktpolitikk, ikke masse distriktskritikk. Det handler ikke nødvendigvis om mer penger til alt, men om økt verdiskapning, flere jobber og grønn omstilling. Jeg ser fram til å arbeide med de gode løsningene, som sikrer levende lokalsamfunn og vekst i hele Norge. Det er bærebjelken i et bærekraftig velferdssamfunn.

Svein Roald Hansen (A) [22:12:48]: Som denne debatten har understreket, er regjeringsplattformen full av gode visjoner. Men skal visjoner gjøres om til hverdagens realiteter, må de politiske grepene bygge opp under visjonene, ikke trekke i motsatt retning.

Når målet er et bærekraftig velferdssamfunn, må pilarene som skaper bærekraften, styrkes, ikke svekkes. Erfaringene fra de fire foregående årene er at politikken har svekket hovedpilarene. Det er de mange små sprekene som til slutt gjør at bærekraften brister.

Regjeringen sier den ønsker et inkluderende arbeidsliv med høy organisasjonsgrad, men anerkjenner at mange velger å være uorganisert. Det er å snakke ut av begge munnviker. Svekkelsen vi nå ser i organisasjonsgraden og tegnene til en oppsplitting av organisasjonene, innebærer en svekkelse av fundamentet for et vel fungerende trepartssamarbeid. Fortsetter utviklingen, kan det endre grunnlaget for lønnsdannelsen i Norge, hvor konkurranseutsatt sektor har vært i førerretet. Det har vært en forutsetning for vår evne til å ha god konkurransekraft, fordi lønnsveksten hviler på produktivitetsveksten. Da burde regjeringen hatt ett klart budskap: Det er viktig med sterke organisasjoner i arbeidslivet. I stedet varsler regjeringen uvilje til å styrke organisasjonene ved å redusere den økonomiske verdien av fagforeningsfradraget over tid. Arbeiderpartiet vil det motsatte.

En annen fare for å svekke bærekraften i vårt velferdssamfunn er fallende deltakelse i arbeidslivet. I mitt

hjemfylke, Østfold, er nå sysselsettingsgraden 60 pst., mot 66 pst. i landet som helhet. Det er alarmerende.

Nyskaping og omstilling må bli mer enn ord. Vi må bygge opp under nye arbeidsplasser, basert på norske fortrinn, bruke målrettede virkemidler slik Arbeiderpartiet vil. Behovet for omstilling og nyskaping kom ikke med oljeprisfallet eller den elleville oljepengebruken i forrige periode.

Norsk næringsliv har vært i omstilling stadig. Fra 2005 til 2013 ble det skapt 350 000 flere arbeidsplasser, to tredjedeler i privat sektor, og det under en global finanskrise.

Det er helt riktig som statsministeren sier, vi trenger et mer inkluderende arbeidsliv og å motvirke sosial dumping og arbeidslivskriminalitet. Vil man dette, må man ville virkemidlene, ikke fjerne virkemidler som kollektiv søksmålsrett.

Å unnlate å bruke fagbevegelsen ute på arbeidsplassene så langt det er mulig for å avdekke juks og fanteri, er ikke bare å svekke kampen mot sosial dumping. Det er rett og slett dumt. Det rammer også seriøse bedrifter som vil følge regelverket og være allierte i kampen mot juksemerkene.

Geir Adelsten Iversen (Sp) [22:16:02]: Regjeringspartiene sier at de etter perioden skal levere landet tilbake i en bedre stand enn det har vært til nå. Jeg kommer fra et område der en skriker etter en annen fiskeripolitikk enn det vi har nå. Jeg viser til Kystoppørret og de aksjonene som har vært der.

Loppa er en kommune i Finnmark. Denne kommunen har sikret sitt bo i alle år, men har liten aktivitet på grunn av at fiskeflåten er borte. Det er dessverre mange kommuner langs den norske kysten som er i samme situasjon. Det går ikke så det suser i hele Nord-Norge. Loppa kommune er i dagens Kommunal Rapport spådd å bli avfolket i løpet av kort tid. Loppa ligger nær noe av det beste vi har av fiskeressurser, helt oppe i fjæresteinene. Det har vært en kultur for at en skulle klare seg på best mulig måte ut fra den ressurstilgangen en hadde. Det er ikke mange årene siden livet i Loppa var det gode liv å leve. Folk var lykkelige og klarte seg med litt kombinasjonsdrift – fiske og jordbruk. Det som var fint, var at hele familien var med, og man hadde en fin måte å rekruttere til næringen på. Behov for de store pengene har det aldri vært i slike samfunn, men de har hatt så det holder. De har betalt sine regninger, og kjøpt når de har hatt penger. Kvotepriiser for flåte gjør det nå så godt som umulig for en ungdom å kjøpe seg inn i næringen. Regjeringspartiene varsler at det skal vurderes struktureringer også for den minste fiskeflåten. I Loppa skaper slike signaler usikkerhet i en næring som trenger forutsigbarhet.

Senterpartiet vil at fiskeressursene fortsatt skal eies av det norske folk i fellesskap. Vi vil forvalte ressursene og kvotene rettferdig og på en måte som ikke bidrar til sentralisering verken innad i regionene eller mellom landsdeler. Senterpartiet vil at fiskeri- og havbrukspolitikken skal utformes slik at den kan ivareta de rikspolitiske målsettingene om arbeidsplasser og bosetting i kystsamfunnene. Fiskerinæringen skal videreutvikles ved å bygge på fortrinnene vi har med tilgang på ferskt råstoff av høy kvalitet. Senterpartiet er opptatt av å legge til rette for økt videreføring i Norge. Senterpartiet vil fremme og støtte forslag som gir fisken tilbake til de fiskeværene som fisken tilhører og har tilhørt i historisk tid.

Tom-Christer Nilsen (H) [22:19:10]: Det har nå gått 23 år siden Stortinget sist kuttet i et statsbudsjett. 1995 var siste gang statens utgifter gikk ned i forhold til året før. Jeg holdt på å si at så dyrt kan et OL være. Siden den tid har vi i stadig større grad levd av avkastningene av våre naturressurser. Vi har møtt de fleste utfordringer og kriser med å kaste penger – i praksis naturressurser – etter dem. I hvor stor grad vi har gjort det, beskrives kanskje best ved at om lag hele den økte sysselsettingen som har kommet siden 1950, er brukt til å fylle tomrommet etter økt fritid. Det kan ikke fortsette. For å kunne gjøre dette har vi gjort noe som vi ofte glemmer er en vesentlig del av den norske modellen: Vi har systematisk utnyttet alle muligheter til effektivisering og økt produktivitet vi har kunnet finne. Den frigjorte arbeidskapasiteten har vi benyttet til å øke vår velferd.

Men hvert år siden 1995 har det vært vekst i statlige utgifter. Vi har i dag bare to møtende representanter og noen i regjering som husker sist gang det ble kuttet. Det føles som en naturlov at statsbudsjettet øker fra år til år, men treet vokser ikke inn i himmelen.

Forskjellene i total naturressursbruk har egentlig vært små mellom partiene, men den potensielle byrden på private virksomheters rygg når det blir færre oljekroner å hente, har blitt stor. Nå endrer bildet seg framover. Regjeringserklæringen tar dette inn over seg og peker på det grunnleggende: flere må i jobb, og vi trenger flere lønnsomme bedrifter. Smak på det. «Lønnsomme». «Kommersielle» ville kanskje representanten Moxnes sagt med indignasjon. Men der kommer våre skatteinntekter fra – kommersielle suksesser. Kommersielle fiaskoer har bare fradrag.

Stortingets opposisjon har virkelig ikke tatt dette inn over seg. Før de siste dagers forslagsbonanza var det levert 105 representantforslag. Sikkert gode forslag, men av disse er ni av ti større eller mindre utgiftsøkninger – fra små utredningskostnader til 100 mill. kr-klassen for kornlagring, bortfall av milliardinntekter for stopp av

leteboring eller potensielle milliardutgifter til luftige hyperlooper. Bare fire gir mulighet for reduserte utgifter, og det mest konkrete er å redusere opplæringskostnader og lønn til lærere. Det er konsekvensen av å fjerne de nye kompetansekravene. Det er en viss undring hos meg når man først problematiserer manglende kompetanse hos vikarene for de lærerne som er på kompetanseheving, for så å peke på at løsningen er å senke kompetansekravene. Dersom diagnosen er for lav kompetanse, er det mildt sagt merkelig å senke kompetansekravene.

Ingen av forslagene gjør det lettere å etablere arbeidsplasser, men mange gjør det vanskeligere. Det er ett forenklingforslag, men jeg er usikker på hvor mye praktisk betydning forenkling i reglene for bruk av elmotor på småvann vil ha.

Så tillat meg her å peke på at det fra mitt ståsted ikke er slik at det bare er å pålegge regjeringen å balansere statens utgifter og Stortinget bare å øke det. Begge har sitt ansvar for helheten. Vi vet at framtidens realitet er at vi må redusere byråkrati, ikke øke det. Vi må redusere barrierene for å skape lønnsomme bedrifter og arbeidsplasser, ikke øke dem. Vi må bruke alle muligheter til økt produktivitet for å skape ny velferd. Da kan vi skape de arbeidsplassene vi trenger for å gi et bærekraftig velferdssystem. Det peker denne regjeringserklæringen, Jeløya-plattformen, ut retningen for: flere jobber og et framtidig trygt velferdssystem.

Jette F. Christensen (A) [22:22:30]: Jeg tegnet meg under representanten Christian Tybring-Gjeddes innlegg. Jeg gjorde det fordi han fortalte hva som er regjeringens mål i bistandspolitikken. Han sa: «Regjeringens mål i bistandspolitikken er å fremme norske interesser. Norge først, kan man si,» sa han. Det synes ikke jeg man kan.

Representanten var opptatt av innvandringsregnskapet, om hvorvidt mennesker lønner seg. Jeg er mer opptatt av flyktningregnskapet. Ifølge flyktningregnskapet i 2017 var 65,6 millioner mennesker på flukt fra krig, konflikt og forfølgelse. Noen av dem er palestinere.

Representanten Tybring-Gjedde var også innom den konflikten i sitt innlegg. Han var opptatt av å nevne at palestinske selvstyremyndigheter er aktuelle kandidater for å oppleve kutt i støtten fra Norge. Det virker nesten som om Fremskrittspartiet mener vi bør følge etter USA her også – USA som etter å ha anerkjent Jerusalem som hovedstad i Israel, har bestemt seg for å kutte 512 mill. kr i støttebidrag til FN's hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger i Midtøsten.

Kuttet vil få ødeleggende konsekvenser for sårbare palestinske flyktninger over hele Midtøsten, inkludert hundretusener av flyktningbarn som er avhengige av den hjelpeorganisasjonen for å få utdanning. Utdan-

ning som regjeringen sier er så viktig. Foreldrene vil bli fratatt deres sikkerhetsnett som hjelper dem til å overleve. I tillegg fratrar det mennesker håp. Det i seg selv vil bidra til ytterligere å destabilisere et helt samfunn, og det bør bekymre representanten Christian Tybring-Gjedde.

Siden anerkjennelsen av Jerusalem som hovedstad i Israel er 2 900 palestinere blitt skadet, og noen er drept. Disse «noen» er 16 år, 16 år, 15 år, 17 år, 28 år, og én er 30 år. Antallet husraid har økt. Antall husrivninger i okkuperte Øst-Jerusalem har økt. De som bor i de husene, blir ikke gitt et alternativ. Mange av dem blir heller plassert i fengsel uten lov og dom, seks måneder av gangen.

I en slik situasjon trenger verden et Norge som i utenriks- og bistandspolitikken først og fremst konsentrerer seg om hva vi kan gjøre for å bidra, og hva vi kan gjøre for å løse konflikter for å bidra til å stabilisere, skape håp og hjelpe, ikke først og fremst å skape fiendebilder og tenke på oss selv. I bistandspolitikken kan man ikke si Norge først.

Turid Kristensen (H) [22:25:38]: Vi som sitter i denne salen er så heldige at oppgaven vår er å bidra til at alle som bor i Norge, får et så godt liv som mulig. Vi er privilegerte, og vi har fått et stort ansvar. Derfor er jeg veldig glad for at vi nå har fått en regjeringsplattform for et bærekraftig velferdssamfunn som legger til rette for nettopp det, at alle som bor i Norge, skal få et så godt liv som mulig, og at vi skal klare å bevare et av verdens beste velferdssamfunn også for de kommende generasjoner.

Det som ligger mitt hjerte nærmest, er utdannings- og forskningspolitikken. Utdannings- og forskningspolitikken er et nødvendig premiss for å kunne løse de fleste av de hovedutfordringene regjeringen har pekt på.

En viktig brikke i dette er å sørge for at vi får enda høyere kvalitet i høyere utdanning. Regjeringsplattformen er klar på at kvalitetsmeldingen for høyere utdanning og humaniorameldingen skal gjennomføres. Når langtidspanen for forskning og høyere utdanning skal revideres, vil høyere utdanning få en rettmessig større plass der. Dette er viktige verktøy i arbeidet for å heve kvaliteten på høyere utdanning, som jeg gleder meg til å jobbe videre med. Andre viktige brikker er en videreutvikling av ordningen med sentre for fremragende undervisning og styrking av nasjonal arena for utdanningskvalitet.

Norge er et langstrakt land med store avstander og variert næringsstruktur, og det er nødvendig å sikre hele landet et bredt og godt utdanningstilbud. Men Norge er samtidig et lite land, og det betyr at vi også må satse på å utvikle noen fagmiljøer til å bli verdensledende, og å satse på forskning og utvikling der vi har noen særlige fortrinn og behov.

Jeg er glad for at regjeringsplattformen slår fast at det skal lønne seg å være en god underviser, og at undervisning skal være meritterende ved ansettelse og opprykk. Jeg er helt enig med Norsk studentorganisasjon i at dersom vi skal klare å få en kultur for kvalitet hvor ansatte arbeider sammen om undervisning, og hvor undervisning har like høy status som forskning, da må undervisningsarbeid være meritterende.

Å sikre god kvalitet i høyere utdanning krever også at vi gir studentene en god studiefinansiering og et godt velferdstilbud. Regjeringen vil fortsette å trappe opp studiestøtten til elleve måneder, og fortsette å sørge for at det bygges ut flere studentboliger. Det siste innebærer at vi også vil gjennomgå kostnadsrammer og tilskuddssatser for å sikre at vi får på plass de boligene som planlegges. Det er veldig spennende at det vil innføres en prøveordning med kombinerte omsorgs- og studentboliger. Dette har fungert godt i andre land, og jeg håper vi kan høste de samme erfaringene her. Sist, men ikke minst: Et viktig tiltak er styrking og oppfølging av studentenes psykiske helse.

Jeg er veldig glad for at Venstre har gått inn i denne utvidete regjeringen, en regjering som har blitt enda bedre, ikke minst på utdannings- og forskningsområdet. Jeg håper vi kan fortsette det gode samarbeidet med Kristelig Folkeparti om kunnskapspolitikken og kvalitet i høyere utdanning også i denne perioden.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [22:28:47]: Dette er en interessant debatt å følge. Virkelighetsbeskrivelsen til statsministeren, hennes partifeller og de øvrige regjeringspartienes medlemmer kjenner jeg meg ikke igjen i. De pratet både om hele landet og om at alt går så meget bra. Vel, vi fikk en tydelig påminnelse om at statistikk og fakta handler om hva en måler, og om hvordan en leser det, bl.a. da SSB-saken sto på sist høst.

Måler vi lokaldemokrati og desentralisering av makt med Fremskrittspartiet i førersetet, som liksom vil flytte makt fra embetsverket og sentralmakten, skårer regjeringen nemlig dårlig. Det går ikke så godt i landet vårt på dette området som det kunne gjort, om Senterpartiet var med og styrte landet. Venstre, som virker å være allergisk mot omkamper, må sitte med høysnue nå, når kommunereformen skal bli videreført. Blir eventuelle framtidige sammenslåinger noe mer frivillig dersom regjeringen har fjernet alt økonomisk handlingsrom? – Nei. Gir fylkessammenslåinger mening, selv med flere oppgaver, når arealet ikke ligner grisen – et areal ikke engang en viking hadde lagt under seg? – Nei.

Regjeringen bruker næringslivet som alibi for flere drastiske grep. Men er det noe vi vet, er det at forutsigbarhet er et viktig konkurransefortrinn for bedrifter. Avgifter som blir innført over natten, senkede tollgrenser

og eventuelt økte strømpriser ved avgivelse av suverenitet og kontroll over vårt energimarked til EU gir ikke norske bedrifter et fortrinn. Et fortrinn vi har i dag, og en forutsetning for digitaliseringen flere ser for seg framover, er strøm – billig strøm. Dette fortrinnet ønsker nå regjeringen å utfordre.

Vi har også vært vitne til konflikter i regjeringen mellom ministre i ulike departementer og nå også mellom ministre i samme departement. Ved kritikk av regjeringen får vi ofte spørsmålet tilbake: Men hva ville dere gjort hvis dere var i regjering? Jeg kan trygt si: Hadde Gahr Støre vært statsminister, hadde det vært orden i rekkene.

Heldigvis var det et distriktsopprør i høstens valgkamp. Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har et svekket parlamentarisk grunnlag i Stortinget, og Senterpartiet er sterkere enn på lenge.

Senterpartiet vil gi flere midler til kommuner og fylker, frie midler til lokalpoliti og til ambulanse og lokalsykehus. Vi vil ha et sterkt heimevern. Vi vil ha matproduksjon i hele landet og lokalt selvstyre. Vi vil ikke innføre avgiftsøkning over natten eller ha tidenes fest i oljepengebruk. Vi vil sikre forutsigbare kår for og regionale utviklingsmidler til arbeidsplasser og verdiskaping nær folk. En framtidsrettet politikk nær folk og for hele landet, med verdiskaping og arbeidsplasser der ressursene og folk er – det vil vi bidra til.

Presidenten: Presidenten er i tvil om uttrykket «ikke ligner grisen» er innenfor parlamentarisk akseptable uttrykk, men vi går videre på talerlisten.

Nils T. Bjørke (Sp) [22:32:11]: Dei fire siste tiåra har det vorte ført rekneskap med kor mykje dyrka jord som vert omdisponert og brukt til andre føremål her til lands. Sjølv om det har vorte ført oversikt sidan 1976, er det først dei siste 10–15 åra at den sårbare ressursen matjord for alvor har vorte eit tema i det norske ordskiftet. Bondevik II-regjeringa lanserte i 2004 eit halveringsmål, og den gongen var målet å koma under 6 000 dekar med omdisponert jord per år. Berre eitt år, i 2014, har me dei siste 20 åra nådd dette målet.

Regjeringserklæringa frå Jeløya fortel oss at Høgre, Framstegspartiet og Venstre har vorte samde om at ein skal følgja opp jordvernstrategien, som har eit mål om at det årleg skal verta omdisponert under 4 000 dekar innan 2020. Då næringskomiteen hadde oppfølging av jordvernstrategien på sitt bord i går, fann i staden regjeringsspartia ut at dei ikkje ville leggja fram ein oppdatert jordvernstrategi i samband med revidert nasjonalbudsjett til våren. Er det eitt punkt kor eg faktisk hadde trudd at Venstre skulle vore med og løfta denne regjeringa, var det innanfor jordvern – men slik vart det altså ikkje.

Difor er det bra at regjeringsspartia no må fornya jordvernstrategien på grunn av fleirtalet på Stortinget. Det er naudsynt, av omsyn til både framtidig matproduksjon, mattryggleik og levande distrikt. Men dette skjer samstundes med at den same regjeringserklæringa fortel oss at kommunar og fylkeskommunar skal få større avgiftsrett lokalt og lokalt handlingsrom i arealpolitikken. All erfaring viser at kommunane ikkje maktar å stå imot når det kjem store bedrifter som lovar arbeidsplassar. Difor må ein styrkja evna som Fylkesmannen har til å sikra matjorda, ikkje svekkja ho, slik som denne regjeringa har gjort. Det er eit paradoks for meg at når det gjeld jordvern, som er uoppretteleg dersom areal først vert utbygd, meiner denne regjeringa at kommunane må få ha sjølvstyre, mens når det gjeld bl.a. kommunestruktur, ei-gedomsskatt og anna som kan gjerast om dersom veljarane vil ha endringar, skal kommunane ikkje få styra sjølve.

Regjeringsspartia ønskjer altså at kommunar og fylkeskommunar skal få meir ansvar, men samstundes seier ein at ein skal bruka meir statleg planlegging innan samferdsel for å redusera planleggingstid og samordna offentlege innvendingar betre.

Senterpartiet ønskjer som kjent å grunnlovsfesta vern av matjord og gje ho varig vern. Me må ta omsynet til jordvernet meir på alvor i planprosessane. Om ein ser omdisponering av matjord i samheng med nydyrking her til lands, vil folk kanskje leggja seg bakpå og tenkja at dette ikkje er så farleg. Men dette er inga unnskyldning. Skal dette fortsetja slik, vert det dramatisk for norsk sjølvforsyning framover.

Martin Kolberg (A) [22:35:27]: Statsminister Solberg inviterte i sitt innlegg Stortinget til ikke å bruke for store ord for ikke å skape unødvendige avstander og forskjeller. Jeg vil replisere til statsministeren, via presidenten, at det ville hjulpet debatten mye hvis regjeringssrepresentantene i sin alminnelighet og statsministeren i særdeleshet hadde vært politisk ærlige med tanke på sine hensikter.

Når vi leser regjeringssplattformen, har den flere alvorlige sider, selvsagt, men jeg velger å fokusere på det som jeg oppfatter som politisk svært alvorlig. Det er at regjeringssplattformen gjennomfører et grunnleggende angrep på organiseringen av vår velferdsstat. Den offentlige organiseringen og driften, som har preget hele utviklingen av vår velferdsproduksjon, med like rettigheter og null profitt som mål, utfordres på en grunnleggende måte gjennom regjeringsserklæringen, for aldri har ønsket om at private skal overta velferden og helse-tjenestene blitt formulert så tydelig fra noe høyreparti i etterkrigstiden i Norge som det denne regjeringsserklæringen gjør. Lykkes de, vil Norge i løpet av noen år ikke

være til å kjenne igjen, slik vi har kjent Norge på velferdssiden gjennom alle år.

Vi trenger bare å høre på noen av formuleringene – jeg rekker bare noen, for det er mange. Hør på denne f.eks.:

«sikre like konkurransevilkår mellom offentlig og privat sektor, slik at flere private tjenestetilbydere i større grad kan bidra til å løse fellesskapets oppgaver.»

De vil bryte ned hovedprinsippet om organisering av velferden, som vi har bygd på til nå, nemlig at kommunene har kunnet velge mellom egen drift og eventuelt konkurranseutsetting. Det prinsippet skal nulles ut. Jeg håper at Stortinget, ved behandlingen av den konkrete oppfølgingen av en slik sak, selvfølgelig sier nei til dette.

Videre skal de hindre at offentlige bedrifter gis særfordeler som fører til konkurransevridding.

Dette er et annet eksempel på en helt ny måte å organisere velferden på. Alt dette vil bidra til en gradvis overtakelse av det av velferden som de private kan tjene penger på, mens kommunene og demokratiet vil bli sittende igjen med resten. Dette er høyrepolitikk slik vi har sett den i hele Europa, og som har ført til de store forskjellene i velferdsproduksjonen.

Kirsti Leirtro (A) [22:38:44]: For Arbeiderpartiet er det skuffende å se at regjeringsplattformen gir en videreføring av et samfunn med økende forskjeller og et mer utrygt arbeidsliv, og at en ikke tar tak i de store utfordringene vi står overfor. Vi er alvorlig bekymret for økende sosial dumping, for at stadig flere står utenfor arbeidslivet, samtidig som flere bedrifter er bekymret for manglende rekruttering. Arbeidslivet preges av rask teknologisk utvikling og økt globalisering. Det gir endringer i nærings sammensetning, i arbeidsoppgaver og økt krav til kompetanse. Bransjer og virksomheter i privat og offentlig sektor beskriver behov for flere fagarbeidere og unge som vil gjøre yrkesfaglig karriere. Ifølge framskrivninger fra SSB kan det bli en underdekning på 90 000 fagarbeidere i 2035.

I år, i 2018, er det yrkesfagenes år. Da skulle en tro at ønsket var å høyne statusen til yrkesfagene. Det er ikke noe vi bare kan vedta. Vi må gjøre ord til handling. Da må vi styrke arbeidstakernes rettigheter, ikke svekke dem. Vi må øke fagforeningsgraden, ikke redusere den. Vi må høyne statusen til yrkesfaglærerne, ikke styre inn i en økende lærermangel. Vi må øke gjennomføringen i yrkesfaglig opplæring og sikre arbeidslivet etterspurt kompetanse i årene som kommer. Vi må løfte statusen gjennom at yrkesfag som attraktiv karrierevei videreutvikles. Allmennfagene i yrkesfaglig utdanningsprogram må formidles mer yrkesrettet. Det må satses mer på lærernes og elevenes tilgang til rådgivning og karrierevei-

ledningstjenester. Vi må øke innsatsen for et seriøst og organisert arbeidsliv og bedre muligheten for kompetanseutvikling og språkopplæring, fordi attraktive arbeidsplasser hever statusen og kan øke motivasjonen til gjennomføring og til å velge yrkesfaglig utdanning.

Svaret er ikke økt konkurranse med utenlandske bedrifter, mer midlertidighet og reduserte fagforeningsfradrag. Det er ikke ett enkelt tiltak som virker, men summen av flere i tett samarbeid med aktørene i arbeidslivet. Men da må man først erkjenne den virkeligheten ungdommene våre står i. Statusen til yrkesfagene må økes.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [22:41:56]: Arbeidsplasser, sikkerhet og fordeling av verdiene i Norge blir av de store problemene som vi i stortingssalen skal løse de kommende årene. Til disse tre går det en rød tråd fra mat, landbruk og næringsmiddelindustrien. Allikevel ble ikke det nevnt med et ord da Erna Solberg presenterte regjeringserklæringen i går. For Arbeiderpartiet derimot er det klart at vi trenger en politikk som gir folk mulighet til å arbeide med matproduksjon i årene som kommer. Naturressursene våre skal forvaltes slik at også unge kan skape seg en framtid med å produsere mat uten å måtte bli forgjeldt av spekulasjonsdrevne høye eiendomspriser.

Den norske modellen med praktisk og klok eiendomslovgivning bidrar til nettopp dette. Andre land ser til oss for å finne ut hvordan det går an å sørge for fordeling og verdiskaping. Skottland sliter med at store deler av landet er konsentrert på noen få eiendomskonserner og godseiere. Danmark sliter med en liberalisme som har ført til både antibiotikaresistens og forgjelding. En klok landbrukspolitikk skal gi arbeidsplasser og trygg mat, ikke ubegrenset bankprofitt og uønsket bakteriefloa.

Det er interessant at mange forskjellige folk legger merke til at vi lykkes i Norge. Da Bill Gates besøkte landet vårt, skrev han: Noe av det som imponerte meg mest under familieferien til Norge, var hvordan norske bønder har lyktes under utfordrende omstendigheter.

Og jeg vil legge til: Det er hardt arbeid, ærlig innsats og resultat av en praktisk og klok politikk som har gjort det mulig nettopp å ta i bruk mindre ressurser, f.eks. på Vestlandet, der han var.

Heldigvis tar stortingsflertallet ansvar. I går ble det gjennomslag i næringskomiteen for å sørge for å bedre sikkerheten til folk i Norge ved at regjeringen blir pålagt å starte opp arbeid med beredskapslagring av korn, og å legge fram en sak for Stortinget i 2019. Det er godt nytt for alle som er opptatt av matproduksjonen, sikkerheten og verdiskapingen i landet vårt. Det ansvaret skal vi fortsatt være med og ta i denne salen.

Nils T. Bjørke (Sp) [22:45:07]: Eg har lytta med interesse til debatten gjennom dagen i dag og sakna noko. Det har vore mykje snakk om klima og lite om landbruk før den førre talaren var frampå her og hjalp på litt. Men eg synest det er skuffande at regjeringspartia er så lite opptekne av matproduksjon når ein skal diskutera regjeringsplattforma.

Eg hadde håpt at når Venstre kom inn i regjering, ville dei iallfall ta distriktslandbruket meir på alvor. Men Jeløya-dokumentet er berre ei stadfesting av at det kjem meir høgrepolitikk inn i landbruket. Det er flott at landbruksministeren er oppteken av lokalmat, auka lokalmatproduksjon og mangfald, ikkje minst som ei samhandling med norsk reiseliv. Men då må ein ha ein landbrukspolitikk i botnen som òg gjer at ein klarer å bruka det krevjande grasarealet i bratte bakkar på Vestlandet, som faktisk er noko av den viktigaste bakgrunnen for eit sterkt reiseliv.

Det verkar som om honnørorda som vert brukte, om at ein skal få meir fridom, i praksis betyr at det skal opnast opp for meir import av utanlandske varer. Det skal vera meir konkurranse same kva det kostar. Ein må ikkje gløyma at dei som verkeleg treng eit sterkt samvirke, er distriktsbøndene. Det er dei bøndene som har lang veg til marknaden.

Representanten Tom-Christer Nilsen var oppteken av kostnader, av at ein måtte sjå korleis ein fekk mest mogleg att for midlane. Då er det på tide å tenkja på kor lenge ein skal bruka ekstra midlar for å byggja opp ein sterk konkurranse, som allereie er sterk, i staden for å byggja opp sterke fyrtårn som kan ta opp kampen med importvarene. Kvifor skal ikkje bøndene få lov til å ha ei sikker og sterk marknadsregulering som gjer at dei får sikkerheit for inntekta si, som gjer at unge vågar å satsa i næringa og byggja seg opp ein sikker leveveg?

Me må behalda odels- og åsetesretten som gjer at bøndene vågar å satsa på ei næring der dei veit at neste generasjon med sikkerheit kan få overta og byggja vidare. Då har ein heldt på ein kultur der ein skal levera garden over i ei betre forfatning enn han var i då ein sjølv overtok.

Ingvild Kjerkol (A) [22:47:41]: Det har vært en debatt hvor vi som representerer opposisjonspartiene, har forventet å få konkretisert en regjeringserklæring som best kan beskrives som ullen. Men konkretiseringene har uteblitt. Ettersom statsråd etter statsråd og talsperson etter talsperson fra regjeringspartiene Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre har tatt ordet, har de store prosjektene latt vente på seg.

Seks hovedområder og et mangfold av løsninger var det en representant fra regjeringspartiene som sa fra talerstolen med mot i brystet. Selv merket jeg meg at den

nyslåtte eldreministeren, da hun fikk spørsmål om å beskrive sin portefølje og sitt konstitusjonelle ansvar overfor Stortinget, valgte ikke å svare på det. Vel, Fremskrittspartiet vil jo ha statlig finansiering av eldreomsorgen, Høyre vil ikke ha det. Det noe utskjelte forsøket om statlig finansiering av eldreomsorgen i seks kommuner er foreløpig evaluert, og fra evalueringsrapporten kan man lese:

«Det man kan si så langt er at verken gjennomgangen av statistisk materiale eller kvalitative observasjoner i kommunene gir et klart bilde av hvordan forsøket har påvirket kommunenes tjenestetilbud. De endringene vi observerer kan like gjerne tilskrives endringer i demografi og tilfeldige variasjoner.

Noen kommuner trekker fram at de har etablert (...) lavterskeltiltak. Det er (...) vanskelig å hevde at dette er effekter av forsøket, ettersom tilsvarende satsinger også finner sted i kontrollgruppen bestående av kommuner som ikke er med i forsøket.»

Ingen regjering kan love at man skal fikse eldreomsorgen med et knips. Det som duger, er at mange gode tiltak får virke sammen, at politikken rammer inn tydelige kvalitetskrav, at finanseringen understøtter målene, og at stat og kommune spiller på lag.

Fremskrittspartiets metode har vært dårlig begrunnede direktiver fra et skrivebord i Oslo. De beste omsorgstjenestene vet vi blir utviklet i kommunene av dyktige fagfolk som kjenner sin befolknings behov, og der folk lever sine liv.

Heldigvis har opposisjonen dannet flertall for en beordring av eldreomsorgen med fleksible virkemidler for kommunene, en kraftfull finansiering av dagtilbud for demente og nye boformer for å motta tjenester. Med vedtakene i dag får i det minste den nye eldreministeren flere konkrete prosjekter å jobbe med servert fra opposisjonen.

Statsråd Ola Elvestuen [22:50:44]: Jeløya-plattformen er ikke ullen. Tvert imot viser den tydelige prioriteringer, ikke minst på miljøområdet.

Klimaendringer, spredning av miljøgifter og avfall, som plast i havet, og tap av naturmangfold er de største miljøtruslene i vår tid. Det er ikke tvil om at regjeringen vil føre en offensiv og framtidrettet klima- og miljøpolitikk.

Det er riktig at mye av innholdet i Jeløya-plattformen bygger på enighet mellom de fire borgerlige partiene i forrige periode – enten det er energimeldingen, det er Nasjonal transportplan, det er fire år med budsjettenshet eller det er naturmangfoldmeldingen. Det var det fire partier som ble enige om i forrige periode. Nå er det tre partier i en blå-grønn regjering som skal gjennomføre og forsterke tiltakene fra forrige periode.

Klimapolitikken er basert på tre viktige mål. For det første skal vi kutte utslipp hjemme, for det andre skal vi gjennomføre tiltak som bidrar til vesentlige kutt globalt, og for det tredje skal vi omstille norsk økonomi for å skape vekst og nye arbeidsplasser. Norge skal være en pådriver i det internasjonale klimaarbeidet.

Det er mange ting som skal gjennomføres. Vi skal følge opp vedtaket om at Norge skal være klimanøytralt i 2030, vi skal gjennomføre forhandlingene med EU om Parisavtalen og felles gjennomføring av den med 40 pst. reduksjon, vi skal oppfylle Kyoto-protokollen, og vi skal forsterke klimaforliket med forsterket innsats også fram mot 2020. Det innebærer bl.a. å følge opp Nasjonal transportplan med kollektivtransportsatsing og jernbanesatsing. Vi har bestemt at elbilfordelene skal videreføres også i denne perioden, vi har et innblandingsmål for biodrivstoff og forsterkning inn mot 2020, vi satser på grønn skipsfart – elfergen er et eksempel for hele verden – det er en satsing på miljøteknologiordningen, og Forskningsrådet og Enova har sine satsinger.

Plast i havet er raskt økende og en svært alvorlig miljøtrussel. Vi vil fortsette å rydde opp det vi kan. I fjor var det 48 000 som var med på å rydde strender i Norge, og vi må utvide og profesjonalisere opprydningen av plast. Men så må vi også hindre at plast sprer seg i naturen. Med en handlingsplan mot mikroplast, enten det er fra kunstgressbaner eller andre kilder, må det systematisk jobbes for å stoppe dette. Vi må ha bedre avfallsbehandling og utvikle vår avfallsbehandling mot en sirkulær økonomi i årene framover. Norges internasjonale lederrolle i arbeidet mot marin forurensning skal styrkes.

Så til slutt natur og naturmangfoldmeldingen: Vi skal ta vare på norsk natur. Med borgerlig flertall har vi fått et 10-prosentmål for vern av skog. Det skal videreføres. Det er nye planer på område etter område. Norge skal omstilles til et moderne og bærekraftig lavutslippssamfunn. Jeløya-plattformen er et godt verktøy for å gjennomføre denne omstillingen.

Sandra Borch (Sp) [22:54:04]: Det står lite om rovdyrpolitikk i regjeringserklæringen, men vi har tidligere sett og lest at den nye klima- og miljøministeren har vært kritisk til at man tillot å ta ut to ulveflokker innenfor ulvesonen. Vi har også sett den nye klima- og miljøministeren støtte opp om WWFs søksmål mot staten i et forsøk på å stoppe ulvejakten, som et flertall på Stortinget har bestemt. Det er liten tvil om at den nye klima- og miljøministeren ikke er enig med Stortingets flertall angående forvaltning av rovdyr.

Sommeren 2016 ble det konstatert at bestandsmålet for ulv var overskredet, og det ble fattet vedtak om lisensuttak av ulv. Vinteren 2016–2017 ble en stor del av denne lisensfellingens stanset av Klima- og miljødepar-

tementet fordi departementet la en gal oppfatning av Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven til grunn for sin klagebehandling. Dette førte til at Stortinget i mars 2017 instruerte regjeringen om hvordan Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven var å oppfatte.

Et bredt flertall på Stortinget er enige om at det skal tas ut et betydelig antall ulv i Norge, siden antallet ulv er langt høyere enn bestandsmålet. I desember ble det gitt tillatelse til lisensfelling av ulv i Julussa- og Osdalsrevirene. Tidlig i januar ble jakten innstilt da 16 ulver var felt. Det antydtes nå at det er flere ulv i revirene enn det som opprinnelig er lagt til grunn – minst fem–seks utover dem som allerede er felt. Som statssekretær Lunde uttalte, er det ulvene tilknyttet de to flokkene som skal tas ut. Dette må forstås slik at intensjonen var å ta ut begge flokkene i sin helhet. Senterpartiet forventer at regjeringen og den nye klima- og miljøministeren vil følge opp Stortingets bestandsmål for ulv, og at man vil tildele tilleggskvote og deretter lisensfelling på grunnlag av denne kvoten.

Det helhetlige bildet som avtegner seg, er at rovviltforvaltningen i dag i for liten grad tar hensyn til berørte lokalsamfunn og næringsutøvere, noe som bringer norsk rovviltpolitikk i vanry og skaper en rekke problemer for næringsdrivende og lokalsamfunn landet rundt. Senterpartiet forventer at den nye regjeringen og den nye klima- og miljøministeren følger opp de vedtak og bestandsmål som Stortinget har vedtatt.

Nina Sandberg (A) [22:56:47]: Arbeiderpartiet står for en utdanningspolitikk som gir enkeltmennesker og det norske samfunnet kunnskapen og kompetansen de trenger for fremtiden.

Som utdanningspolitiker blir jeg bekymret når ikke kunnskap er nevnt blant de seks store utfordringene som den utvidede regjeringen skal løse med sin plattform. Jeg blir bekymret når regjeringen ikke svarer på hvordan uløste utfordringer i barnehage, grunnskole og høyere utdanning skal møtes. Det kommer til å gå verst ut over de som trenger oss voksne mest når det gjelder de yngste, men det får selvsagt uheldige konsekvenser for alle som skal ruste seg for fremtiden.

Det er mye vagt og uforpliktende om høyere utdanning og forskning i regjeringserklæringen, men lite håndfast politikk. Et eksempel fra høyere utdanning: Regjeringen vil øke «antall studieplasser i tråd med arbeidslivets behov og studentenes ønsker», men de sier ingenting om hvor mange det er snakk om, eller hvilke fagområder. Hvis studentenes ønsker skal dimensjonere tilbudet, kommer det til å være en utfordrende måte å styre en hel sektor på.

Et annet eksempel: Her er ingenting om et nødvendig løft for bygg og infrastruktur, som Solberg I-regjeringen

også nedprioriterte. Et tredje: Regjeringen vil bygge flere studentboliger, men sier ingenting om antallet eller målsettingen.

På forskning er det noen bra punkter, men det er lite om å styrke forskningen på de store samfunnsutfordringene vi står overfor, å øke innsatsen på velferdsstatens yrker og profesjoner, og det er lite på IKT og teknologi.

Alt i alt ser vi ulne mål for en sektor som fortjener tydelig retning fra myndighetene. Arbeiderpartiet står for mer klare ambisjoner, og vi legger pengene på bordet for å nå dem. Vi har løsninger på alle de punktene som jeg nå trakk fram. Vi budsjetterer f.eks. med 3 000 nye studieplasser, slik at flere får muligheten, og for at de som er utenfor arbeidslivet, kan få kompetanse til å komme seg inn. Studieplasser er en investering i framtidens næringer, teknologiutvikling og velferdsstatens profesjoner. Vi satses på nye forskningsprogrammer for IKT og datasikkerhet, profesjonsforskning og samfunnssikkerhet og beredskap, for å nevne et annet konkret eksempel, og vi sier at vi vil bygge 3 000 studentboliger. Vi har også en plan for investering i bygg og infrastruktur i universitets- og høyskolesektoren.

Så oppsummeringsvis: Arbeiderpartiet investerer i alles kunnskap. Vi har en offensiv satsing i hele kunnskapskjeden, fra barnehage til høyere utdanning og forskning.

Ole Mic Thommesen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Tina Shagufta Munir Kornmo (V) [22:59:45]: Venstre har ambisjoner på vegne av alle barn, uavhengig av bakgrunn og sosial tilhørighet, og vi anser at læreren er viktigst for elevenes læring. Vi mener at alle barn fortjener kvalifiserte lærere, og lærere fortjener mulighet til å øke sine kvalifikasjoner – til fordel for seg selv og sitt fag, men også til fordel for sine elever.

For å nå de ambisiøse målene må vi ha flere lærere, og vi må satse på lærerne. Gjennom å utvide videreutdanningstilbudet for lærerne sikrer vi oppdatert kompetanse i skolen, kunnskap som kan bidra til å stimulere de unge i en viktig læringsfase. For at lærerne også skal ha mer tid til å fokusere på elevkontakten, vil vi i tillegg redusere skolebyråkratiet.

For barn i lavinntektsfamilier vil gratis halvdagsplass i SFO bidra til tidligere språkopplæring, noe som bidrar til utjevning av ulikheter senere i livet. For at kvaliteten i SFO og AKS skal være lik, uavhengig av hvor man bor, skal det satses på utarbeidelse av en nasjonal mal til rammeplan.

Statsministeren la i sin tale i dag vekt på tidlig innsats fra 1. til 4. klasse fordi det er et mål at ingen elever skal gå ut av grunnskolen uten å ha lært å lese, skrive og regne

skikkelig. Da vil elevene også få glede av større satsing på teknologi og koding i skolen.

For å fange opp elever som risikerer å falle ut av skolen på grunn av teoritunge fag, skal det innføres et nytt praktisk og arbeidsrettet håndverksfag som valgfag i ungdomsskolen.

Når det gjelder å bedre barn og unges mulighet til å ivareta egen helse, er jeg spesielt glad for fokuset på bedre seksualundervisning i grunnskolen. Jeg bidro selv til opplysningsarbeid for ungdom gjennom Medisinernes seksualopplysning da jeg studerte ved universitetet, og erfaringen jeg sitter igjen med, er at å formidle kunnskap om kropp, sykdommer, nye følelser og skam er viktig forebyggende arbeid. I disse metoo-tider er det også viktig at barn tidlig lærer om kropp og om egne og andres grenser i trygge omgivelser.

Norge trenger ny kunnskap for å løse nye utfordringer – det være seg innen klima, helse, skole, offentlig eller privat sektor. Kunnskap er grunnlaget for fremtidig verdiskaping og velferd, og derfor er det god grunn til å øke den offentlige forskningsinnsatsen utover 1 pst. av BNP.

I et åpent samfunn er kunnskapsdeling viktig, og Jeløya-plattformen bidrar til dette ved å legge opp til mer åpen forskningsformidling. Når regjeringsplattformen tar sikte på å styrke og stimulere til flere verdensledende forskningsmiljøer, vil det også styrke nasjonale forskningsmiljøer.

Som ledd i å utvikle kunnskapssamfunnet skal i tillegg antall studieplasser ved høyskoler og universiteter økes.

Jeg vil avslutte omtrent slik som jeg begynte: Den blågrønne regjeringen har ambisjoner på vegne av alle barn, uavhengig av bakgrunn og sosial tilhørighet.

Kjersti Toppe (Sp) [23:03:30]: Regjeringa vil sikra eit berekraftig velferdssamfunn, men dei er ikkje ærlege om kva slags samfunn dette skal vera. Den politiske plattformen avslører dette: Berekrafta skal liksom sikrast ved å laga ein privat marknad av offentlege tenester. Det er den same mørkeblå politikken som har vore driven i fire år.

Venstre har ikkje endra på dette, og det var ikkje uventa. Vi har fått ei ny blå-blå regjering som ikkje ser forskjell på det å produsera velferdstenester og det å produsera andre varer og tenester, som ikkje ser forskjell på produksjon av helsetenester og produksjon av skruar og spikrar, som vil ha konkurranse som eit berande element for å få betre tenester og effektiv offentlig tenesteproduksjon, som slår fast at private tilbydarar skal konkurrera om å levera offentlig finansierte tenester på same vilkår.

Vi har i fire år sett effekten av denne politikken. Vi har sterkt pressa offentlege sjukehus, der sengekapasiteten vert bygd ned. Vi har ein ideell sektor som taper konkurransen mot kommersielle tilbydarar, der kjøp og sal av barnevernstenester vert overordna det som er best for barnet, der trua på konkurranse og konkurranseutsetjing til og med er overordna behovet for nasjonal kontroll av grunnleggjande IKT-infrastruktur og trygg lagring av sensitive pasientdata, der såkalla effektiv konkurranse om pasienttransport gjer at pasientar no kvir seg meir for transporten heim enn for sjølve behandlinga.

Vi har igjen fått ei regjering som set prisar på alt, men som ikkje ser verdien av noko.

I plattformen står det at sjukehuskøane skal reduserast ved å utvida privatiseringsreforma fritt behandlingsval og ved auka bruk av private og utanlandske tenestetilbydarar. Offentlege sjukehus er ikkje nemnde med eitt einaste ord. Offentleg finansierte helsetenester er omgrepet som vert brukt, offentleg finansierte helsetenester som skal utførast av private.

I regjeringsplattformen står det at regjeringa vil vidareutvikla innsatsstyrt finansiering, og at dei i samband med det vurderer å auka denne finansieringa. I dag er den innsatsstyrte finansieringa på heile 50 pst.

Det beste med denne regjeringa er at ho ikkje har fleirtal. Det første nederlaget er allereie eit faktum. Opposisjonen har samla seg om ei anna politisk retning for sjukehuspolitikken. Helsekomiteen innstilte i går på å påleggja regjeringa å redusera innsatsstyrt finansiering frå og med statsbudsjettet for 2019, ikkje auka ho, slik det står i regjeringsplattformen. Det var eit prinsipielt viktig vedtak for å redusera marknadsrettinga i helsevesenet vårt.

Eg trur at helsepolitikken i Noreg dei neste fire åra vert styrt frå Stortinget, og Senterpartiet er klare for å driva helsepolitikken i rett retning.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [23:06:50]: Jeg er glad for å bo i et av verdens mest likestilte land, et land hvor det er naturlig at kvinner og menn tar ansvar både på hjemmefronten og i arbeidslivet, et land hvor kvinner og menn i teorien skal ha like rettigheter og like muligheter. Jeg sier «i teorien», fordi den siste tiden har vist oss at det dessverre veldig ofte ikke er tilfellet. Mange sier at metoo har vært en øyeåpner til dem, mens andre sier velkommen til kvinners virkelighet, dette har vi visst og snakket om lenge.

Uansett om metoo har åpnet øynene våre eller bare synliggjort noe vi allerede visste, men ikke snakket høyt nok om, er det nå tid for å snakke sammen om veien videre. Hva gjør vi for å sørge for reell endring?

For Kristelig Folkeparti bygger forståelsen av likeverdet mellom menn og kvinner på vårt menneskesyn: Hvert menneske har en ukrenkelig verdi og skal respekteres for sin integritet og individualitet, uavhengig av kjønn, alder eller funksjonsnivå. Kjønnsdiskriminering og trakassering er så alvorlig fordi det bryter ned andres integritet og verdighet som menneske. Når vi tar oss til rette overfor vår neste, gjør vi oss selv til herre over et annet menneske, og det har ingen av oss rett til.

Som politikere og folkevalgte har vi et ansvar for å gjøre det trygt å varsle om slik adferd, og vi har et ansvar for å tilrettelegge for bedre forebygging og økt bevissthet rundt problematikken. Nå har vi to saker til behandling i familie- og kulturkomiteen der det fremmes en rekke tiltak, og jeg håper at regjeringen vil følge opp.

Et av metoo-kampanjens premisser er at seksuell trakassering er så utbredt at flertallet av kvinner, dvs. flertallet av våre kvinnelige kollegaer, våre søstre, våre døtre, har vært utsatt for det, og ingen av oss kan lenger peke på arbeidsplassen der borte eller det andre politiske partiet. Vi må alle som én ta ansvar og begynne med oss selv.

Som Kristelig Folkepartis talsmann for likestilling vil jeg understreke at vi verdsetter at regjeringen er tydelig i sin plattform på at de vil bidra aktivt til arbeidet mot seksuell trakassering. Det arbeidet begynner i våre egne rekker. Dernest må vi bruke de politiske verktøyene vi har til rådighet for å sørge for at kvinner og menns likeverd blir en praktisk realitet i hele samfunnet vårt.

Regjeringen sier i sin plattform at de vil ha en nullvisjon for marin forsøpling. Det er veldig bra, og det støtter Kristelig Folkeparti fullt ut, fordi plasten er en trussel for liv i havet. Men vi vil også utfordre regjeringen – og Stortinget for øvrig – til å ha en nullvisjon mot seksuell trakassering, fordi det utgjør en trussel for likeverdet mellom menn og kvinner.

Statsråd Frank Bakke-Jensen [23:10:12]: Også formuleringer om forsvars- og sikkerhetspolitikken i regjeringserklæringen har vekt debatt i dag, har jeg registrert. Det er veldig bra, men det er litt viktig at vi passer på premissene for debatten, at vi er omforent om hva vi snakker om. Jeg registrerer at lederen av utenriks- og forsvarskomiteen antyder at jeg eller min forgjenger har gjort forsøk på å feilinformere Stortinget. Det er helt feil. Det brevet fra Arbeiderpartiet fra 2016 som det ble vist til, var et spørsmål om hvor stor andel av bruttonasjonalprodukt forsvarsbudsjettet ville utgjøre i 2020. Framskrivningene som ble gitt da, var basert på de framskrivningene for bruttonasjonalprodukt som Statistisk sentralbyrå gjorde da. Det ble svart at det ville ligge i spennet mellom 1,58 pst. og 1,71 pst. Så sa

man at uansett hvilken av prognosene man valgte, ville BNP-andelen øke. Det var prognosene som forelå da.

Denne typen prognoser gjør Statistisk sentralbyrå hver tredje måned. Da jeg fikk et likelydende spørsmål i forrige uke, brukte jeg dagens prognose som bakgrunn – den prognosen som Statistisk sentralbyrå gjør nå. Den viser en lavere andel. Vi feilinformerer ikke, men vi forholder oss til de prognosene som foreligger den dagen vi får spørsmål.

Jeg kan eksemplifisere hvor komplisert det kan være å leneseg på et slikt tall: Da tidligere forsvarsminister Ine M. Eriksen Søreide svarte i 2016, skulle økningen av forsvarsbudsjettet i 2020 være 7,2 mrd. kr. Så forhandlet vi i Stortinget og økte det beløpet, slik at veksten med dagens tall ville vært nesten 8 mrd. kr. Likevel er andelen av bruttonasjonalprodukt i 2020 lavere med de prognosene som foreligger nå.

Det som blir riktig når vi skal diskutere forsvarspolitikken og regjeringserklæringen, er at vi forholder oss til det som står der. Vi har sagt at vi skal bevege oss mot 2-prosentmålet, som vi har forpliktet oss til. Vi sier også noe annet viktig: Forsvarspolitikken skal utvikles ved å se den vedtatte langtidspanen og den vedtatte landmaktproposisjonen i sammenheng. På den måten bygger vi kapasiteter, slik at vi blir en god partner for NATO, utfører de oppdragene vi skal gjøre, blir en pålitelig alliert og utfyller det rommet vi skal utfylle i et NATO-felleskap, for fred og sikkerhet i alliansen, i nærområdene våre, i Europa og i Vesten.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [23:13:23]: I et moderne samfunn må man legge til rette for at folk er forskjellige. Høyre–Fremskrittsparti–Venstre-regjeringens mål er at folk skal få leve et fritt og selvstendig liv, for vi tror at enkeltmennesker som blir gitt tillit, også tar ansvar. Regjeringen vil gi enkeltmennesker mulighet til å styre sin egen hverdag. Jeg opplever at dette er den grunnleggende forskjellen mellom regjeringspartiene og opposisjonspartiene i Stortinget.

Alt starter i barnehagen. Vi har full barnehagedekning i Norge. Vi har barnehager med høy kvalitet, høyt kompetente barnehagelærere og ansatte som bidrar til at barna får gode opplevelser, utforsker og veiledes i lek og læring.

Regjeringen styrker barnehagesektoren ved å innføre kvalitetsreformer, språkopplæring, øke kravet til pedagogtethet og styrke samarbeidet mellom skole og SFO for å gi barna en bedre skolestart. Det er flere viktige punkter rundt barnehagesektoren som ikke er viet så mye oppmerksomhet, rett og slett fordi Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre er grunnleggende enige om dem – troen på private velferdsleverandører.

I dag er resultatene fra tidenes største foreldreundersøkelse i norske barnehager lagt fram, og resultatene er helt klare: Foreldrene er mer fornøyde i de private barnehagene enn i de kommunale. Over 100 000 foreldre har deltatt i undersøkelsen, og de private barnehagene scorer høyest på absolutt alle spørsmålene. Mer tydelig enn det kan det faktisk ikke bli. De private barnehagene leverer i sum bedre kvalitet og høyere tilfredshet enn de kommunale. Da vil jeg oppfordre venstresiden i norsk politikk til å stoppe heksejakten på de private barnehagene.

Det siste året har venstresiden, Rødt og SV spesielt, gått hardt ut mot de private barnehagene. I flere kommuner har de forsøkt å forby dem, og de har satt nedlatende merkelapper på de private barnehagene, som tross alt sikrer at familiene i dag har både valgfrihet, et mangfold av tilbud og reell mulighet til å få barnehageplass. De private velferdsleverandørene dekker halvparten av landets barnehageplasser, og vi burde rose dem for den innsatsen.

Regjeringspartiene, Fremskrittspartiet, Høyre og Venstre, står sammen om å sikre god kvalitet i barnehagene de neste fire årene. Vi står sammen om å sikre et mangfold av tilbud i barnehagesektoren og foreldrenes rett til å velge for seg og sine barn. Jeg vil benytte anledningen til å rose de private barnehagene for å ha bidratt til en nasjonal dugnad for å sikre full barnehagedekning. Jeg vil rose de private barnehagene for at de leverer gode tjenester til landets barn, og jeg vil forsikre dem om at denne regjeringen vil fortsette å kjempe for likebehandling av offentlige og private aktører også i tiden framover.

Det viktige for Fremskrittspartiet er at kvaliteten i barnehagene er god, at foreldrene er fornøyde, at prisen er lik, og at det fortsatt skal være full barnehagedekning. Jeg er stolt av at regjeringen har troen på at enkeltmennesket skal styre mer av sin egen hverdag, og at vi erkjenner at de private barnehagene har gitt et viktig bidrag i vanlige folks hverdag.

Turid Kristensen (H) [23:16:32]: Jeg har lengre erfaring fra politisk arbeid i en kommunestyresal enn jeg har i denne salen. I lokalpolitikken hendte det av og til at noen gikk på talerstolen og var litt omtrentlige i sin omgang med fakta og politisk historie. Det er likevel ingenting mot det jeg mener at jeg opplever i denne salen.

Mest oppsiktsvekkende i dagens debatt synes jeg kanskje innlegget til representanten Jonas Gahr Støre, leder av Arbeiderpartiet og partiets statsministerkandidat ved valget, var. Det var et innlegg med ganske oppsiktsvekkende uttalelser. Her er bare et par eksempler:

Representanten Gahr Støre påpekte at det viktigste framover er å få flere i jobb, som en kritikk av manglen-

de fokus på jobbskaping. Da lurer jeg på om representanten i det hele tatt har lest dokumentet, for omtrent hele erklæringen handler jo om nettopp det, og det er faktisk skapt 50 000 nye jobber det siste året.

Representanten Gahr Støre snakket igjen om økende forskjeller, forskjeller som har vært svakt økende over mange år, hovedsakelig på grunn av økt innvandring. Og dette tas altså opp selv om forskjellene gikk ned det siste året, og vi kan være glade for at vi fremdeles bor i et av landene med minst forskjeller.

Det ble også fremmet kritikk fordi regjeringsplattformen inneholder en setning om at regjeringen anerkjenner arbeidstakeres rett til å velge å være organisert eller ikke. Det som ikke samtidig ble nevnt, var at det i innledningen til dette kapitlet framgår at regjeringen har stor tro på og støtter trepartssamarbeidet. Det er ganske historieløst av Arbeiderpartiet å skyte på Høyre for å ta til orde for at det skal være organisasjonsfrihet i dette landet. Representanten Margret Hagerup ga en god beskrivelse av dette i sitt innlegg for kort tid siden, så jeg skal ikke gjenta det her.

Regjeringsplattformen har av flere representanter fra Arbeiderpartiet blitt betegnet som uklar og lite konkret, og det påstås at det har gått inflasjon i alt som kan styrkes, sikres, økes og utredes. En rask opptelling av bruken av tilsvarende ord i Arbeiderpartiets eget program viser at de samme ordene er brukt i like stor grad der. Det burde derfor ikke overraske Arbeiderpartiet at også en regjering utgått fra tre partier faktisk ønsker å utrede og vurdere innretningene nøye, når de selv ikke engang klarer å være tydeligere i sitt eget program.

Jeg forstår at det fremdeles må være tungt for noen representanter at det ikke ble et regjeringsskifte etter valget – det er jeg glad for – men fremdeles trøster man seg med at regjeringen skal være svekket eller svak. Hovedregelen i nyere norsk politisk historie er faktisk mindretallsregjeringer, og jeg antar at de samme representantene ikke vil påstå at f.eks. regjeringene som ble ledet av Bratteli, Nordli eller Brundtland, var svake.

Partiene har ulike løsninger på en rekke utfordringer i samfunnet vårt, noe som vi godt kan diskutere. Men det burde ikke være nødvendig å være så omtrentlig i omgangen med fakta og den politiske historien, heller ikke å mistro politikere fra andre partier og påstå at de har en skjult agenda og ikke mener det de sier. Det tror jeg vil styrke debatten og tiltroen til politikere generelt.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [23:19:53]: Senterpartiet vil føre en politikk for hele Norge. Da må vi utnytte de rike ressursene vi har i hele landet.

En av suksesshistoriene vi har hatt i Norge, er at vi har sørget for å forvalte vannkraftressursene i et langsiktig perspektiv, til beste for norske forbrukere og norsk in-

dustri. Framsynte politikere, med Venstres tidligere statsminister Gunnar Knudsen i spissen, sørget for offentlig eierskap til og nasjonal kontroll over ressursene.

Og hva er det som nå skjer? Samtidig med at Venstre går inn i regjering, forsvinner makten over reguleringen av energi ut av landet. Får regjeringen det som den vil, er det EU som vil bestemme. Det er EU som ved konflikt vil bestemme hvordan kapasiteten på utenlandskabler skal brukes. Det er EU som vil bestemme fordelingen av inntekter, og hvordan de skal brukes. Vi blir også en del av utviklingen i EUs energiunion, EUs 5. frihet, med fri flyt av energi. EU har en ambisjon om maks 2 øre per kWh i forskjell i strømpris innenfor sitt område. Det vil føre til dyrere strøm i Norge. Norske forbrukere og norsk industri blir tapere – og ikke minst også det norske demokratiet.

En etablerer et system der reguleringsmyndigheter i Norge er pålagt å følge EU, et system som forbyr norske politikere å gripe inn. Våre fremste jurister på grunnlovsjus er krystallklare: Dette er suverenitetsavståelse. Grunnloven § 115, som krever bruk av tre fjerdedels flertall, må benyttes i denne saken. Aksepterer Stortinget å bruke simpelt flertall her, har en i praksis åpnet slusene. Da er Grunnloven § 115 tømt for innhold.

Senterpartiet forventer at stortingsflertallet følger opp sine merknader i forbindelse med energimeldingen i forrige periode, går imot tilslutning til EUs energibyrå og sørger for å bruke § 115, som krever bruk av tre fjerdedels flertall. Det handler om våre felles ressurser. Det handler om å ivareta norske forbrukere, norsk industri og, ikke minst, å ta vare på det norske demokratiet.

Willfred Nordlund (Sp) [23:22:32]: Den utvidede blå-blå regjeringen, som fortsatt ikke har flertall i denne salen, lover å fortsette med nye runder med kommunereform i sin regjeringserklæring.

Det startet med regjeringserklæringen i 2013, hvor målet om en sterk reduksjon av antall kommuner ble gjort til en av regjeringens viktigste reformer. Ikke innhold eller tjenester, men antallet var det viktige.

Alle kommuner ble i 2014 pålagt å utrede kommunesammenslåinger. Svært mange av disse utredningene konkluderte med at det ikke var gevinst å hente ved å slå seg sammen med en eller flere av nabokommunene. Kommunene stoppet derfor det. Av de 210 kommunene som gjennomførte folkeavstemning, sa innbyggerne i 145 nei.

Dette medførte at Senterpartiet ikke fikk gjennomslag for sitt forslag om at tvangssammenslåtte kommuner skulle kunne be om omgjøring av vedtak. Men vi fikk støtte til to viktige vedtak angående kommunesammenslåinger. I vedtakene heter det at eventuelle «kom-

munesammenslåinger i perioden 2017–2021 skal utelukkende bygge på frivillighet», og at «inntektssystemet for kommunene skal sikre likeverdige muligheter til å utvikle velferdstjenester til innbyggerne og ikke brukes som element i videreføring av kommunereformen».

I regjeringserklæringen i går sa statsministeren at regjeringen skal fortsette med å komme med reformer på flere områder, herunder med incentiver til kommunereformen. Det kan vanskelig forstås som annet enn gjennom inntektssystemet. Jeg vil derfor oppfordre regjeringen til å innse hva Stortinget har vedtatt, og hvor flertallet ligger etter valget. Det gjelder flere saker.

For eksempel har partiene Senterpartiet, Kristelig Folkeparti, SV og Arbeiderpartiet satt fram et felles forslag om at tre skal være et hovedelement i det nye regjeringskvartalet. De fire partiene har flertall i Stortinget, selv om enkelte regjeringspartirepresentanter kan se ut til å ha glemt det, når vi hører innleggene. Det er forpliktende for regjeringen i det videre planarbeidet med bygging av nytt regjeringskvartal.

Regjeringskvartal i tre er viktig av hensyn til både miljøet, ny teknologiutvikling, økt verdiskaping og nye arbeidsplasser.

Regjeringspartiene har så langt ikke flagget standpunkt når det gjelder forslaget om regjeringskvartal i tre, men de kan ikke gjemme seg bak at det allerede er valgt løsninger for prosjektet. I regjeringserklæringen fra Jeløya har ikke regjeringen valgt å ta stilling til disse spørsmålene. Det heter seg at regjeringen vil vurdere «en trinnvis og nedskalert utbygging av nytt regjeringskvartal». Det viser at det er bred enighet om at prosjekteringen av nytt regjeringskvartal ikke er låst.

Senterpartiet har diskutert – og vil fortsatt diskutere – reformer og saker med innhold, som ikke ensidig bygger på troen på at «sentralisert» er det samme som et bærekraftig velferdssamfunn. Størst er nemlig ikke alltid best.

Bård Hoksrud (FrP) [23:25:48]: Det er greit å påpeke et par ting. Representanten Moflag var oppe og snakket om kjærlighetsgaranti, eller samboergaranti, som kanskje er det mer normale uttrykket. Hun sa det sånn at dette var et valgkamplofte fra Arbeiderpartiet. Ja, da er det i hvert fall spesielt at Arbeiderpartiet bl.a. i bystyret i Skien, Telemark, stemmer imot samboergaranti. Man stemmer imot noe man sier er et valgkamplofte, og sier at regjeringen kommer etter, men regjeringen har for lenge siden sagt at dette er noe som er viktig, og det ligger nå i regjeringssplattformen. Så det er tydeligvis litt forskjell på hva man står her og sier, og det man faktisk gjør i kommunene rundt omkring.

Så sa hun også at man kutter i tilskudd til sykehjem og omsorgsboliger. Da må jeg minne om at i 2010, 2011, 2012 og 2013 klarte de rød-grønne partiene å sette av

under 5 mrd. kr til å bygge nye sykehjem og omsorgsboliger, mens denne regjeringen bare i 2017 foreslo å sette av over 5 mrd. kr til å bygge nye sykehjem og omsorgsboliger. Vi ser at kommunene er offensive og vil bygge ut flere plasser fordi man har en regjering som virkelig satser på dette og setter av midler til det.

Og så til representanten Kjerkol, som ikke mener at statlig finansiering av eldreomsorgen og pleie- og omsorgstjenestene i kommunene er en god ordning, og Jonas Gahr Støre, som sa at det var nesten ingen som mente at dette var bra: Da tror jeg dere bør reise til dem som har skoen på, og der hvor det trykker i de kommunene som er med i en statlig finansiering av eldreomsorgen. Både ledere og ansatte som jobber i disse kommunene, er svært fornøyde – og de må jo være gode ambassadører for om dette fungerer eller ikke. De er kjempefornøyde, og som en av lederne i en av forsøkskommunene sa: Jeg håper virkelig at vi kan fortsette med dette forsøket. Og som en annen sa: Jeg har ikke angret et sekund – ikke ett sekund – etter at vi ble med i dette forsøket.

Det viser vel at det er en suksess. Jeg ser nå flere andre kommuner som ønsker å bli med i det samme prosjektet. Derfor er jeg glad for at regjeringen i regjeringssplattformen har lagt opp til at man skal sette i gang i flere kommuner, og jeg håper at det blir en realitet.

Så en liten forklaring: Forslag nr. 3 er et forslag vi kommer til å støtte. Det er et forslag som regjeringen, slik jeg oppfatter det, og også regjeringspartiene, er opp-tatt av å se på og allerede er i gang med å se på. Derfor er det egentlig å slå inn åpne dører, men vi stemmer for forslaget nå, og så kommer vi tilbake til det.

Statsråd Per Sandberg [23:28:58]: Jeg vet, etter min tid på Stortinget, at når man kommer så sent i debatten, skal man ikke provosere for å forlenge den, men jeg har sittet tålmodig og lyttet til debatten, som kanskje ikke er så ny heller, og jeg registrerer at utrolig mange på den røde siden er bekymret. Og etter å ha hørt på mye av debatten begynte også jeg å bli litt bekymret, for hva var det som var så galt med blått? For det er blå-blå og dypblå og enda blåere, osv. Det hørtes så negativt ut. Så jeg fant ut at jeg skulle gå inn på Jotuns hjemmesider og se på Jotuns blå favoritter, og da tok jeg ut tre av disse: Linblå – en grønnaktig blå tone, tidløs og elegant, Deco blue – en mørk blå suksess over hele verden, Lady 5180 Oslo – en grønnaktig blå farge som de siste årene har fart som en vind over hele landet. – Og da var jeg ikke bekymret lenger. Jotun sier i tillegg: «Blått er en farge mange har fått øyne opp for, og det skjønner vi godt!» Jeg er helt enig. «Blått er uten tvil en farge som er høyt elsket,» sier Jotun – og jeg er helt enig. (Munterhet i salen.)

Så registrerer jeg at som vanlig i slike debatter kommer den røde siden, med Arbeiderpartiet i spissen, og sier at det står ingenting i denne regjeringserklæringen. Det er så ullent, det er bare ord. Det bruker man en tredjedel av taletiden sin på. Så går man over på de to siste tredjedelene av talen, og da blir man veldig detaljert. Martin Kolberg var tydeligst på det. Da er det så elendig – helt ned til den minste detalj. Jeg må si det sånn at vi er heldigvis kommet dit hen at Arbeiderpartiets virkelighetsbeskrivelse, eller elendighetsbeskrivelse, ikke holder vann lenger. Kommunikasjonen har blitt mye bredere, så folk der ute gjennomskuer dette – for folk og næringsliv der ute kjenner på det, de ser det går bedre og bedre dag for dag.

Så må jeg få lov til å si til slutt at det er litt fortvilende under denne lange debatten ikke å høre flere legge vekt på det vi skal leve av i framtiden, fiskeri- og havbruksnæringen, som skal sørge for at all denne velferden som alle har snakket om i dag, skal finansieres. Den er glemt i denne debatten. Heldigvis har vi siden denne regjeringen tiltrådte, slått nye rekorder når det gjelder eksportverdi på både havbruk og fiskeri. Og til representanten Iversen fra Loppa: Jeg gikk inn og så på det som skjer i Loppa, og det er betydelig positiv utvikling der nå, særlig de siste to årene.

Statsminister Erna Solberg [23:32:27]: Det er langt på kveld, men jeg har behov for å kommentere tre av de temaene som har vært oppe i debatten. Først har jeg lyst til å begynne med en korleksjon: Jeg sa i svaret mitt til Jonas Gahr Støre at Folkehelseinstituttets utredning var bestilt av regjeringen. Det er ikke den vi har bestilt, vi har et annet prosjekt, men det gjelder akkurat det samme temaet, så resten av svaret står seg.

Men noen temaer har vært oppe her, og noen er også besvart tidligere av Høyre-representanter: Ja, en regjeringsplattform inneholder litt vagere formuleringer enn det et budsjett gjør. I et budsjett er man mer konkret. Men noen veldig flinke folk har talt og sammenlignet Arbeiderpartiets program med vår regjeringsplattform. Vi har altså i denne plattformen ca. 670 påpekninger av «vurdere», «styrke», «sikre», «utrede», «legge til rette». Hvis det sammenlignes med Arbeiderpartiets program, er det altså 695 av det der. For alle dem som har syntes det var så vagt og uklart det som sto her, er det vel på nivå med det Arbeiderpartiet gikk til valg på når det gjelder dette.

Det andre jeg synes er viktig å påpeke, er at det fortsatt er en del som går opp her og sier at ulikhetene øker under denne regjeringen. Det kan selvfølgelig være noen instrumenter og noen områder, men jeg er faktisk opptatt av at ulikhet ikke skal øke i vårt samfunn. Fjorårets debatt var opphetet, basert på at SSB da viste et hopp

i Gini-koeffisienten. Da vi utfordret bl.a. SV på dette, svarte de at Gini-koeffisienten er det målet de har. Men da sa vi det som også SSB-forskeren sa, og da mente de det kunne være en engangsutvikling. Gini-koeffisienten for 2016 falt igjen. Det betyr at Gini-koeffisienten under denne regjeringen ikke har økt. Det internasjonale, fast bestemte målet på ulikhet betyr at ulikheten *ikke* har økt under denne regjeringen, og det bør man kanskje ta med seg når man med bred pensel slår fast noe som det altså ikke er forskningsmessig eller faglig grunnlag for.

Til Martin Kolbergs innlegg: Jeg kan bare avlyse hele troen på at vi nå skal privatisere offentlig sektor eller sykehusene. Vi tror på offentlig finansiert og drevne sykehus. Vi tror det kommer til å være den aller viktigste delen av det, men vi tror at vi i randsonen rundt utviklingen av helsenæringen i Norge også må ha et samarbeid mellom offentlig og privat for å få det til – og det trodde jeg faktisk var noe av ambisjonen. Jeg har vært på så mange konferanser med bl.a. Jonas Gahr Støre, hvor han har stått og snakket om at vi skal bygge helsenæring som en stor vekstbransje for Norge. Ja, da må man ha et marked her hjemme. Har man ikke et marked, kommer man ikke til, ja, så blir det ingen næring. Da blir det kanskje gode pasienttjenester, men det blir ingen næring. Og det må man ta med seg videre.

Så la være å mistenke andres motiver. Se på hva vi gjør: Vi får køene ned, vi behandler flere folk, og helsevesenet utvikler seg positivt under denne regjeringen.

Hans Andreas Limi (FrP) [23:35:54]: Det har vært interessant å følge denne debatten, selv om den har vært lang. Debatten har jo også – i tillegg til at det har vært mye fokus på hvilken farge regjeringen har, om den er blå-blå-blå eller blå-blå-grønn – vist at det går et skille i norsk politikk. Vi har opposisjonspartiene på den ene siden, som har en klokkeetro på offentlige løsninger, at det ene og alene skal gi resultater. Og så er det regjeringspartiene som tror på samspillet mellom offentlig og privat. Vi tror det er riktig og viktig, også innen velferden vår, å utnytte de ressursene og den kapasiteten vi har i det private markedet. Det offentlige har ansvaret, men det finnes altså private aktører som kan bidra til å levere de velferdstjenestene vi har behov for i dag, og som vi helt sikkert også vil få behov for fremover.

Det er grunn til å minne om barnehageforliket. Det har vært nevnt tidligere i debatten. Barnehageforliket hadde til formål å bidra til full barnehagedekning, og hva skjedde? Jo, en forutsetning for å realisere det målet var jo nettopp at man skulle likebehandle offentlige og private barnehager. Man skulle sørge for lik finansiering og likebehandle offentlig og privat. Det var Arbeiderpartiet og SV med på den gangen. Nå er de ikke enig i det. Resultatene, som vi har fått presentert i dag, fra foreldre-

undersøkelsen for 2017, viser at foreldre gjennomgående er godt fornøyd – og kanskje best fornøyd – med det tilbudet som de private barnehagene leverer.

Så er det jo ikke slik at det er offentlige virkemidler som skal bidra til nye jobber og nye investeringer i næringslivet; det er gode rammebetingelser. Og et godt skatteregime er faktisk en helt vesentlig forutsetning for at vi skal få nye jobber også i fremtiden. Derfor var skattereformen i sin tid så viktig. Den var Arbeiderpartiet med på, de var med å redusere formuesskatten på arbeidende kapital. Det ønsker regjeringen å videreføre, for det er faktisk ganske viktig å sørge for at norske bedrifter og norske bedriftseiere har konkurransedyktige vilkår og kan investere i nye jobber, slik at vi sikrer grunnlaget for vår velferd.

Så det er noen forskjeller, heldigvis. Regjeringspartiene har tro på det private, vi har tro på entreprenørskapet, og vi tror faktisk at det er en del seriøse aktører der ute som kan bidra til at vi når de mål vi har for velstandsutviklingen i Norge, og at ikke de målene alene realiseres gjennom den diskusjonen og de vedtakene som fattes her, men gjennom en rekke beslutninger som tas ute i markedet.

Marit Arnstad (Sp) [23:39:12]: Jeg tror det var representanten Tage Pettersen som sa at jeg ikke kunne vite forskjellen på flertalls- og mindretallsregjering. Men det vet jeg, vet du, for jeg har prøvd begge utgavene, sitet i begge deler, så det vet jeg utmerket godt. Det er for så vidt fordeler og ulemper med begge utgavene, både flertall og mindretall, men det som er viktig, enten det er flertallsregjering eller mindretallsregjering, er at en ikke tillater en bevisst dobbeltkommunikasjon fra regjeringens side, at en ikke tillater at ett eller flere parti i regjeringen stadig vekk får lov til å gjøre én ting i regjering og så gjøre det stikk motsatte i Stortinget. Det er en avansert dobbeltkommunikasjon, og det har jeg prøvd å påpeke i debatten i dag.

En må også forvente, enten det er den ene eller andre typen regjering, at en samlet regjering står rakrygget nok til å ta ansvar for de kompromiss som blir inngått, enten de blir inngått i et budsjettforlik eller i en regjeringserklæring.

Det har vært en nokså generell debatt på en måte, med mange generelle vendinger, og jeg tenker ofte når jeg hører slike debatter, at noen av innleggene blir så generelle at jeg tror nesten hele salen kan være enig i det som blir sagt. Men det er også ganske tilslørende mange ganger. Og da blir jeg litt overrasket når statsministeren nå på slutten sier at vi må ikke si at regjeringssplattformen er for generell, men samtidig sier hun til Martin Kolberg at vi må ikke bli for konkrete heller, for da tolker vi regjeringen på et grunnlag det ikke er lov til å gjøre.

Slik kan det heller ikke være. Vi må få lov til å ta på alvor det som står.

Derfor tar Senterpartiet på alvor det som står om eierforholdene i landbruket, og vi mener at hvis det blir realisert, vil det bety et helt annet og mye mer sårbart landbruk i Norge. Derfor tar vi det på alvor når det sies at en skal sikre like konkurransevilkår mellom offentlig og privat sektor, og vi mener at det peker fram imot Hjelmenng-utvalget og mot muligheten til å bruke EØS-avtalen som en brekkstang for å svekke offentlige tilbud. Derfor sier vi også det. Det er mulig at det blir for konkret, det er mulig at vi da tolker for mye, men risikoen er jo at vi, hvis vi blir for generelle, da også blir beskyldt for å være for generelle, så vi tar på det alvor. Det er ikke slik at det å bruke offentlige anskaffelsesregelverk – det kan vi gjøre for å heve miljø og kvalitet – på en måte er det samme som å likestille offentlig og privat sektor konkurransemessig. Det ligger sjølsagt noe helt annet og langt mer i en slik sammenheng.

Så skulle jeg også sagt litt om lærerne, for spørsmålet om lærermangel er et tema som fortjener stor oppmerksomhet. Jeg vet ikke om regjeringen, Høyre og Fremskrittspartiet, når de sier at det er så mange lærere som trenger kvalifikasjoner for å være kompetente, da mener at de 30 000 som i dag ikke har den etterutdanningen, ikke er kompetente, om de regner dem blant de ikke-kvalifiserte lærerne. Det ville i tilfelle vært meget interessant.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [23:42:44]: Vi har hatt en debatt i mange timer nå der regjeringspartiene og representanter fra dem og posisjonspartiene her i Stortinget har beklaget seg over kritikk fra opposisjonen. Men hvis regjeringspartiene hadde håpet på at de ikke skulle møte en tøff opposisjon i dag, må jeg dessverre skuffe dem.

Fra Venstre har vi i SV blitt utfordret på om vi er for en human flyktningpolitikk og om vi har lyst til å få til en bedre klimapolitikk. Det er altså en utfordring fra et parti som har valgt å gå inn i regjering med Fremskrittspartiet. Vi har hørt mye om barnefattigdom, men vi hører fortsatt tiltak som ikke går på å utjevne forskjeller som er helt grunnleggende hvis vi skal få mindre barnefattigdom, at færre unger vokser opp i fattigdom i Norge. Vi hører fortsatt at regjeringspartiene ønsker mer behovsprøving, og det trekkes fram gratis kjernetid i barnehagen, som i Oslo og andre steder har vist seg som en full fiasko. Tre av ti av dem som har krav på gratis kjernetid i barnehagen, benytter seg ikke av det. Man har ikke greid å treffe dem. Det er behov for universelle ordninger.

Så hører vi altså fra statsministeren at ulikheter ikke vokser, når det er grunnleggende enighet fra samtlige forskere om at ulikheter vokser i Norge. Det kan man

bruke ulike måter å se på. Man kan se på Gini-koeffisienten, men man kan også se på inntektsfordeling og formuesfordeling. Der ser vi at de rikeste har en større andel av inntekt og formue, vi ser at gapet mellom dem som tjener mest og minst, har økt, og forskjellene har økt de siste tre–fire årene. Så registrerer jeg også at statsministeren mener at ulikheter ikke skal vokse, men det er altså ikke et mål at ulikheter – hvor de rikeste nå drar fra – skal reduseres. Det er et mål for SV.

Når det gjelder klima, har vi også fra den nyutnevnte statsråden med ansvar for miljø og klima fått en oppramsing av vedtak som Stortinget allerede har fattet. Jeg kunne ikke høre noen nye initiativer på det området, men vi har fått en skrinlegging av målene i klimaforliket. I utenrikspolitikken er det Norge først og lite solidaritet, og fiskeriministeren har åpenbart gått på så mange politiske nederlag den siste tiden at han måtte bruke to av sine tre minutter på å beskrive fargen blå.

SV har både i høst og allerede i dag fått gjennomslag for mange av våre forslag og ny politikk. Vi har fått flertall for en mer rettferdig pleiepengeordning, vi skal utrede konsekvensene for Norge av et atomvåpenforbud, pengestrømmene i selskaper som leverer velferdstjenester, skal granskes, og sånn kunne jeg holdt på. Jeg ser fram til å invitere dette flertallet til fortsatt å sørge for en mer rettferdig og miljøvennlig politikk.

Terje Breivik (V) [23:46:08]: Eg vil nytta høvet til å takka for debatten. Ikkje minst er eg og Venstre glade for at fleire trekkjer fram at dei er samde i både formuleringane og målsettingane i Jeløya-erklæringa. Det lovar godt for samarbeidet i Stortinget. Har me felles mål, er det òg enklare å verta samde om vegen dit.

Mange er opptekne av fargen på regjeringa. Den språklege nykonstruksjonen blå-blå-blå er nemnd. Ironisk nok er det Arbeidarpartiet som ikkje vil bruka den grønne merkelappen på regjeringa etter at miljøpartiet Venstre har gått inn. Sjølv hadde ikkje partileiar Gahr Støre behov for å nemna miljø eller klima med eitt ord i det ti minutt lange hovudinnlegget sitt, men valde medveten å bruka taletid på eit heller dårleg forsøk på populistisk, omtrentleg fargelegging.

Eg kan roa Gahr Støre og andre som er språkleg forvirra, med at Venstre har grønvaska ei regjering som allerede var monaleg grøn etter fire års samarbeid med Venstre. Den blå-grønne regjeringa skal oppfylla klimaforpliktingane Noreg har teke på seg. Me skal ta vår del av ansvaret me har for å løysa klimautfordringa, og ikkje minst føra ein politikk som hjelper norsk næringsliv og norske arbeidsplassar til å verta vinnarar i det grønne skiftet.

Eg stussar over at ein vel ikkje å sjå alle dei konkrete tiltaka i erklæringa. Avviklinga av pelsdyrnæringa er ri-

meleg handfast, vern av Lofoten, Vesterålen og Senja like eins. Eg kan fortsetja med rusreform, tredeling av foreldrepermisjon, vidareføring av elbilfordelane, gratis halvdagsplass i SFO for barn i familiar med låg inntekt, momsfratak for e-bøker, innføring av dobbelt statsborgarskap osv. Kan det verta meir konkret?

Når ein angrip Venstre i arbeidslivspolitikken, må ein rota fram eit gamalt sitat om LO, teke heilt ut av samanhengen. Inkluderingsdugnad er ei av hovudsatsingane til regjeringa – gjera det lettare å få seg jobb for alle, både organiserte og uorganiserte. Å ha solidaritet med dei som står utanfor arbeidsmarknaden, og dei som har valt å ikkje vera organiserte, er ikkje brutalisering eller angrep på fagrørsla, men omsorg for dei som ikkje ei sterk røyst har. Betre grunnlag for at fleire vel å organisera seg enn å sikra at fleire kjem inn i arbeidsmarknaden, er det vel vanskeleg å finna.

Avslutningsvis varslar eg at Venstre kjem til å røysta for forslag nr. 3, vedkomande nye finansieringsformer for bustadar til eldre.

Jonas Gahr Støre (A) [23:49:14]: Av statsråd Sandberg har jeg fått inspirasjon til å sjekke nærmere hos Jotun – et flott firma, for øvrig, privat er det også. Der er definisjonen av fargen rødt en klar gulaktig rød tone, og så står det: passende farge til grunnmuren. Det kan jo inspirere.

Jeg synes det har vært en god debatt. Fra regjeringen har det kommet påstander om at opposisjonen har brukt mest tid på å kritisere regjeringen. Det er altså en debatt om regjeringens tiltredelseserklæring. Jeg har ikke brukt tid på å snakke om at det er fint at det blir utvidet pappaperm. Det er mye innen miljø, til representanten Breivik, som er bra; vi bruker ikke så mye tid på det. Det er jo retningen vi er ute etter å se her.

Det er en del områder hvor man kan si det og ville det, og så kommer spørsmålet: Gjør vi det? Vil vi ha et organisert arbeidsliv med trepartssamarbeid, må det være parter som er representative. Når vi ser at partene svekkes, og til og med NHOs leder sier at det er urovekkende at organisasjonsgraden faller, er det interessant at statsministeren kaller høy organisasjonsgrad en konkurransefordel. Allikevel er det tiltak her som trekker i motsatt retning. Da er det vår oppgave å si fra om det. En annen politikk ville satset mer på det.

Det skapes jobber i et Norge hvor konjunktorene snur. Det er bra, men andelen av oss som jobber, har falt, og er den største trusselen mot det vi skal forsøke å få til. Da er det vår jobb å si at universalnøkkelen skatteutt ikke gir resultater. Det er politikk som er kommet for sent, og det tydeliggjøres ikke hva den betyr. Statsråd Sanner sa i dag at tiden nå er kommet for å bekjempe utenforskap. Den skulle ha kommet tidligere. For det

fortsetter å øke, folk faller ut av arbeidslivet. Menn i sin beste alder – en gruppe mellom 25 og 30 år – faller i arbeidsdeltakelse.

Statsråd Hauglie sa at det nå er tid for kompetansereform. Det er også for sent. Og hvordan det skal skje, får vi høre lite om.

Ja, vi skal ha privat deltakelse i norsk økonomi. Det er noen merkelige påstander om Arbeiderpartiets politikk om dette, som bare må avvises. Og ja, det kan skje i randsonen av helsevesenet, men når den bærende setningen på side 30 i Jeløya-erklæringen, jeg har lest den, sier at man skal sidestille private og offentlige tilbydere for å løse velferdsoppgaver, er det noe mer. Da er det ikke å få en aktiv helseindustri som kan levere til norsk helsevesen og samtidig levere internasjonalt. Det er noe mer.

Dette er retningsvalg, og derfor er denne salen spennende. Kristelig Folkeparti har nå markert seg som et uavhengig opposisjonsparti i sentrum. Vi har flere vedtak i dag som trekker i en annen retning, og vi kommer til å utfordre denne politikken som ikke handler om private i randsonen, men om kommersialisering og privatisering på områder som gir dårligere tjenester og økte forskjeller.

Arbeiderpartiet står bak og støtter de fem forslagene som ligger i salen i dag. De er også uttrykk for en ny retning.

Trond Helleland (H) [23:52:42]: Det jeg er glad for, er at det så langt er holdt 148 hovedinnlegg og ganske sikkert et hundretalls replikker. Det viser at denne salen er moden for å diskutere politikk, og det er en god sak i disse dager.

Det har vært en lang debatt. Det har vært en debatt som har favnet bredt, men det er litt spesielt når Arbeiderpartiets leder og parlamentariske leder Jonas Gahr Støre må gå opp her og forsikre at Arbeiderpartiet fortsatt er for privat næringsliv. Det er grunn til å synes at det er litt oppsiktsvekkende at et parti som har vært opptatt av den nordiske velferdsmodellen, som er en miks av privat og offentlig virksomhet, nå må gå opp og slå fast at man faktisk er for det private næringslivet.

Da vi bygde opp barnehagekapasiteten i Norge gjennom et barnehageforlik som mange her har æren for – jeg skal ikke si at Høyre var med på det, men vi var i hvert fall med på å følge det opp – var det altså fordi de private kunne bidra, at vi fikk det til. Nå ser vi i mange kommuner at sosialistiske partier prøver så godt de kan å legge snubletråder i veien for dem som var med på å bygge opp barnehagesektoren, som nå altså får toppscore blant foreldre, og som er et etterlengtet tilbud som vi fortsatt må ta vare på.

Regjeringen har presentert seks hovedutfordringer i denne regjeringserklæringen, og jeg opplever at de aller

fleste stiller seg bak dem. Noen sier at det er for sent, og noen sier at det er for lite, og noen sier at det er litt feil retning, men hovedgrepene som regjeringen legger opp til, er det enighet om.

Representanten Arnstad har drevet med – jeg holdt på å si – forskning på parlamentarisme og utviklet nye modeller for hvordan denne regjeringen opererer. Vel, nå er det altså dag én der den nye, utvidede regjeringen er til debatt i salen. Vi har fem forslag som ligger på bordet. Jeg kan da berolige alle med at også Høyre vil støtte forslag nr. 3 og stemme mot de fire andre. Dermed har den nye regjeringen så langt full score – vi er enige om alt så langt.

Bjørnar Moxnes (R) [23:55:27]: Regjeringens plattform er like mye en plattform for privatisering som det er en plattform for en ny regjering.

Høyre bruker altså her i salen tid på å snakke om det grusomme som skjer i byer som Oslo, Trondheim, Tromsø og andre byer. Det som skjer, er følgende: I over ti år har de kommersielle storselskapene fortrent de ideelle aktørene. Store konserner med milliarder i ryggen har altså tura inn i barnehagemarkedet og profitert grovt på skattepenger og foreldrebetaling, og det har vært en klar nedgang i andelen private ideelle barnehager i samme periode og en vekst i de private kommersielle. Så har vi sørget for at det fortsatt skal være mulig å kunne drive private ideelle nonprofitbarnehager i Norge ved å sette ned foten for de kommersielle konsernene og da rydde rom for mangfoldet som de private ideelle representerer, som de borgerlige, det vil si i hvert fall Venstre, Fremskrittspartiet og Høyre, ikke har brydd seg særlig mye om de siste ti årene. De som snakker om ideologiske skylapper, burde se på hva disse partiene vedtok i Oslo, med et forbud mot enhver ny kommunal barnehage. Det fikk vi opphevet da vi vant valget for to år siden. Nå er det fritt fram for nye kommunale og nye private ideelle barnehager, men profittbarnehagene stanter vi, fordi vi ønsker at skattepengene skal gå til barnas beste og ikke havne på Cayman Islands eller hos eierne av Norlandia eller lignende kommersielle konserner.

I går var den såkalte kaksedagen. Det var den dagen i året hvor topplederne har tjent inn det folk flest tjener på et helt år. I år tok det topplederne 21 arbeidsdager å tjene en hel, vanlig årslønn. Den rikeste prosenten i Norge eier en femtedel av formuen, den øverste, rikeste promillen eier 10 pst. av all formue. Samtidig så vi at over 100 000 barn vokser opp i fattigdom, og at de lavest lønnte 10 pst. ikke har hatt reallønnsvekst de siste ti årene.

Dette er ikke et samfunn med små forskjeller, som skal bevares, det er et samfunn som roper på forandring og på en politikk som kan redusere forskjellene, og ikke

øke dem, sånn som vi ser med de borgerliges målrettede skattecutt for de rike og angrep på felles velferd.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [23:58:41]: Det har vært en debatt, slik vi har oppfattet det fra vår side, som har vist at det er enighet på en rekke sentrale områder når det gjelder norsk politikk: det grønne skiftet med forpliktende klimamål, behovet for nye arbeidsplasser og behovet for en skolesatsing, som også skal bety påfyll av mange nye lærere i tråd med lærernormen som Stortinget nå har sluttet seg til, som skal gi mange flere elever tilgang på skolens viktigste ressurs, som er læreren. For Kristelig Folkeparti handler dette om å velge løsninger som fremmer menneskeverdet, og som er offensive i kampen mot ulikheter i et samfunn som fortsatt skal være forankret i vår kristne og humanistiske kulturarv. Så er vi glad for at vi i dag ser ut til å få flertall for å kunne stoppe utvidelsen av søndagshandelen, og flertall for tiltak mot reduksjon av et av de største problemene som vi har i vårt samfunn, nemlig forholdet til alkohol.

Kristelig Folkeparti vil velge en konstruktiv rolle i opposisjon, plassert i sentrum av norsk politikk. Det betyr at vi ønsker gode, konstruktive samarbeidsløsninger med alle partier der vi kan få gjennomslag for vår politikk, noen ganger sammen med regjeringen og andre ganger sammen med de andre opposisjonspartiene.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Da er Stortinget klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt fem forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Knut Arild Hareide på vegne av Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 2, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt
- forslag nr. 3, fra Jonas Gahr Støre på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti
- forslag nr. 4, fra Marit Arnstad på vegne av Senterpartiet
- forslag nr. 5, fra Marit Arnstad på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti

Presidenten vil gjøre oppmerksom på at under debatten er forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti, endret.

Det votes over forslag nr. 2, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme sak til Stortin-

get med forslag som bidrar til at organisasjonsgraden kan økes, som en anerkjennelse av betydningen av at mange arbeidstakere velger å være fagorganisert.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Rødt ble bifalt med 53 mot 50 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.07.45)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 1, fra Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder, i endret form:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til tiltak for å nå de politiske målene om reduksjon i alkoholforbruket.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Kristelig Folkeparti, med den foretatte endring, ble bifalt med 55 mot 50 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 00.08.09)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 4, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at kommuner uavhengig av kommunestørrelse skal gis mulighet til å bosette flyktninger og at minstekravet for antall som skal bosettes fjernes når kommunen kan vise til gode resultater og planer for integrering i samfunnslivet.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet ble med 56 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 00.08.32)

Presidenten: Det votes over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak om hvordan nye finansieringsformer for boliger til eldre kan bidra til å redusere behovet for sykehjemsplasser og andre former for heldøgns omsorg.»

Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over forslag nr. 5, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om ikke å liberalisere reglene for søndagshandel. Dette for at ikke flere må arbeide på helligdager.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti ble bifalt med 55 mot 50 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 00.09.14)

Presidenten: Presidenten vil foreslå at erklæring fra regjeringen holdt i Stortingets møte 30. januar 2018 vedlegges protokollen.

– Det anses vedtatt.

Sak nr. 2 [00:09:49]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 00.10.

